

PhÇn I: Néi dung «n tĚp v"n hăc trung ®¹i
Bġng hÖ theng c, c t, c giġ, t, c phĚm v"n hăc trung ®¹i ®· hăc ě
líp 9

TT	T ^{ân} ®o ¹ n trÝch	T ^{ân} t, c giġ	Néi dung chñ yÖu	NghÖ thuĚt chñ yÖu
1	ChuyÖn ng- êi con g, i Nam X-ng 16 trong 20 truyÖn kú m ¹ n lôc. Mġn cèt truyÖn “Vġ chụng Tr-ng”	NguyÖn D÷ (TK16)	- Kh ¹ / ₄ ng ®ġnh ví ®ġp t©m hăn truyÖn theng cña ngêi phô n÷ ViÖt Nam. - NiÖm cġm th-ng sè phĚn bi kġch cña hă d- ĩi chÖ ®é phong kiÖn.	- TruyÖn truyÖn kú viÖt b»ng ch÷ H, n. - KÖt hġp nh÷ng yÖu tè hiÖn thüc vµ yÖu tè kú ġo, hoang ®êng ví c, ch kÓ chuyÖn, x©y dùng nh©n vĚt rĚt thụn c«ng.
2	ChuyÖn cò trong phñ chóa Trġnh ViÖt khoġng ®Çu ®êi NguyÖn (®Çu TK XIX)	Ph¹m ġxnh Hăe (TL 18)	ġêi sèng xa hoa v« ®é cña bần vua chóa, quan l ¹ i phogn kiÖn thêi vua L ^a , chóa Trġnh suy tụn	Tuú bót ch÷ H, n, ghi chġp theo cġm høng sù viÖc, c©u chuyÖn con ngêi ®-ng thêi mét c, ch cô thÓ, ch©n thüc, sinh ®éng.
3	Hăi thø 14 cña Høng L^a nhĚt theng trÝ Phġn ġnh giai ®o ¹ n lġch sô ®Çy biÖn ®éng cña XHPKVN cuèi TK XVIII	Ng« Gia V"n Ph, i (Ng« Thx ChÝ, Ng« Thx Du TK 18)	- Hxnh ġnh anh hġng d©n təc Quang Trung NguyÖn HuÖ víi chiÖn c«ng thÇn təc vŰ ® ¹ i ® ¹ i ph, qu©n Thanh mġa xu©n 1789. - Sù thġm h ¹ i cña qu©n tġng T«n SŰ Nghġ vµ sè phĚn bi ®, t cña vua t«i L ^a Chiău Theng phġn níc h ¹ i d©n.	- TiÖu thuyÖt lġch sô ch-ng hăi viÖt b»ng ch÷ H, n. - C, ch kÓ chuyÖn nhanh găn, chă lăc sù viÖc, kh ³ / ₄ c ho ¹ nh©n vĚt chñ yÖu qua hụnh ®éng vµ lêi năi.
4	TruyÖn KiÖu ġÇu TK XIX. Mġn cèt truyÖn Kim V©n KiÖu cña Trung Quēc	NguyÖn Du (TK 18-19)	Cuēc ®êi vµ tÝnh c, ch NguyÖn Du, vai trġ vµ vġ trÝ cña «ng trong lġch sô v"n hăc ViÖt Nam.	- Giġi thiÖu t, c giġ, t, c phĚm. TruyÖn th- N«m, lôc b, t. - Tăm t ³ / ₄ t néi dung cèt chuyÖn, s- lġc gi, trġ néi dung vµ nghÖ thuĚt (SGK)
a	Chġ em Thuý KiÖu	NguyÖn Du (TK 18-19)	Tr©n trăng ngêi ca ví ®ġp cña chġ em Thuý KiÖu. Ví ®ġp toġn bÝch cña nh÷ng thiÖu	NghÖ thuĚt íc lÖ că ®iÖn lĚy thiă nhġn lụm chuĚn mùc ®Ó tġ ví ®ġp

			n÷ phong kiỐn. Qua ®ã dù c¶m vÒ kiỐp ngêi tụi hoa b ¹ c mỐnh. - ThÓ hiỐn c¶m hòng nh©n v"n v"n NguyÔn Du	con ngêi. Kh ^{3/4} c ho ¹ râ nĐt ch©n dung chÞ em Thuý KiÒu.
b	C¶nh nguy xu©n	NguyÔn Du (TK 18-19)	Bớc tranh thiªn nhiªn, lÔ húi mĩa xu©n t-i ®Ñp, trong s,ng.	T¶ c¶nh thiªn nhiªn b»ng nh÷ng tở ng÷, h×nh ¶nh gìu chÊt t ¹ o h×nh.
c	KiÒu ề lÇu Ngng BÝch	NguyÔn Du (TK 18-19)	C¶nh ngé c« ®-n buần tũ vµ tÊm lĩng thuû chung, hiỐu th¶o rÊt ®,ng th-ng, ®,ng tr©n trắng cĩa Thuý KiÒu	- Miªu t¶ nái t©m nh©n vÊt thụn c«ng nhÊt. - Bót ph,p t¶ c¶nh ngô t×nh tuyỐt bót.
d	M· Gi,m Sinh mua KiÒu	NguyÔn Du (TK 18-19)	- Bắ trÇn b¶n chÊt con bu«n xÊu xa, ®ª tiỐn cĩa M· Gi,m Sinh. - Họm c¶nh ®,ng th- ng cĩa Thuý KiÒu trong c-n gia biỐn. - Tè c,o x· húi phong kiỐn, chµ ® ¹ p lªn s ^{3/4} c tụi, nh©n phÈm cĩa ngêi phô n÷.	NghỖ thuÊt kÓ chuyỐn kỐt híp vớ miªu t¶ ngo ¹ i h×nh, cõ chØ vµ ng«n ng÷ ®èi tho ¹ i ®Ó kh ^{3/4} c ho ¹ tÝnh c, ch nh©n vÊt (M· Gi,m Sinh).
5	Lôc V©n Tiªn cøu KiÒu NguyỐt Nga	NguyÔn §×nh ChiỐu (TK19)	- Vui nĐt vÒ cuéc ®èi, sù nghiỐp, vai trß cĩa NguyÔn §×nh ChiỐu trong lpch sữ v"n hắc VN. - Tầm t ^{3/4} t cèt chuyỐn LVT. - Kh,t vãng hµnh ® ¹ o gióp ®èi sèng cĩa t,c gi¶, kh ^{3/4} c ho ¹ nh÷ng phÈm chÊt ®Ñp ®ĩ cĩa hai nh©n vÊt : LVT tụi ba, dòng c¶m, trắng nghỦa, khinh tụi ; KNN hiỒn hỄu, nỐt na, ©n t×nh.	- Lự truyÒn th- N«m, mét trong nh÷ng t,c phÈm xuÊt s ^{3/4} c cĩa N§C ®íc lu truyÒn rúng r-i trong nh©n d©n. - NghỖ thuÊt kÓ chuyỐn, miªu t¶ rÊt gi¶n dÞ, méc m ¹ c, gìu mµu s ^{3/4} c Nam Bé.
	Lôc V©n Tiªn gÆp n¹n	NguyÔn §×nh ChiỐu (TK 19)	- Sù ®èi lẾp gi÷a thiỒn vµ ,c, gi÷a nh©n c, ch cao c¶ vµ	- NghỖ thuÊt kÓ chuyỐn kỐt híp vớ t¶ nh©n vÊt qua

			nh÷ng toan tÝnh thÊp hìn. - Th,i ®é, txnh c¶m vµ lßng tin cña t,c gi¶ ®èi vói nh©n d©n lao ®éng.	hµnh ®éng, ng«n ng÷, lêi th¬ giµu c¶m xóc, b×nh dÞ, d©n d·, giµu mµu s³/₄c Nam Bé.
--	--	--	--	---

ChuyÖn ngêi con g, i Nam X-ng

(TrÝch “TruyÖn kú m¹n lôc” - NguyÖn D÷)

A. KiÖn thøc c- bñn

I. T, c giñ:

- **NguyÖn D÷** (cha rã n”m sinh, n”m mÊt), quª ã Hñi D-ng.

- NguyÖn D÷ sèng vµo nòa @Çu thÖ **kú XVI**, lµ thêi kú TriÖu @xnh nhµ Lª @· b³/4t @Çu khñng hoñng, c, c tÛp @oµn phong kiÖn Lª, M¹c, TrÞnh tranh giµnh quyÖn lúc, g©y ra nh÷ng cuéc néi chiÖn kÐo dui.

- xng hãc réng, tµi cao nhng chØ lµm quan mét n”m rã c, o vÒ, sèng Èn dÛt ã vñng nói Thanh Ho, . Sã lµ c, ch phñn kh, ng cña nhiÖu tri thøc t©m huyÖt @-ng thêi.

II. T, c phÈm:

1. XuÊt xø: “**ChuyÖn ngêi con g, i Nam X-ng**” lµ truyÖn thø 16 trong sè 20 truyÖn n»m trong t, c phÈm nãi tiÖng nhÊt cña NguyÖn D÷ “**TruyÖn kú m¹n lôc**”. TruyÖn cã nguån gèc tõ mét truyÖn cã d©n gian trong kho tµng cã tÝch ViÖt Nam “Vĩ chøng Tr-ng”.

2. ThÖ lo¹i: **TruyÖn truyÖn kú m¹n lôc** (ghi chÐp tñn m¹n nh÷ng truyÖn kú l¹ vÛn @íc lu truyÖn). ViÖt b»ng ch÷ H, n.

3. Chñ @Ò: Qua c©u chuyÖn vÒ cuéc @êi vµ c, i chÖt th-ng t©m cña Vò N-ng, “**ChuyÖn ngêi con g, i Nam X-ng**” thÖ hiÖn niÖm th-ng cñm @êi vói sè phÈn oan nghiÖt, @ång thêi ca ngâi vî @Ñp truyÖn thèng cña nh÷ng phö n÷ ViÖt Nam dñi chÖ @é phong kiÖn.

4. Tãm t³/4t: Vò ThÞ ThiÖt (Vò N-ng) lµ ngêi phö n÷ nhan s³/4c, @øc h¹nh. Chång nµng lµ Tr-ng Sinh phñi @i lýnh sau khi cñi Ýt l©u. Nµng ã nhµ, mét m×nh vĩa nu«i con nhã vĩa ch”m sãc mñ chång @au èm rã lµm ma chu @, o khi bµ mÊt. Tr-ng Sinh trã vÒ, nghe lêi con, nghi vñ thÊt tiÖt nãn @, nh @uæi @i. Vò N-ng uÊt øc gïeo m×nh xuèng s«ng Hoµng Giang tù vÛn, @íc thÇn Rĩa Linh Phi vµ c, c tiãn n÷ cøu. Sau @ã Tr-ng Sinh mñi biÖt vñ bÞ oan. Ýt l©u sau, Vò N-ng gÆp Phan Lang, ngêi cñng lµng chÖt @uèi @íc Linh Phi cøu. Khi Lang trã vÒ, Vò N-ng nhê gñi chiÖc hoa vµng nh³/4n chøng Tr-ng lÛp @µn giñi oan cho nµng. Tr-ng Sinh nghe theo, Vò N-ng Èn hiÖn gi÷a dñng, nãi vãng vµo bê lêi t¹ tổ rã biÖn mÊt.

5. Bè cöc: 3 @o¹n

- §o¹n 1: ... cña m×nh: **Cuéc h«n nh©n** gi÷a Tr-ng Sinh vµ Vò N-ng, sù xa c, ch vx chiÖn tranh vµ phÈm h¹nh cña nµng trong thêi gian xa c, ch.

- §o¹n 2: ... qua rã: **Nçi oan khuÊt** vµ **c, i chÖt bi thñm** cña Vò N-ng.

- §o¹n 3: Cñn l¹i: **Cuéc gÆp gñ gi÷a Vò N-ng vµ Phan Lang** trong @éi Linh Phi. Vò N-ng @íc giñi oan.

III. Gi, trÞ néi dung cña t, c phÈm: (Gi, trÞ hiÖn thùc vµ gi, trÞ nh©n @¹o s©u s³/4c)

1. Gi, trÞ hiÖn thùc:

- ChuyÖn phñn ,nh hiÖn thùc x· héi phong kiÖn bÊt c«ng vói chÖ @é nam quyÖn, chµ @¹p sè phÈn ngêi phö n÷ (§¹i diÖn lµ nh©n vÛt Tr-ng Sinh).

- Phñn ,nh sè phÈn con ngêi chñ yÖu qua sè phÈn phö n÷: chÞu nhiÖu oan khuÊt vµ bÖ t³/4c.

- Phñn ,nh x· héi phong kiÖn vói nh÷ng cuéc chiÖn tranh phi nghñu lµm cho cuéc sèng cña ngêi d©n cñng r-i vµo bÖ t³/4c.

2. Gi, trP nh©n ®¹o:

a. Ca ngãi nh÷ng phÈm chÊt tèt ®Ñp cña ngãi phô n÷ ViÖt Nam th«ng qua nh©n vÊt Vò N÷ng

T, c gi¶i ®Æt nh©n vÊt Vò N÷ng vµo nh÷ng hµm c¶nh kh, c nhau ®Ó béc lé ®êi sèng vµ tÝnh c, ch nh©n vÊt.

Ngay tõ ®Çu, nung ®· ®íc gi¶i thiÖu lµ “tÝnh ®· thuú mP, nÕt na, l¹i thªm t dung tèt ®Ñp”. Chưng Tr÷ng còng bëi mÕn c, i dung h¹nh Êy, nªn míi xin víi mÑ tr÷m l¹ng vung c¶i vÒ.

C¶nh 1: Trong cuéc sèng ví ch¸ng bxngh thêg, nung lu«n gi÷ g×n khu«n phÐp nªn dĩ ch¸ng nung ®a nghi, ®êi víi ví phßng ngõa qu, s¸c nhng gia ®×nh cha tng ph¶i bÊt hµm.

C¶nh 2: Khi tiÕn ch¸ng ®i, Vò N÷ng r¸t chÐn r¸u ®Çy, dÆn dß ch¸ng nh÷ng lÊi t×nh nghÜa ®»m th¾m. Nung “ch¼ng d, m mong” vinh hiÖn mụ chØ cÇu cho ch¸ng “khi vÒ mang theo ®íc hai ch÷ bxngh yªn, thÕ lµ ®ñ r¸i”. Vò N÷ng còng th«ng c¶m cho nh÷ng nçi gian lao, vÊt v¶i mụ ch¸ng sĩ ph¶i chÐu ®ùng. Vµ xóc ®éng nhÊt lµ nh÷ng lÊi tm t×nh vÒ nçi nhí nhung, tr÷ng chê kh¼c kho¶i cña m×nh khi xa ch¸ng. Nh÷ng lÊi v÷n tng nhþp, tng nhþp biÕn ngÊu nh nhþp ®Ëp tr, i tim nung - tr, i tim cña ngãi ví tr¶i kh, t khao yªu th÷ng ®ang th¸en thc lo ©u cho ch¸ng. Nh÷ng lÊi ®so thÊm vµo lßng ngãi, khiÕn ai ai còng xóc ®éng øa hai hµng lý.

C¶nh 3: R¸i ®Õn khi xa ch¸ng, nung cµng chng tá vµ béc lé nhiÖu phÈm chÊt ®, ng quý. Tríc ht, nung lµ ngãi ví ht mùc chung thuû víi ch¸ng. Nçi bu¸n nhí ch¸ng vß v¸, kÐo dui qua n÷m th, ng. Mçi khi thÊy “bím lín ®Çy vên” - c¶nh vui mĩa xu©n hay “m©y che kÝn nói” - c¶nh bu¸n mĩa ®«ng, nung l¹i chÆn “nçi bu¸n g¸c bó ch©n trêi nhí ngãi ®i xa. S¸ng thêi, nung lµ ngãi mÑ hiÖn, ht lßng nu«i d¹y, ch÷m s¸c, bã ®³p cho ®øa con trai nh¸ sù thiÖu v¼ng t×nh cha. B»ng chng chÝnh lµ chiÕc b¸ng ẽ phÇn sau c©u chuyÖn mụ nung vËn b¶o ®ã lµ cha §¶n. Cuèi cïng, Vò N÷ng cßn béc lé ®øc tÝnh hiÖu th¶o cña ngãi con d©u, tÊn t×nh ch÷m s¸c mÑ ch¸ng giµ yu, ẽm ®au. Nung lo ch¹y ch÷a thuèc thang cho mÑ qua kh¸i, th¶nh tm l b, i thÇn phÊt, bëi yu tè tm linh ®êi víi ngãi xa lµ rÊt quan tr¸ng. Nung lc nµo còng dÐu dưng, “lÊy lÊi ng¸t ngµo kh«n khÐo, khuyªn l÷n”. LÊi tr÷ng trêi cuèi cïng cña bụ mÑ ch¸ng ®· ®, nh gi, cao c«ng lao cña Vò N÷ng ®êi víi gia ®×nh: “Xanh kia quyÖt ch¼ng phô con, còng nh con ®· ch¼ng phô mÑ”. Th«ng thêg, nhÊt lµ trong x· húi cò, mèi quan h mÑ ch¸ng - con d©u lµ mèi quan h c÷ng th¼ng, phc t¹p. Nhng tríc ngãi con d©u ht mùc hiÖn th¶o nh Vò N÷ng thx bụ mÑ Tr÷ng Sinh kh«ng th kh«ng yªu mÕn. Khi bụ mÊt, Vò N÷ng ®· “ht lÊi th÷ng x¸t, phum viÖc ma chay t l, lo liÖu nh ®êi víi cha mÑ ®i m×nh”. C¸ th n¸i, cuéc ®êi Vò N÷ng tuy ng¼n ng¸i nhng nung ®· lµm trßn bæn phÈn cña ngãi phô n÷: mét ngãi ví thuû chung, mét ngãi mÑ th÷ng con, mét ngãi d©u hiÖu th¶o. ẽ bÊt kú mét c÷ng vP nµo, nung còng lµm rÊt hµm h¶o.

C¶nh 4: Khi bP ch¸ng nghi oan, nung ®· t×m m¸i c, ch ®Ó xo, bá ngê vùc trong lßng Tr÷ng Sinh.

+ ẽ lÊi n¸i ®Çu tiªn, nung n¸i ®Õn th©n phÈn m×nh, t×nh nghÜa ví ch¸ng vµ kh¼ng ®Þnh tÊm lßng chung thuû trong tr¼ng cña m×nh. CÇu xin ch¸ng ®ng nghi oan, nghÜa lµ nung ®· cê g¼ng hµn g¼n, câu v÷n h¹nh phúc gia ®×nh ®ang c¸ nguy c÷ tan v¸.

+ ề lèi nãi thờ hai trong t^om tr^ong “b^êt ¾ c d^ũ”, Vò N^ong b^uy tá n^oi th^êt v^ong khi kh^ong hi^ou v^x sao b^p ềi x^o t^un nh^ên, b^êt c^ong, kh^ong c^o quy^on t^u b^lo v^o m^xnh, th^êm ch^y kh^ong c^o quy^on ềi b^lo v^o b^êi nh^ong l^êi bi^on b^lch, thanh minh c^o h^ung x^om l^ong gi^ong. Ng^êi ph^o n^o c^o gia ề x^onh ề m^êt ềi h^onh ph^oc gia ề x^onh, “th^o vui nghi gia nghi th^êt”. T^xnh c^om ề n^o chi^oc thu^u chung n^ung d^unh cho ch^ong ề b^p ph^o nh^ên kh^ong th^ong ti^oc. Gi^ê ề y “b^xnh r^oi tr^om g^y, m^oy t^onh ma tan, sen r^o trong ao, li^ou t^un tr^oc gi^o, kh^oc tuy^ot b^ong hoa r^ong cu^ong, k^ou xu^on c^oi Đ^on l^xa ề m^un, n^oc th^o m^u bu^on xa”, c^o n^oi nh^oi ch^ê ch^ong m^u ho^o, tr^oc ề y c^ong kh^ong c^on. V^êy th^x cu^êc ềi c^on g^x ý ng^hu^oa n^oa ềi v^oi ng^êi v^o tr^oi kh^o kh^ot y^ou th^ong ềy?

+ Ch^ong c^on g^x c^o, ch^o c^o n^oi th^êt v^ong t^êt c^ong, ề au ề ín ^a ch^o b^êi cu^êc h^on nh^on ề kh^ong c^on c^och n^uo h^un g^o n^oi, m^u n^ung th^x ph^oi ch^u oan khu^êt t^uy tr^êi. B^p d^on ề Õn b^oc ề êng c^ong, sau m^oi c^ê g^ong kh^ong th^unh, Vò N^ong ch^o c^on bi^ot m^on d^ong n^oc Ho^ung Giang ề Õ r^oa n^oi oan nh^oc. N^ung ề t^o m^o g^êi chay s^och mong d^ong n^oc m^ut l^um d^u ềi t^oc gi^ên trong l^ong, khi^on n^ung suy ng^hu^o t^onh t^o h^on ề Õ kh^ong h^unh ề éng b^ong b^êt. Nh^ung n^ung v^ên kh^ong thay ề ềi quy^ot ề p^onh ban ề Çu, b^êi ch^ong c^on con ề êng n^uo kh^oc cho ng^êi ph^o n^o b^êt h^onh n^uy. L^êi than c^o n^ung tr^oc tr^êi cao s^ong th^o m^u l^u l^êi ng^uo^on xin th^on s^ong ch^ong gi^om cho n^oi oan khu^êt c^ong nh^o ề òc h^onh c^o n^ung. H^unh ề éng tr^êm m^xnh l^u h^unh ề éng quy^ot li^ot cu^êi c^ong, ch^êt ch^oa n^oi tuy^ot v^ong ề ¾ ng cay nh^ung c^ong ềi theo s^u ch^o ề ò c^o l^u tr^uy.

+ ệi c^oc ti^on n^o c^ou, n^ung s^êng d^oi thu^u c^ung v^u ềi ề x^o t^xnh ng^hu^oa. N^ung h^ot s^oc c^om k^ych n^o c^ou m^ong c^o Linh Phi v^u c^oc ti^on n^o c^ung n^oc. Nh^ung n^ung v^ên kh^ong ngu^oi n^oi nh^oi cu^êc s^êng tr^on th^o - cu^êc s^êng nghi^ot ng^o ề ề y n^ung ề Õn c^oi ch^ot. Vò N^ong v^ên l^u ng^êi v^o y^ou ch^ong, ng^êi m^u th^ong con, v^ên n^ong l^ong nh^ung nh^oi qu^o h^ong, m^ê ph^on cha m^u, ề ểng th^êi v^ên kh^o kh^ot ềi tr^o l^oi danh d^u. B^êi v^êy m^u n^ung ề hi^on v^o khi Tr^ong Sinh l^êp ề m^un gi^oi oan. Th^o nh^ung “c^om n^o ề òc c^o Linh Phi, ề th^o s^êng ch^ot c^ong kh^ong bá”, Vò N^ong kh^ong quay tr^ê v^o tr^on gian n^oa.

T^om l^oi: Vò N^ong l^u m^êt ng^êi ph^o n^o x^onh ề Ñp, n^ot na, hi^on th^oc l^oi ề m^o ang, th^o v^ot, th^ê k^ynh m^u ch^ong r^êt m^uc hi^ou th^oo, m^êt d^o thu^u chung v^oi ch^ong, h^ot l^ong v^un ề ¾ p cho h^onh ph^oc gia ề x^onh. N^ung l^u ng^êi ph^o n^o h^uo^on h^oo, l^u t^êng c^o m^oi gia ề x^onh, l^u khu^on v^ung th^oc ng^oc c^o m^oi ng^êi ph^o n^o. Ng^êi nh^o n^ung x^ong ề ng ềi h^êng h^onh ph^oc tr^on v^un, v^êy m^u l^oi ph^oi ch^ot oan u^ong, ề au ề ín.

b. V^x sao Vò N^ong ph^oi ch^ot oan khu^êt? T^o ề ã em c^om nh^ên ềi ề òu g^x vò th^on ph^ên ng^êi ph^o n^o d^oi ch^o ề é phong ki^on?

Nh^ong d^uy^on c^oi khi^on cho m^êt ng^êi ph^o n^o ề òc h^onh nh^o Vò N^ong kh^ong th^o s^êng m^u ph^oi ch^ot m^êt c^och oan u^ong:

- Nguy^on nh^on tr^uc ti^op: do l^êi n^oi ng^oy th^o c^o b^ê ệ n. ệ m ề m, ng^oi bu^on d^oi ng^on ề l^un kh^uya, Vò N^ong th^êng “tr^o b^ong m^xnh m^u b^lo l^u cha ệ n”. V^êy n^on ệ n m^ui ng^ê nh^ên ề ã l^u cha m^xnh, khi ng^êi cha th^êt ch^ê vò th^x kh^ong ch^u nh^ên v^u c^on v^o t^xnh ề a ra nh^ong th^ong tin khi^on m^u b^p oan.

- Nguy^on nh^on gi^on ti^op:

+ Do **ng^êi ch^ong ề a nghi, hay ghen**. Ngay t^o ề Çu, Tr^ong Sinh ề ềi gi^oi thi^ou l^u ng^êi “ề a nghi, ềi v^oi v^o ph^ong ng^oa qu^o, s^oc”, l^oi th^om “kh^ong c^o h^oc”. ệ ã

chÝnh lư mÇm mềng cĩa bi kÞch sau nưy khi cĩa biÕn cẻ x¶ly ra. BiÕn cẻ ấ lư viÖc Tr-ng Sinh ph¶i ấi lÝnh xa nhũ, khi vÒ mÑ ấ. Mết. Mang t©m tr-ng buấn khæ, chụng bÕ ấa con lãn ba ấi thĩm mé mÑ, ấa tr¶i l¶i quÊy khắ kh«ng chũu nhỄn cha. Lẻi nãi ng©y th- cĩa ấa tr¶i lưm ấau lũng chụng: “x hay! ThÕ ra «ng còng lư cha t¶i ? xng l¶i biÕt nãi, chø kh«ng nh cha t¶i tríc kia, chø nÝn thĩn thÝt” Tr-ng Sinh g¶n hái ấa bÐ l¶i ấa thãm nh÷ng th«ng tin gay cỀn, ấ. ng nghi: “Cĩa mét ngẻi ấm «ng ấm nưo còng ấn” (hủnh ấéng lĐn lót che m¾t thiãn h¶), “mÑ §¶n ấi còng ấi, mÑ §¶ng ngẻi còng ngẻi” (hai ngẻi rỄt quỄn quýt nhau), “ch¼ng bao giẻ bÕ §¶n c¶” (ngẻi nưy kh«ng muẻn sủ cĩa mÆt cĩa ấa bÐ). Nh÷ng lẻi nãi thỄt thũ cĩa con ấ. lưm thæi bĩng lãn ngẵn lỏa ghen tu«ng trong lũng Tr-ng Sinh.

+ Do **c, ch c xỏ hỏ ấ, th, i ấé phò phụng, th« b°o** cĩa Tr-ng Sinh. Lư kớ kh«ng cĩa hỏ, l¶i bÞ ghen tu«ng lưm cho mẻ m¾t, Tr-ng Sinh kh«ng ấĩ bxngh tỪnh, s, ng suẻt ấó ph©n tÝch nh÷ng ấiỜu phi lý trong lẻi nãi con tr¶i. Con ngẻi ấéc ấo, n Êy ấ. vẻi vụng kỔt lưỡn, “ấnh ninh lư vĩ h”. Chụng bá ngo¶i tai tỄt c¶ nh÷ng lẻi biÕn b¶ch, thanh minh, thỄm chÝ lư van xin cĩa vĩ. Khi Vò N-ng hái ai nãi thx l¶i giỄu kh«ng kỔ lẻi con. Ngay c¶ nh÷ng lẻi bẻnh vùc cĩa hỏ hụng, lụng xãm còng kh«ng thỔ cẻi bá oan khuỄt cho Vò N-ng. Tr-ng Sinh ấ. bá qua tỄt c¶ nh÷ng c- híi ấó cøu v-n tỄn th¶m kÞch, chø biÕt la lãn cho h¶ giỄn. Tr-ng Sinh lóc Êy kh«ng cởn nghỦ ấn txnh nghỦa vĩ chẳg, còng ch¼ng quan t©m ấn c«ng lao to lín cĩa Vò N-ng ấẻi vĩ gia ấxngh, nhỄt lư gia ấxngh nhũ chẳg. Tở ấ©y cĩa thỔ thỄy Tr-ng Sinh lư con ấĩ cĩa chỔ ấé nam quyỜn bỄt c«ng, thiỜu lũng tin vự thiỜu txnh th-ng, ngay c¶ vĩ ngẻi th©n yẻu nhỄt.

+ Do **cuéc h«n nh©n kh«ng bxngh ấ¼ng**, Vò N-ng chø lư “con nhũ kớ khỏ”, cởn Tr-ng Sinh lư “con nhũ hươ phỏ”. Th, i ấé tụn tở, rĩ rỏg cĩa Tr-ng Sinh ấẻi vĩ Vò N-ng ấ. ph©n nưo thỔ hiỜn quyỜn thỔ cĩa ngẻi giũu ấẻi vĩ ngẻi nghỏ trong mét x- híi mự ấẻng tiỜn ấ. b¾t ấũ lưm ấen b¶c thỏi ấẻi.

+ Do **lỜ gi, o hũ kh¾c**, phỏ n÷ kh«ng cĩa quyỜn ấic nãi, kh«ng cĩa quyỜn ấic từ b¶o vỖ mxngh. Trong lỜ gi, o Êy, ch÷ trĩnh lư ch÷ quan trẳg hụng ấũ; ngẻi phỏ n÷ khi ấ. bÞ mang tiỜng thỄt tiỐt vĩ chẳg thx sĩ bÞ c¶ x- híi h¾t hủi, chø cởn mét con ấẻng chỔt ấó từ gi¶i tho, t.

+ Do **chiÕn tranh phong kiÕn** g©y nẻn c¶nh sinh lý vự còng gắp ph©n đén ấn c¶nh tở biỒt. NỜu kh«ng cĩa chiÕn tranh, Tr-ng Sinh kh«ng ph¶i ấi lÝnh thx Vò N-ng ấ. kh«ng ph¶i chũu nẻi oan tũy trẻi đén ấn c, i chỔt th-ng t©m nh vỄy.

Tãm l¶i: Bi kÞch cĩa Vò N-ng lư mét lẻi tẻ c, o x- híi phong kiÕn xem trẳg quyỜn uy cĩa kớ giũu cĩa vự cĩa ngẻi ấm «ng trong gia ấxngh, ấẻng thẻi bũy tá niỜm c¶m th-ng cĩa t, c gi¶i ấẻi vĩ sẻ phỄn oan nghiỒt cĩa ngẻi phỏ n÷. Ngẻi phỏ n÷ ấóc h¶nh ẻ ấ©y kh«ng nh÷ng kh«ng ấic bẻnh vùc, trẻ che mự l¶i cởn bÞ ấẻi xỏ mét c, ch bỄt c«ng, v« lý; chø vx lẻi nãi th- ng©y cĩa ấa tr¶i vự vx sủ hỏ ấ, vò phu cĩa anh chẳg hay ghen tu«ng mự ấn nẻi ph¶i kỔt liỜu cuéc ấẻi mxngh.

IV. Gi, trÞ nghỖ thuỄt:

1. Mét sẻ nĐt nghỖ thuỄt ấÆc s¾c cĩa ChuyỜn ngẻi con g, i Nam X-ng

- X©y dùng txnh huềng truyỜn ấéc ấ, o, ấÆc biỒt lư chi tiỒt chiỒc bẳg. §©y lư sủ kh, i qu, t ho, tỄm lũng, sủ ngẻ nhỄn vự sủ hiỜu lÇm cĩa tởng nh©n vỄt. Hxngh ¶nh nưy hỏm thiỜn thãm vĩ ấĩp nh©n c, ch cĩa Vò N-ng, ấẻng thẻi còng thỔ hiỜn

râ nĐt h-n sè phĒn bi kpch cĩa Vò N-ng nãi riêng vư ngêi phô n÷ ViỐt Nam nãi chung.

- *Nghŏ thuĒt dùng truyŌn*. ĐẾN d^{3/4}t t^xnh huềng truyŌn híp lý. Chi tiỐt chiỐc băng lư Ớu mèi cỚu chuyŌn l'i chŌ xuĒt hiŌn mét lỚn duy nhĒt ẽ cuèi truyŌn, t¹o sù bĒt ngê, bụng họng cho ngêi Ớăc vư t¹ng t^ynh bi kpch cho cỚu chuyŌn.

- Cĩa nhiŌu sù s¹ng t¹o so vớ cèt truyŌn cặ t^ych "**Vĩ chựng Tr-ng**" b»ng c¹ch s^{3/4}p xŌp thẳm bít chi tiỐt mét c¹ch Ớéc Ớo.

- *Nghŏ thuĒt xỚy dùng nhỚn vĒt*: NhỚn vĒt Ớíc xỚy dùng qua lêi nãi vư hựnh Ớéng. C¹ch lêi trỚn thuĒt vư Ớèi tho¹i cĩa nhỚn vĒt sŏ dŏng nhiŌu h^xnh Ớĩnh íc lŌ nhng vĒn kh^{3/4}c ho¹ ỚĒm nĐt vư chỚn thĒt nêi tỚm nhỚn vĒt.

- *Sŏ dŏng yŌu tè truyŌn kú (kú Ớo) lưm nãi bĒt gi, trỚ nhỚn Ớ¹o cĩa t¹c phĒm*. YŌu tè kú Ớo, hoang Ớéng lưm cỚu chuyŌn vŏa thùc vŏa m-, vŏa cĩa hĒu vŏa kh«ng cĩa hĒu, lưm họp chŌnh vớ Ớĩp cĩa Vò N-ng.

- *KŌt híp c¹ch ph-ng thŏc biŌu* Ớ¹t: Tù sù + biŌu c¹lưm (tr÷ t^xnh) lưm năn mét 1¹ng v¹n xu«i tù sù cĩn sềng m-i vớ thêi gian.

2. ý nghĩa cĩa chi tiỐt kú Ớo

* C¹ch chi tiỐt kú Ớo trong cỚu chuyŌn:

- Phan Lang n»m méng rũi th¹ rĩa.

- Phan Lang gĒp n¹n, l¹c vưo Ớéng rĩa, gĒp Linh Phi, Ớíc cŏu gióp; gĒp l'i Vò N-ng, Ớíc sŏ gi¹ cĩa Linh Phi rĩ Ớéng níc Ớa vŌ d-ng thŌ.

- Vò N-ng hiŌn vŌ trong lŌ gi¹li oan trăn bŌn Họng Giang gi÷a lung linh, huyŌn Ớo rũi l'i biŌn Ới mĒt.

* C¹ch Ớa c¹ch chi tiỐt kú Ớo:

- C¹ch yŌu tè nưy Ớíc Ớa vưo xen kĩ vớ nh÷ng yŌu tè thùc vŌ Ớpa danh, vŌ thêi ỚiŌm lỚch sŏ, nh÷ng chi tiỐt thùc vŌ trang phŏc cĩa c¹ch mŭ nhỚn, vŌ t^xnh c¹lưm như Vò N-ng kh«ng ngêi ch¹m sắc sau khi nưng mĒt... C¹ch thŏc nưy lưm cho thŌ giú kú Ớo lung linh, m- hắ trẽ năn gỚn vớ cuéc Ớêi thùc, lưm t¹ng Ớé tin cĒy, khiŌn ngêi Ớăc kh«ng c¹lưm thĒy ngì ngung.

* ý nghĩa cĩa c¹ch chi tiỐt kú Ớo:

- C¹ch kŌt thŏc nưy lưm năn ỚĒc trng cĩa thŌ lo¹i truyŌn truyŌn kú.

- Lưm họp chŌnh thẳm nĐt Ớĩp vèn cĩa cĩa Vò N-ng: nĒng t^xnh, nĒng nghŭa, quan tỚm ỚŌn chẳng con, phỚn mé tặ tiăn, khao kh¹t Ớíc phŏc hắ danh dù.

- T¹o năn mét kŌt thŏc phỚn nưo cĩa hĒu cho cỚu chuyŌn.

- ThŌ hiŌn vŌ íc m-, vŌ lĩ c«ng b»ng ẽ cũi Ớêi cĩa nhỚn dỚn ta.

- Chi tiỐt kú Ớo Ớắng thêi cŏng kh«ng lưm mĒt Ới t^ynh bi kpch cĩa cỚu chuyŌn. Vò N-ng trẽ vŌ mư vĒn xa c¹ch ẽ gi÷a đĩng bễi nưng vư chẳng con vĒn Ớm d-ng chia lxa Ớ«i ng¹l, h¹nh phŏc Ớ· vŭnh viŌn rũi xa. T¹c gi¹ Ớa ngêi Ớăc vưo giĒc chiẳm bao rũi l'i kĐo chóng ta sùc tŌnh giĒc m- - giĒc m- vŌ nh÷ng ngêi phô n÷ Ớŏc h¹nh vŏn toạ. S-ng khắ gi¹li oan tan Ới, chŌ cĩn mét sù thùc cay Ớ^{3/4}ng: nci oan cĩa ngêi phô n÷ kh«ng mét Ớm trụng nưo gi¹li nãi. Sù Ớn hĒn muén mưng cĩa ngêi chẳng, Ớm cỚu siău cĩa t«n gi¹o ỚŌu kh«ng cŏu v-n Ớíc ngêi phô n÷. ỚỚy lư giĒc m- mư cŏng lư lêi c¹lưm tŌnh cĩa t¹c gi¹. Nă ỚŌ l'i d vỚ ngĒm ngii trong lĩng ngêi Ớăc vư lư búi hắ thĒm thŷa vŌ gi÷ g^xn h¹nh phŏc gia Ớxnh.

-> Yău cỚu tr¹ lêi ng^{3/4}n găn, gi¹li thŷch rũi yău cỚu cĩa ỚŌ búi; c¹ch ý cĩa sù liăn kŌt chĒt chỉ; tr^xnh bư rũi rưng, m¹ch l¹c.

TruyÖn cò trong phñ chúa trPnh (TrÝch Vò Trung Tuú Bót)

A. KiÖn thóc c÷ bñn

I. T, c giñ:

- T, c giñ Ph¹m §xnh Hæ (1768 - 1839) t²n ch÷ lụ Tíng Ni²n hoÆc BØnh Trùc, hiÖu §«ng D· TiÖu, tc g²i lụ Chi²u Hæ, ng²i lụng §an Loan, huyÖn §êng An, tØnh Hñi D÷ng (nay lụ x· Nh©n QuyÖn, huyÖn Bxnh Giang, tØnh Hñi D÷ng).

- ¤ng sèng vµo thêi buæi ®Êt níc lo¹n l²c n²n muèn Ên c. §Ön thêi Minh M¹ng nhụ NguyÖn, vua vêi «ng ra lụm quan, «ng ®· mÊy l²n t chc, r²i l²i bP triÖu ra.

- Ph¹m §xnh Hæ ®Ó l²i nhiÖu c«ng trxnhi bi²n so¹n khñlo cu c² gi, trP thuéc ®ñ c, c lÜnh vùc: vñn h²c, triÖt h²c, lPch s, ®Pa lý... tÊt cñ ®Òu b»ng ch÷ H, n.

II. T, c phÈm:

1. ý nghĩa nhan ®Ö: Vò trung tuú bót (tuú bót viÖt trong nh÷ng nguy ma)

2. Th lo¹i: T, c phÈm g²m : 88 mÈu chuyÖn nh², viÖt theo th **tuú bót**, hiÖu theo nghĩa lụ ghi chÐp tuú hng, tñn m¹n, kh«ng cÇn h thèng, kt cÊu gx. ¤ng bụn v c, c th l nghi, phong tc, tÊp qu, n... ghi chÐp nh÷ng viÖc xñy ra trong x· hêi lc ®², viÖt v mét sè nh©n vÊt, di tÝch lPch s, khñlo cu v ®Pa d, chñ yÖu lụ vñng Hñi D÷ng qu² «ng. TÊt cñ nh÷ng néi dung Êy ®Òu ®íc trxnhi bụy giñn dP, sinh ®éng vµ rÊt hÊp dén. T, c phÈm ch¹⁄ng nh÷ng c² gi, trP vñn ch÷ng ®Æc s³⁄c mụ cßn cung cÊp nh÷ng t²i liÖu quý v s h²c, ®Pa lý, x· hêi h²c.

3. Họm cñnh: T, c phÈm ®íc viÖt ®Çu ®êi NguyÖn (®Çu th kù XIX)

4. Kh, i qu, t gi, trP néi dung vµ ngh thuÊt cña ®o¹n trÝch:

* **Gi, trP néi dung:** "**ChuyÖn cò trong phñ chúa TrPnh**" phñn ,nh ®êi sèng xa hoa cña vua chúa vµ sù nhng nhiÖu cña b²n quan l²i thêi L² - TrPnh.

* **Gi, trP ngh thuÊt:** Ph¹m §xnh Hæ thụnhi c«ng ẽ th lo¹i tuú bót, sù ghi chÐp ch©n thùc, sinh ®éng, giµu chÊt tr÷ tñnh. C, c chi tiÖt mi²u tñ ch²n l²c, ®³⁄t gi, , giµu sc thuyÖt phc, tñ cñnh ®ñp t m nhng l²i nhuèm mụ s³⁄c u ,m, mang tÝnh dù b, o. Gi²ng ®iÖu t, c giñ gÇn nh kh, ch quan nhng cng ®· khÐo lÐo th hiÖn th, i ®é l²n ,n b²n vua quan qua thñ ph, p liÖt k².

B. Ph©n tÝch vñn bñn

1. Th²i ñn ch÷i xa x cña chúa TrPnh vµ c, c quan l²i hÇu cÊn ®íc mi²u tñ nh th nµo?

a) Th²i ñn ch÷i xa x, xa hoa cña vua chúa vµ sù nhng nhiÖu cña b²n quan l²i thêi L² - TrPnh ®íc Ph¹m §xnh Hæ mi²u tñ rÊt c th, sinh ®éng. Cuéc sèng cña chúa lụ cuéc sèng giµu sang ®Ön tét ®Ønh.

- Chúa cho xy nhiÖu cung ®iÖn, ®Òn ®µi ẽ kh³⁄p m²i n÷i, ®Ó thoñ ý thÝch ch÷i ®ln ®uéc "ng³⁄m cñnh ®ñp", ý thÝch ®² biÖt bao nhi²u cho va, vx vÊy "viÖc xy dùng ®xnhi ®µi c li²n mi²n", hao tiÖn, tèn cña.

- Chúa bụy ra nhiÖu cuéc d²o ch÷i tèn kÐm ẽ c, c li cung (cung ®iÖn lu ®µi xa kinh thụnhi). Nh÷ng cuéc d²o ch÷i cña chúa ẽ Ty h² ®íc mi²u tñ t m: DiÖn ra thèng xuy²n "th, ng ba bèn l²n", huy ®éng rÊt nhiÖu ng²i hÇu h¹ "bñh lýnh dụn hÇu

bền mÆt hã” - mụ Hả T©y thx rết rêng. Kh«ng chØ lụ d¹o Choi ®-n thuÇn, mụ cßn lụ nghi lÔ tiÕp ®ã tng bõng, ®éc ®,o, nh÷ng trß ch-i lè l’ng (tæ chøc húi chî, cho quan néi thÇn c¶i trang thụn ®un bụ bụy b, n hụng), chia TrËn Quèc, n-i linh thiàng cña phËt gi, o còng trê thụn n-i hơp nh¹c cua rban nh¹c c«ng cung ®xnh.

- Dĩng quyÒn lùc ®Ó t¸m vù cíp lËy c, c cña quý trong thi¸n h¹ nh tr©n cÇm dÞ thó, cæ méc qu, i th¹ch... (chim quý, thó l¹, c©y cæ thô, nh÷ng hßn ®, cã h¸nh d, ng kú l¹, chËu hoa, c©y c¶nh) vÒ t« ®iÓm cho n-i ẽ cña chúa.

* T, c gi¶ ch¸n mét c¶nh ®iÓn h¸nh cña cuéc cíp ®o¹t Êy lụ c¶nh lÿnh tr, ng trê mét c©y ®a cæ thô vÒ phñ chúa (®©y lụ mét chi tiÕt ti¸u biÓu lụm r¸ chñ ®Ò). T, c gi¶ mi¸u t¶ kù ling, c«ng phu b»ng nh÷ng tở ng÷ sèng ®éng, mét giảng v’ n thËt nÆng nÒ: “C©y ®a to, c¸nh l, rêm rụ, ®íc ríc qua s«ng”... nh mét c©y cæ thô m¸c tr¸n ®Çu non héc ®, , rÔ ®Õn vùi tring, ph¶i mét c- binh múi khi¸ng n¸i, l¹i cã bèn ng¸i ®i kìm, ®Òu cÇm g-m ®, nh thanh la ®èc thóc qu©n lÿnh khi¸ng ®i cho ®Òu tay”. Ng¸i viÕt tuú bót, danh nho Ph¹m §xnh Hæ ®· ®a ra nh÷ng sù viÖc cô thÓ, ch©n thùc vù kh, ch quan, kh«ng b¸nh luËn mụ c, c h¸nh ¶nh, chi tiÕt hiÕn l¸n ®Çy Ên tìng.

Nh÷ng chi tiÕt kÓ, t¶ ch©n thùc cho thÊy phñ chúa lụ n-i bụy ra nh÷ng trß ch-i tèn kÐm vù hÖt sọc lè bÞch. §Ó phòc vô cho sù “n ch-i Êy thx tiÒn cña, c«ng sọc, m¸ h«i níc m³⁄⁄t vù thËm chÝ c¶ m¹ng sèng cña nh©n d©n ph¶i hao tèn biÕt bao nhi¸u mụ kÓ.

b) Ên tìng nhËt lụ c¶nh ®¸m n-i vèn nhụ chúa qua ®o¹n v’ n “Mçi khi ®¸m thanh c¶nh v³⁄⁄ng, tiÕng chim k¸u, vîn h¸t ran kh³⁄⁄p bèn bÒ, hoÆc n¸a ®¸m ¸n mụ nh trËn ma sa gi¸ t, p, vì tæ tan ®un, kî thóc gi¶ biÕt ®ã lụ triÖu bËt têng”.

C¶nh ®íc mi¸u t¶ lụ c¶nh thùc nhng ©m thanh l¹i gii c¶m gi, c gh¸ rîn tríc mét c, i g¸ tan t, c, ®au th-ng nh kh«ng ph¶i tríc c¶nh ®Ñp y¸n tÛnh, ph¸n thùc. “triÖu bËt têng” t¸c lụ ®iÒm gè, ®iÒm ch³⁄⁄ng lụnh. H¸nh ¶nh Ên d¸ t¶ c¶nh bËt thêng cña ®¸m thanh c¶nh v³⁄⁄ng nh b, o tríc sù suy vong tËt yÕu cña mét triÖu ®¹i chØ biÕt ch’ m lo ®Õn chuyÖn “n ch-i hêng l¹c tr¸n m¸ h«i, níc m³⁄⁄t vù c¶ x-ng m, u cña d©n lụnh. C¶m xóc chñ quan cña t, c gi¶ ®Õn ®©y múi ®íc bé lé.

2. Sù tham lam nhòu nhiÖu cña b¸n quan l¹i hÇu cËn trong phñ chúa

- Thêi chúa TrÞnh S©m, b¸n quan l¹i hÇu cËn trong phñ chúa rËt ®íc s¸ng , i, bòi chóng cã thÓ gióp chúa ®³⁄⁄c lùc trong viÖc bụy c, c trß “n ch-i, hêng l¹c. Do thÕ, chóng còng ù thÕ nhụ chúa mụ hơpnh hụn, t, c oai, t, c qu, i trong nh©n d©n.

- §Ó phòc vô cho sù hêng l¹c Êy, chúa còng nh c, c quan ®· trê thụn nh÷ng kî cíp nguy. Chóng ra sọc hơpnh hụn trËn lét kh³⁄⁄p n-i trong thụn t¸m ®¸ vËt, c©y còi ®Ñp, con thó cíp vÒ trang trÝ cho phñ chúa léng lËy xa hoa : “bao nhi¸u l¸i tr©n cÇm dÞ thó, cæ méc qu, i th¹ch, chËu hoa c©y c¶nh ẽ chèn d©n gian, chúa ®Òu sọc thu lËy” “trong phñ, tuú chç ®iÓm xuyÖt bụy vĩ ra h¸nh nói non bé, tr«ng nh bÕn bó ®Çu non” Chúa cã nh÷ng vËt quý Êy thx bao ng¸i d©n bÞ “n cíp tr³⁄⁄ng tr-n. B¸n quan l¹i thêng “mîn gi¸ bí m’ng, ngoi d¸ dËm”, dß xem nhụ n¸o cã vËt quý thx bi¸n v¸o hai ch÷ “phông thñ”, ®em cho ng¸i ®Õn lËy ph’ng ®i. R¸i v¸a “n cíp v¸a la lụng, chóng cßn do¹ giËu vËt cña phông ®Ó do¹ lËy tiÒn cña d©n. Ng¸i d©n v¸a bÞ cíp vËt quý v¸a bÞ ®ßi tiÒn, cã khi l¹i cßn ph¶i tù tay ph, huû nh÷ng thø m¸nh ®· ch’ m s¸c, nu«i tr¸ng ®Ó tr, nh kh¸i tai v¹. Cßn b¸n ho¹n quan ®èi vói chúa thx ®-

îc thêng, ®îc khen, ®îc thêng quan tiÕn chøc, bæng léc nÝch ®Çy tói, mét c«ng mụ lîi c¶ ®«i ®êng.

- §o¹n vñ cuèi lụ chi tiÕt kÓ rÊt thÊt vÒ gia ®xnh cña chÝnh t,c gi¶: bụ mÑ cña t,c gi¶ ®· ph¶i sai chÆt ®i mét c©y l² vù hai c©y lùu quý, rÊt ®Ñp trong vên nhụ m×nh ®Ó tr¶nh tai v¹. §©y kh«ng chØ lụ ®iÒu t,c gi¶ m³⁄⁄t thÊy tai nghe mụ cßn lụ ®iÒu «ng ®· tr¶i qua, n²n rÊt c² sòc thuyÕt phòc. C¶m xóc cña t,c gi¶ (th,i ®é bÊt b×nh, ph² ph,n) còng ®îc gòi g³⁄⁄m mét c, ch kÝn ®,o qua ®ã.

3. Theo em thÓ vñ tuú bót trong búi c² kh,c vói thÓ truyÖn mụ c,c em ®· h²c ẽ tiÕt tríc (ChuyÖn ngêi con g,i Nam X-ng).

Giềng nhau: ®Òu thuéc thÓ lo¹i vñ xu«i trung ®¹i

Kh,c nhau:

ThÓ lo¹i truyÖn	ThÓ lo¹i tuú bót
- HiÖn thùc cña cuéc sèng ®îc th«ng qua sè phÊn con ngêi cô thÓ, cho n²n thêng c² cèt truyÖn vù nh©n vÊt. - Cèt truyÖn ®îc triÖn khai, nh©n vÊt ®îc kh³⁄⁴c ho¹ nhê mét hÖ thêng chi tiÕt nghÖ thuÊt phong phó, ®a d¹ng bao g²m chi tiÕt sù kiÖn, xung ®ét, chi tiÕt néi t©m, ngo¹i h×nh cña nh©n vÊt, chi tiÕt tÝnh c, ch... thÊm chÝ c¶ nh÷ng chi tiÕt tÝng, hoang ®êng.	- Nh»m ghi chÐp vÒ nh÷ng con ng-êi, nh÷ng sù viÖc cô thÓ, c² thùc, qua ®ã t,c gi¶ béc lé c¶m xóc, suy nghÛ, nhÊn thøc, ®,nh gi, cña m×nh vÒ con ngêi vù cuéc sèng. - Sù ghi chÐp ẽ ®©y lụ tuú theo c¶m høng chñ quan, c² thÓ t¶n m¹n, kh«ng cÇn gß bã theo hÖ thêng, kÖt cÊu g×, nhng vÊn tu©n theo mét t têng c¶m xóc chñ ®¹o (VÝ dô: Th,i ®é ph² ph,n th²i ñn ch¬i xa xØ vù tÖ nhòng nhiÖu nh©n d©n d©n cña b²n vua chúa vù lò quan l²i hÇu cÊn). - Lòi ghi chÐp cña tìy bót gipù chÊt tr÷ t×nh h¬n ẽ c,c lo¹i ghi chÐp kh,c (nh bót ký, ký sù).

4. Tr×nh bûy c¶m nhÊn cña em vÒ t×nh tr¹ng cña ®Êt níc ta thêi vua L² - chúa Tr¶nh?

- C¶nh vÊt trong phñ chúa lụ c¶nh xa hoa, léng lÉy, bæng bÊy, ®iÓm xuyÕt bûy ®ñ thø.

- §i kìm vói c¶nh xa hoa nh thÕ th× cuéc sèng trong phñ còng rÊt bæng bÊy, chúa ch¬i ®ñ c,c lo¹i “ch©n cÇm dP thó, cæ méc qu,i th¹ch, chÊu hoa c©y c¶nh ẽ chèn d©n gian”. §óng lụ c, trêi Nam sang nhÊt lụ ®©y” (L² H÷u Tr,c). Cuéc sèng Êy v¬ng gi¶, th©m nghi²m, ®Çy quyÒn uy nhng “kí thøc gi¶ biÕt ®ã lụ triÖu bÊt thêng”, b, o tríc sù suy vãng sôp ®æ tÊt yÕu cña mét triÖu ®¹i chØ biÕt ñn ch¬i, kh«ng lo nghÛ g× cho nh©n d©n.

- Con ngêi trong phñ chúa ®a d¹ng, nhng phÇn lín lụ nh÷ng kí ñn ch¬i, hoang d©m v« ®é, v« tr, ch nhiÖm thÊm chÝ lụ v« l¬ng t©m, kh«ng cßn nh©n tÝnh. Chóng chØ biÕt ñn cíp cña d©n ®Ó nÝch cho ®Çy tói, ®Ó tho¶ c,i thó vui ch¬i ®lñ ®uèc hay ch¬i chÊu hoa c©y c¶nh cña m×nh.

-> Tổ ®©y cả thÓ thÊy r»ng thêi ®¹i phong kiÕn Lª - TrÞnh lỵ thêi ®¹i thêi n.t.
môc ruợng. Vua vµ quan ®Òu chØ lo vui ch¬i, lo bự trß - nh÷ng trß lè l¬ng, kÞch
cầm vµ v« cõng tèn kÐm, quan th× nÞnh hất, cíp cĩa d©n vÒ d©ng cho chúa ; chúa
th× m¶i hễng thô cuéc sềng xa hoa, phó quý. Cßn "nh©n d©n" hã kh«ng chØ chÞu
®ãi chÞu khæ mụ cßn ph¶i chÞu Êm ọc bẻi bÞ bắc lét, bÞ "n cíp tr¼ng tr¬n tiÕn b¹c
vµ nh÷ng ®ả mụ hã yâu quý, n©ng niu. TriÒu ®¹i Êy sỏp ®æ lỵ mét lĩ tù nhiªn
kh«ng thÓ tr¬nh khái.

Hoàng Lê nhất thống chí

Ngô Gia Văn Phái

A. Kiến thức cơ bản

I. **Tác giả:** Ngô Gia Văn Phái: một nhà văn nổi tiếng của Ngô Thì Nhậm, ở làng Tân Thanh Oai, nay thuộc huyện Thanh Oai, tỉnh Hà Tây, trong số hai tác giả chính của Ngô Thì Nhậm (1753-1788), làm quan dưới triều nhà Nguyễn.

II. Tác phẩm:

1. **Nhan đề:** “**Hoàng Lê nhất thống chí**” viết bằng chữ Hán ghi chép về sự thống nhất của vùng triều nhà Lê vào thời điểm Tể tướng Sùng Hòa, triều Lê Bính Đế cho vua Lê. Nhà vua cho dựng đồng lập về sự thống nhất của vùng triều nhà Lê, mục đích để viết tiếp, tiếp nối một giai đoạn lịch sử đầy biến động của xã hội phong kiến Việt Nam vào 30 năm cuối thế kỷ XVIII và mấy năm đầu thế kỷ XIX. Cuốn tiểu thuyết cả tập có 17 hồi.

2. **Thể loại:** (chức vụ một lời văn ghi chép sự việc, sự kiện).

Cùng cả thể xem Hoàng Lê nhất thống chí là một cuốn tiểu thuyết lịch sử viết theo lối chương hồi.

3. **Họm chính:** hồi 14, viết về sự kiện Quang Trung nổi dậy, quân Thanh.

4. Khái quát nội dung và nghệ thuật

- **Nội dung:** Với quan điểm lịch sử đúng đắn và niềm tự hào dân tộc, các tác giả “**Hoàng Lê nhất thống chí**” đã tiếp nối chủ đề văn học lịch sử anh hùng dân tộc Nguyễn Huệ qua chiến công thần tốc nổi dậy, quân Thanh, sự thất bại của quân tướng nhà Thanh và sự phản bội của vua tể tướng Lê Chiêu Thống.

- **Nghệ thuật:** Kịch bản xen kẽ miêu tả một cách sinh động các cuộc chiến, gây ấn tượng mạnh.

5. Ý nghĩa và bài học:

* **Ý nghĩa:** Sự trỗi dậy miêu tả chiến thắng lẫy lừng của vua Quang Trung, sự thất bại nhục nhã của quân tướng nhà Thanh và sự phản bội của vua quan phản nước, hại dân.

* **Bài học:** 3 bài học

- **Bài học 1:** (tể tướng Sùng Hòa “hàng họ nhậm vào ngày 25 tháng chạp năm Mậu Thìn (1788)”: *Sức tin báo quân Thanh chiếm Thăng Long, Bình Định và Nguyễn Huệ lên ngôi hoàng đế và thống nhất chính quyền dân tộc*).

- **Bài học 2:** (“Vua Quang Trung từ mặt trận về kinh... vua Quang Trung tiễn biệt Sùng Hòa Thăng Long, rồi kéo vào thành”): *Cuộc hành quân thần tốc và chiến thắng lẫy lừng của vua Quang Trung*.

- **Bài học 3:** (“Lễ hội, Tể tướng Sùng Hòa và vua Lê... cùng lễ mừng xâu há”): *Sự bại trận của quân tướng nhà Thanh và sự thất bại của vua tể tướng Lê Chiêu Thống*.

6. Tóm tắt hồi 14 .Hoàng Lê nhất thống chí

- Trích tóm tắt của tác giả, quân Tể tướng Sùng Hòa về Thăng Long, rút quân về Tam Hiệp và cho người vào Phấn Xuân cấp báo với Nguyễn Huệ.

- Nhận định tin ngày 24/11, Nguyễn Huệ liền cho lệnh chia quân làm hai đạo tuần - báo.

- Ngày 25 tháng Chạp, quân Lê lên ngôi lễ hội ở Quang Trung, trực tiếp chờ đợi hai đạo quân tiến ra Bình Định.

- Ngày **29 tháng Chạp**, quân Tây Sơn ra Ôn Nghĩ An, Quang Trung cho đồng lĩ mét ngày, tuyển thêm hơn 1 vạn tinh binh, mẽ mét cuéc duyốt binh lĩn.

- Ngày **30**, quân của Quang Trung ra Ôn Tam SĩỐp, hẻi cĩng Sẻ vự Lĩn. Quang Trung Ơ kh¹/₄ng Ơ Pnh : "*Ch¹/₄ng qu, mẽi nguy cĩ thỐ Ơ uæi Ơ ĩc ngẻi Thanh*". Cĩng trong ngày 30, giẶc gi· cha y²n, binh Ơao h·y cĩn mự «ng Ơ· nghỦ Ơĩn kỐ s, ch xĩy dùng ƠỂt nĩc mẽi n²m sau chiỐn tranh. xng cĩn mẽ tiỐc khao quân, ngCm hĩn mĩng 7 sĩ cĩ mẶt ẻ thựnh Th²ng Long mẽ tiỐc lĩn. Ngay Ơ²m Ơ²ã, nghỦa quân lĩ tiỐp tĩc lĩn Ơẻng. Khi quân Tây Sơn ra Ôn s«ng Thanh QuyỐt gẶp Ơ, m do th, m của quân Thanh, Quang Trung ra lĩnh b³/₄t hỐt kh«ng ƠỐ sặt mẽt t²n.

- **R¹ng s,ng nguy 3 TỐt**, nghỦa quân bỖ mẽt bao vĩy Ơ²ĩn H¹ Hẻi vự dĩng mự ƠỐ quân Thanh ƠCụ hựng ngay, h¹ Ơ²ĩn dĩ dụng.

- **R¹ng s,ng nguy mĩng 5 TỐt**, nghỦa quân tĩn c«ng Ơ²ĩn Ngẻc Hẻi. Quân giẶc chẻng tr¶ quyỐt liỐt, dĩng ẻng phun khẻi lĩra ra nh«m lựm ta rẻi lo¹n, nhng giẻ lĩ Ơæi chiỒu thựnh ra chĩng từ h¹i m×nh. Cuẻi cĩng, quân Thanh ph¶i chự ƠCụ hựng, th, i thố Sĩĩn chĩu Sĩcm Nghi Sĩềng th³/₄t cẻ từ tĩ.

- **Tra mĩng 5 TỐt**, Quang Trung Ơ· dĩn ƠCụ Ơỏm quân th³/₄ng trỄn tiỐn vự Th²ng Long. Sĩ, m tụn quân của giẶc t×m vỒ phỖa Ơ² Y²n Duy²n gẶp phĩc binh của ta, trẻn theo Ơẻng Vẻnh KiỒu lĩ b¶ quân voi ẻ Sĩi ,ng dĩn xuẻng ƠCm Mủc gĩự x, o, chỐt hựng v¹n t²n. Mẻt sẻ ch¹y lĩn cCụ phao, cCụ phao Ơt, x, c ngẻi ngủa chỐt lựm t³/₄c c¶ khĩc s«ng Nhủ Hủ. Mĩng 4 TỐt nghe tin quân Tây Sơn tĩn c«ng, T«n Sủ Nghủ vự L² Chi²u Thẻng Ơ· vẻi v· bẻ lĩn biẻn gĩĩ phỖa b³/₄c. Khi gẶp lĩ nhau, Nghủ cẻ vĩ xỄu hẻ nhng vỄn huyẻnh hoang. C¶ hai thu nhẶt tụn quân, kĐo vỒ ƠỂt B³/₄c.

B. Phĩn tỖch v²n b¶ĩn

I. C¶ĩm nhỄn của em vỒ vĩ Ơ²ĩp của h×nh tĩng ngẻi anh hĩng ,o v¶ĩ Quang Trung qua hải thẻ 14 của t, c phỄm “Hỏng L² nhỄt thẻng chỖ” của Ng« Gia V²n Ph, i.

Dựn ý chi tiỐt

I. Mẻ bựi :

- "**Hỏng L² nhỄt thẻng chỖ**" lự mẽt cuẻn tiỒu thuyỐt lựch sỏ b«ng ch÷ H, n Ơĩc viỐt theo thỐ ch÷ng hải do nhiỒu t, c gi¶ trong **Ng« Gia V²n Ph, i** (Ng« Th× ChỖ, Ng« Th× Du...) s, ng t, c. Sĩĩy lự mẽt bẻc tranh sĩu rẻng vĩa ph¶ĩn ,nh Ơĩc sủ thẻi n, t, suy tụn của triỒu Ơ×nh L² Trẻnh, vĩa ph¶ĩn ,nh Ơĩc sủ ph, t triỒn của phong trựo Tây Sơn.

- Trong hải thẻ 14 của t, c phỄm, h×nh tĩng ngẻi anh hĩng Quang Trung hiỒn lĩn thỄt cao Ơ²ĩp vĩ khỖ ph, ch hựo hĩng, trỖ tuỒ s, ng suẻt vự tẻi thao lĩc h÷n ngẻi.

II. Thĩn bựi:

1. Trĩc hỐt Quang Trung lự mẽt con ngẻi hựnh Ơẻng m¹nh mẽ quyỐt Ơo, n:

- Tĩ ƠCụ Ơĩn cuẻi Ơỏn trỖch, NguyỒn HuỒ lu«n lu«n lự con ngẻi hựnh Ơẻng mẽt c, ch x«ng x, o, nhanh gẻn cẻ chĩ ƠỖch vự rỄt qu¶ quyỐt.

- Nghe tin giẶc Ơ· Ơ, nh chiỒm Ơĩn tỄn Th²ng Long mẽt c¶ mẽt vĩng ƠỂt Ơai rẻng lĩn mự «ng kh«ng hò nao nóng “*Ơẻnh thĩn chĩnh cCm quân Ơi ngay*”.

- Rẻi chỖ trong vỄng h÷n mẽt th, ng, NguyỒn HuỒ Ơ· lựm Ơĩc bao nhiẻu viỒc lĩn: “*tĩ c, o trẻi ƠỂt*”, lĩn ng«iỏ hỏng ƠỒ, dẻc xuỄt Ơ¹i binh ra B³/₄c...

2. Sĩ lự mẽt con ngẻi cẻ trỖ tuỒ s, ng suẻt vự nh¹y bĐn:

* Ngay khi mÊy chóc v¹n qu©n Thanh do T«n SÜ Nghª hªng hæ kÐo vµo níc ta, thÕ giÆc ®ang m¹nh, t¹nh thÕ khÈn cÊp, vÊn mÕnh ®Êt níc “ngun c©n treo sîi tấc”, NguyÔn HuÕ ®· quyÕt ®Þnh l¹n ng«i hoµng ®Õ ®Ó chÝnh danh vª, lÊy niªn hiÕu lụ Quang Trung.

ViÖc l¹n ng«i ®· ®îc tÝnh kü vớ m¸c Ých theng nhÊt néi bé, héi tô anh tui vµ quan trång h–n lụ “**®Ó y¹n kớ ph¶i tr¾c vµ gi÷ lÊy lßng ngêi**”, ®îc d©n ñng hé.

*** S,ng suèt trong viÖc nhËn ®Þnh t¹nh h¹nh ®Þch vµ ta:**

- Qua lêi dô tÝng sÛ tríc l¸c l¹n ®êng ë NghÖ An, Quang Trung ®· ch¸ r¹ “®Êt nµo sao Êy” ngêi ph–ng B¾c kh«ng ph¶i nêi gieng níc ta, bông d¹ ¾t kh, c”. xng cßn v¹ch r¹ tói ,c cña chóng ®èi vớ nh©n d©n ta: “T¸ ®èi nhµ h, n ®Õn nay, chóng ®· mÊy phen cíp b¹c níc ta, giÕt h¹i d©n ta, v– vÐt cña c¶i, ngêi m¹nh kh«ng thÓ chþu nêi, ai c¸ng muèn ®uæi chóng ®i”.

- Quang Trung ®· khÝch l¸c tÝng sÛ díi quyÒn b»ng nh÷ng tÊm g–ng chiÕn ®Êu dòng c¶m cheng giÆc ngo¹i x¸m gi¶nh l¹i ®éc lËp cña cha «ng ta t¸ ngun xa nh: Trng n÷ V–ng, Sinh Tiªn Hoµng, L¹ §¹i H¹nh...

- Quang Trung ®· dù kiÕn ®îc viÖc L¹ Chiªu Theng vÒ níc cũ thÓ lụm cho mét sè ngêi Phñ L¹ “thay lßng ®æi d¹” vớ m¹nh n¹n «ng ®· cũ lêi dô vớ qu©n lÝnh chÝ t¹nh, v¸a nghiªm kh¾c: “c, c ngêi ®Òu lụ nh÷ng ngêi cũ l–ng tri, h–y n¹n c¸ng ta ®¸ng t¸m hiÖp lúc ®Ó dùng l¹n c«ng lín. Chí cũ quen th¹i c¸, “n ë hai lßng, nõu nh viÖc ph, t gi, c ra sñ b¶ giÕt ch¸t ngay t¸c kh¾c, kh«ng tha mét ai”.

*** S,ng suèt trong viÖc sÐt ®o, n b¹ bèi:**

- Trong dþp héi qu©n ë Tam §iÖp, qua lêi n¹i cũa Quang Trung vớ Sè vµ L©n ta thÊy r¹: xng rÊt hiÕu viÖc rút qu©n cũa hai vª tÝng gi¹i nuy. §¸ng ra th× “qu©n thua chÐm tÝng” nhng kh«ng hiÕu lßng hæ, s¸c m¹nh Ýt kh«ng ®Þch nêi ®èi qu©n hªng tÝng hæ nhµ Thanh n¹n ®µnh ph¶i bá th¹nh Thªng Long rút vÒ Tam §iÖp ®Ó tËp hþp lúc l¸ng. VÊy Sè vµ L©n kh«ng b¶ tr¸ng ph¹t mụ cũn ®îc ngêi khen.

- §èi vớ Ng« Th× NhËm, «ng ®· nh gi, rÊt cao vµ s¸ d¸ng nh mét vª qu©n sÛ “®a mu t¸c trÝ” viÖc Sè vµ L©n rút ch¹y Quang Trung c¸ng ®o, n lụ do NhËm chñ mu, v¸a lụ ®Ó b¶o toµn lúc l¸ng, v¸a g¸y cho ®Þch sù chñ quan. xng ®· tÝnh ®Õn viÖc d¸ng NhËm lụ ngêi biÖt d¸ng lêi khÐo lÐo ®Ó dÑp viÖc binh ®ao.

3. Quang Trung lụ ngêi cũ t¸m nh¹n xa tr«ng réng:

- Múi khêi binh ®· nh giÆc, cha gi¶nh ®îc tÊc ®Êt nµo vÊy mụ vua Quang Trung ®· n¹i ch¾c nh ®inh ®¸ng cét “ph–ng líc tiÕn ®· nh ®· cũ tÝnh s¹n”.

- §¸ng ng¹i tr¹n lng ngù, Quang Trung ®· n¹i vớ NhËm vÒ quyÕt s, ch ngo¹i giao vµ k¸ ho¹ch 10 tói ta hoµ b¹nh. §èi vớ ®Þch, theng th× biÖt lụ th¾ng viÖc binh ®ao kh«ng thÓ d¸t ngay ®îc v× x¸ nh¸c cũa níc lín cũn ®¸. Nõu “chê 10 n”m n÷a ta ®îc y¹n æn mụ nu«i d¸ng lúc l¸ng, bÊy giê níc giµu qu©n m¹nh th× ta cũ sñ g× chóng”.

4. Quang Trung lụ vª tÝng cũ t¹i thao líc h–n ngêi:

- Cuéc h¹nh qu©n th¸n t¸c do Quang Trung ch¸ huy ®Õn nay vÊn cũn lụm chóng ta kinh ng¹c. V¸a h¹nh qu©n, v¸a ®· nh giÆc mụ vua Quang Trung ho¹ch ®Þnh k¸ ho¹ch t¸ 25 th, ng ch¹p ®Õn m¸ng 7 th, ng gi¸ng sñ vµo “n tiÖt ë Thªng Long, trong thùc t¸ ®· vît m¸c 2 nguy.

- H¹nh qu©n xa, liªn t¸c nh vÊy nhng ®èi qu©n vÊn ch¸nh t¸ c¸ng lụ do t¹i tæ ch¸c cũa ngêi c¸m qu©n.

5. H¹nh ¶nh vª vua lËm liÖt trong chiÕn trËn:

- Vua Quang Trung thôn chinh cÇm quÇn kh«ng ph¶i chØ trªn danh nghÜa. ½ng lµm tæng chØ huy chiÕn d¶ch thùc sù.

- Dối sù l·nh ®¹o tùi txnh cña vP tæng chØ huy nµy, nghÜa quÇn T©y S·n ®· ®·nh nh÷ng trÊn thÊt ®Ñp, th¾ng p ®¶o kÏ thi.

- KhÝ thÕ ®éi quÇn lµm cho kÏ thi khiÕp vÝa vµ h×nh ¶nh ngêi anh hïng còng ®íc kh¾c ho¹ lÊm liÕt: trong c¶nh “khãi tá mĩ trêi, c, ch gang tÊc kh«ng thÊy gx” nêi bÊt h×nh ¶nh nhµ vua “còi voi ®i ®éc thóc” vói tÊm ,o bµo mµu ®á ®· s¹m ®en khãi sòng.

- H×nh ¶nh ngêi anh hïng ®íc kh¾c ho¹ kh, ®Êm nÐt vói tÝnh c, ch m¹nh mĩ, trÝ tuÕ s,ng suèt, nh¹y bÐn, tùi dïng binh nh thÇn; lµ ngêi tæ chøc vµ lµ linh hãn cña chiÕn c«ng vÛ ®¹i.

III. KÕt bµi

Vói ý thøc t«n träng sù thùc lÞch sù vµ ý thøc dÇn tét, nh÷ng ngêi trÝ thøc - c, c t, c gi¶ Ng« Gia V·n Ph¶i lµ nh÷ng cùu thÇn chÞu ·n sÇu, nghÜa nÆng cña nhµ Lª, nhng hã ®· kh«ng thÓ bá qua sù thùc lµ «ng vua nhµ Lª yÕu hïn ®· cång r¾n c¾n gµ nhµ vµ chiÕn c«ng lÊy lũng cña nghÜa quÇn T©y S·n, lµm nêi bÊt h×nh ¶nh vua Quang Trung - ngêi anh hïng ,o v¶i, niÒm tù hạo lín cña c¶ dÇn tét. Bèi thÕ hã ®· viÕt thùc vµ hay ®Õn nh vÊy vÒ ngêi anh hïng dÇn tét Nguyễn Huõ.

II. Sù th¶m b¹i cña quÇn tÝng nhµ Thanh vµ sè phÊn bi ®·t cña vua t«i Lª Chiªu Thèng ph¶n níc, h¹i dÇn ®· ®íc miªu t¶ nh thÕ nµo? Em cã nhÊn xÐt gx vÒ lèi v·n trÇn thuÊt ẽ ®©y?

1. Sèi lÊp vói h×nh ¶nh nghÜa quÇn T©y S·n lµ chÇn dung cña kÏ thi xÇm líc.

- T«n Sù Ngh¶ kiªu c·ng, tù m·n, chñ quan:

+ KÐo quÇn vµo Th·ng Long dõ dưng “nguy ®i ®ám nghØ” nh “®i trªn ®Êt b»ng”, cho lµ v« sù, kh«ng ®Ò phßng gx, chØ l¶ng v¶ng ẽ bãn bê s«ng, lÊy thanh thÕ su«ng ®Ó do¹ dÊm.

+ H·n n÷a y cßn lµ mét tªn tÝng bÊt tùi, cÇm quÇn mµ kh«ng biÕt txnh h×nh thùc h ra sao. Dĩ ®íc vua t«i Lª Chiªu Thèng b, o tríc, y vÊn kh«ng chót ®Ò phßng suèt mÊy nguy TÕt “chØ ch·m chó vµo viÕc yÕn tiÕc vui mĩng, kh«ng hò lo chi ®Õn viÕc bÊt ch¾c”, cho quÇn lÝnh mÆc s¾c vui ch·i.

- Khi quÇn T©y S·n ®·nh ®Õn n·i, tÝng th× s¹ mÊt mÊt, ngàua kh«ng kÞp ®ǎng yªn, ngêi kh«ng kÞp mÆc gi, p... chuǎng tríc qua cÇu phao, quÇn th× lóc lÇm trÊn “ai nÊy ®Òu rông rêi, s¹ h·i, xin ra hụng hoÆc bá ch¹y to, n lo¹n, gi÷y xÐo lªn nhau mµ chÕt”, “quÇn sÛ c, c doanh nghe thÊy ®Òu ho¶ng hèt, tan t, c bá ch¹y, tranh nhau qua cÇu sang s«ng, x« ®Êy nhau r·i xuèng mµ chÕt rÊt nhiÒu”, “®Õn nçi níc s«ng NhÞ Hµ vx thÕ mµ t¾c nghĩn kh«ng ch¶y ®íc n÷a”. C¶ ®éi binh hïng, tÝng m¹nh, chØ quen diÒu vâ d·ng oai bÇy giê chØ cßn biÕt th, o ch¹y, m¹nh ai nÊy ch¹y, “®ám nguy ®i gÊp, kh«ng d, m nghØ ng·i”.

* **Nghõ thuÊt:** kÓ chuyÕn, xen kÏ vói nh÷ng chi tiÕt t¶ thùc thÊt cô thÓ, chi tiÕt, sèng ®éng vói nhÞp ®iÕu nhanh, dãn dÊp, gÊp g, p gúi sù ho¶ng hèt cña kÏ thi. Ngßi bót miªu t¶ kh, ch quan nhng vÊn hµm chøng tÇm tr¹ng h¶i, sung sÍng cña ngêi viÕt còng nh cña dÇn tét tríc th¾ng lîi cña S·n T©y.

2. Sè phÊn th¶m h¹i cña bãn vua t«i Lª Chiªu Thèng ph¶n níc, h¹i dÇn

- L^a Chi^{au} Thèng vự nh÷ng bò t«i trung thựnh cĩa «ng ta ®· v× lĩi Ých riệng cĩa đĩng hã mự ®em vỀn mỖnh cĩa c¶i đĩn tẻc ®Æt vựo tay kĩ thĩ x©m lĩc, lĩ tẻt nhiện hã ph¶i chừ ®ùng nựi sỖ nhộc cĩa kĩ ®ĩ cỰu c¹nh, van xin, kh«ng cĩn ®©u t c, ch bỄc qu©n v÷ng, vự kỖt cộc còng ph¶i chừ chung sè phỄn bi th¶m cĩa kĩ vãng quẻc.

- Khi cã biỖn, qu©n Thanh tan r·, L^a Chi^{au} Thèng vớ v· cĩng mỄy bò t«i th©n TỖn “*®a th, i hỄu ra ngoi*”, ch¹y b, n sềng b, n chỖt, cíp c¶i thuyỖn đĩn ®Ó qua s«ng, “*lu«n mỄy nguy kh«ng ìn*”. May gÆp ngừi thặ hựo th÷ng t×nh ®ẫ vỜ cho ìn vự chỖ ®ềng cho ch¹y trẽn. §uæi kíp T«n SỰ Nghp, vua t«i chỖ cĩn biỖt nh×n nhau than thẻ, o, n giỄn ch¶y nĩc m³⁄⁄t, vự sau khi sang ®Ỗn Trung Quẻc ph¶i c¹o ®Ựu, tỖt tẻc, ìn mÆc giềng ngừi M·n Thanh vự cuẻi cĩng gỏi n³⁄⁄m x÷ng tụn n÷i ®Ễt kh, ch quạ ngừi.

NghỖ thuỄt: Xen kĩ kỖ vớ t¶i sinh ®ềng, cò thỖ g©y Ên tĩng m¹nh. Ngừi bót ®Ễm chót xắt th÷ng cĩa t, c gi¶i bò t«i trung thựnh cĩa nhự L^a.

• ***So s, nh ngừi bót cĩa t, c gi¶i khi mi^{au} t¶i hai cuẻc th, o ch¹y (mẻt cĩa qu©n tĩng nhự Thanh vự mẻt cĩa vua t«i L^a Chi^{au} Thèng) cã g× kh, c biỖt? Gi¶i thÝch v× sao cã sù kh, c biỖt ®ẫ?***

- Tẻt c¶i ®Ờu lự t¶i thục, vớ nh÷ng chi tiỖt cò thỖ, nhng ©m hềng lĩi rỄt kh, c nhau:

- §o¹n vñ trẽn nhp ®iỖu nhanh, m¹nh, hẻi h¶i “*ngũa kh«ng kíp ®ẫng y²n, ngừi kh«ng kíp mÆc o gi, p*”, “*tan t, c bá ch¹y, tranh nhau qua cỰu sang s«ng, x« ®Ềy nhau...*”, ngừi bót mi^{au} t¶i kh, ch quan nhng vỄn hựm chửa t©m tr¹ng h¶i h², sung s- ỉng cĩa ngừi th³⁄⁄ng trỄn trĩc sù th¶m b¹i cĩa lò cíp nĩc.

- ẻ ®o¹n vñ dỏ, nhp ®iỖu cã chỄm h÷n, t, c gi¶i đۆng lĩ mi^{au} t¶i tỖ mỖ nh÷ng giắt nĩc m³⁄⁄t th÷ng c¶m cĩa ngừi thặ hựo, nĩc m³⁄⁄t tñi hæ cĩa vua t«i L^a Chi^{au} Thèng, cuẻc theYẻt ®·i thpnh t×nh “*giỖt gự, lựm c÷m*” cĩa kĩ bò t«i... ©m hềng cã phCn ngỄm ngừi, chua xắt. Lự nh÷ng cừu thCn cĩa nhự L^a, c, c t, c gi¶i kh«ng thỖ kh«ng mñi lĩng trĩc sù sỏp ®æ cĩa mẻt v÷ng triỖu mự m×nh tۆng phۆng thẻ, tuy vỄn hiỖu ®ẫ lự kỖt cộc kh«ng thỖ tr, nh khải.

TruyỖn KiỖu

Nguyễn Du

A. KiỖn thộc c÷ b¶i

I. T, c gi¶i Nguyễn Du

- T, c gi¶i Nguyễn Du (1765 - 1820)

- T²n ch÷ lự Tẻ Nh

- HiỖu lự Thanh Hi²n

- Qu^a ẽ lụng Ti^{an} sĩ^{On} - huy^{On} Nghi Xu^{On} - t^{On}nh Hụ Tũnh

- S_{ng} t_c nhi^{On} t_c ph^{Em} ch÷ H_n v_m ch÷ n^{«m}.

+ 3 t^{ếp} th÷ ch÷ H_n g^{am} 243 b^{ui}.

+ T_c ph^{Em} ch÷ N^{«m} xu^{Et} s^{3/4c} nh^{Et} lụ **šo¹ⁿ trẽng t^{On} thanh** thẽng g^{ai} lụ Truy^{On} Ki^{On}.

H·y n^{au} nh÷ng n^{Đt} ch^{Ynh} v^{On} th^{ei} ®¹ⁱ, gia ®^{xnh}, cu^{ec} ®^{ei} Nguy^{On} Du ®[·] c^ã 1^{nh} hẽng t^í vi^{On} s_{ng} t_c Truy^{On} Ki^{On}.

a. Th^{ei} ®¹ⁱ:

Nguy^{On} Du sinh trẽng trong m^{et} th^{ei} ®¹ⁱ c^ã nhi^{On} bi^{On} ®^{éng} d÷ d^{éi}, x· h^{éi} phong ki^{On} Vi^{On} Nam kh^{ĩng} ho^{ĩng} s^{On} s^{3/4c}, phong tr^uo n^{«ng} d^{On} kh^{ei} ngh^ũa n^{ae} ra li^{an} t^{oc}, ®^{On}nh cao lụ cu^{ec} kh^{ei} ngh^ũa T^{On}y S^{÷n} ®[·] “M^{et} phen thay ®^{æi} s^{÷n} h^u”. Nh^{ng} tri^{On} ®¹ⁱ T^{On}y S^{÷n} ng^{3/4n} ng^{ĩi}, tri^{On} Nguy^{On} l^{an} thay. Nh÷ng thay ®^{æi} kinh thi^{an} ®^{éng} ®^{Pa} Êy t_c ®^{éng} m^{1nh} t^í nh^{En} th^{oc} t^{xnh} c^{ĩm} c^ã Nguy^{On} Du ®^Ó «ng h^{ĩng} ng^{ĩi} b^{ót} c^ã m^{xnh} v^uo hi^{On} th^{uc}, v^uo “Nh÷ng ®ⁱOn tr^{«ng} th^{Êy} m^u ®^{au} ®^{ín} l^{ĩng}”.

b. Gia ®^{xnh}:

Gia ®^{xnh} Nguy^{On} Du lụ gia ®^{xnh} ®¹ⁱ qu^y t^{ec} nhi^{On} ®^{ei} l^{um} quan v^m c^ã truy^{On} th^{eng} v^{÷n} ch÷ng. Nh^{ng} gia ®^{xnh} «ng c^{ong} b^p sa s^{ót}. Nh^u th÷ m^ả c^{«i} cha n^{“m} 9 tu^{æi}, m^ả c^{«i} m^ĩ n^{“m} 12 tu^{æi}. Ho^mn c^{ĩnh} ®^ã c^{ong} t_c ®^{éng} l^{ín} t^í cu^{ec} ®^{ei} Nguy^{On} Du.

c. Cu^{ec} ®^{ei}:

Nguy^{On} Du c^ã n^{“ng} khi^{On} v^{÷n} h^{ac} b^{Em} sinh, ham h^{ac}, c^ã hi^{On} bi^{On} s^{On} r^{éng} v^u t^{ong} tr^{ĩi}, c^ã v^{en} s^{eng} phong ph^ó v^í nhi^{On} n^{“m} lu l^{1c}, ti^{Op} x^{oc} v^í nhi^{On} c^{ĩnh} ®^{ei}, nhi^{On} con ng^{ei} s^ẽ ph^{En} kh_c nhau. x^{ng} t^{ong} ®ⁱ s^o sang Tr^{ung} Qu^{ec}, qua nhi^{On} v^{ĩng} ®^{Êt} Tr^{ung} Hoa r^{éng} l^{ín} v^í n^{On} v^{÷n} ho_r r^{uc} rⁱ. T^{Êt} c^ĩ nh÷ng ®ⁱOn ®^ã ®^{On} c^ã 1^{nh} hẽng t^í s_{ng} t_c c^ã nh^u th÷.

Nguy^{On} Du lụ con ng^{ei} c^ã tr_i tim gi^u l^{ĩng} y^{au} th÷ng. Ch^{Ynh} nh^u th÷ ®[·] t^{ong} vi^{On} trong Truy^{On} Ki^{On} “**Ch÷ t^{On} kia m^ĩ b^{«ng} ba ch÷ t^{ui}**”. M^{éng} Li^{an} s^{eng} Ch^ĩ Nh^{On} trong l^{ei} T^ua Truy^{On} Ki^{On} c^{ong} ®^{On} cao t^{Em} l^{ĩng} c^ã Nguy^{On} Du v^í con ng^{ei}, v^í cu^{ec} ®^{ei}: “L^{éi} v^{÷n} t^ĩ ra h^{xnh} nh c^ã m_u ch^{ĩy} ẽ ®^{Çu} ng^{an} b^{ót}, n^{íc} m^{3/4t} th^{Em} tr^{an} t^ê gi^{Êy} khi^{On} ai ®^{ac} ®^{On} c^{ong} ph^{ĩi} th^{Em} th^Ya, ng^{Em} ng^{ĩi}, ®^{au} ®^{ín} ®^{On} ®^{ot} ru^{et}...”. N^{On} kh^{«ng} ph^{ĩi} c^ã con m^{3/4t} tr^{«ng} th^{Êu} c^ĩ s_u c^{ai}, t^{Em} l^{ĩng} ngh^ũ su^{et} c^ĩ ngh^{xn} ®^{ei} th^x t^{ui} n^uo c^ã c_i b^{ót} l^{uc} Êy.

V^{On} s^u ngh^{ĩp} v^{÷n} h^{ac} c^ã Nguy^{On} Du:

- S_{ng} t_c nhi^{On} t_c ph^{Em} ch÷ H_n v_m ch÷ N^{«m}.

+ 3 t^{ếp} th÷ ch÷ H_n g^{am} 243 b^{ui}.

+ T_c ph^{Em} ch÷ N^{«m} c^ã **V^{÷n} chi^{au} h^{an}**, xu^{Et} s^{3/4c} nh^{Et} lụ **šo¹ⁿ trẽng t^{On} thanh** thẽng g^{ai} lụ Truy^{On} Ki^{On}.

II. T_c ph^{Em} truy^{On} Ki^{On}

1. Ngu^{an} g^{ec} v^m s_{ng} t^{io}:

- Xu^{Et} x^o Truy^{On} Ki^{On} :

* Vi^{On} **Truy^{On} Ki^{On}** Nguy^{On} Du c^ã d^ua theo c^{et} truy^{On} **Kim V^{On} Ki^{On} truy^{On}** c^ã Thanh T^{On}m T^{ui} Nh^{On} (Tr^{ung} Qu^{ec}).

* Tuy nhi^{an} ph^{Çn} s_{ng} t^{io} c^ã Nguy^{On} Du lụ h^{ĩt} s^{oc} l^{ín}, mang ý ngh^ũa quy^{ĩt} ®^{On}nh th^unh c^{«ng} c^ã t_c ph^{Em}:

- **Néi dung** : Tở c©u truyÖn t×nh ẽ TQ ®êi Minh biÖn th÷nh mét khc ca ®au lßng th÷ng ngêi b¹c mnh (vít xa Thanh Tm Tùi Nh©n ẽ tinh thÇn nh©n ®¹o).

- **NghÖ thuËt**:

+ Th lo¹i: ChuýÖn th vñ xu«i th÷nh th÷ lôc b, t - th th÷ lôc b, t truyÖn th÷ng cña d©n tc gồm 3254 c©u.

+ NghÖ thuËt xy dùng nh©n vËt, miu t¶ thin nhin, ®Æc biÖt lụ bt ph, p t¶ c¶nh ng t×nh.

+ Ng«n ng÷: TruyÖn KiÖu ®¹t tí ®nh cao cña ng«n ng÷ nghÖ thuËt.

2. Họp c¶nh: S, ng t, c vµo th kù XIX (1805-1809)

3. Th lo¹i: TruyÖn N«m: lo¹i truyÖn th÷ viÖt b»ng ch÷ N«m. TruyÖn c khi ®íc viÖt b÷ng th th÷ lôc b, t. C hai lo¹i truyÖn N«m: truyÖn n«m b×nh d©n hÇu ht kh«ng c tn t, c gi¶, ®íc viÖt trn c÷ s truyÖn d©n gian; truyÖn N«m b, c hc phÇn nhiÖu c tn t, c gi¶, ®íc viÖt trn c÷ s ct truyÖn c s½n cña vñ học Trung Quốc hoÆc do t, c gi¶ s, ng t¹o ra. TruyÖn N«m ph, t triÖn m¹nh mñ nhËt ẽ na cui th kù XVIII vµ th kù XIX.

4. ý nghĨa nhan ®Ò:

TruyÖn KiÖu c 2 tn ch÷ b, n vµ 1 tn ch÷ n«m.

- **Tn ch÷ h, n**: **Kim Vn KiÖu truyÖn** cña Thanh Tm Tùi Nh©n: tn cña 3 nh©n vËt trong truyÖn: Kim Trng, Thuý Vn, Thuý KiÖu.

So¹n trng tn thanh: tiÖng ku mñ v nç ®au th÷ng ®t rut: bc lé chñ ®Ò t, c phm (tiÖng ku câu cho s phn ngêi ph n÷).

- **Tn ch÷ n«m: TruyÖn KiÖu**: Tn nh©n vËt chÝnh - Thuý KiÖu (do nh©n d©n ®Æt).

5. Tm t³t TruyÖn KiÖu.

a. **PhÇn th nhËt** : **GÆp gì vµ Ýnh íc.**

V÷ng Thuý KiÖu lụ mét thiÖu n÷ tùi s¾c vñn toµn, con g, i ®Çu lßng mét gia ®nh trung lu l÷ng thiÖn, sng trong c¶nh "m ®m trng rñ mµn che" bn c¹nh cha mñ vµ hai em lụ Thuý Vn, V÷ng Quan. Trong bui du xun nh©n tiÖt Thanh minh, KiÖu gÆp ch÷ng Kim Trng "phong t tùi m¹o tt vi". Gi÷a hai ngêi chm n mét mi t×nh ®ñp. Kim Trng dn ®n ẽ tr c¹nh nhµ Thuý KiÖu. Nh©n tr¶ chiÖc thoa r÷i, Kim Trng gÆp KiÖu b÷y tá tm t×nh. Hai ngêi chñ ®ng, tù do Ýnh íc vñ nhau.

b. **PhÇn th hai** : **Gia biÖn vµ lùc**

Trong khi Kim Trng v Liu D÷ng chu tang ch, gia ®nh KiÖu bp m¾c oan. KiÖu nh Vn tr¶ nghĨa cho Kim Trng cn n÷ng th× b, n mnh chuc cha. N÷ng bp bn bu«n ngêi lụ M· Gi, m Sinh, Tổ Bµ, S Khanh la g¹t, ®y vµo lÇu xanh. Sau ®, n÷ng ®íc Thc Sinh - mét kh, ch l÷ng ch÷i hµo phng - cu vít khi cuc ®êi kù n÷. Nhng ri n÷ng l¹i bp vñ c¶ cña Thc Sinh lụ Ho¹n Th ghen tung, ®Çy ®. KiÖu ph¶i trn ®n n÷ng nh n÷i ca Pht. S Gi, c Duyn v« t×nh gi n÷ng cho B¹c Bµ - mét kñ bu«n ngêi nh Tổ Bµ, nn KiÖu lÇn th hai r÷i vµo lÇu xanh. T¹i ®y, n÷ng gÆp T H¶i, mét anh hñg ®i tri ®¹p ®t. T H¶i ly KiÖu, gip n÷ng b, o ©n b, o o, n. Do m¾c la quan tng ®c trng thÇn H Tn HiÖn. T H¶i bp git. KiÖu ph¶i hÇu ®µn hÇu rñu H Tn HiÖn ri Ðp g¶ cho vin the quan. Sau ®n, tñi nhc, n÷ng trm mnh ẽ sng TiÖn §ng vµ ®íc s Gi, c Duyn cu, lÇn th hai KiÖu n÷ng nh ca Pht.

c. PhÇn thờ ba: **Sọm tô:**

Sau nũa n"m vỒ chĐu tang chó, Kim Trầg trể l"i t×m KiỒu. Hay tin gia ®×nh KiỒu gÆp tai biỒn vự nụng ph¶i b, n m×nh chuéc cha, chụng v« cầg ®au ®ín. Tuy kỐt duyãn vớ Thuý V©n nhng chụng vỂn kh«ng thỐ quãn mèi t×nh ®Çu say ®¾m. Chụng quyỐt cỂt c«ng lÆn lểi ®i t×m KiỒu. Nhê gÆp ®íc s Gi, c Duyãn mự Kim, KiỒu t×m ®íc nhau, gia ®×nh ®ọm tô. ChiỒu theo ý mãi ngêi, Thuý KiỒu nểi l"i duyãn cò vớ Kim Trọng nhng c¶ hai cầg nguyỖn íc "Duyãn ®«i lỏa cầg lự duyãn b"n bÇy".

III. Gi, trÞ t, c phỀm

* **Gi, trÞ néi dung, nghỖ thuỂt cĩa TruyỖn KiỒu :**

1. Gi, trÞ néi dung:

a. Gi, trÞ hiỒn thùc:

a1. TruyỖn KiỒu ph¶i n, nh bé mÆt tụn b"o cĩa tÇng líp thềng trÞ vự thỖ lúc h¾c, m chụ ®"p lãn quyỖn sềng cĩa con ngêi.

* **Bần quan l"i :**

- Viãn quan xõ kiỖn vô, n V-ng ợng v× tiỖn chø kh«ng v× l"i ph¶i.
- Quan tặg ®éc trầg thÇn Hả T«n HiỖn lự k"i bỂt tụi, nham hiỐm, bỒ æi vự tr©ng tr, o.

* **ThỖ lúc h¾c, m:**

- M· Gi, m Sinh, Tó Bự, Sẻ Khanh... lự nh÷ng k"i t, ng tỂn l-ng t©m. V× tiỖn, chóng s½n sụng chụ ®"p lãn nh©n phỀm vự sẻ phỂn con ngêi l-ng thiỖn.

-> T, c gi¶ lãn tiỖng tề c, o bé mÆt xỂu xa bỒ æi cĩa chóng.

a2. TruyỖn KiỒu ph-i bựy nçi khæ ®au cĩa nh÷ng con ngêi bÞ, p bợc, ®Æc biỂt lự ngêi phô n÷.

- V-ng ợng bÞ m¾c oan, cha con bÞ ®, nh ®Ểp d· man, gia ®×nh tan n, t.
- §"m Tiãn, Thuý KiỒu lự nh÷ng ngêi phô n÷ ®Ểp, tụi n"ng, vỂy mự k"i th× chỖt trỉ, ngêi th× ®o" ®ựy, lự l"i suềt 15 n"m.

-> TruyỖn KiỒu lự tiỖng kàu th-ng cĩa nh÷ng ngêi l-ng thiỖn bÞ, p bợc, bÞ ®o" ®ựy.

b. Gi, trÞ nh©n ®"o:

- ViỖt TruyỖn KiỒu, NguyỖn Du béc lể niỖm th-ng c¶m s©u s¾c tríc nh÷ng khæ ®au cĩa con ngêi. ợng xất th-ng cho Thuý KiỒu - mét ngêi con g, i tụi s¾c mự l©m vựo c¶nh bÞ ®o" ®Çy "Thanh l©u hai lít, thanh y hai lÇn".

- Lự tiỖng nãi ngêi ca nh÷ng gi, trÞ, phỀm chỂt cao ®Ểp cĩa con ngêi nh nhan s¾c, tụi hoa, trỷ dồng, lầg hiỖu th¶o, tr, i tim nh©n hỂu, vÞ tha...

- ợng tr©n trầg ®Ồ cao vớ ®Ểp, íc m- vự kh, t khao ch©n chỷnh cĩa con ngêi nh vỒ t×nh yâu, h"nh phóc, c«ng lý, tù do...

- ợng cỈn tề c, o c, c thỖ lúc b"o tụn ®· chụ ®"p lãn quyỖn sềng cĩa nh÷ng con ngêi l-ng thiỖn, khiỖn hả khæ sẻ, ®iâu ®ợng.

-> Ph¶i lự ngêi gừu lầg yâu th-ng, biỂt tr©n trầg vự ®Æt niỖm tin vựo con ngêi NguyỖn Du mứ s, ng t"o nãn TruyỖn KiỒu vớ gi, trÞ nh©n ®"o lín lao nh thỖ.

2. Gi, trÞ nghỖ thuỂt:

TruyỖn KiỒu ®íc coi lự ®Ỗnh cao nghỖ thuỂt cĩa NguyỖn Du.

- VỒ ng«n ng÷: lự ng«n ng÷ v"n hắc hỖt sợc gừu vự ®Ểp, ®"t ®Ỗn ®Ỗnh cao ng«n ng÷ nghỖ thuỂt.

- Tiǒng Viǒt trong Truyǒn Kiǒu kh«ng chø cǎ chøc n"ng biǒu ®¹t (ph¶n ,nh), biǒu c¶m (béclé c¶m xóc) mụ cβn cǎ chøc n"ng thỀm mỦ (vĩ ®Ñp cǎa ng«n tǒ).

- Vĩi truyǒn Kiǒu, **ngHǒ thuỄt tù sù** ®· cǎ bíc ph, t triǒn vīt bỀc.

+ Ng«n ng÷ kÓ chuyǒn cǎ 3 h×nh thøc: trùc tiǒp (lêi nh©n vỄt), gi, n tiǒp (lêi t, c gi¶), nǎa trùc tiǒp (lêi t, c gi¶ mang suy nghỦ, giảng ®iǒu nh©n vỄt). Nh©n vỄt trong truyǒn xuỄt hiǒn vĩi c¶ con ngêi hụnh ®éng vụ con ngêi c¶m nghỦ, cǎ biǒu hiǒn bǎn ngoị vụ thǒ giĩi bǎn trong s©u th¼m.

+ Thụnh c«ng ề thǒ lo¹i tù sù, cǎ nhiǒu c, ch t©n s, ng t¹o, ph, t triǒn vīt bỀc trong ng«n ng÷ th→ vụ thǒ th→ truyǒn thềng.

+ VỎ ngHǒ thuỄt x©y dùng nh©n vỄt: Kh¾c ho¹ nh©n vỄt qua ph→ng thøc tù sù, miǎu t¶ chø b»ng vụi nĐt chỀm ph, mụi nh©n vỄt trong Truyǒn Kiǒu hiǒn lǎn nh mét ch©n dung sềng ®éng. C, ch x©y dùng nh©n vỄt chÝnh diǒn thềng ®íc x©y dùng theo lèi lý tềng ho, , ®íc miǎu t¶ b»ng nh÷ng biǒn ph, p íc lǒ, nhng rỄt sinh ®éng. Nh©n vỄt ph¶n diǒn cǎa Nguyǒn Du chñ yǒu ®íc kh¾c ho¹ theo lèi hiǒn thùc ho, , b»ng bót ph, p t¶ thùc, cǎ thǒ vụ rỄt hiǒn thùc (miǎu t¶ qua ngo¹i h×nh, ng«n ng÷, hụnh ®éng... cǎa nh©n vỄt).

- NgHǒ thuỄt miǎu t¶ thiǎn nhiǎn ®a d¹ng, bǎn c¹nh bøc tranh thiǎn nhiǎn ch©n thùc sinh ®éng (C¶nh nguy xu©n), cǎ nh÷ng bøc tranh t¶ c¶nh ngô t×nh ®Æc s¾c (Kiǒu ề lự Ngng BÝch).

B. Mét sè néi dung cǎ thǒ

I. NgHǒ thuỄt miǎu t¶:

1. NgHǒ thuỄt miǎu t¶:

a. Nh©n vỄt chÝnh diǒn:

C©u 1:

ChĐp thuéc "**ChP em Thuý Kiǒu**": sgk

C©u 2: VP trÝ ®o¹n trÝch

VP trÝ ®o¹n trÝch "**ChP em Thuý Kiǒu**": n»m ề phÇn mẽ ®Çu cǎa phÇn thø nhỄt: **gÆp gì vụ ®Ýnh íc**. Khi giĩi thiǒu gia ®×nh Thuý Kiǒu, t, c gi¶ tỀp trung miǎu t¶ tị s¾c hai chP em thuý v©n, Thuý Kiǒu.

C©u 3: Kǒt thóc ®o¹n trÝch: 4 phÇn

+ Bèn c©u ®Çu: giĩi thiǒu kh, i qu, t hai chP em Thuý Kiǒu.

+ Bèn c©u tiǒp: gĩi t¶ vĩ ®Ñp Thuý V©n.

+ Mèi hai c©u cβn l¹i: gĩi t¶ vĩ ®Ñp thuý Kiǒu.

+ Bèn c©u cuèi: nhỀn xĐt chung vỎ cuéc sềng cǎa hai chP em.

C©u 4: Gi, trP néi dung vụ ngHǒ thuỄt:

Gi, trP néi dung "**ChP em Thuý Kiǒu**" lụ kh¾c ho¹ rǎ nĐt ch©n dung tuyǒt mỦ cǎa chP em Thuý Kiǒu, cǎ ngêi vĩ ®Ñp, tị n"ng vụ dù c¶m vỎ kiǒp ngêi tị hoa b¹c mỖnh cǎa Thuý Kiǒu lụ biǒu hiǒn cǎa c¶m høng nh©n v"n ề Nguyǒn Du.

Gi, trP ngHǒ thuỄt: Thuý Kiǒu, Thuý V©n vụ nh©n vỄt chÝnh diǒn, thuéc kiǒu nh©n vỄt lý tềng trong Truyǒn Kiǒu. §Ó kh¾c ho¹ vĩ ®Ñp cǎa nh©n vỄt lý tềng, Nguyǒn Du ®· sǒ dōng bót ph, p íc lǒ - lỀy vĩ ®Ñp cǎa thiǎn nhiǎn lụm nǎi bỄt vĩ ®Ñp cǎa con ngêi. Nhụ v"n kh«ng miǎu t¶ chi tiǒt cǎ thǒ mụ chñ yǒu lụ t¶ ®Ó gĩi. Sǒ dōng biǒn ph, p ®βn bỀy lụm nǎi bỄt h×nh ¶nh Thuý Kiǒu.

C©u 5: Gi¶i nghỦa tǒ ng÷:

- **Tè Nga:** chø ngêi con g, i ®Ñp.

- **Mai cèt c, ch**: cèt c, ch cĩa c©y mai m¶nh dĩ, thanh tao. TuyỐt tinh thÇn: tinh thÇn cĩa tuyỐt tr¾ng vµ trong s¹ch. C©u nự ý nãi c¶ hai chP em Ờu duy²n d, ng, thanh cao, trong tr¾ng.

- **Khu«n tr¶ng ỜCy ỜÆn**: g¬ng mÆt ỜCy ỜÆn nh tr¶ng tr¶n; nĐt ngụi nẻ nang: ý nãi l«ng mự h¬i ỜỄm, cèt t¶ Ờ«i m¾t ỜÑp. C©u th¬ nh»m gãi t¶ vớ ỜÑp phóc hỄu cĩa Thóy V©n. Thựnh ng÷ TiỔng ViỐt cả c©u “m¾t phing mự ngụi”.

- **Ờoan trang**: nghi²m trang, Ờøng Ờ¾n (chØ nãi vỜ ngụi phỏ ÷)...

- **Lựn thu thuû**: lựn níc mĩa thu; nĐt xu©n s¬n: nĐt nói mĩa xu©n. C¶ c©u th¬ ý nãi m¾t ỜÑp, trong s, ng nh níc mĩa thu, l«ng mự ỜÑp thanh tho, t nh nĐt nói mĩa xu©n.

- **Nghi²ng níc nghi²ng thựnh**: lỄy ý ẻ mét c©u ch÷ H, n, cả nghỪa lự: ngo¶nh l²i nhxñ mét c, i thx thựnh ngụi ta bP xi²u, ngo¶nh l²i nhxñ c, i ñ÷a thx níc ngụi ta bP nghi²ng ng¶. ý nãi s¾c ỜÑp tuyỐt vởi cĩa ngụi phỏ ÷ cả thỔ lựm cho ngụi ta say m² ỜỔn nự mỄt thựnh, mỄt níc.

C©u 6:

NguyÔn Du Ờ· mi²u t¶ con ngụi theo l²i nghỖ thuỄt mang tÝnh íc lỖ rỄt quen thuéc trong mét kỖt cỄu chÆt chỉ, vớ ngỈi bót tinh tỖ:

a. Bèn c©u ỜCu: gĩa thiỔu kh, i qu, t vỜ nh©n vỄt.

Vớ bót ph, p íc lỖ, t, c g¶ Ờ· gĩa Ờíc vớ thanh cao, duy²n d, ng, trong tr¾ng cĩa ng-êi thiỔu ñ÷ ẻ hai chP em Thuý KiỜu: “Mai cèt c, ch, tuyỐt tinh thÇn” cèt c, ch nh mai, tinh thÇn nh tuyỐt. S² lự vớ ỜÑp hoµn h¶o mang tÝnh hxñh thỔ, t©m h²n c¶ hai ỜỜu ỜÑp “môi ph©n vỖn môi” nhng mự ngụi l²i mang vớ ỜÑp ri²ng.

b. Bèn c©u tiỔp theo: mi²u t¶ vớ ỜÑp cĩa Thuý V©n.

- C©u th¬ mỄ ỜCu vĩa gĩa thiỔu Thuý V©n vĩa kh, i qu, t vớ ỜÑp cĩa nh©n vỄt. Hai ch÷ “trang tr²ng” gĩa vớ cao sang, quý ph, i.

- Vớ bót ph, p nghỖ thuỄt íc lỖ, vớ ỜÑp cĩa V©n Ờíc so s, nh vớ nh÷ng thỏ cao ỜÑp nhỄt tr²n Ờêi, tr¶ng, hoa, m©y, tuyỐt, ng²c. B»ng thñ ph, p liỔt k² ch©n dung Thóy V©n Ờíc mi²u t¶ toµn vỖn tỖ khu«n mÆt, nĐt mự, lựn da, m, i t²c ỜỔn nô cêi, gi²ng nãi, phong th, i øng xỏ nghi²m trang, Ờøng Ờ¾n. Mự chi tiỔt Ờíc mi²u t¶ cô thỔ h¬n nhê bæ ng÷, Ờpnh ng÷, hxñh ¶nh so s, nh Ờn dỏ.

- T, c g¶ Ờ· vớ n²n bớc ch©n dung Thuý V©n b»ng nghỖ thuỄt so s, nh Ờn dỏ vµ ng«n ng÷ th¬ ch²n l²c, chau chuèt: khu«n mÆt ỜCy ỜÆn, phóc hỄu, t¬i s, ng nh mÆt tr¶ng; l«ng mự s¾c nĐt nh con ngụi; miỔng cêi t¬i th¾m nh hoa; gi²ng nãi trong trổ thẻ ra tỖ hµm r¶ng ngµ ng²c; m, i t²c Ờen ²ng ¶ h¬n m©y, lựn da tr¾ng mPn mựng h¬n tuyỐt (**khu«n tr¶ng... mự da**).

- Ch©n dung Thuý V©n lự ch©n dung mang tÝnh c, ch, sẻ phỄn. V©n ỜÑp h¬n nh÷ng gx mỖ lỖ nhỄt cĩa thi²n nhi²n nhng t¹o sù hoµ híp ²m ỜỜm vớ xung quanh: m©y thua, tuyỐt nhêng. Thuý V©n h¾n cả mét tÝnh c, ch ung dung, ỜiỔm Ờ¹m, mét cuéc Ờêi bxn²h y²n kh«ng s²ng gi².

c. 12 c©u tiỔp theo: t¶ vớ ỜÑp vµ tụi hoa cĩa KiỜu.

- C©u th¬ ỜCu Ờ· kh, i qu, t ỜÆc ỜiỔm cĩa nh©n vỄt: “KiỜu cụng s¾c s¶o mÆn mµ”. Nụng s¾c s¶o vỜ trÝ tuỖ vµ mÆn mự vỜ t©m h²n.

- Gĩa t¶ vớ ỜÑp cĩa KiỜu t, c g¶ vỄn đing nh÷ng hxñh tÝng íc lỖ: thu thuû, xu©n s¬n, hoa, liỜu. S²c biỔt khi ho¹ bớc ch©n dung KiỜu, t, c g¶ tỄp trung gĩa t¶ vớ ỜÑp Ờ«i m¾t. Hxñh ¶nh “**Lựn thu thuû, nĐt xu©n s¬n**” lự hxñh ¶nh mang tÝnh íc lỖ,

®ảng thêi còng lụ hxn̄h 𐊀nh Ên dō, gii l̄n mét ®«i m³/₄t ®Ñp trong s,ng, long lanh, linh ho¹t nh lụn níc mĩa thu, ®«i l̄ng mựy thanh tó nh nĐt mĩa xu©n. §«i m³/₄t ®ã lụ cõa s̄e t©m h̄n, thÓ hiÖn phÇn tinh anh cĩa t©m h̄n, trÝ tuÖ. T𐊀 KiÖu, t, c gi𐊀 kh«ng cô thÓ nh khi t𐊀 V©n mụ chØ ®Æc t𐊀 ®«i m³/₄t theo l̄i ®iÖm nh·n - vĩ h̄n cho nh©n vĕt, gii l̄n vĩ ®Ñp chung cĩa mét trang giai nh©n tuyÖt s³/₄c. Ví ®Ñp Êy lụm cho hoa ghen, liÖu h̄n, níc nghiãng thụn̄h ®æ. NguyÔn Du kh«ng mīu t𐊀 trùc tiÖp nh©n vĕt mụ mīu t𐊀 sù ghen ghĐt, ®è k̄p hay ngìng mé, say m̄a tríc vĩ ®Ñp ®ã, cho thĕy ®©y lụ vĩ ®Ñp cĩa chiÖu s©u, cĩa s̄oc quyÖn rò, cuèn hót l¹ lĩng.

- Ví ®Ñp tiÖm Ên phĕm chĕt b̄n trong cao quý, c, i tui, c, i t̄xn̄h ®Æc biÖt cĩa KiÖu. T𐊀 Thuý V©n chØ t𐊀 nhan s³/₄c, c̄n̄ t𐊀 Thuý KiÖu, t, c gi𐊀 t𐊀 s³/₄c mét phÇn th̄x d̄nh hai phÇn ®Ó t𐊀 tui. KiÖu rĕt m̄c th«ng minh v̄m ®a tui "Th«ng minh v̄n s¹/₂n t̄yn̄h tr̄i". Tui cĩa KiÖu ®¹t ®Ön m̄c lý t̄ng theo quan niÖm thĕm m̄u phong kiÖn, h̄i ®ñ c̄m, kú, thi, ho¹ "Pha nghÒ thi ho¹ ®ñ m̄i ca ng©m".

T, c gi𐊀 ®Æc t𐊀 tui ®m̄n - lụ s̄e tr̄ng, n̄ng khiÖu, nghÒ rīng cĩa n̄ng "Cung th-
-ng l̄c̄u bĕc ngò ©m, NghÒ rīng "n ®øt h̄a c̄m mét tr-
ng". Kh«ng chØ vĕy, n̄ng c̄n̄ gīi s,ng t, c nh¹c. Cung ®m̄n B¹c m̄n̄ cĩa KiÖu lụ tiÖng l̄ng cĩa mét tr, i tim ®a s̄c̄u ®a c̄m̄ "Khóc nh̄ tay l̄a n̄n ch-
ng, Mét thīn b¹c m̄nh l̄i c̄ng n·o nh©n".

T𐊀 tui, NguyÔn Du thÓ hiÖn ®ic̄ c̄ c, i t̄xn̄h cĩa KiÖu.

- Ch©n dung Thuý KiÖu lụ b̄c ch©n dung mang t̄yn̄h c, ch v̄m s̄e phĕn. Ví ®Ñp khi cho t̄o ho, ph̄i ghen ghĐt, c, c vĩ ®Ñp kh, c ph̄i ®è k̄p, tui hoa trÝ tuÖ thīn bĕm "lai bĕc" ®ñ m̄i, c̄ c, i t©m h̄n ®a s̄c̄u ®a c̄m̄ khiÖn KiÖu kh«ng thÓ tr, nh kh̄i ®̄nh m̄nh nghiÖt ng·, s̄e phĕn Đo le, gian kh̄e b̄i "Ch÷ tui ch÷ m̄nh khĐo lụ ghĐt nhau". "Tr̄i xanh quen th̄i mụ h̄ng ®, nh ghen". Cuéc ®̄i KiÖu h¹/₄n lụ cuéc ®̄i h̄ng nhan b¹c m̄nh.

* Cĩa thÓ n̄i t, c gi𐊀 ®· rĕt tinh t̄o khi mīu t𐊀 nh©n vĕt Thuý KiÖu: T, c gi𐊀 mīu t𐊀 ch©n dung Thuý V©n tríc ®Ó lụm n̄i bĕt ch©n dung Thuý KiÖu, ca nḡi c̄ hai nh-
ng ®ĕm nh¹t kh, c nhau ě m̄i nḡi: chØ d̄nh b̄n c©u th- ®Ó t𐊀 V©n, trong ®ã d̄nh t̄i 12 c©u th- ®Ó t𐊀 KiÖu, V©n chØ t𐊀 nhan s³/₄c, KiÖu c̄ tui, s³/₄c, t̄xn̄h ®Òu ®Æc ®Æc t𐊀. §ã ch̄yn̄h lụ th̄n̄ ph, p ®̄n bĕy.

d. 4 c©u cūi: nhĕn xĐt chung vÒ cuéc s̄ng hai ch̄p em Thuý KiÖu.

- H̄a s̄ng phong lụ, khu«n phĐp, ®øc h¹nh, theo ®óng khu«n kh̄e cĩa l̄o gi, o phong kiÖn. Tuy c̄ hai ®Òu ®· ®Ön tūi b̄i t̄c̄ c̄i tr©m nhng vĕn "tr̄ng rò m̄n che, t̄ng ®«ng ong b̄m ®i vÒ mÆc ai".

- Hai c©u cūi trong s,ng, ®»m th³/₄m nh ch̄e che, bao b̄c cho hai ch̄p em hai b̄n̄ hoa vĕn c̄n̄ phong nh̄p trong c̄n̄h "Em ®Òm tr̄ng r̄n̄ m̄n che".

T̄m l̄i, ®o¹n tr̄ȳch ®· thÓ hiÖn b̄t ph, p mīu t𐊀 nh©n vĕt ®Æc s³/₄c cĩa NguyÔn Du kh³/₄c ho¹ nĐt rīng vÒ nhan s³/₄c, tui n̄ng, t̄yn̄h c, ch, s̄e phĕn nh©n vĕt b»ng b̄t ph, p nghÖ thuĕt c̄e ®iÖn.

**C©u 7: Trong hai b̄c ch©n dung cĩa Thóy V©n v̄m Thóy KiÖu, em thĕy b̄c ch©n dung n̄o n̄i bĕt h-
n, v̄x sao ?**

- NguyÔn Du ®· s̄o d̄ng b̄t ph, p íc l̄o ®Ó ca nḡi c̄ hai ch̄p em Thóy v©n, Thóy KiÖu nhng ®ĕm nh¹t kh, c nhau ě m̄i nḡi, r̄a r̄ng b̄c **ch©n dung cĩa Thóy KiÖu n̄i bĕt h-
n**.

Ch©n dung Thuý V©n	Ch©n dung Thuý KiÖu
- D̄ng 4 c©u th- ®Ó t𐊀 V©n.	- 12 c©u ®Ó t𐊀 KiÖu

- Vĩi V©n chØ t¶ ngo ⁱ h×nh theo thñ ph _p liÖt k ^a .	- §Æc t¶ ®«i m ^{3/4} t cña KiÒu theo lòi ®iÓm nh·n vĩ - vĩ hản cho nh©n vËt, gii nhiÒu h¬n t¶ - vĩ KiÒu t¶ c¶ s ^{3/4} c, tui, t©m.
- Vĩi V©n chØ t¶ s ^{3/4} c.	
- Miâu t¶ ch©n dung Thuý V©n tríc ®Ó lụm nãi bËt ch©n dung Thuý KiÒu.	

Tãm lⁱ:

- §Æc t¶ vĩ ®Ñp cña Thóy V©n, Nguyễn Du tËp trung miâu t¶ c_c chi tiÖt træn khu«n mÆt nụng b»ng bót ph_p íc lÖ vµ nghÖ thuËt liÖt k^a -> Thuý V©n xinh ®Ñp, thÿy mP ®oan trang, phóc hËu vµ rËt khiãnh nhêng.

- §Æc t¶ vĩ ®Ñp cña Thuý KiÒu, Nguyễn Du tËp trung lụm nãi bËt vĩ ®Ñp cña tui vµ s^{3/4}c.

+ T_c gi¶ miâu t¶ kh_i qu_t: “S^{3/4}c s¶o mÆn mµ”.

Mét vĩa hai ph¶i ai ¬i

Tui t×nh chi l^{3/4}m...

+ §Æc t¶ vĩ ®Ñp ®«i m^{3/4}t: vĩa gii vĩ ®Ñp h×nh thóc, vĩa gii vĩ ®Ñp t©m hản (h×nh ¶nh íc lÖ).

+ Dìng ®iÓn cè “*Nghiãng níc nghiãng thụn*” diÔn t¶ vĩ ®Ñp hoµn h¶o cã sọc l«i cuèn m¹nh mĩ.

+ Tui n^{ing}: phong phó ®a d^{ing}, ®Òu ®¹t tí mợc lý têng.

- C_i tui cña Nguyễn Du biÓu hiÖn ẽ chç miâu t¶ ngoⁱ h×nh nh©n vËt lụm hiÖn lãn vĩ ®Ñp tÝnh c_ch vµ t©m hản. Vµ ®»ng sau nh÷ng tÝn hiÖu ng«n ng÷ lⁱ lụ dù b_o vÒ sè phËn nh©n vËt.

+ “**Thua, nhêng**” -> Thuý V©n cã cuéc sêng ãm ®Òm, su«n sĩ.

+ “**Hên, ghen**” -> Thuý KiÒu bP thiãn nhiãn ®è kP, ganh ghÐt -> sè phËn long ®ong, bP vĩi dËp.

C©u 8: C¶m hợng nh©n ®¹o cña t_c gi¶ Nguyễn Du thÓ hiÖn qua ®^o1n trÝch:

- Trong truyÖn KiÒu, mét trong nh÷ng biÓu hiÖn cña c¶m hợng nh©n ®¹o lụ viÖc ca ngêi, ®Ò cao nh÷ng gi_{trp}, phÈm chËt cña con ngêi nh nhan s^{3/4}c, tui hoa, nh©n phÈm, kh_t vãng, ý thóc vÒ th©n phËn, nh©n phÈm c_i nh©n.

- Mét trong nh÷ng vÝ dô ®iÓn h×nh cña c¶m hợng nh©n ®¹o Êy lụ ®^o1n trÝch “ChP em Thuý KiÒu”. Nguyễn Du sô dông nh÷ng h×nh ¶nh ®Ñp nhËt, nh÷ng ng«n tữ hoa mÛ nhËt ®Ó miâu t¶ vĩ ®Ñp con ngêi, phĩ híp vĩ c¶m hợng ngìng mé, ngêi ca gi_{trp} con ngêi. T_c gi¶ cßn d c¶m vÒ kiÖp ngêi tui hoa b¹c mÖnh cña KiÒu. §ã chÝnh lụ c¶m hợng nh©n vⁿ cao c¶ cña Nguyễn Du xuËt ph_t tữ lßng ®ãng c¶m s©u s^{3/4}c vĩ mãi ngêi.

C©u 9: So s_{nh} ®^o1n th¬ “ChP em Thuý KiÒu” vĩ trÝch ®^o1n trong “Kim V©n KiÒu truyÖn” cña Thanh T©m Tui Nh©n, ta cụng thÿy ®íc sù s_{ng} t¹o tui t×nh cña Nguyễn Du.

- NỮu nh Thanh T©m Tui Nh©n kÓ vÒ hai chP em Thuý KiÒu b»ng vⁿ xu«i th× Nguyễn Du miâu t¶ hã b»ng th¬ lóc b_t.

- Thanh T©m Tui Nh©n chñ yÕu lụ kÓ vÒ hai chP em KiÒu; cßn Nguyễn Du th× thiãn vÒ gii t¶ s^{3/4}c ®Ñp Thuý V©n, tui s^{3/4}c Thuý KiÒu.

- Thanh T◉m Tui Nh◉n t¶ KiỜu tríc, V◉n sau: “*Thuý KiỜu mự nhá mự dui, m³/₄t trong mự s,ng, m¹o nh tr“ng thu, s³/₄c tủa hoa* ②m◉. Cβn Thóy V◉n th× tinh thÇn tỪnh chỠnh, dung m¹o ②oan trang, cấ mét phong th, i riềng khấ m◉ t¶”. Ắc lậ ta c¶m gi, c nh t, c gi¶ tếp trung vµo V◉n h–n, h×nh ¶nh của V◉n nãi bết h–n. Ngay ể ②o¹n giớ thiỜu ②Cu truyỜn, h×nh ¶nh KiỜu còng kh«ng thết sủ nãi bết. Cβn Nguyễn Du t¶ V◉n tríc lụm nỜn t◉ ②Ềm thậm vớ ②Ểp của KiỜu theo thữ ph, p nghỜ thuết ②βn bỀy.

- Khi miậu t¶, Nguyễn Du ②Ểc biỜt chó trắng ②Ờn tui n“ng của KiỜu, qua viỜc miậu t¶ ngo¹i h×nh, tui hoa cβn thỚ hiỜn ②íc tỀm lắng, tỠnh c, ch vµ dù b¶lo ②íc sẽ phỀn nh◉n vỀt. Thanh T◉m Tui Nh◉n kh«ng lụm ②íc ②iỜu ②ấ, bót ph, p c, thỚ ho, nh◉n vỀt của «ng kh«ng rậ nĐt b»ng của Nguyễn Du.

Nhng sủ kh, c biỜt nựy ②· gi¶i thỠch v× sao cỉng mét cèt chuyỜn mự “**Kim V◉n KiỜu truyỜn**” chỜ lụ cuèn s, ch b×nh thềng, v◉ danh cβn “**TruyỜn KiỜu**” ②íc coi lụ mét kiỜt t, c, Thanh T◉m Tui Nh◉n chỜ lụ t, c gi¶ kh«ng cấ danh tiỜng, Ýt ngêi biỜt ②Ờn trong khi Nguyễn Du lụ mét t, c gi¶ lín, mét ②¹i thi hµo.

b. Nh◉n vỀt ph¶n diỜn (M· Gi, m Sinh):

C◉u 1:

ChĐp thuéc ②o¹n trỠch “**M· Gi, m Sinh mua KiỜu**”:

GÇn miỜn cấ mét mô nµo,
Ắa ngêi viỜn kh, ch t×m vµo vỀn danh.
Hái tậ, r»ng: “M· Gi, m Sinh”.
Hái quậ, r»ng: “HuyỜn L◉m Thanh còng gÇn”.
Qu, niậ tr¹c ngo¹i tỜ tuÇn.
Mự r◉u nh¹/₂n nhôi, ỏ quÇn b¶nh bao.
Tríc thÇy sau tí lao xao,
Nhự b“ng ②a mềi ríc vµo lÇu trang.
GhỜ trậ ngẩi tắ sẹ sụng,
Buẩng trong mớ ②· giộc nụng kỠp ra.
Nợ m×nh thậm tọc nợ nhự,
ThỜm hoa mét bíc, lỜ hoa mỀy hụng.
Ng¹i ngểng đĩn giấ e s–ng,
Ngổng hoa bắng thỂn tr«ng g–ng mỂt dự.
Mềi cụng vĐn tắc b³/₄t tay,
NĐt buẩn nh cóc, ②iỜu gÇy nh mai.
S³/₄n ②o c◉n s³/₄c c◉n tui,
Đp cụng cÇm nguyỜt, thỜ bụi qu¹t th–.
MỂn nắng mét vớ mét da,
B»ng long kh, ch mớ tuú c– dỂt d×u.
R»ng: “Mua ngắc ②Ờn Lam KiỜu,
SỠnh nghi xin đ¹y bao nhiậu cho tềng?”.
Mềi r»ng: “Gi, ②, ng ngh×n vụng,
Díp nhự nhê lĩng ngêi th–ng đ, m nụi”.
Cβ kớ bít mét thêm hai,
Giê l◉u ng· gi, vụng ngoµi bèn tr“m.

C©u 2: VP trÝ ®o¹n trÝch: §o¹n th¬ n»m ẽ ®Çu phÇn thờ hai Gia biÕn vµ lu
l¹c trong kÕt cÊu TruyÕn KiÒu, mẽ ®Çu kiÕp ®o¹n trêng cña ngêi con g, i hã V¬ng.

Sau khi gia ®xnh KiÒu bÞ t²n b, n t¬ vu oan, V¬ng ²ng vµ V¬ng Quan bÞ b³/4t gi÷, bÞ ®, nh ®Ëp d, man, nhµ cõa bÞ sai nha lôc so, t, v¬ vÐt hÕt cña c¶i. Thuý KiÒu quyÕt ®Þnh b, n m²nh ®Ó lÊy tiÕn cõu cha vµ gia ®xnh khái tai ho¹. §o¹n nµy nãi vÒ viÖc M· Gi, m Sinh ®Õn mua KiÒu qua mai mèi m, ch b¶i.

C©u 3: Gi, trÞ néi dung vµ nghÖ thuËt.

• **Gi, trÞ néi dung:** §o¹n trÝch M· Gi, m Sinh mua KiÒu lµ mét béc tranh hiÕn thùc vÒ x, héi ®²ng thêi thÓ hiÕn tÊm l²ng nh©n ®¹o cña NguyÕn Du tr²n c¶ hai ph¬ng diÕn: vĩa l²n, n c, c thÓ lúc xÊu xa, t²n b¹o vĩa th¬ng c¶m, xât xa tríc s³/4c ®Ñp, t²i n¬ng, nh©n phÈm cña ngêi phô n÷ bÞ trµ ®¹p.

• **Gi, trÞ nghÖ thuËt:** §o¹n trÝch M· Gi, m Sinh mua KiÒu cßn cho thÊy t²i n¬ng nghÖ thuËt cña NguyÕn Du: mi²u t¶ nh©n vËt ph¶n diÕn b»ng ngûi bót hiÕn thùc, kh³/4c ho¹ tÝnh c, ch nh©n vËt qua diÕn m¹o, cõ chØ (kh, c víi nh©n vËt chÝnh diÕn b»ng bót ph, p íc lÖ lý t²ng ho, nh©n vËt).

C©u 4: Gi¶i nghÜa tã:

- **ViÕn kh, ch:** kh, ch ẽ xa ®Õn.

- **M· Gi, m Sinh:** Gi, m Sinh hã M· Gi, m Sinh lµ t²n hắc trÞ ẽ Quèc Tã Gi, m, trêng lín ẽ kinh ®« thêi xa. Gi, m Sinh còng cã khi chØ chøc gi, m sinh ngêi ta mua cña triÒu ®xnh.

- **NÐt bu²n nh cóc ®iÖu gÇy nh mai:** hai h²nh ¶nh so s, nh d³ng ®Ó t¶ ngêi con g, i ®Ñp lóc bu²n rÇu.

- **Ðp cung cÇm nguyÕt:** Ðp g¶y ®µn.

- **Thõ bµi qu¹t th¬:** thõ t²i l²m th¬ cña KiÒu khi y²u cÇu n²ng ®Ó th¬ tr²n qu¹t.

C©u 5:

Bót ph, p hiÕn thùc mi²u t¶ nh©n vËt ph¶n diÕn M· Gi, m Sinh ho²n chØnh c¶ vÒ diÕn m¹o vµ tÝnh c, ch:

a. **VÒ diÕn m¹o, cõ chØ:**

- **Lêi nãi céc lèc, v« v¬n ho, .** “Hái t²n r»ng... - Hái qu² r»ng...” c©u tr¶ lêi nh, t gõng kh«ng cã chñ ng÷, kh«ng thìm tha gõi.

- **DiÕn m¹o:** dĩ ®· ngoµi bèn m¬i c, i tuæi “Qu, ni²n tr¹c ngo¹i tã tuÇn” mụ nguy Êy ®· ph¶i l²n chøc «ng - nhng M· Gi, m Sinh vËn cè tá ra trÞ trung ®Ó ®i cí vớ “Mµy r©u nh½n nhôi, o quÇn b¶nh bao” víi diÕn m¹o cña mét g, trai r©u c¹o “nh½n nhôi” (tã “nh½n nhôi” thêng ®íc d³ng cho ®ã vËt h¬n l² cho ngêi), “n mÆc “b¶nh bao”, ®ám d, ng, ch¶i chuèt th, i qu, , cã thÓ nãi l² dĩm dĩa, th²nh lè bÞch, gi¶ dèi, kh«ng cã d, ng cña mét bËc qu©n tã.

- **C¶nh thÇy tí nhÆng xp, nh©ng nh, o:** “tríc thÇy sau tí lao xao”. Cã lĩ ®©y ®Òu c³ng mét phêng bu«n ngêi n²n thÇy tí kh«ng ph©n minh.

- **Khi vµo nhµ, cõ chØ cña h³/4n thËt th« lç, quen thãi “thÞ cña khinh ngêi”: “ghÕ tr²n ngãi tấ sç sụng”.** GhÕ tr²n l² ghÕ dĩnh cho bËc cao ni²n, trêng bèi, M· Gi, m Sinh ®i hái vớ l² h²ng con ch, u mụ l²i ngãi vµo ®ã, cßn víi cõ chØ rËt nhanh vµ sç sụng. “ngãi tấ” l² mét tã ng÷ rËt t²ng h²nh mi²u t¶ h²nh ®éng v« v¬n ho, Êy. Chi tiÕt nµy ®· tẽ c, o M· Gi, m Sinh Ých thùc l² mét kî v« hắc.

b. VÒ bḡn chÊt, M· Gi,m Sinh lụ ®iỐn h×nh cḡa bḡn chÊt con bu«n lu manh vớ
®Æc tÝnh giḡ dèi, bÊt nh©n vư vx tiỐn.

- Giḡ dèi tở lai lḡch xuÊt th©n mĩ mē. M· Gi,m Sinh xuÊt hiỐn trong vai ngēi cḡ hḗc
®i mua tx thiỐp, tḗn hḗ vư quḗ qu,n ®Ồu ch¼ng mÊy rḗ rựng: M· Gi,m Sinh cḡ thỐ
hiỐu lụ hḗc sinh trēng Quēc Tở Gi,m, còng cḡ thỐ lụ chḗc gi,m sinh mua ®i cḡ
triỒu ®×nh, kh«ng rḗ h¼n thuc loḗi nư; quḗ ẽ xa “**viỒn kh, ch**” mụ lḗi nḗi “**còng**
gÇn”. Nh vÊy rḗ rựng h¼n ®· hai lḗn nḗi dèi ®Ó che giÊu tung tÝch vư dỒ bỒ lḗa
gḗt. §Ồn tÝng mḗo, tÝnh danh còng giḡ dèi, tuḗi t,c ®· nhiỒu nhng lḗi cḡ tá ra t« vớ
cho trḗ, ra vḗ th sinh phong lu, lḡch sù mụ “tríc thÇy sau tí lao xao” rÊt l, o nh, o, « híp.

- Bḡn chÊt bÊt nh©n vx tiỐn cḡa M· Gi,m Sinh béc lé qua cḡnh mua b,n Thuý
KiỒu. BÊt nh©n trong hụnh ®éng, th, i ®é ®èi xḗ vớ KiỒu lḗnh lḗng, v« cḡm tríc nḗi
®au, nhan s¼c, tui hoa cḡa KiỒu – h¼n coi KiỒu nh mét mḗn hụng, coi s¼c, tui cḡa
nụng chḗ nh gi, trḡ cḡa hụng ho, - c, i cḡ thỐ khiỐn h¼n kiỐm lēi.

- Sau khi ®· ®¼n ®o c©n s¼c c©n tui, Đp tui ®m “Đp cung cÇm nguyỐt”, thḗ
tui thḗ “thḗ bḗi quḗt thḗ”, b»ng lḗng vḗa ý, h¼n mḗi “tuú cḗ d¼t dxu”. BÊt nh©n
trong t©m lý lḗnh lḗng, v« cḡm tríc gia cḡnh cḡa KiỒu vư t©m lý m·n nguyỐn, hḗm
hḗnh: “TiỒn lḗng ®· s¼n viỐc gx ch¼ng xong”. Lēi nḗi lóc ®Çu nghe cḡ vḗ vḗn hoa,
lḡch sù, biỐt ngēi biỐt cḡa: “R»ng mua ngḗc ®Ồn Lam KiỒu – Sinh nghe xin dḗy bao
nhḗu cho tēng?”, nhng còng chḗ ®i cḡ mét c©u vư sù mua b,n vḗn lé liỒu. Vớ con
bu«n, tiỒn nong lụ chuyỒn sinh tở nḗn ®Ồn lóc nư h¼n buéc phḗi nḗi nhiỒu ®Ó
mÆc cḡ, dxm gi, txm c, ch mua hụng vớ gi, “hēi nhÊt”: “cḡ kḗ bít mét thḗm hai”
®Ồn “giē l©u” mḗi “ng· gi,”. C©u thḗ gḗi cḡnh kḗ mua, ngēi b,n ®a ®Êy mḗn hụng,
tḗi tiỒn ®i cḡ ra, th, t vư, n©ng lḗn, ®Æt xuềng. Chi tiỐt mÆc cḡ mét c, ch ti tiỒn
vư tr¼ng trḗn vḗa thỐ hiỐn thuc chÊt mụn kḡch “LỒ vḗn danh” chḗ lụ cḡnh bu«n thḡt
b,n ngēi tr¼ng trḗn, vḗa tḗ c, o M· Gi,m Sinh ®Ých thḡ lụ kḗ bu«n ngēi lḗc lḗi ®, ng
ghḗ tēm, c, i mÆt nḗi hḗi vḗ cḡa h¼n lóc ®Çu ®· rḗi tuét tở lóc nư.

• Nh©n vÊt phḗn diỒn M· Gi,m Sinh ®i cḡ miḗu tḡ b»ng ng«n ng÷ trưc diỒn, bót
ph, p hiỒn thuc. NguyỒn Du kḗt híp nghḗ thuÊt kḗ chuyỒn vớ miḗu tḡ ngoḗi h×nh, cḗ
chḗ, ng«n ng÷ ®èi thoḗi ®Ó kh¼c hoḗ tÝnh c, ch nh©n vÊt hḗn hḗo cḡ vỒ diỒn mḗo
vư tÝnh c, ch, rÊt cḗ thỐ sinh ®éng, mang ý nghḗa kh, i qu, t vỒ mét hḗng ngēi giḡ
dèi, v« hḗc, bÊt nh©n trong x· hḗi.

TÊt cḡ lụm nḗi bÊt bḡn chÊt con bu«n lḗc lḗi cḡa h¼n. Vx tiỒn, y s¼n sụng chḗ
®ḗp lḗn nh©n phḗm con ngēi lḗng thiỒn.

C©u 6: H×nh ḡnh ®, ng tḗi nghiỐp cḡa Thuý KiỒu.

- Chḗ vớ 6 c©u thḗ, NguyỒn Du ®· miḗu tḡ ®i cḡ h×nh ḡnh xḗt xa, tḗi nghiỐp cḡa
KiỒu. §ang tở mét tiỐu th khuḗ c, c, sèng yḗn vui trong cḡnh “ḗm ®Ồm trḗng rḗ mụn
che”, lḗi ®ang say ®¼m???????? mét tai hoḗ Ēp xuềng bÊt ngē, tḗn khḗc, nụng phḗi
b,n m×nh cḗu cha, cḗu gia ®×nh, bḡ biỒn thḗnh mét mḗn hụng cho ngēi ta mua
b,n.

- Lụ ngēi th«ng minh, nhḗy cḡm, KiỒu cḡm nhḗn ®i cḡnh ngé Đo le tḗi nhḗc vư
nḗi ®au ®ín ḗ chỒ cḡa m×nh: “Nḗi m×nh thḗm tḗc nḗi nhḗ - ThỒm hoa mét bít, lḗ
hoa mÊy hụng”. “Nḗi m×nh” lụ nḗi ®au phḗi b,n th©n, phḗi lḗa bá gia ®×nh, phḗi
lḗa bá txnh yḗu vớ chḗng Kim - mèi txnh tuyỐt ®ḗp hḗa hḗn bao hḗnh phḗc lḗa
®«i, phḗi lḗa bá tuḗi thanh xu©n mụ kh«ng biỐt sḗ bḡ tung vư cuéc ®ēi ma giḗ ra
sao. Lḗi céng thḗm “**nḗi nhḗ**” lụ nḗi tḗc cho cha mḗn, em ót bḡ vu oan, ®, nh ®Ēp

kh«ng biÕt s«ng chÕt ra sao, tui s¶n b¶ c¶p ph¶, nh¶ tan c¶o n¶t. C¶u th¶ ®· kh¶i qu¶t ®¶c n¶i th¶ng t¶m c¶n KiÒu. N¶ng ®au ®¶n t¶i m¶c m¶i b¶c ®¶i l¶ ch¶n nh mu«n khu¶ xu«ng, m¶y h¶ng n¶c m¶t l¶ ch¶ tu¶n r¶i: “thÒm hoa m¶t b¶c, l¶o hoa m¶y h¶ng”. N¶ng th¶m th¶y n¶i nh¶c, n¶i th¶n c¶n m¶nh n¶n “ngõng hao b¶ng th¶n tr¶ng g¶ng m¶t d¶y”. N¶ng th¶m th¶y n¶i nh¶c, n¶i th¶n c¶n m¶nh n¶n “ngõng hao b¶ng th¶n tr¶ng g¶ng m¶t d¶y”. Con ng¶i c¶ng ý th¶c v¶ ph¶m gi¶ b¶n th¶n th¶ c¶ng ®au ®¶n, nh¶c nh¶ khi nh¶n ph¶m b¶ v¶i d¶p, x¶c ph¶m. V¶o lo s¶ cho t¶ng lai, KiÒu v¶ th¶y m¶nh “d¶ d¶ng d¶i h¶nh”. T¶t c¶ nh¶ng n¶i ®au ¶y khiÕn KiÒu nh ng¶i m¶t h¶n, tr¶ n¶n t¶ d¶i, th¶n th¶, c¶m l¶ng su¶t bu¶i mua b¶n.

- H¶nh ¶nh KiÒu th¶t tiÒu t¶p, hao g¶y “N¶t bu¶n nh c¶c, ¶iÒu g¶y nh mai”. KiÒu gi«ng nh c¶nh mai, b¶ng c¶c b¶ s¶ng gi¶ d¶p v¶i, g¶y y¶u x¶c x¶. §¶ng sau d¶ng v¶ ¶y m¶t t¶m tr¶ng t¶ t¶i, ®au ®¶n, kh¶ng n¶i n¶n l¶i.

C¶u 7: T¶m l¶ng nh¶n ¶o c¶n Nguy¶n Du th¶ hi¶n qua ¶o¶n tr¶ch:

- T¶c gi¶ ®· t¶ th¶i ¶é kh¶nh b¶, c¶m ph¶n s¶u s¶c ¶èi v¶i b¶n bu¶n ng¶i; t¶ c¶o th¶c tr¶ng x¶ h¶i x¶u xa, l¶n ¶n th¶i l¶c ¶¶ng ti¶n ch¶ ¶¶p l¶n nh¶n ph¶m, tui s¶c con ng¶i, l¶m khu¶nh ¶¶o c¶ tr¶t t¶ x¶ h¶i, l¶m tho¶i ho¶ ¶o ¶¶c con ng¶i qua c¶ch t¶c gi¶ mi¶u t¶ nh¶n v¶t M· Gi¶m Sinh.

- Th¶i ¶é ¶y ¶¶c b¶ l¶ qua c¶ch mi¶u t¶ nh¶n v¶t ph¶n di¶n b¶ng ng¶n ng¶ t¶ th¶c, c¶ch d¶ng t¶ ng¶ m¶a mai, ch¶m bi¶m, l¶n ¶n: b¶ m¶t m¶y r¶u nh¶n nh¶i cho th¶y s¶ thi¶u t¶ nh¶n, r¶u c¶o nh¶n, l¶ng m¶y t¶a t¶t r¶t trai l¶. Hai ch¶ “nh¶n nh¶i” g¶i c¶m gi¶c v¶ m¶t s¶ tr¶, ph¶ng l¶, b¶t c¶n nh¶n t¶nh. ¶o qu¶n b¶nh bao l¶ ¶o qu¶n tr¶ng di¶n c¶ng thi¶u t¶ nh¶n. Hai ch¶ “b¶nh bao” th¶ng d¶ng ¶¶ khen ¶o qu¶n tr¶ em ch¶ Ýt d¶ng cho ng¶i l¶n. S¶ ¶¶ k¶ch ng¶m c¶ng s¶u cay h¶n khi m¶t ng¶i ®· ch¶c ngo¶i t¶ tu¶n l¶i t¶a t¶t c¶ng phu, c¶ t¶ v¶ cho m¶nh ra d¶ng tr¶. H¶nh ¶¶ng g¶t g¶ t¶n th¶ng m¶n h¶ng: “M¶n n¶ng m¶t v¶ m¶t a” ch¶ng kh¶c g¶ c¶ ch¶ ¶¶ ti¶n “l¶m nh¶m g¶t ¶¶u” c¶n S¶ Khanh sau m¶y.

- Th¶i ¶é c¶n Nguy¶n Du t¶ c¶o th¶i l¶c ¶¶ng ti¶n ch¶ ¶¶p l¶n con ng¶i th¶ hi¶n qua l¶i nh¶n x¶t: “Ti¶n l¶ng ¶¶ c¶, vi¶c g¶ ch¶ng xong”. L¶i nh¶n x¶t c¶ v¶ kh¶ch quan nh¶ng ch¶ ¶¶ng trong ¶¶ c¶ s¶ chua x¶t l¶n c¶m ph¶n. §¶ng ti¶n bi¶n nhan s¶c th¶nh m¶n h¶ng t¶i nh¶c, bi¶n k¶ t¶ng t¶n l¶ng th¶m th¶nh k¶ m¶n nguy¶n, t¶ ¶¶c. Th¶i l¶c ¶¶ng ti¶n c¶ng v¶i th¶i l¶c l¶m m¶nh h¶i v¶i nhau t¶n ph¶ gia ¶¶nh Ki¶u, t¶n ph¶ cu¶c ¶¶i KiÒu.

- Nguy¶n Du c¶n th¶ hi¶n ni¶m c¶m th¶ng s¶u s¶c t¶c th¶c tr¶ng tui s¶c con ng¶i b¶ h¶ th¶p, b¶ ch¶ ¶¶p, b¶ bi¶n th¶nh h¶ng ho¶; c¶m th¶ng v¶i n¶i ®au c¶n nh¶ng con ng¶i ph¶i ch¶u bao nhi¶u ngh¶ch c¶nh trong x¶ h¶i phong ki¶n b¶t nh¶n ngang tr¶i. T¶c gi¶ b¶c l¶ th¶i ¶é ¶y qua ng¶i b¶t mi¶u t¶ ¶c l¶o, nh¶ th¶ nh ho¶ th¶n v¶o nh¶n v¶t ¶¶ n¶i l¶n n¶i ®au ®¶n, t¶i h¶ c¶n KiÒu.

2. Ngh¶ thu¶t t¶ c¶nh:

a. T¶ c¶nh thi¶n nh¶n:

Ch¶p thu¶c “**C¶nh nguy xu¶n**”:

Nguy xu¶n con ¶n ¶a th¶i,
ThiÒu quang ch¶n ch¶c ®· ngo¶i s¶u m¶i.
C¶ non xanh t¶n ch¶n tr¶i,
C¶nh l¶ tr¶ng ¶i¶m m¶t v¶i b¶ng hoa.
Thanh m¶nh trong ti¶t th¶ng ba,

LÔ lụ t¹o mé, héi lụ ®¹p thanh.
 GÇn xa n« nœc yÕn anh,
 ChP em s³/₄m sũa bé hụnh ch¬i xu©n.
 DỄp dxu tụi tở giai nh©n
 Ngũa xe nh níc, ụo quÇn nh nªm.
 Ngæen ngang gß ®èng kĐo lªn,
 Thoi vụng vẫ r³/₄c, tro tiỒn giÊy bay.
 Tụ tụ băng ng¹l vỒ t©y,
 ChP em th¬ thỀn dan tay ra vỒ.
 Bíc dÇn theo ngăn tiỒu khª,
 LÇn xem phong c¹nh cẫ bỒ thanh thanh.
 Nao nao đBng níc uền quanh,
 Đp cÇu nho nhá cuèi ghỒnh b³/₄c ngang.

C©u 2:

VP trÝ: “**C¹nh nguy xu©n**” lụ ®o¹n th¬ t¹ c¹nh nguy mĩa xu©n trong tiỐt Thanh minh vụ c¹nh du xu©n cĩa chP em KiỒu, n»m sau ®o¹n t¹ tụi s³/₄c hai chP em KiỒu, tríc ®o¹n KiỒu gÆp nỀm mé §¹m Tiªn vụ gÆp Kim Trầg. §o¹n trÝch lụ bœc tranh thiªn nhiªn, lỒ héi mĩa xu©n t¬i ®Ñp, trong s_{ng}, n_o nhiỐt.

C©u 3: KỐt cỂu ®o¹n trÝch: theo trxn̄h tù thêi gian cĩa cuéc du xu©n.

- + Bèn c©u ®Çu: Khung c¹nh nguy xu©n.
- + T_m c©u tiỐp: khung c¹nh lỒ héi trong tiỐt thanh minh.
- + S_u c©u cuèi: c¹nh chP em KiỒu du xu©n trẽ vỒ.

C©u 4: Kh_i qu_t gi_t trP néi dung vụ nghỒ thuỀt.

Gi_t trP néi dung cĩa “C¹nh nguy xu©n”: lụ bœc tranh thiªn nhiªn mĩa xu©n t¬i ®Ñp, trong s_{ng} vụ lỒ héi mĩa xu©n tng bõg, n_o nhiỐt.

Gi_t trP nghỒ thuỀt: sữ đông nhiỒu hxn̄h ¹nh ®³/₄t gi_t, s_{ng} t¹o; nhiỒu tở l_y miªu t¹ c¹nh vỀt vụ còng lụ t©m tr¹ng con ngêi; bót ph_p miªu t¹ giụu chỀt t¹o hxn̄h.

C©u 5: Gi¹i nghỦa tở ng÷:

- **Thanh minh:** tiỐt vụo ®Çu th_{ng} ba, mĩa xu©n khÝ trêi m_t m¹, trong trồ, ngêi ta ®i t¹o mé, tœc lụ ®i viỒng vụ sũa sang l¹i phÇn mé ngêi th©n.

- **§¹p thanh:** dỀm lªn cá xanh.

- **Tụi tở giai nh©n:** trai tụi, g_i s³/₄c.

- **ụo quÇn nh nªm:** nãi ngêi ®i l¹i ®«ng ®óc, chỀt nh nªm.

C©u 6: Thụnh c«ng trong nghỒ thuỀt miªu t¹ thiªn nhiªn:

a. Bèn c©u th¬ ®Çu: T_c gi¹ miªu t¹ c¹nh vỀt vớ vớ ®Ñp riªg cĩa mĩa xu©n.

- Hai c©u ®Çu lụ hxn̄h ¹nh kh_i qu_t vỒ mét nguy xu©n t¬i ®Ñp vớ hxn̄h ¹nh c_{nh} Đn chao liỒng trªn bÇu trêi thanh bxn̄h trụn ngỀp _{nh} xu©n t¬i t³/₄n trong s_{ng}. Sảng thêi, nhụ th¬ còng ngá ý nguy xu©n qua nhanh qu_t nhng “con Đn ®a thoi”, chÝn m¬i nguy xu©n mụ nay “®· ngom¹ s_u m¬i”.

- **Hai c©u th¬ tiỐp theo** mĩi thục lụ bœc tranh tuyỐt mỦ: “Cá non xanh tỀn ch©n trêi - Cụn¹h l² tr³/₄ng ®iỐm mét vựi b«ng hoa”. §©y chỖ lụ ch©n dung cĩa c¹nh nguy xu©n, chỖ gi¹nh ®¬n cẫ cá xanh, hoa tr³/₄ng mụ ®ñ c¹nh, ®ñ mụu, lụm hiỒn lªn c¹ mét kh«ng gian mĩa xu©n kh_{ng} ®¹t. ề ®©y, Nguyễn Du hắc tỀp hai c©u th¬ cæ Trung Quèc: “**Ph¬ng th¹o liªn thiªn bÝch - L² chi sã ®iỐm hoa**”, nhng khi ®a

vụm bụi th→ cĩa m×nh, t₃c gi₁ ⑩· rết s₃ng t₁o. C@u th→ Trung Quèc đĩng h×nh ①nh “cá th→m” (ph→ng th₁o) thi²n vÒ mii vP th× NguyÔn Du thay b»ng “cá xanh” thi²n vÒ mụu s³/₄c. §ã lụ mụu xanh nh¹t pha vớ vụng chanh t→i t³/₄n híp vớ mụu lam trong sn₃g cĩa nÒn trêi buæi chiÒu xu©n lụm thụn̄ gam nÒn cho bợc tranh, tr²n ⑩ã ⑩iÓm xuyỐt nh÷ng ⑩èm tr³/₄ng hoa l². Bợc tranh dung họp nh÷ng s³/₄c ⑩é l²nh mụ b²n trong vẾN r₁o rúc sợc sèng t→i mii cĩa mĩa xu©n. Ch÷ “tr³/₄ng” ⑩₁o l²n tríc t₁o bÊt ngê sù mii mĩ, tinh kh*1*i, thanh khiỐt nh kỐt tinh nh÷ng tinh hoa cĩa trêi ⑩Êt. Ch÷ “⑩iÓm” gii bụn tay ngêi ho¹ sũ vĩ n²n th→ n²n hoa, bụn tay t₁o ho₃ t« ⑩iÓm cho c₁nh xu©n t→i, lụm bợc tranh trê n²n cĩa h²n, sèng ⑩éng.

- Hai c@u th→ t₁ c₁nh thi²n nhi²n cĩa NguyÔn Du qu₁ lụ tuyỐt bót! Ngβi bót cĩa NguyÔn Du tụi hoa, giụu chÊt t₁o h×nh ng«n ng÷ biÓu c₁m, gii t₁. T₃c gi₁ ⑩· rết thụn̄ c«ng trong bót ph₃p nghÖ thuỆt kỐt híp gi÷a t₁ vụ gii. Qua ⑩ã, ta thÊy t@m h²n con ngêi t→i vui, phÊn chÊn qua c₃i nh×n thi²n nhi²n trong trío, t→i t³/₄n, h²n nhi²n, nh¹y c₁m tha thiỐt vớ vĩ ⑩₁p thi²n nhi²n.

b. S₃u c@u th→ cuèi: gii t₁ khung c₁nh chP em Thuý KiÒu du xu©n trê vÒ.

- C₁nh vẾN mang c₃i thanh, c₃i dPụ cĩa mĩa xu©n: n³/₄ng nh¹t, khe níc nhá, mét nhPp cÇu b³/₄c ngang nhng ⑩· nhuèm mụu t@m tr¹ng.

- B²ng tPch d→ng ⑩· ch²nh chỔch xỔ chiÒu: “*Tụ tụ b²ng ng₁ vÒ ⑩@y*”, dĩng níc uèn quanh. Nhng ⑩@y kh«ng chØ lụ họng h«n cĩa c₁nh vỄt mụ dèng nh con ngêi còng ch×m trong mét c₁m gi₃c b@ng khu@ng kh² t₁. Cuéc du ngo¹n xu©n c₁nh ⑩· tụn, lÔ húi tng bống, n₃o nhiỐt ⑩· chÊm dọt, t@m h²n con ngêi nh còng chuyỐn ⑩iÒu cĩng c₁nh vỄt, bíc ch@n ngêi th→ thÈn. C₁nh nh nh¹t dÇn, lÆng dÇn, m²i chuyỐn ⑩éng ⑩òu nh¹ nhụng, kh«ng gian mang d₃ng dÊp nhá nhoi, bĐ h¹íp, ph₁ng phỄt bu²n. T@m tr¹ng con ngêi c² c₃i b@ng khu@ng xao xuyỐn vÒ cuéc du xu©n ⑩· tụn, c² c₁ linh c₁m vÒ viỐc gÆp gii nÊm mé §₁m Ti²n vụ chụng th sinh Kim Tr²ng “phong t tụi m₁o t²t vôi”.

- **NghÖ thuỆt:** sô dōng nhiÒu tở l₃y nh **nao nao, tụ tụ, thanh thanh** kh«ng chØ biÓu ⑩¹t sợc th₃i c₁nh vỄt mụ cĩn béc lé t@m tr¹ng con ngêi, ⑩Æc biỐt hai ch÷ “nao nao” tho₃ng gii n²n mét nĐt bu²n kh² hiÓu. Hai ch÷ “th→ thÈn” c² sợc gii rết lín, chP em KiÒu ra vÒ trong sù bÇn thÇn, nuèi tiỐc, lÆng bu²n. “*Dan tay*” tềng lụ vui nhng thục ra lụ chia sỉ c₃i bu²n kh«ng n²i hỐt. C₁m gi₃ b@ng khu@ng xao xuyỐn vÒ mét nguy vui xu©n ⑩· hĐ mẽ mét vĩ ⑩₁p t@m h²n thiỐu n÷ tha thiỐt vớ niÒm vui cuéc sèng, nh¹y c₁m vụ s@u l³/₄ng. ChÝnh c₃c tở nựy ⑩· nhuèm mụu t@m tr¹ng l²n c₁nh vỄt.

§o¹n th→ cĩn hay bêu ⑩· sô dōng bót ph₃p c² ⑩iÓn: t₁ c₁nh g³/₄n vớ t₁ t×nh, t₁ c₁nh ngô t×nh, t×nh vụ c₁nh t→ng híp.

T²m l¹i:

- §o¹n 4 c@u ⑩Çu vụ 6 c@u cuèi bụi “**C₁nh nguy xu©n**”, NguyÔn Du ⑩· vĩ n²n bợc tranh thi²n nhi²n mĩa xu©n thỄt ⑩₁p. Nhụ th→ ⑩iÓm vụi chi tiỐt, t₁ c₁nh ⑩Ó gii lụ chÝnh.

- Tở ng÷ h×nh ①nh giụu chÊt t₁o h×nh.

- Thi²n nhi²n ⑩íc mi²u t₁ trong nh÷ng thêi gian, thêi ⑩iÓm kh₃c nhau.

C@u 7: C₁m nhỄn vÒ khung c₁nh lÔ húi trong tiỐt Thanh minh (8 c@u gi÷a)

- Nguyễn Du ®· rết tội txnh khi t, ch hai tổ LÔ héi ra lùm ®«i ®Ó gii t¶ hai ho¹t ®éng diÔn ra cöng mét lúc: LÔ t¶o mé, Héi ®¹p thanh.

- Kh«ng khÝ LÔ héi ®íc gii t¶ tổ mét hỒ theng tổ ng÷ giu s¾c th, i biÓu c¶m:

+ Sơn th÷ sö dông nhiÖu tÝnh tổ (n« n«c, gÇn xa, ngæn ngang) lùm râ h÷n t©m tr¶ng ngêi ®i héi.

+ NhiÖu danh tổ ghÐp (yÕn anh, tội tổ, giai nh©n, chÐ em, ngà xe, o quÇn) gii t¶ sù ®«ng vui tÊp nÊp.

+ Vm nhiÖu ®éng tổ (**s¾m söa, dÊp dxu**) gii ®íc sù rên rựng cña nguy héi.

- Th«ng qua buæi du xu©n cña chÐ em Thuý KiÖu, t, c gi¶ kh¾c hắc h×nh ¶nh mét truyÖn theng vñ ho, LÔ héi xa xa. Côm tổ “**n« n«c yÕn anh**” lù mét **Èn đô** gii lãn h×nh ¶nh tống ®oan nam thanh, n÷ tổ n« n«c ®i ch÷i xu©n nh nh÷ng ®m chim Ðn, chim oanh bay rÿu rÿt. Trong LÔ héi mĩa xu©n n, o nhiÖt næi bÊt ngh÷ng nam thanh n÷ tổ, nh÷ng “tội tổ giai nh©n” tay trong tay dño ch÷i, niÖm vui LÔ héi nh bao trím c¶ nh©n gian. Nh÷ng so s, nh rết gi¶n dÐ “ngà xe nh níc, o quÇn nh nam” gii t¶ sù ®«ng vui.

- “LÔ lù t¶o mé” - LÔ th÷m viÕng, söa sang, quÐt tíc phÇn mé ngêi th©n; ®ét vung vãi, s¾c tiÖn gi, ®Ó tềng nhí nh÷ng ngêi ®· khuÊt. “**Héi lù ®¹p thanh**” - vui ch÷i chèn ®ãng quã, ®¹p lãn nh÷ng th¶m cá xanh, lù mét cuéc sèng hiÖn t¶i vù cã thÓ txm ®Ön nh÷ng sîi ta hằng cña mai sau. “LÔ” lù hải øc vù tềng niÖm qu, khø theo truyÖn theng “uèng níc nhí nguãn”, “héi” lù kh, t khao vù hoìi vãng nh×n vÒ phÝa tríc cña cuéc ®êi. LÔ vù héi trong tiÕt Thanh minh lù mét sù giao hoì ®éc ®, o. Chøng tá nhụ th÷ rết yãu quý, tr©n trãng vñ ®Ñp vù gi, trÐ truyÖn theng vñ ho, d©n tíc.

b. T¶ c¶nh ngô txnh:

C©u 1: ChÐp thuéc “KiÖu ë IÇu Ngng BÝch”: SGK

C©u 2: VÐ trÝ ®o¹n trÝch:

Sơn trÝch n»m ë phÇn thø hai **Gia biÖn vù lu l¹c**. Sau khi bÐ M· Gi, m Sinh lũa g¹t, lùm nhôc, bÐ Tó bụ m¾ng nhiÖc, KiÖu nhÊt quyÕt kh«ng chÐu tiÕp kh, ch lụng ch÷i, kh«ng chÐu chÊp nhËn cuéc sèng IÇu xanh. Sau ®ín, phËn uÊt, tñi nhôc nụng ®pnh tù vËn. Tó bụ sî mÊt vèn bñ lùa lêi khuyãn gi¶i, dô dý KiÖu. Mô vè ch÷m sãc thuéc thang, hũa hñn khi nụng b×nh phôc sĩ g¶ nụng cho ngêi tổ tổ. Tó bụ ®a KiÖu ra sèng riêng ë IÇu Ngng BÝch, thùc chÊt lù giam láng nụng ®Ó thùc hiÖn ©m mu míi ®ã tiÖn h÷n, tñn bño h÷n.

C©u 3: KÖt cÊu ®o¹n trÝch : 3 phÇn

+ S, u c©u ®Çu : hoì c¶nh c« ®÷n, téi nghiÖp cña KiÖu.

+ T, m c©u tiÕp : nçi th÷ng nhí Kim Trãng vù th÷ng nhí cha mÑ cña nụng.

+ T, m c©u cuèi : t©m tr¶ng ®au buồn, ©u lo cña KiÖu thÓ hiÖn qua c, ch nh×n c¶nh vÊt.

C©u 4: Kh, i qu, t gi, trÐ néi dung vù nghÖ thuÊt cña ®o¹n trÝch :

Gi, trÐ néi dung “KiÖu ë IÇu Ngng BÝch”: miãu t¶ ch©n thùc c¶nh ngé c« ®÷n, buồn tñi ®, ng th÷ng, nçi nhí ngêi th©n ãa diÖt vù tÊm lßng thuû chung, hiÖu th¶o vÐ tha cña Thuý KiÖu khi bÐ giam láng ë IÇu Ngng BÝch.

Gi, trÐ nghÖ thuÊt: nghÖ thuÊt miãu t¶ néi t©m ®Æc s¾c, bót ph, p t¶ c¶nh ngô txnh hay nhÊt trong “TruyÖn KiÖu”.

C©u 5: Gi¶i nghÿa tổ ng÷:

- Kho, xu©n: kho, kÿn tuæi xu©n, ý nãi cÊm cung (con g, i nhự quyÖn quý nguy xa kh«ng ®íc ra khái phßng); ẽ ®©y nãi viÖc KiÖu bÞ giam lán.

- TÊm son: tÊm lßng son, chØ tÊm lßng thuû chung g¾n bã.

- DuyÖnh (còng gãi lụ dụn): vông (vòng) s«ng hoÆc vông biÖn.

C©u 6: Họm c¶nh vự t©m tr¹ng cña KiÖu thÓ hiÖn qua 6 c©u th- ®Çu:

- KiÖu ẽ lÇu Ngng BÝch thùc chÊt lụ bÞ giam lán (**kho, xu©n**).

- Nụng tr- trãi gi÷a mét kh«ng gian mánh m«ng, hoang v¾ng: “*bèn bÒ b, t ng, t xa tr«ng*”. C¶nh “**non xa**”, “**tr¹ng gÇn**” gãi h×nh ¶nh lÇu Ngng BÝch ®-n ®éc, ch-i v-i gi÷a mánh m«ng trôi níc. Tổ tr°n lÇu cao nh×n ra chØ thÊy nh÷ng d-y nói mê xa, nh÷ng căn c, t bồi bay mĩ mßt. C, i lÇu tr- trãi Êy giam mét th©n phÿn tr- trãi, kh«ng mét bãng h×nh th©n thuốc bÇu b¹n, kh«ng c¶ bãng ngêi.

H×nh ¶nh “**non xa**” “**tr¹ng gÇn**”, “**c, t vụng**”, “**bôi hắng**” cả thÓ lụ c¶nh thùc mụ còng cả thÓ lụ h×nh ¶nh mang tÿnh íc lÖ ®Ó gãi sù mánh m«ng, rín ngíp cña kh«ng gian, qua ®ã diÖn t¶ t©m tr¹ng c« ®-n cña KiÖu.

- Côm tõ “*m©y sím ®ìn khuya*” gãi thêi gian tuÇn họm, khĐp kÿn. TÊt c¶ nh giam h-m con ngêi, nh kh¾c s©u th°m nçi c« ®-n khiÖn KiÖu cụng bã bụng, ch-n ng-n, buôn tñi “bĩ bụng m©y sím ®ìn khuya” sím vự khuya, nguy vự ®°m, KiÖu “*thui thñi qu° ngêi mét th©n*” vự dẫn tí líp líp nh÷ng nçi niÖm chua xắt ®au th-ng khiÖn tÊm lßng KiÖu nh bÞ chia xí: “*Nõa t×nh nõa c¶nh nh chia tÊm lßng*”. V× vÿy, dĩ c¶nh cả ®Ñp ®Ön mÊy, t©m tr¹ng KiÖu còng kh«ng thÓ vui ®íc.

C©u 7: T©m tr¹ng nhí th-ng Kim Tr°ng vự th-ng nhí cha mÑ cña KiÖu qua ng«n ng÷ ®éc tho-i nêi t©m:

* KiÖu nhí Kim Tr°ng tríc nhí cha mÑ sau. Theo nhiÖu nhự hñ nho th× nh vÿy lụ kh«ng ®óng víi truyÖn theng d©n tíc, nhng thÊt ra l-i lụ rÊt híp lý. KiÖu b, n m×nh cøu cha vự em lụ ®· ®Ön ®, p ®íc mét phÇn c«ng lao cha mÑ, n°n nụng c¾n rớt kh«n ngu«i.

* Cìng lụ nçi nhí nhng c, ch nhí kh, c nhau víi nh÷ng lý do kh, c nhau n°n c, ch thÓ hiÖn còng kh, c nhau:

+ Nhí Kim Tr°ng: KiÖu “tềng” nh thÊy l-i kù niÖm thi°ng li°ng ®°m thÒ nguyÖn, ®Ýnh íc “*Tềng ngêi dñi nguyÖt chĐn ®°ng*”. C, i ®°m Êy h×nh nh mĩ nguy h«m qua. Mét lÇn kh, c nụng nhí vÒ Kim Tr°ng còng lụ “*Nhí lêi nguyÖn íc ba sinh*”. KiÖu xắt xa h×nh dung ngêi y°u vÿn cha biÖt tin nụng b, n m×nh, vÿn nguy ®°m mßn mái chê tr«ng chèn Liâu D-ng xa x«i. Nụng nhí ngêi y°u víi t©m tr¹ng ®au ®ín: “*TÊm son gét róa bao giê cho phai*”. Cả l-i “tÊm son” Êy lụ tÊm lßng KiÖu son s¾t, thuû chung, kh«ng ngu«i nhí th-ng Kim Tr°ng. Còng cả thÓ lụ KiÖu ®ang tñi nhôc khi tÊm lßng son s¾t ®· bÞ dÿp vñ, hoen ẽ, kh«ng biÖt bao giê mĩ gét róa cho ®íc. Trong nçi nhí chụm Kim cả c¶ nçi ®au ®ín vß xĐ t©m can.

+ Nhí cha mÑ: nụng thÊy “**xắt**” khi tềng tìng, ẽ chèn qu° nhự, cha mÑ nụng vÿn tù cõa ngãng chê tin tọc ngêi con g, i y°u. Nụng xắt th-ng da diÖt vự day dột kh«n ngu«i v× kh«ng thÓ “*qu¹t n°ng Êp l¹nh*”, phông dình song th©n, bñn khoñn kh«ng biÖt hai em cả ch-m sắc cha mÑ chu ®, o hay kh«ng. Nụng tềng tìng n-i qu° nhự tÊt c¶ ®· ®æi thay, gèc tõ ®· vũa ngêi «m, cha mÑ nguy th°m giự yÖu. Côm tõ “*c, ch mÊy n¾ng ma*” vũa cho thÊy sù xa c, ch bao mĩa ma n¾ng, vũa gãi ®íc sù tụn ph, cña thêi gian, cña thi°n nhi°n l°n con ngêi vự c¶nh vÿt. LÇn nộ nhí vÒ cha mÑ, KiÖu

còng “nhí ñn chÝn ch÷ cao s©u” vµ lu«n ©n hËn m×nh ®· ph© c«ng sinh thñnh, ph© c«ng nu«i d¹y cña cha mÑ.

* Nçi nhí th÷ng cña KiÒu ®· nãi l²n nh©n c, ch ®, ng tr©n tr²ng cña nụng. Hµm c¶nh cña nụng lóc nỳ thËt x²t xa, ®au ®ín. Nhng qu²n ®i c¶nh ngé b¶n th©n, nụng ®· híng y²u th÷ng vµo nh÷ng ng²i th©n y²u nhËt. Tr, i tim nụng thËt giµu y²u th÷ng giµu ®øc hi sinh. Nụng thËt sù lµ mét ng²i t×nh thuû chung, mét ng²i con hiÒu th¶o, mét ng²i c² tÊm l²ng v² tha cao c¶ ®, ng quý.

C©u 8: Bót ph, p t¶ c¶nh ng² t×nh cña NguyÔn Du trong 8 c©u cuèi “KiÒu ẽ lÇu Ngng BÝch”: NghÖ thuËt t³ c¶nh ng² t×nh:

- §¹n th÷ nỳ ®íc xem lµ kiÒu mËu cña l²i th÷ t¶ c¶nh ng² t×nh trong vñ ch÷ng cæ ®iÓn. §Ó diÔn t¶ t³m tr¹ng KiÒu - NguyÔn Du ®· s³ dông bót ph, p t¶ c¶nh ng² t×nh “t×nh trong c¶nh Êy, c¶nh trong t×nh nỳ” ®Ó kh³c ho¹ t³m tr²ng cña KiÒu lóc b² giam l²ng ẽ lÇu Ngng BÝch.

- §©y lµ 8 c©u th÷ thùc c¶nh mụ còng lµ t³m c¶nh. Mçi biÓu hiÕn cña c¶nh ®²ng th²i lµ mét Ên d³ v³ t³m tr¹ng cña ng²i - mçi mét c¶nh l²i kh÷i gii ẽ KiÒu nh÷ng nçi bu²n kh, c nhau, víi nh÷ng lý do bu²n kh, c nhau trong khi nçi bu²n ®· ®Çy ³p t³m tr¹ng ®Ó r²i t×nh bu²n l²i t, c ®éng vµo c¶nh, khiÕn c¶nh mçi lóc l²i bu²n h÷n, nçi bu²n mçi lóc mét gh² gím, m·nh liÕt h÷n.

- C, ch s³ dông ng«n ng÷ ®éc tho¹i, ®iÖp ng÷. Bèn b³c tranh, bèn nçi bu²n ®Òu ®íc t, c gi¶ kh³c ho¹ qua ®iÖp t³ “bu²n tr«ng” ®øng ®Çu mçi c©u c² nghÜa lµ bu²n mụ tr«ng ra bèn phÝa, tr«ng ng, ng mét c, i gx m÷ h² s³ ®Õn lµm thay ®æi hiÕn t²i, nhng tr«ng mụ v« v²ng. “Bu²n tr«ng” c² c, i th¶ng thèt lo ©u, c² c, i xa l² bót t³m nh×n, c² c¶i dù c¶m h÷ híng cña ng²i con g, i ng©y th÷ lÇn ®Çu l²i bíc gi÷a cuéc ®êi ngang ngíc. §iÖp ng÷ “bu²n tr«ng” kÖt híp víi c, c h×nh ¶nh ®øng sau ®· diÔn t¶ nçi bu²n víi nhiÒu s³c ®é kh, c nhau. §iÖp ng÷ l²i ®íc kÖt híp víi c, c t³ l, y chñ yÖu lµ nh÷ng t³ l, y tìng h×nh, d²n dËp, ch³ c² mét t³ l, y tìng thanh ẽ c©u cuèi t³o n²n nh²p ®iÖu, diÔn t¶ nçi bu²n nguy mét tñg, d©ng l²n líp líp, nçi bu²n v« v²ng, v« tËn. §iÖp ng÷ t³o ©m h²ng trÇm bu²n, tr² thñnh ®iÖp khóc cña ®¹n th÷ còng lµ ®iÖp khóc cña t³m tr¹ng.

C¶ch 1: Bu²n tr«ng c³a b³ chiÒu h«m,

ThuyÒn ai thËp tho, ng c, nh bu²m xa xa.

Mét c, nh bu²m thËp tho, ng n÷i c³a biÓn lµ mét h×nh ¶nh rËt ®³t ®Ó th³ hiÕn néi t³m nụng KiÒu. Mét c, nh bu²m nh² nhoi, ®÷n ®éc gi÷a biÓn níc m²nh m«ng trong ,nh s, ng le l²i cuèi cìng cña mÆt tr²i s³p t³t; còng nh KiÒu trong kh«ng gian v³ng l²ng cña hiÕn t²i nh×n v³ ph÷ng xa víi nçi bu²n nh² da diÖt v³ gia ®×nh, qu² h÷ng. Con thuyÒn gÇn nh mËt hót, vËn c³n l²nh ®²nh gi÷a d³ng ®êi, biÖt bao giê míi ®íc tr² v³ sum h²p, ®µn t³ víi nh÷ng ng²i th©n y²u.

C¶nh 2: Bu²n tr«ng ng²n níc míi ra,

Hoa tr«i man m, c biÖt lµ v³ ®©u?

Nh÷ng c, nh hoa t³n l²i tr«i man m, c tr²n ng²n níc míi xa khi KiÒu cụng bu²n h÷n b²i nụng nh nh×n thËy trong ®² th©n phËn m×nh l²nh ®²nh, v« ®²nh, ba ch×m b¶y n²i gi÷a s²ng níc cuéc ®êi, kh«ng biÖt r²i s³ tr«i d¹t ®i ®©u, s³ b² dËp v³i ra sao.

C¶nh 3: Bu²n tr«ng ng²n cá rÇu rÇu,

Ch©n m©y mÆt ®Ët mét mụ xanh xanh.

Núi cá "rCủ rCủ", "xanh xanh" - s³/₄c xanh hĐo óa, mĩ mBt, nhĩt nhom tr¶ĩ dui tở ch©n m©y ®Ồn mÆt ®Êt, cBn ®©u c, i "xanh tỀn ch©n trêi" nh s, c cá trong tiỐt Thanh minh khi KiỜu cBn trong c¶ĩnh ®Çm Êm. Mụu xanh nựy gĩi cho KiỜu mét nựi ch, n ng, n, v« vãng vx cuéc sềng c« quĩnh vµ nh÷ng chuợi nguy v« vB, tỉ nhĩt kh«ng biỐt kĐo dui ®Ồn bao giê.

C¶ĩnh 4:

Buần tr«ng giã cuên mÆt duỒnh

Çm Çm tiỐng sãng kâu quanh ghỒ ngãi.

Dềng nh nựi buồn cùng lúc cùng t'ng, cùng dần dỀp. Mét c-n "giã cuên mÆt duỒnh" lụm cho tiỐng sãng bợng nãi lãn Çm Çm nh v©y quanh ghỒ KiỜu ngãi. C, i ©m thanh "Çm Çm tiỐng sãng" Êy chÝnh lụ ©m thanh d÷ dẻi cĩa cuéc ®êi phong ba b-o t, p ®·, ®ang Ėp ®æ xuềng ®êi nụng vµ cBn tiỐp tởc ®ỉ nÆng lãn kiỐp ngẻi nhá bĐ Êy trong x- hẻi phong kiỐn cæ hĩ, bÊt c«ng. TỀt c¶ĩ lụ ®ĩt sãng ®ang gÇm thĐt, rx rụo trong lBng nụng. Lóc nựi KiỜu kh«ng chĐ buần mụ cBn lo sĩ, kinh h-i nh r-i dÇn vµo vùc th¹/₄m mét c, ch bÊt lùc. Nựi buồn Êy ®· d©ng ®Ồn tẻt ®Ỗnh, khiỒn KiỜu thục sù tuyỐt vãng. Thiãn nhiãn ch©n thục, sinh ®ẻng nhng còng rỀt ¶lo. Sã lụ c¶ĩnh ®ĩc nhxn qua t©m trĩng theo quy luỀt "C¶ĩnh nựo c¶ĩnh ch¹/₄ng ®eo sÇu - Ngẻi buồn c¶ĩnh cã vui ®©u bao giê".

- C¶ĩnh ®ĩc miâu t¶ĩ tở xa ®Ồn gÇn, mụu s³/₄c tở nhĩt ®Ồn ®Ềm, ©m thanh tở tỪnh ®Ồn ®ẻng ®Ó diỒn ®ĩt nựi buồn tở man m, c, m«ng lung ®Ồn lo ©u, kinh sĩ, dần ®Ồn b-o t, p nẻi t©m cùc ®iỐm cĩa c¶ĩm xóc trong lBng KiỜu. Tẻt c¶ĩ lụ hxn ¶ĩnh vò sù v« ®Bnh, mong manh, sù dĩt tr«i bỖ t³/₄c, sù chao ®¶lo, nghiãng ®æ d÷ dẻi. Lóc nựi KiỜu trẻ nãn tuyỐt vãng, yỖu ®uẻi nhỀt. Còng vx thỖ mụ nụng ®· m³/₄c lỏa Sẻ Khanh ®Ó rỏi dỀn th©n vµo cuéc ®êi "thanh l©u hai lít, thanh y hai lÇn".

Tãm l'i:

C¶ĩnh thiãn nhiãn lụ c, i cí ®Ó t, c gi¶i bẻc lẻ c¶ĩm xóc cĩa mxn.

(§o¹n trÝch "KiỜu ẻ lÇu Ngng BÝch" - TruyỒn KiỜu).

TruyỒn lỏc v©n tiãn

Nguyễn §xnh ChiỚu

A. KiỐn thỏc c-n b¶ĩn:

I. Giĩi thiỚu t, c gi¶ĩ: Nguyễn §xnh ChiỚu

- Nguyễn §xnh ChiỚu (1822-1888) sinh t'ĩ T©n Thĩi - Gia §Bnh.
 - Cã 1 cuéc ®êi ®Çy bÊt hĩnh: mĩ lụ, c«ng danh kh«ng thụng, tnxh duyãn tr³/₄c trẻ, gÆp buãi lo¹n li.
 - Vẻn ngỀng cao ®Çu mụ sềng, sềng cã Ých cho ®Ồn h-i thẻ cuẻi cềng.
 - Lụ mét thÇy gi, o danh tiỐng vang kh³/₄p miỒn Lỏc TỖnh.
 - Lụ mét thÇy thuẻc kh«ng tiỐc sỏc cøu nh©n ®ẻ thỖ.
 - Lụ mét nhụ th- ®Ó l'i bao trang th- bÊt hĩ: Lỏc V©n Tiãn, Ch¹y giÆc, V"n tở nghỪa sỦ CÇn Giuéc.
 - Lu«n nẫu cao lBng yẫu nẻc, tinh thÇn bÊt khuỀt chềng giÆc ngo¹i x©m.
- => Mét nh©n c, ch lín khiỒn "kĩ thĩ còng ph¶ĩ kÝnh nỖ".

II. Txm hiỚu vò thÓ lo¹i vµ kỐt cÊu ®o¹n trÝch

1. Họp c¶ĩnh s, ng t, c: kho¶ng ®Çu thỀp kũ 50 cĩa thỖ kũ 19 (1850)

2. ThÓ lo¹i: TruyỒn th- N«m - 2082 c©u th- lỏc b, t.

Mang týnh chÊt ®Ó kÓ nhiÒu h¬n ®Ó ®äc, ®Ó xem n²n chó tr¹ng ®Ön h¹nh ®éng c¶nh nh©n vÊt h¬n l¹ mi¹u t¶ néi t©m, týnh c, ch nh©n vÊt còng ®íc béc lé chñ yÖu qua viÖc l¹m, lêi nãi, cö chØ.

3. KÖt cÊu: theo kiÖu truyÖn thêng c¶ lo¹i truyÖn ph¬ng §«ng, nghÜa l¹ theo tång ch¬ng h¹i, xoay quanh cuéc ®êi c, ch nh©n vÊt chÝnh.

KiÖu kÖt cÊu íc lÖ: Ngäi tèt thêng gÆp nhiÒu gian tru©n, tr¾c tr¹n ®êng ®êi, b¶p kí xÊu h¬m h¹i nhng vÊn ®íc phñ trÝ, cu mang ®Ó r¹i cuèi cïng tai qua n¹n kh¹i, ®íc ®Ön tr¶ xöng ®, ng. Kí xÊu b¶p tröng tr¶.

Víi mc ®Ých truyÖn truyÖn ®¹o ®æc th× kiÖu kÖt cÊu ®ã va ph¶n ¶nh ch©n thùc cuéc ®êi ®Çy rÿy bÊt c«ng, va nãi l¹n kh, t vng ngùn ®êi c¶nh nh©n d©n ta: ë hiÖn gÆp l¹nh, c, i thiÖn bao giê còng chiÖn th¾ng c, i, chÝnh nghÜa th¾ng gian t¹.

4. Mc ®Ých:

* TruyÖn ®íc viÖt ra nh»m mc ®Ých trùc tiÖp l¹ truyÖn d¹y ®¹o lý l¹m ngäi.

* T, c phÈm ®, p öng nguyÖn vng c¶nh nh©n d©n, cho n²n ngay t khi míi ra ®êi ®. ®íc nh©n d©n nam bé tiÖp nhËn nng nhiÖt, ®íc lu truyÖn réng r¹i, c sc sèng m¹nh mĩ, lu bn trong lng d©n.

5. Tìm t¾t: SGK/113

6. Gi, tr¶ c¶nh t, c phÈm:

a. Gi, tr¶ néi dung:

* Gi, tr¶ hiÖn thùc: V¹ch trÇn c, i, c, c, i xÊu trong XH. Chi thời gian, c, bÊt c«ng, chi nh÷ng kí tr, o trê, béi b¹c, ph¶n phc nh cha con V C«ng, chi nh÷ng kí bÊt nghÜa, bÊt nh©n nh Tr¶nh H©m, Bii KiÖm, chi bn ngäi l¹m ¶n bÊt l¬ng chuy¹n nghÒ la b¶p, bp nÆn nh©n d©n (bn thÇy bi, thÇy ph, p, bn lang bm).

* **Gi, tr¶ nh©n ®¹o:** §Ò cao ®¹o lý l¹m ngäi:

- Xem tr¹ng tnh nghÜa gi÷a con ngäi víi con ngäi trong x· héi: tnh cha con, mÑ con, nghÜa ví chng, tnh bì b¹n, tnh yu th¬ng cu mang nh÷ng ngäi gÆp c¬n ho¹n n¹n.

- §Ò cao t¹nh thÇn nghÜa hiÖp, s½n s¹ng cu kh phß nguy.

- Th hiÖn kh, t vng c¶nh nh©n d©n híng tí lí c«ng b»ng vµ nh÷ng ®iÒu tèt ®Ñp trong cuéc ®êi (kÖt thc c hËu c¶ truyÖn; thiÖn th¾ng, chÝnh nghÜa th¾ng gian t¹).

“Lc V©n Ti¹n l¹ mét tiÖng chi, mét lêi ca, mét íc m¬” – Hi Thanh.

b. Gi, tr¶ nghÒ thuËt:

- Lc V©n Ti¹n l¹ mét truyÖn th¬ N«m mang týnh chÊt l¹ mét truyÖn kÓ d©n gian: chó ý ®Ön cèt truyÖn, c¶n nh©n vÊt chñ yÖu th hiÖn b»ng h¹nh ®éng h¬n l¹ mi¹u t¶ néi t©m. Nh©n vÊt c¶nh NguyÖn §nh ChiÖu c¶n l¹ ho, th©n cho lý têng hoÆc th, i ®é yu ghÐt c¶nh «ng.

- TruyÖn mang m¹u s¾c Nam Bé c¶ vÒ týnh c, ch con ngäi, c¶ vÒ ng«n ng÷ ®a ph¬ng.

§¹n trÝch: Lc V©n Ti¹n cu KiÖu NguyÖt Nga

A. KiÖn thc c¬ b¶n:

1. VP trÝ ®¹n trÝch: §¹n trÝch n»m ë phÇn ®Çu truyÖn “Lc V©n Ti¹n”. Tr¹n ®êng trê vÒ nh¹ thm cha mÑ tríc khi l¹n kinh ®« thi, gÆp bn cíp ®ang h¹nh

hạnh, Lộc Vồn Tiễn ®· mét mxxnh lụm gễỵ x«ng vựo ®, nh tan bần cíp, cẩu KiỜu NguyỜt Nga vự c« hÇu Kim Liễn.

2. Bề côc: 2 phÇn

- PhÇn 1: Lộc Vồn Tiễn ®, nh cíp.

- PhÇn 2: Lộc Vồn Tiễn gÆp KiỜu NguyỜt Nga

B. Ph©n tÝch:

1. Nâu c¶m nhỄn của em vỜ nh©n vỄt Lộc Vồn Tiễn trong ®o¹n trÝch “Lộc Vồn Tiễn cẩu KiỜu NguyỜt Nga”.

Gii ý tr¶ lờ

- Hxxnh ¶nh Lộc Vồn Tiễn ®íc kh³/₄c ho¹ qua m« tÝp ề truyỜn N«m truyỜn thềng: Mét chụng trai tụi giái cẩu mét c« g, i tho, t hiỐm nghồ, tở ©n nghỦa ®Ỗn txxnh yâu.

- Lộc Vồn Tiễn lụ mét nh©n vỄt lý tềng vự m¬ íc của NguyỜn §xxnh ChiỚu. §©y lụ mét chụng trai vĩa rừi trềng hắc bíc vựo ®ềi, lßng ®Çy h¬m hễ muèn lỄp c«ng danh, mong thi thề tụi n¬ng cẩu ngềi, gióp ®ềi. Txxnh huềng ®, nh cíp lụ thồ th, ch ®Çu tiễn, lụ c¬ hểi hạnh ®éng cho chụng.

- Hạnh ®éng ®, nh cíp, tríc hỖt béc lé tÝnh c, ch anh hỡng, tụi n¬ng vự tỀm lßng vự nghỦa của Lộc Vồn Tiễn. Vĩ ®Ỗp của Lộc Vồn Tiễn lụ vĩ ®Ỗp riềng của con ngềi dòng tít. ThỄy bần cíp h¬i ngềi, kớ kh, c cả thỖ nĐ tr, nh, gi÷ mxxnh, cßn Vồn Tiễn coi ®ã lụ txxnh huềng, c¬ hểi ®Çu tiễn ®Ó hạnh ®éng. Chụng chỖ cả mét mxxnh, trong khi bần cíp ®«ng ngềi, g¬m gi, o ®Çy ®ñ, thanh thỖ lỄy lờng: “Ngềi ®Ờu sĩ nã, cả tụi kh«ng ®¬ng”. VỄy mự Vồn Tiễn vỄn can ®¶m “bỉ c©y lụm gễỵ” x«ng vựo ®, nh cíp. Hxxnh ¶nh của chụng trong trỀn ®, nh ®íc miâu t¶ thỄt ®Ỗp: “t¶ ®ét h÷u xung, kh, c nựo TriỜu Tở ph, vßng §¬ng Dang”, ®íc so s, nh vớ hxxnh mỄu TriỜu Tở Long trong Tam quéc. Hạnh ®éng của Vồn Tiễn chøng tá c, i ®ợc của con ngềi “vự nghỦa vong th©n”, “c, i tụi của bỄc anh hỡng vự sợc m¹nh bạnh vùc kớ yỚu, chiỐn th³⁄⁴ng nhiỜu thỖ lúc b¹o tụn”.

- Th, i ®é c xõ vớ KiỜu NguyỜt Nga sau khi ®, nh cíp l¬i béc lé t c, ch con ngềi chÝnh trùc, hựo hiỖp, khiãm tèn, gi¶n dÞ, trắng nghỦa khinh tụi vự còng rỄt tở t©m nh©n hỄu. ThỄy hai c« g, i cßn cha hỖt h¬i hỡng, Vồn Tiễn “®éng lßng” txxm c, ch an ãi hà: “Ta ®· trở dßng l©u la” vự ©n cÇn hái han, cho thỄy chụng rỄt ®ụng hoụng, ch÷ng ch¹c. Khi nghe hã nã muèn ®íc l¹y t¹ ¬n, Vồn Tiễn ®· gỈt ®i ngay, tở chềi c¶ lời mêi vỜ th¬m nhự NguyỜt Nga ®Ó cha nụng ®Ỗn ®, p: “Lụm ¬n h, dỖ tr«ng ngềi tr¶ ¬n”. Dềng nh vớ Vồn Tiễn, lụm viỖc nghỦa lụ mét bæn phỄn, mét lĩ tù nhiễn của mét con ngềi ch©n chÝnh: “Nhí c©u kiỐn nghỦa bỄt vi - Lụm ngềi thỖ Ýy còng phi anh hỡng”. Lờ Vồn Tiễn ch³⁄⁴c nÞch vĩa ®Ó ®ềi chøng, ph³ ph, n nh÷ng kớ tÇm th-êng, vĩa kh³⁄⁴ng ®Þnh viỖc mxxnh lụm lụ hiỐn nhiễn, thúc c¬n cèt, géc rỜ trong lĩ sềng của mxxnh.

Vớ nh÷ng nĐt tÝnh c, ch ®ã, hxxnh ¶nh Lộc Vồn Tiễn lụ mét hxxnh ¶nh ®Ỗp, lụ hxxnh ¶nh lý tềng mự NguyỜn §xxnh ChiỚu gõi g³⁄⁴m niỜm tin vự íc vãng của mxxnh.

2. Nâu c¶m nhỄn của em vỜ nh©n vỄt KiỜu NguyỜt Nga trong ®o¹n trÝch “Lộc Vồn Tiễn cẩu KiỜu NguyỜt Nga”.

Vớ t c, ch lụ ngềi chÞu ¬n, KiỜu NguyỜt Nga còng béc lé nhiỜu nĐt ®Ỗp t©m hản:

- Mét c« g, i thuú mÞ, nỖt na, cả hắc thợc, c, ch xng h« khiãm nhềng (qu©n tở - tiỜn thiỖp), c, ch nãi n¬ng v¬n vĩ, mùc thíc, khu«n phĐp (lụm con ®©u d, m c-i cha,

chót t*«i* y*«i* li*«i*ou @*«i* t*«i*...), c*«i*ch tr*«i*xnh b*«i*uy v*«i*ên @*«i*ô r*«i*â r*«i*ụng, kh*«i*óc tr*«i*ố*«i*t v*«i*õa @*«i* p*«i* ơng @*«i*cy @*«i*ñ nh*«i*÷ng l*«i*êi th*«i* m*«i* hái @*«i*n c*«i*çn c*«i*ña V@*«i*n Ti*«i*²n, v*«i*õa b*«i*éc l*«i*é ch@*«i*n th*«i*nh ni@*«i*Om c*«i*q*«i*m k*«i*ých, x*«i*óc @*«i*éng c*«i*ña m*«i*xnh.

- Mét con ngêi @*«i*»m th^{3/4}m, @*«i*n t*«i*xnh, c*«i* x*«i*ô c*«i*ả tr*«i*íc c*«i*ả sau. V*«i*i n*«i*ụng, V@*«i*n Ti*«i*²n kh*«i*ng ch*«i*ø c*«i*øu m*«i*ng, m*«i*u c*«i*ñn c*«i*øu c*«i*q*«i* cu*«i*éc @*«i*êi trong tr^{3/4}ng c*«i*ña n*«i*ụng: “L@*«i*m nguy ch^{1/4}ng g*«i*Æp gi*«i* nguy - Ti*«i*ố*«i*t tr*«i* m*«i* n*«i* m*«i* c*«i*òng bá @*«i*i mét h*«i*ải”. N*«i*ụng coi @*«i*ã l*«i*u ñn tr*«i*ăng v*«i*u y n*«i*y, b*«i*ñn kho*«i*n t*«i*xm c*«i*ch tr*«i*q*«i* ñn d*«i* bi*«i*ố*«i*t r*«i*ng c*«i*ả @*«i*ôn @*«i* p*«i* bao nhi*«i*êu c*«i*òng cha @*«i*ñ: “L*«i*êy chi cho ph*«i*q*«i*i t*«i*êm l*«i*ßng c*«i*ing ng*«i*÷i”. B*«i*êi th*«i*ố, cu*«i*êi c*«i*ing n*«i*ụng @*«i*· tù nguy@*«i*ñn g^{3/4}n bá cu*«i*éc @*«i*êi v*«i*i ch*«i*ung tr*«i*ai h*«i*u*«i*o hi@*«i*öp Êy, d*«i* m*«i* li@*«i*ou m*«i*xnh @*«i*ó gi÷ tr*«i*ên @*«i*n t*«i*xnh thu*«i* chung v*«i*i ch*«i*ung.

3. Ch*«i*ðp ch*«i*Ýnh x*«i*c c@*«i*u th*«i* ñ*«i* n*«i*ãi l*«i*²n quan @*«i*i@*«i*Om v@*«i*o ngêi anh h*«i*ing c*«i*ña nh@*«i*n v*«i*ết “Lôc V@*«i*n Ti*«i*²n c@*«i*u Ki@*«i*ou Nguy@*«i*ố*«i*t Nga”. Em hi@*«i*ou c@*«i*u th*«i* ñ*«i* Êy nh th@*«i* n*«i*u?

G*«i*i ý tr*«i*q*«i* l*«i*êi:

C@*«i*u th*«i* ñ*«i* r*«i*â nh*«i*ết quan ni@*«i*Om n*«i*u c*«i*ña Nguy@*«i*ñn §*«i*xnh Chi@*«i*ou l*«i*u:

Nh«i*i c@*«i*u ki@*«i*ố*«i*n ng*«i*÷i b*«i*ết v*«i**

L«i*um ngêi th@*«i* Êy c*«i*òng phi anh h*«i*ing*

- N*«i*éi dung c@*«i*u th*«i* ñ*«i*: Th*«i*Êy vi@*«i*óc ngh*«i*ũa m*«i*u kh*«i*ng l*«i*um th*«i*x kh*«i*ng ph*«i*q*«i*i l*«i*u anh h*«i*ing.

- Qua @*«i*o¹n tr*«i*ých “**Lôc V@*«i*n Ti*«i*²n c@*«i*u Ki@*«i*ou Nguy@*«i*ố*«i*t Nga**” ta nh*«i*ên th*«i*Êy V@*«i*n Ti*«i*²n th*«i*Êy Nguy@*«i*ố*«i*t Nga b*«i*p n¹n @*«i*· kh*«i*ên tr*«i*ng mau l*«i*ñ @*«i*· nh*«i* tan b*«i*ần c*«i*íp. V*«i*u ch*«i*ung @*«i*· @*«i*· nh*«i* chóng b*«i*»ng s*«i*ù qu*«i*q*«i* c*«i*q*«i*m gi*«i*q*«i*i nguy cho Ki@*«i*ou Nguy@*«i*ố*«i*t Nga. §@*«i*ñn khi Nguy@*«i*ố*«i*t Nga tá ý mu*«i*ên @*«i*íc tr*«i*q*«i* ñn th*«i*x ch*«i*ung l*«i*²i kh^{1/4}ng kh*«i*²i t*«i*ổ ch*«i*êi, @*«i*ñn mét c*«i*²i l*«i*²y c*«i*ña Nguy@*«i*ố*«i*t Nga, V@*«i*n Ti*«i*²n c*«i*òng kh*«i*ng nh*«i*ên. R*«i*â r*«i*ụng V@*«i*n Ti*«i*²n @*«i*· x*«i*q*«i* th@*«i*n v*«i*x ngh*«i*ũa, kh*«i*ng ch*«i*ót so @*«i*o t*«i*ýnh to*«i*²n. T*«i*ổ h*«i*ình @*«i*éng @*«i*ã c*«i*ña V@*«i*n Ti*«i*²n, ta hi@*«i*ou @*«i*íc quan ni@*«i*Om anh h*«i*ing c*«i*ña Nguy@*«i*ñn §*«i*xnh Chi@*«i*ou: ph*«i*q*«i*i c*«i*ả t*«i*ại tr*«i*ý phi th*«i*êng @*«i*ó th*«i*Êy ho¹n n¹n th*«i*x s^{1/2}n s*«i*ung c@*«i*u gi*«i*óp v*«i* t*«i* @*«i*em l*«i*²i @*«i*i@*«i*ou t*«i*èt @*«i*ñp cho m*«i*ãi ngêi, ngêi anh h*«i*ing ph*«i*q*«i*i l*«i*u ngêi h*«i*ình @*«i*éng v*«i*x ngh*«i*ũa, v*«i*x l*«i*²i ph*«i*q*«i*i, v*«i*x l*«i*²i c*«i*ng b*«i*»ng.

4. Nh*«i*ên x@*«i*đt v@*«i*o ngh@*«i* thu*«i*ết x@*«i*y d*«i*ùng nh@*«i*n v*«i*ết, ng*«i*»n ng÷, gi*«i*äng @*«i*i@*«i*ou @*«i*o¹n tr*«i*ých:

- X@*«i*y d*«i*ùng nh@*«i*n v*«i*ết theo ph*«i*ng th@*«i*óc 3: qua h*«i*ình @*«i*éng, c@*«i* ch*«i*ø, l*«i*êi n*«i*ãi, Ýt kh^{3/4}c ho¹ ngo¹i h*«i*xnh, l*«i*²i c*«i*ung Ýt @*«i*i s@*«i*u v*«i*u n*«i*éi t@*«i*m. T*«i*²c gi*«i*q*«i* ch*«i*ø k*«i*ó v@*«i*o nh@*«i*n v*«i*ết @*«i*ó nh@*«i*n v*«i*ết tù b*«i*éc l*«i*é t*«i*ýnh c*«i*ch, chi@*«i*óm c*«i*q*«i*m t*«i*xnh - gh*«i*đt n*«i*÷i ngêi @*«i*ác.

- Ng*«i*»n ng÷: m*«i*éc m¹c, b*«i*xnh d*«i*p, g*«i*çn v*«i*i l*«i*êi n*«i*ãi th*«i*»ng th*«i*êng v*«i*u mang m*«i*u s^{3/4}c @*«i*pa ph*«i*ng Nam bé. N*«i*ã c*«i*ả ph*«i*çn thi@*«i*u chau chu*«i*et, uy@*«i*ñn chuy@*«i*ñn nh*«i*ng ph*«i* h*«i*ip v*«i*i ng*«i*»n ng÷ ngêi k*«i*ó chuy@*«i*ñn, r*«i*ết tù nh*«i*²n, d@*«i* @*«i*i v*«i*u qu*«i*çn chóng. Ng*«i*»n ng÷ @*«i*a d¹ng, ph*«i* h*«i*ip v*«i*i di@*«i*ñn bi@*«i*ñn t*«i*xnh ti@*«i*ố*«i*t.

- Gi*«i*äng @*«i*i@*«i*ou: thay @*«i*æi linh ho¹t, ph*«i* h*«i*ip v*«i*i t*«i*xnh ti@*«i*ố*«i*t truy@*«i*ñn v*«i*u t*«i*ýnh c*«i*ch nh@*«i*n v*«i*ết, @*«i*o¹n @*«i*çu t*«i*²n t*«i*ing c*«i*íp ki*«i*u c*«i*ng, h*«i*êng h*«i*ch, gi*«i*äng Lôc V@*«i*n Ti*«i*²n @*«i*anh th@*«i*ðp, c*«i*m gi*«i*ên; @*«i*o¹n sau Lôc V@*«i*n Ti*«i*²n @*«i*n c*«i*çn, Ki@*«i*ou Nguy@*«i*ố*«i*t Nga m@*«i*Om m*«i*áng, @*«i*n t*«i*xnh.

§o¹n tr*«i*ých: Lôc V@*«i*n Ti*«i*²n g*«i*Æp n¹n

A. Ki@*«i*ñn th@*«i*óc c*«i* ñ*«i* b*«i*q*«i*n

1. VP tr*«i*ý @*«i*o¹n tr*«i*ých: §o¹n tr*«i*ých n*«i*»m ã ph*«i*çn th@*«i* hai c*«i*ña truy@*«i*ñn. V@*«i*n Ti*«i*²n v*«i*u Ti@*«i*ou @*«i*ång @*«i*ang b*«i* ñn ñn ñn ñn @*«i*ết kh*«i*ch qu*«i*² ngêi th*«i*x g*«i*Æp Tr*«i*pnh H@*«i*m @*«i*i thi tr*«i*ë v@*«i*o. V*«i*ên @*«i*· c*«i*ả l*«i*ßng @*«i*è k*«i*p, ganh gh*«i*đt t*«i*ại n*«i*ng c*«i*ña Lôc V@*«i*n Ti*«i*²n, Tr*«i*pnh H@*«i*m l*«i*²i d*«i*ông c*«i* ñn

húi ®Ó h·m h·i chung. H^{3/4}n lũa tiÓu ®ảng vạo rông trãi l·i rải gi¶ bé ®a V©n Ti²n xuềng thuyÒn, hũa sĩ dến vÒ nhự. §i ®Ổn ®²m khuya v^{3/4}ng v·i, h^{3/4}n míi thùc hiỔn hụnh ®éng tẻi cĩa m×nh.

2. KỐt cỂu ®o¹n trÝch: 2 phÇn

- 8 c©u ®Çu: hụnh ®éng tẻi cĩa TrÞnh H©m.

- 32 c©u cßn l·i: ViỔc lụm nh©n ®øc cừng cuéc sềng trong s¹ch, nh©n c, ch cao c¶.

3. Chñ ®Ò ®o¹n trÝch: sù ®ềi lỂp gi÷a c, i thiỔn vạ c, i Êc, gi÷a nh©n c, ch cao c¶ vạ nh÷ng toan tÝnh thỂp hìn, ®ảng thêi thÓ hiỔn th, i ®é quý trắng vạ niÒm tin cĩa t, c gi¶ ®ềi vớ nh©n d©n lao ®éng.

B. Ph©n tÝch

1. Ph©n tÝch t©m ®Pa ®éc cĩa TrÞnh H©m qua hụnh ®éng h·m h·i b¹n m×nh lụ Lôc V©n Ti²n.

* Họp c¶nh V©n Ti²n: b· v·, tẻi nghiỔp tiÒn hỐt, m^{3/4}t ®· bP m·i, cĩa chó tiÓu ®ảng theo hÇu còng bP TrÞnh H©m b^{3/4}t trãi trong rông.

- §éng c·: quyỐt t×m h·m h·i Lôc V©n Ti²n lụ v× tÝnh ®ề kP, ganh ghĐt tụi n·ng, lo cho con ®ềng tiỔn th©n cĩa t·ng lai m×nh.

- Hụnh ®éng ®éc c, bỂt nh©n, bỂt nghỦa.

+ §éc c, bỂt nh©n: v× h^{3/4}n ®ang t©m h·m h·i mét con ngêi tẻi nghiỔp, ®ang c·n ho¹n n¹n, kh«ng n·i n·ng tùa, kh«ng cĩa g× chềng ®ì.

+ BỂt nghỦa: v× V©n Ti²n vèn lụ b¹n cĩa h^{3/4}n, tống “trụ rừu” vạ lụm th· vớ nhau, l·i ®· cĩa lẻi nhê cỂy.

- Hụnh ®éng cĩa toan tÝnh, cĩa ©m mu, kỐ ho¹ch s^{3/4}p ®Æt kh, kù lừng, chÆt chỉ:

+ Thêi gian g©y tẻi c: Gi÷a ®²m khuya.

+ Kh«ng gian: gi÷a kho¶ng trêi níc m²nh m«ng.

+ §Ềy V©n Ti²n xuềng, ®Ổn lóc biỔt kh«ng ai cĩa thÓ cừu h^{3/4}n míi “gi¶ tiỔng kàu trêi”, la lẻi um tìm l²n rải “lỂy lẻi phui pha” kÓ lÓ, bPa ®Æt, che lỂp tẻi cĩa m×nh.

=> Kỉ tẻi ph¹m gian ngoan x¶o quyỐt ®· phñi s¹ch tay, kh«ng m¶y may c^{3/4}n rột l·ng t©m.

* TrÞnh H©m hiỔn l²n lụ mét k·i ®éc c, bỂt nh©n, bỂt nghỦa.

NguyÔn §×nh ChiÓu ®· thụnh c«ng ẻ c, ch s^{3/4}p xỐp c, c t×nh tiỐt híp lý, diÒn biỔn hụnh ®éng nhanh găn, lẻi th· vến gi÷ ®íc v·i méc m¹c, gi¶n dP vèn cĩa cĩa t, c phỀm mụ lét t¶ ®íc t©m ®Pa ®éc c cĩa mét k·i bỂt nghỦa, bỂt nh©n.

2. Ph©n tÝch h×nh ¶nh Ng xng trong ®o¹n trÝch “Lôc V©n Ti²n gÆp n¹n”.

Gii ý tr¶ lẻi:

a. xng Ng lụ mét ngêi cĩa nh÷ng viỔc lụm nh©n ®øc vạ nh©n c, ch v« cừng cao ®Ểp:

- ThỂy ngêi bP n¹n, «ng Ng nhanh nhñn “vít ngay l²n bê”, rải:

“Hêi con vỀy lũa mét giê

xng h·i bông d¹, mô h·i mÆt mụy”

-> Hụnh ®éng hỐt sọc gẾp g, p, khỀn tr·ng, hỐt m×nh v× sù sềng cĩa n¹n nh©n ®· gii t¶ ®íc mèi ch©n t×nh cĩa gia ®×nh «ng Ng ®ềi vớ ngêi bP n¹n. ViỔc lụm nự thỂt ®Ểp v× cha biỔt n¹n nh©n lụ ai, cha rả nguy²n cí thỐ nựo nhng thỂy viỔc lụ

lụm, thêy ngêi lụ cêu ©n cÇn chu ®,o. Sã lụ bñn tÝnh cña con ngêi l–ng thiÖn, nh÷ng ngêi lao ®éng bxngh thêng.

- Sau khi cêu sèng V©n Tiªn, biÖt txnh cñnh khèn khæ cña chung, «ng Ng s½n lßng cu mang chung, dĩ chø lụ chia sĩ mét cuéc sèng ®ãi nghìo “hÈm hót”, t–ng rau, nh÷ng ch¾c ch¾n ®Çm Êm txnh ngêi “h«m mai hÈm hót vớ gịu cho vui”. Têm lßng cña Ng quñ lụ bao dung, nh©n ÿ, hụo hiÖp.

- xng còng kh«ng hò tÝnh to, n ®Ön c, i –n cêu m¹ng vư V©n Tiªn ch¼ng thÓ b, o ®, p. “Dèc lßng nh©n nghÛa h, chê trñ –n”, “Lßng l-o ch¼ng m–” lụ «ng kh«ng ham muèn, íc m– chót nưo vÒ tiÖn b¹c, cña cñi, «ng chø “dèc lßng nh©n nghÛa” lụ th–ng ngêi, cè hÖt sọc mxnh cêu gióp con ngêi, lu«n txm viÖc nghÛa, híng vÒ ®iÖu thiÖn, thết hụo hiÖp, v« t.

b. Cuéc sèng ®ñp cña «ng Ng:

- xng Ng ®· sèng mét cuéc sèng vư suy nghÛ, quan niÖm vÒ c, ch sèng thết l–ng thiÖn, thết ®ñp ®ĩ. Lôi nãi cña «ng Ng vÒ cuéc sèng cña mxnh chÝnh lụ nh÷ng tiÖng lßng cña NguyÔn s×nh ChiÓu, nh÷ng kh, t vãng vÒ cuéc sèng tèt ®ñp, vÒ mét lèi sèng ®, ng m– ®èi vớ con ngêi. Cñm xóc chñ quan cña nhự th– lụ lụm cho cuéc sèng cña ngêi d©n chụi bxngh thêng træn sèng níc cũ vớ nh ®íc thi vP ho, , trê næn th– méng h–n, nhng cèt lải vËn lụ trung thùc.

- Sõn th– cuèi lụ mét ®õn th– hay cña t, c phÈm: ý tở phăng kho, ng s©u xa, lải lĩ thanh tho, t, uyÖn chuyÖn, hxngh ñnh th– ®ñp, gũ cñm. Mét khoñg thiæn nhiæn cao réng, kho, ng ®¹t mẽ ra vớ nh÷ng doi, vPnh, chÝch, ®Çm, bÇu trêi, ®Êt, giã tr“ng... Con ngêi hụo nhËp vưo trong c, i thÖ giũ thiæn nhiæn Êy, kh«ng chót c, ch biÖt: hợng giã, ch–i tr“ng, t¾m ma, chñi giã... niÖm vui sèng còng dêng nh ®Çy ¾p c, i côi thÖ cña con ngêi Êy (t, c giñ dñng nhiÖu tở chø tr“ng th, i t©m hãn thanh thñn, vui sèng Êy: vui vÇy, thông thñ, nghâu ngao, vui thÇm, thung dung, vui say...). Cũ cñm gi, c nh chÝnh t, c giñ ®ang nhËp th©n vưo nh©n v¹t ®Ó nãi lãn kh, t vãng vư niÖm tin yâu cuéc ®êi.

- Rò bá mãi danh lải, txm vÒ vớ s«ng níc ®Ó “rõa ruét s¹ch tr–n”, nay vưo vPnh, mai ra kh–i, nguy hợng giã m, t, ®am bì b¹n vớ tr“ng thanh. Ng xng ®· chæn ®íc mét phong c, ch sèng thết phăng kho, ng, tù do. Têm lßng «ng trong s¹ch, gia ®xnh, nhự cõa, cñ hxngh hụi, thÓ x, c lËn t©m hãn nh hụo nhËp vớ biÖn trêi, s«ng níc. CÆp tở “hợng giã”, “ch–i tr“ng” cho ta thêy hxngh ñnh mét con ngêi ®ang m– méng, hÖt nh mét thi sũ vËy. M– méng nhng kh«ng m– hã, tuú tiÖn, mự rËt chñ ®éng, ung dung, øng phã vớ mãi txnh thÖ.

“Mét mxnh thông thñ lụm “n

Khoñ qu– chụi kĐo, mÖt qu“ng c©u dÇm”

- S©y lụ mét cuéc sèng trong s¹ch, ngoị vßng danh lải « trác: mét cuéc sèng tù do, phăng kho, ng gi÷a ®Êt trêi cao réng, hụo nhËp, bÇu b¹n vớ thiæn nhiæn, thñnh th–i gi÷a s«ng níc, giã tr“ng vư vx thÖ còng ®Çy ¾p niÖm vui.

- Cuéc sèng Êy thết h¹nh phóc, hụo toạ xa l¹ vớ nh÷ng toan tÝnh nhá nhen, Ých kû, mu danh, trôc lải, s½n sụng chụi ®¹p lãn cñ ®¹o ®øc, nh©n nghÛ... Cuéc sèng Êy thết ®, ng kÝnh, ®, ng trằng!

* Sõn th– gũ g¾m kh, t vãng cña NguyÔn s×nh ChiÓu vưo niÖm tin vÒ c, i thiÖn, vưo con ngêi lao ®éng bxngh thêng. xng ®· béc lé quan ®iÖm nh©n d©n rËt tiÖn bé. Tõng trñi cuéc ®êi, NŞC hiÖu rËt rã r»ng c, i xËu, c, i , c thêng lËn khuËt sau

nh÷ng mò cao, ịo dui cĩa bần ngêi cĩa Ớpa vP cao sang (nh th, i s Ớng triỜu, Vả C«ng, TrPnh H©m, Bii KiỜm...), nhng vỚn cĩa nh÷ng c, i tèt ỚỚp, Ớng kỖnh trắng, Ớng khao kh, t, tần t, i bỜn v÷ng n÷i nh÷ng con ngêi lao Ớéng nghồ khæ mụ nh©n hỄu, vP tha, trắng nghỦa khinh tụi (nh÷ng «ng Ng, «ng TiỜu, chó tiỜu Ớắng, bụ l-o dỜt v, i trong rống...). Nhự th÷ Xu©n DiỜu Ớ· nãi Ớóng: “C, i u , i Ớèi vớ ngêi lao Ớéng, sù kỖnh mỐn hã lụ mét ỚÆc ỚiỐm trong t©m hản Ớả ChiỐu”.

3. Quan niỜm sềng cĩa nh©n vỄt Lờc V©n Ti^n vự nh©n vỄt «ng Ng trong truyỜn “Lờc V©n Ti^n” cĩa NguyỜn Ớxnh ChiỐu cĩa nh÷ng nỜt giềng nhau Ớả vự n^u rầ Ớả lụ quan niỜm sềng nh thỔ nựo?

Gii ý tr, lèi:

Quan niỜm sềng cĩa nh©n vỄt Lờc V©n Ti^n vự nh©n vỄt «ng Ng trong truyỜn “Lờc V©n Ti^n” cĩa nh÷ng nỜt giềng nhau. Ớả lụ kh«ng ham muèn, íc m÷ vỜ tiỜn b, c, cĩa c, i, chỜ dềc sộc m÷nh cừu gióp con ngêi, lụ«n t÷m viỜc nghỦa, híng vỜ ỚiỜu thiỜn mét c, ch hựo hiỜp, v« t.

Nh÷ng c©u th÷ nãi rầ quan niỜm sềng Ớả lụ:

“V©n Ti^n nghe nãi liỜn cêi
Lụm ñn h, dỜ tr«ng ngêi tr, ñn”
(Lờc V©n Ti^n cừu KiỜu NguyỜt Nga)
“Ng r»ng lỜng l-o ch, 4ng m÷
Dềc lỜng nh©n nghỦa h, chề tr, ñn”.
(Lờc V©n Ti^n gÆp n^n)

PhÇn II: Th÷ hiỜn Ới ViỜt Nam

TT	T, c phỄm	T, c gi, l	Thêi gian	Thổ lo, i	Néi dung	NghỔ thuỄt
1	Ớắng chỖ (lụ mét trong nh÷ng TP ti^u biỜu nhứt viỜt vỜ ngêi lỖnh c, ch m^nng cĩa VH thêi kú KC chềng Ph, p 1946-1954)	ChỖnh H÷u Hụ TỪnh (1926-2005) Nhự th÷ qu©n Ớéi trềng thựnh tở hai cuéc KC chềng Ph, p vự chềng Mũ.	1948 (Sau khi t, c gi, l cầng Ớắng Ớéi tham gia chiỜn ỚỄu trong chiỜn dPch ViỜt B, 4c - Thu Ớ«ng).	Th÷ tù do	- T÷nh Ớắng chỖ cĩa nh÷ng ngêi lỖnh dừa trản c÷ sề cầng chung c, lnh ngé vự lý tềng chiỜn ỚỄu Ớíc thỔ hiỜn thỄt tù nhi^n, b÷nh dP mụ s©u s, 4c trong mải hựm c, lnh, nã gắ phÇn quan trắng t, o n^n sộc m^nnh vự vớ ỚỚp tinh thÇn cĩa nh÷ng ngêi lỖnh c, ch m^nng.	Chi tiỜt, h÷nh , nh, ng«n ng÷, c« Ớắng, gựu sộc biỜu c, m.
2	Bụi th÷ vỜ tiỜu Ớéi xe kh«ng kỖnh (Ớíc tÆng gi, l nhứt cuéc thi th÷	Ph^m TiỜn DuỄt Phó Thã (1941-2007) Trề thựnh mét trong nh÷ng g÷ng mÆt ti^u	1969 (thêi kú , c liỜt cĩa cuéc chiỜn tranh chềng Mũ)	Tù do	- Bụi th÷ kh, 4c ho^ h÷nh , nh Ớéc Ớ, o: Nh÷ng chiỜc xe kh«ng kỖnh. - Qua Ớả kh, 4c ho^ nãi bỄt h÷nh , nh nh÷ng ngêi l, i xe Trềng S÷n vớ t thỔ hi^n ngang, tinh thÇn l, c quan, dòng c, m, bỄt chẾp khã kh'n, nguy	- Gựu chỄt hiỜn thùc sinh Ớéng cĩa cuéc sềng chiỜn trềng. - Ng«n ng÷, giăng ỚiỜu gựu tỖnh khỄu ng÷,

	cĩa b, o V"n nghÖ n"m 1969 vµ ®íc ®- a vµo tĒp th"n "vÇng tr"ng quÇng lũa").	biÓu cĩa thÖ hÖ c, c nhµ th"n trĒi thêi chèng Mũ cøu níc.			hiÓm vµ ý chÝ chiÖn ®Êu giĒi phẫng MiÖn Nam.	mang nĐt riªng, tù nhiªn, khoĩ kho³⁄⁴n.
3	Đoàn Thuyền ®.nh c, In trong tĒp th"n "Trêi mçi nguy lĩ s,ng" (1958)	Huy CỄn Hạ Tũn (1919-2005) Lũ mét trong nh÷ng nhũ th"n tiªubiÓu cĩa nÒn th"n hiÖn ®¹i ViÖt Nam.	1958 Trong chuyÖn ®i thùc tổ dũ nguy ẽ vĩng má QuĒng Ninh.	ThĒt ng«n trêng thiªn	Bụi th"n kh³⁄⁴c ho¹ nhiÖu h×nh ĩnh ®ĩp tr,ng lÖ, thÖ hiÖn sù hũi hợm gi÷a thiªn nhiªn vµ con ngêi lao ®éng, béc lé niÖm vui, niÖm tù hạo cĩa nhũ th"n tríc ®Ēt níc vµ cuéc sèng.	- S,ng t¹o h×nh ĩnh th"n b»ng liªn t- ềng, tềng tềg phong phó, ®éc ®,o. - ợm hềg khoĩ kho³⁄⁴n, hợm hĩng, l¹c quan.
4	BỐp lũa In trong tĒp H-ng c©y - BỐp lũa (1968), tĒp th"n ®Çu tay cĩa B»ng ViÖt vµ L- u Quang Vò.	B»ng ViÖt Hạ Núi Sinh n"m 1941, thũc thÖ hÖ c, c nhũ th"n tr- ềng thũnh trong thêi kũ kh,ng chiÖn chèng Mũ.	1963 Khi t, c giĒi ®ang lũ sinh viªn hắc ngũnh luĒt ẽ Liªn X«.	ThĒt ng«n trêng thiªn	Qua hải tềg vµ suy ngĒm cĩa ngêi ch, u ®. trêng thũnh, bụi th"n ®. gĩi lĩ nh÷ng kũ niÖm ®Çy xóc ®éng vÒ ngêi bũ vµ t×nh bũ ch, u, ®ẫng thêi thÖ hiÖn lĩng kĩnh yªu tr©n trắg vµ biÖt "n cĩa ngêi ch, u ®èi vĩ gia ®×nh, quª h- ng, ®Ēt níc.	- KÖt hĩp gi÷a biÓu cĒm vĩ miªu tĒi, tù sù vµ b×nh luĒn. - H×nh ĩnh th"n s,ng t¹o, giũ ý biÓu t- ĩng; bỐp lũa g³⁄⁴n liÖn vĩ h×nh ĩnh ng- êi bũ, lũm ®iÖm tũa kh-i gĩi mãi kũ niÖm, cĒm xóc vµ suy nghĩ vµ bũ vµ t×nh bũ ch, u.
5	Khóc h, t ru nh÷ng em bĐ	Nguyễn Khoa Sĩ	1971	T, m tiÖng h, t ru	T×nh yªu th-ng con g³⁄⁴n vĩ t×nh yªu ®Ēt níc vµ íc vẫng cĩa ngêi mĩ d©n téc Tũ xĩ trong cuéc kh,ng chiÖn chèng Mũ cøu níc.	- Giẫng ®iÖu th"n thiÖt tha, ngăt nguo, trxu mÖn. - Bè côc ®Æc s³⁄⁴c: hai lêu ru ®an xen ẽ mçi khæ th"n t¹o nªn mét khóc h, t ru tr÷ t×nh, s©u l³⁄⁴ng.
6	nh tr"ng ®íc tÆng giĒi A cĩa Húi Nhũ	Nguyễn Duy Thanh H. Sinh n"m 1948, g-ng	1978 T¹i TP Hả ChÝ Minh, 3 n"m sau	N"m tiÖng	- Bụi th"n lũ lêu nh³⁄⁴c nhẽ vÒ nh÷ng n"m th,ng gian lao ®. qua cuéc ®èi ngêi lĩnh g³⁄⁴n bã vĩ thiªn nhiªn, ®Ēt níc, b×nh dũ,	- Giẫng ®iÖu t©m t×nh, tù nhiªn kÖt hĩp gi÷a yÖu tè tr÷ t×nh vµ tù

	văn Việt Nam năm 1984.	mặt tiêu biểu trong lớp nhũ thêi chèo Mũ còu níc.	ngụ miOn nam họp toạ gi¶i phẫng, thềng nhÊt ®Êt níc.		hiOn hỄu. - Tổ ấ, gĩ nh ^{3/4} c ngêi ấ th _i ấ sềng “uềng níc nhĩ nguẫ”, ền nghũa thỹ chung cềng qu, khở.	sù. - Hxnh ¶nh gĩu tỹnh biỒu c¶m: trềng gĩu ý nghũa biỒu t-ĩng.
7	Con cở In trong tỄp “Hoa ngụ th-ềng - Chim b,ỏ b.ỏ” (1967)	ChỖ Lan Vi^n (1920-1989), lụ mét trong nh÷ng t^n tuæi hựng Ậu cĩa nỒn th- hiỒn ậi Việt Nam thỖ kũ XX.	1962	Tù do	Tổ hxnh tềng con cở trong nh÷ng lờ h, t ru, ngũ ca t_xnh mỄ vự ý nghũa cĩa lờ ru ậi vớ cuéc ậi mự con ngêi.	- VỄn dồng s,ng t^o hxnh ¶nh vự giẫng ậiỒu lờ ru cĩa ca dao, cĩa nh÷ng cồu th- ớ óc kỖt ậi nh÷ng suy nghũ sồu s ^{3/4} c. - Hxnh ¶nh con cở mang ý nghũa biỒu tềng sồu s ^{3/4} c.
8	Mĩa xu©n nhó nhá ậi phæ nh^c	Thanh Hậi HuỖ (1930-1980), lụ 1 trong nh÷ng cồy bót cĩa cềng xồ y dùng nỒn v^n hắc C, ch m^ng ề miỒn Nam tổ nh÷ng ngụ Ậu.	11/1980 Bụi th- ậi viỒt khềng bao lồu tríc khi nhũ th- qua ậi.	N^m tiỔng	C¶m xóc tríc mĩa xu©n cĩa thi^n nhi^n vự ậi n-íc, thỖ hiỒn íc ngụỖn chồn thựnh gẫp mĩa xu©n nhá cĩa ậi m_xnh vựo cuéc ậi chung.	ThỖ th- n^m ch÷ cĩa nh^c ậiỒu trong s,ng, tha thiỖt, g ^{3/4} n vớ dồn ca; hxnh ¶nh ậi Np gĩn dP, nh÷ng so s, nh, Ền dồ s,ng t^o.
9	ViỔng l^ng B, c In trong tỄp “Nh mồ y mĩa xu©n” (1978)	ViỒn Ph- ñng Sinh 1928, lụ mét trong nh÷ng cồ y bót cĩa mặt sím nhÊt cĩa lúc lĩng v^n nghỖ gi¶i phẫng ề mỒn Nam thêi chèo Mũ còu níc.	1976 Sau khi cuéc kh,ng chiỒn chèo Mũ còu níc thềng nhÊt, l^ng chñ tPch Hả ChỖ Minh vĩa kh, nh thựnh, t, c gĩ ra th^m miỒn	T, m tiỔng	Lẫng thựnh kỹnh vự niỒm xóc ậng sồu s ^{3/4} c cĩa nhũ th- ậi vớ B, c Hả trong mét lỒn tổ miỒn Nam ra viỔng l^ng B, c.	Giẫng ậiỒu trang trắng vự tha thiỖt; nhiỒu hxnh ¶nh Ền dồ ậi Np vự gĩ c¶m; ngền ng÷ b_xnh dP, c« ớ óc.

			B ³ / ₄ C, vµo l ^ı ng viÕng B _ı c Hả.			
10	Sang thu Tếp th ^ı “Tổ chiÕn hµo ®Õn thµnh phè”, xuÊt b¶n n ^ı m 1991.	H÷u Thønh Vũnh Phóc Sinh n ^ı m 1942, lµ Tæng th ký Héi nhµ v ^ı n VN.	Sau 1975 Cuèi n ^ı m 1977	N^ım tiÕng	BiÕn chuyÕn c ^ı nh thi ^ı n nhĩn lóc giao mĩa tở h ^ı sang thu qua sù c¶m nhĩn tinh tở c ^ı nh nhµ th ^ı .	Hxnh ¶nh thĩn nhĩn ®- ĩc gĩi t¶ b»ng nhĩu c¶m gi _ı c tinh nh ^ı y, ng«n ng÷ chÝnh x _ı c, gĩi c¶m.
11	Nãi víi con Trong tệp th ^ı ViÕt Nam (1945- 1985)	Y ph^ıng Cao B»ng Sinh n ^ı m 1948, lµ nhµ th ^ı d©n tíc Tµy, Chñ t¶ch Héi V ^ı n hăc Nghõ thuÊt Cao B»ng.	Sau 1975	Tù do	B»ng lêi trß chuyÕn víi con, bµi th ^ı thÓ hiÕn sù g ³ / ₄ n bã, niÕm tù hµo vÒ qu ^ı h ^ı ng vµ ® ^ı o lý sèng c ^ı nh d©n tíc.	C _ı ch nãi gĩu hxnh ¶nh, võa cõ thÓ, gĩi c¶m, võa gĩi ý nghĩa s©u xa.

A. KiÖn thóc c÷ b¶n

I. T, c gi¶: (1926-2007)

- T¶n thÊt: **TrÇn §×nh §¾c**. Bót danh : **ChÝnh H÷u**.
- Lụ nhụ th÷ - chiÖn sÛ trong suèt thêi gian chềng Ph, p - Mũ.
- S, ng t, c chñ yÖu tÊp trung vµo h×nh ¶nh ngêi lÝnh trong hai cuéc kh, ng chiÖn. §Æc biêt lụ t×nh c¶m ®ång chÝ, ®ång ®úi, sù g¾n bã c¶a tiÖn tuyÖn víi hËu ph÷ng.
- Phong c, ch th÷: B×nh d¶p, c¶m xóc d¶n nÐn, vĩa thiÖt tha, trÇm hïng l¶i vĩa s©u l¾ng, hụm sóc.

II. T, c phÈm:

a. Hụm c¶nh s, ng t, c: Bụi th÷ s, ng t, c mĩa xu©n 1948, thêi kú ®Çu c¶a cuéc kh, ng chiÖn chềng thùc d©n Ph, p.

-> Bụi th÷ ®íc ®, nh gi, lụ tiêu biÓu c¶a th÷ ca kh, ng chiÖn giai ®o¶n 1946-1954, nã ®· lụm sang trắng mét hủn th÷ chiÖn sÛ c¶a ChÝnh H÷u.

b. Néi dung chÝnh: Bụi th÷ nãi vÒ t×nh ®ång chÝ, ®ång ®úi th¾m thiÖt, s©u nÆng c¶a nh÷ng ngêi lÝnh c, ch m¹ng. §ảng thêi c¶n lụm hiÖn l¶n h×nh ¶nh ch©n thùc, gi¶n d¶p mụ cao ®Ñp c¶a anh bé ®úi cô Hủ thêi kú ®Çu c¶a cuéc kh, ng chiÖn chềng Ph, p.

NghÖ thuÊt: Bụi th÷ sø dông nh÷ng chi tiÖt, h×nh ¶nh, ng«n ng÷ gi¶n d¶p, ch©n thùc, c« ®ång vµ giụu sóc biÓu c¶m.

c. Gi¶i nghÿa tũ:

- §ảng chÝ: ngêi cã cïng chÝ híng, lý tềng (®ång: cïng; chÝ: chÝ híng). Ngêi cïng trong mét ®o¶n thÓ chÝnh tr¶ hay mét tæ chøc c, ch m¹ng thềng gãi nhau lụ “®ång chÝ”. Tũ sau C, ch m¹ng th, ng T, m 1945 “®ång chÝ” th÷nh tũ xng h« quen thuéc trong c, c c÷ quan, ®o¶n thÓ, ®÷n v¶ bé ®úi.

- Tri kú: biÓt m×nh (tri: biÓt, kú: m×nh), ®«i tri kú lụ ®«i b¹n th©n thiÖt (hiÓu b¹n nh hiÓu chÝnh m×nh).

- S÷ng muèi: s÷ng gi, ®ång th÷nh nh÷ng h¹t nhá tr¾ng xo, nh muèi tr¶n c©y cá hay mÆt ®Êt. ẽ miÖn B¾c níc ta vÒ mĩa ®«ng nh÷ng nguy cã s÷ng muèi trêi rÊt rÊt.

d. Nhan ®Ò: (®ång lụ cïng; chÝ lụ chÝ híng) §ảng chÝ lụ chung chÝ híng, chung lý tềng. Ngêi cïng trong mét ®o¶n thÓ chÝnh tr¶ hay mét tæ chøc c, ch m¹ng thềng gãi nhau lụ “®ång chÝ”. Tũ sau C, ch m¹ng th, ng T, m 1945 “®ång chÝ” lụ c, ch xng h« quen thuéc trong c, c c÷ quan, ®o¶n thÓ c, ch m¹ng, ®÷n v¶ bé ®úi. V× vÿy, t×nh ®ång chÝ lụ b¶n chÊt c, ch m¹ng c¶a t×nh ®ång ®úi vµ thÓ hiÖn s©u s¾c t×nh ®ång ®úi.

e. M¹ch c¶m xóc vµ bè cóc:

* **M¹ch c¶m xóc:** Bụi th÷ theo thÓ tù do, 20 dßng chia lụm 3 ®o¶n. C¶ bụi th÷ tÊp trung thÓ hiÖn víi ®Ñp vµ sóc m¹nh c¶a t×nh ®ång chÝ, ®ång ®úi, nhng ẽ mçi ®o¶n sóc nÆng c¶a t tềng vµ c¶m xóc ®íc ®én d¾t ®Ó d¶n tô vµo nh÷ng dßng th÷ g©y Ên tïng s©u ®Èm (c, c dßng 7, 17 vµ 20).

Sự đồng ý của cả thảy xem lại sự lý giải về cơ sở của tính đồng ý. Đồng ý 7 cả câu trúc đặc biệt (chờ một tổ với đều chêm than) như một phần hiển, một lời khẳng định sự kết tinh tính cảm gia nhập ngời lữnh.

Môi đồng ý tiếp theo, mặt cảm xúc sau khi dẫn tới là đồng ý 7 là tiếp xúc khi mà trong nhập nhằng tình, chỉ tiết biểu hiện cô thỏ, thêm thừa tính đồng ý vụn vặt mặt của này.

Ba đồng ý cuối là các giải thích ra thành một phần kết, đồng ý là vụn vặt ngời rung với tình tình đặc biệt 3/4c “Sự sống trong treo” như một biểu tượng giúp chết tới vào ngời lữnh.

* **Bề mặt:** 3 phần

+ Phần 1: 7 câu tới đây: Cơ sở sẽ tình thành tính đồng ý của nhập nhằng ngời lữnh.

+ Phần 2: 10 câu tới tiếp theo: nhập nhằng biểu hiện của tính đồng ý vụn vặt mặt của tính cảm gia nhập ngời lữnh.

+ Phần 3: 3 câu kết: Biểu tượng nhập vào tính đồng ý.

B. Phân tích nội dung

1. Trúc kết, là phần của, với 7 câu từ do, đại diện 3/4n khác nhau, cả thảy xem lại sự lý giải về cơ sở của tính đồng ý.

- Mặt của bằng hai câu để nhau rất chẵn :

“Quả hăng anh níc mận đồng chua

Lung tãi nhò để cạy lặn sái ,”

Hai câu tới đây phần giải thích quả hăng “anh” vụn “tãi” - nhập nhằng ngời lữnh xuất hiện lại nòng dòn. “Níc mận đồng chua” lại vụn để ven biến nhòm phỉn khả lụn “n”, “để cạy lặn sái ,” lại nãi để nói, trung du, để bở , ong ho , khả canh t, c. Hai câu chờ nãi vào để ai - mòi quan tâm húng của của ngời nòng dòn, cho thấy sự tới đồng vào tình ngé xuất hiện nhò khả lại cơ sở sự đồng cảm giai cấp của nhập nhằng ngời lữnh, ch mặt.

“Anh với tãi để ngời xa l”

Từ phăng trôi 3/4n hần quen nhau”

- Tổ “tãi” chờ 2 ngời, 2 để từng 3/4n thỏ t, ch rời nhau kết hợp với tổ “xa l” lụn cho ý xa l là để nhàn mặt hăng.

Từ phăng trôi tuy 3/4n quen nhau nhng cũng một nhữp để của tr, i tim, cũng tham gia chiển để, gia nhập là . nly nẽ một thờ tính cảm cao để: Tính đồng ý - tính cảm gia nhập ngời lữnh không phải chờ lại cũng tình ngé mụ cần lại sự 3/4n kết trần vãn c, vào lý trí, đến lý tăng vụn mội để ch cao c: chiển để gịnh để lểp từ do cho tæ quèc.

“Sống bần sống, của s, t bần của”

- Tính đồng ý cần là nly nẽ vụn trẻ thành bòn chắt trong sự chan hạp chia sẻ mãi gian lao cùng nh niòm vui, nị buồn. Sẽ lại mòi tính tri kỷ của nhập nhằng ngời b, n chý cết để biểu hiện bằng tình cô thỏ, giải d, mụ hốt sọc gii cảm: “Sở m rết chung ch”n thành để tri kỷ”. “Chung ch”n” cả nhữa lại chung c, i 3/4c nghi, khả h”n của cuéc để ngời lữnh, nhét lại chung h”i êm để vút qua c, i l”nh, mụ sự 3/4n bả lại thành thết với nhau. Câu tới đây 3/4p kỷ niòm vụn êm , p tính đồng ý, đồng ý.

- C¶ 7 c©u th¬ cã duy nhÊt! Tõ “chung” nhng bao hµm nhiÒu ý: chung c¶nh ngé, chung giai cÊp, chung chÝ hÍng, chung mét kh, t vãng...

- Nh×n l¹i c¶ 7 c©u th¬ ®Çu nh÷ng tổ ng÷ nãi vÒ ngêi lÝnh: ®Çu tiªn lµ “anh” vµ “t«i” trªn tổng dßng th¬ nh mét kiÓu xng danh khi míi gÆp gù, dêng nh vËn lµ hai thÕ giú riªng biÕt. Rãi “anh” víi “t«i” trong cïng mét dßng, ®Õn “®«i ngêi” nhng lµ “®«i ngêi xa l¹”, vµ rãi ®· biÕn thnh ®«i tri kù - mét txnh b¹n keo s¬n, g¾n bã. Vµ cao h¬n n÷a lµ ®ãng chÝ. Nh vËy, tổ ròi r¹c riªng l¹, hai ngêi ®· dÇn nhËp thnh chung, thnh mét, khã t, ch ròi.

- Hai tiÕng “**şang chÝ!**” kÕt thóc khæ th¬ thËt ®Æc biÕt, s©u l³ng chø víi hai ch÷ “**şang chÝ**” vµ dÊu chÊm c¶m, t¹o mét nÐt nhÊn nh mét ®iÓm tù, ®iÓm chèt, nh ®ßn g, nh, g, nh hai ®Çu lµ nh÷ng c©u th¬ ®ã sè. Nã vang l³n nh mét ph, t hiÕn, mét lèi kh³ng ®ßnh, mét tiÕng gãi trÇm xóc ®éng tổ trong tim, l³ng ®ãng trong lßng ngêi vÒ 2 tiÕng míi m¹, thiªng liªng Êy. C©u th¬ nh mét b¶n lÒ g¾n kÕt hai phÇn bµi th¬ lµm næi rã mét kÕt luËn: cïng hµn c¶nh xuÊt th©n, cïng lý têng thx trë thnh ®ãng chÝ cña nhau. şang thêi nã còng m¸ ra ý tiÕp theo: ®ãng chÝ cßn lµ nh÷ng biÓu hiÕn cô thó vµ c¶m ®éng ẽ mòi c©u th¬ sau.

-> nh mét nèt nh¹c lµm bõng s, ng c¶ bµi th¬, lµ kÕt tinh cña 1 txnh c¶m C, ch m¹ng míi m¹ chø cã ẽ thêi ®¹i míi. C©u th¬ thø 7 lµ mét c©u th¬ ®Æc biÕt.

2. Mòi c©u th¬ tiÕp theo diÔn t¶ nh÷ng biÓu hiÕn cô thó vÒ víi ®Ñp vµ s¸c m¹nh cña txnh ®ãng chÝ ®ãng ®éi.

- şang chÝ ®ã lµ sù c¶m th«ng s©u xa nh÷ng t©m t, nçi lßng thÇm kÝn cña nhau:

*“Ruég n¬ng anh gòi b¹n th©n cµy
Gian nhµ kh«ng mÆc kÕ giã lung lay
GiÕng níc gèc ®a nhí ngêi ra lÝnh”*

şã lµ txnh tri kù, hiÓu b¹n nh hiÓu m×nh vµ cßn vx m×nh lµ ngêi trong cuéc, ngêi cïng c¶nh ngé. Víi ngêi n«ng d©n, ruég n¬ng, c¬n nhµ lµ c¶ c¬ nghiÖp, lµ íc m¬ngün ®êi cña hä; hä lu«n g¾n bã, gi÷ g×n vµ ch³t bãp cho nh÷ng gx m×nh cã. VËy mµ hä ®· g, c l¹i tËt c¶ ®Ó ra ®i ®, nh giÆc. C©u th¬ “*Gian nhµ kh«ng, mÆc kÕ giã lung lay*” hÕt s¸c t¹o h×nh vµ biÓu c¶m. Şó c¶ c¬ nghiÖp cña m×nh hoang trèng mµ ra ®i biÕt ngêi th©n ẽ l¹i trèng tr¶i nhng còng “*mÆc kÕ*” thx ®ã qu¶ lµ sù hy sinh lín lao vµ ®ã còng lµ quyÕt ra ®i mµ kh«ng dõng dng v« txnh. C, c anh hiÓu rã lßng nhau vµ cßn hiÓu rã nçi niÔm ngêi th©n cña nhau ẽ hËu ph¬ng: “*GiÕng níc gèc ®a nhí ngêi ra lÝnh*”, “*GiÕng níc*”, “*gèc ®a*” lµ h×nh ¶nh ho, n đô gúi vÒ quª h¬ng, vÒ ngêi th©n n¬i hËu ph¬ng cña ngêi lÝnh. Nh vËy, c©u th¬ nãi quª h¬ng nhí ngêi lÝnh mµ thùc chËt lµ ngêi lÝnh nhí nhµ, nçi nhí hai chiÒu nguy cµng da diÕt. VËy lµ ngêi lÝnh ®· chia s¹ vớinhau mãi t©m t, nçi niÔm, chia s¹ c¶ nh÷ng chuyÖn thÇm kÝn, riªng t nhÊt. Hä cïng sèng víi nhau trong kù niÔm, trong nçi nhí vµ vît l³n trªn nçi nhí.

- Kh«ng chø chia s¹ cïng nhau nh÷ng niÔm vui, nçi buồn hay c, c c©u chuyÖn t©m txnh n¬i quª nhµ mµ hä cßn chia s¹ nh÷ng gian lao thiÕu thèn cña cuéc ®êi ngêi lÝnh - “*sèt run ngêi vÇng tr, n ít mả h«i*”. Hä ®· nh×n thÊu vµ th¬ng nhau tổ nh÷ng chi tiÕt nhá cña ®êi sèng, cïng chþu bÕnh tËt vµ nh÷ng c¬n sèt rÐt rõng ghª gím mµ hÇu nh ngêi lÝnh nµo còng ph¶i tr¶i qua. Hä cïng thiÕu, cïng r, ch. Ş©y lµ hµn c¶nh chung cña bé ®éi ta trong nh÷ng n¬m ®Çu kh, ng chiÕn chng Ph, p.

- Nh÷ng h×nh ¶nh th→ ®íc ®a ra rÊt ch©n thùc nhng c« ®ãng vµ gîi c¶m biÕt bao -> diÕn ta s©u s¾c sù g¾n bã ®ãng cam céng khæ cña c, c anh, gióp vît qua mãi thiÕu thên gian tru©n, côc nhæc cña ®êi lýnh.

“o anh r, ch vai
QuÇn t«i cũ vµi m¶nh v,
MiÕng cêi buèt gi,
Ch©n kh«ng giµy”

T, c gi¶ ®· x©y dùng nh÷ng cÆp c©u sãng ®«i, ®èi øng nhau (trong tổng cÆp c©u vµ tổng c©u). §, ng chó ý lụ ngêi lýnh bao giê còng nh×n b¹n, nãi vÒ bjan tríc khi nãi vÒ m×nh, ch÷ “anh” bao giê còng xuÊt hiÕn tríc ch÷ “t«i”. C, ch nãi Êy ph¶i ch÷ng thÓ hiÕn nÐt ®Ñp trong t×nh c¶m th→ng ngêi nh thÓ th→ng th©n, trãng ngêi h→n trãng m×nh. ChÝnh t×nh ®ãng ®éi ®· lụm Êm lßng nh÷ng ngêi lýnh ®Ó hã vËn cêi trong buèt gi, vµ vît l²n tr²n buèt gi,.

- Hã qu²n m×nh ®i ®Ó ®éng vi²n nhau, truyÒn cho nhau h→i Êm: “Th→ng nhau tay n¾m lÊy bụn tay”. §©y lụ mét cõ chØ rÊt c¶m ®éng chøa chan t×nh c¶m ch©n thụn. Nãi kh«ng ph¶i c, i b¾t tay th«ng thêng mụ lụ hai bụn tay tù t×m ®Õn víi nhau truyÒn cho nhau h→i Êm ®Ó vît l²n buèt gi, , nh÷ng bụn tay nh biÕt nãi. Vµ ®ã kh«ng ph¶i sù g¾n bã bÊt chît mụ lụ sù g¾n bã trong chiÕn ®Êu, ®ãng cam céng khæ khiÕn t×nh ®ãng chÝ th²m s©u duy ®Ó ®i tíi chiÒu cao: cõng sèng chÕt cho lý têng. Trong suèt cuéc kh, ng chiÕn trêng kú ®Çy gian lao vÊt v¶ Êy, t×nh c¶m ®ãng chÝ ®· ®i vµo chiÒu s©u cña sù sèng vµ t©m h²n ngêi chiÕn sÛ ®Ó trê thụn nh÷ng kù niÕm kh«ng bao giê qu²n.

C©u th→ kh«ng chØ nãi l²n t×nh c¶m g¾n bã s©u nÆng cña nh÷ng ngêi lýnh mụ cßn thÓ hiÕn sùc m¹nh cña t×nh c¶m Êy.

-> Bụi th→ “**§ãng chÝ**” kh«ng rúc rì chiÕn c«ng mụ rúc rì t×nh ®ãng ®éi Êm n²ng khiÕn hã cũ thÓ sèng vµ lụm n²n bao chiÕn c«ng hiÕn h, ch.

3. Ba c©u cuèi cña bụi th→ lụ biÕu tîng ®Ñp nhÊt, giµu chÊt th→ nhÊt vÒ t×nh ®ãng chÝ, ®ãng ®éi cao ®Ñp.

- Bụi th→ kÕt thóc b»ng h×nh ¶nh rÊt ®Æc s¾c:

“§²m nay rõng hoang s→ng muèi
§øng c¹nh b²n nhau chê giÆc tíi
§Çu sóng tr÷ng treo”.

????????? c«ng viÖc thùc sù cña ngêi lýnh, vµ t×nh ®ãng chÝ ®íc t«i luyÖn trong thõ th, ch gian lao, trong c«ng viÖc ®, nh giÆc thùc sù lụ thõ th, ch lín nhÊt. Còng chÝnh ẽ c, i n→i mụ sù sèng, c, i chÕt chØ kÒ nhau trong tÝch t¾c Êy th× t×nh ®ãng chÝ mới thùc sù thi²ng li²ng, cao ®Ñp. Ba c©u th→ cuèi nh ®· dùng l²n bøc tîng ®µi sòng s÷ng vÒ t×nh ®ãng chÝ. Tr²n c, i nÒn hîng vÛ vµ kh¾c nghiÕt cña thi²n nghi²n: Trong c¶nh “**rõng hoang s→ng muèi**” - rõng m²i ®«ng ẽ ViÖt B¾c s→ng muèi phñ ®Çy trêi, nhng nh÷ng ngêi lýnh vËn ®øng c¹nh b²n nhau, im lÆng, phóc kých chê giÆc tíi. Tõ “chê” -> t thÕ chñ ®éng. H×nh ¶nh cña hã s, t c, nh b²n nhau v÷ng ch÷ lụm mê ®i c, i gian khæ , c liÖt cña cuéc chiÕn, t¹o n²n t thÕ thụn ®ãng v, ch s¾t tríc qu©n thi. T×nh ®ãng chÝ khiÕn hã vËn b×nh th¶n vµ l·ng m¹n b²n thÒm cuéc chiÕn ®Êu, thÊy cuéc ®êi vËn ®Ñp ®ĩ vµ th→ méng ngay gi÷a nguy hiÕm, giao lao.

- Hai c©u th→ ®èi nhau thÊt chønh vµ gîi c¶m gi÷a khung c¶nh vµ toạ c¶nh. Khung c¶nh l²nh lẫm, buèt gi, . Toạ c¶nh vµ t×nh c¶m Êm n²ng cña ngêi lýnh víi

®ăng ®éi cĩa anh -> Ca ngừi sọc m¹nh cĩa txnh ®ăng ®éi ®· gióp ngừi lýnh vít lãn tệt c¶ sù kh³/₄c nghiôt cĩa thêi tiôt. Txnh ®ăng ®éi ®· sễ Êm lũng c₂c anh gi÷a rỗng hoang mĩa ®«ng vự s-ng muèi buèt gi.

- Hxnh 𐑏nh “**ꨀꨣu sớng tr’ng treo**” 𐑏 hxn 𐑏nh 𐑏éc 𐑏, 𐑏ết ngê, 𐑏 𐑏iỚm nhĕn cĩa 3 phCn, 𐑏iỚm s_ng cĩa toạu bụi th_. Hxnh 𐑏nh th_ rĕt thùc vư còng rĕt l_ng m¹n. Hxnh 𐑏nh nuy 𐑏 cĩa thĕt trong c_𐑏nh gi_c, 𐑏iĕ nhĕn ra tở nh÷ng 𐑏ām hụnh qu©n, phôc kÝch chĕ giÆc. Trong nh÷ng 𐑏ām phôc kÝch giÆc gi÷a rớng khuya, ng-êi lÝnh cĩn cĩa thām mét ngêi b¹n 𐑏 tr’ng. Tr’ng treo træn nỜn trĕi, nhxn læn tr’ng nh treo træn 𐑏ꨣu ngæn sớng. Nhþp th_ ě 𐑏©y 𐑏 nhþp 2-2 nh gũ læn nhþp 1¼c cĩa mét c_ĩ g_x chung chiàng l_ lớng trong b_t ng_t chø kh«ng ph_ĩ 𐑏 cét chÆt, vĩa thùc vĩa gũ læn nhiỜu liæn tĕng phong phó: sớng 𐑏 hxn 𐑏nh cĩa chiỚn tranh khĩi lũa, tr’ng 𐑏 hxn 𐑏nh cĩa thiæn nhiæn trong m_t, cĩa cuéc sềng thanh bxn. Sù họp nhþp gi÷a sớng vư tr’ng vĩa to_t læn vĩ 𐑏ĩp t©m hản ngêi lÝnh vư txnh 𐑏ẩng chÝ cĩa hã, vĩa nãi læn ý nghĨa cao c_ĩ cĩa cuéc chiỚn tranh yâu níc: ngêi lÝnh c_ĩm sớng 𐑏 𐑏Ó b_ĩo vĩ cuéc sềng họp bxn, 𐑏éc lĕp, tù do cho Tæ quĕc. Sớng vư tr’ng 𐑏 gCn vư xa, 𐑏 chiỚn sũ vư thi sũ, 𐑏 thùc t_ĩ vư m_ ménng. Tĕt c_ĩ 𐑏_ họp quỚn, bæ sung cho nhau trong cuéc 𐑏ĕi ngêi lÝnh c_ĩch m¹ng. C©u th_ nh nh·n tù cĩa c_ĩ bụi, vĩa mang tÝnh hiỚn thùc, vĩa mang s¾c th_ĩ l_ng m¹n, 𐑏 mét biỚu tĩng cao 𐑏ĩp cĩa txnh 𐑏ẩng chÝ th©n thiỚt.

- ChØ 3 c©u -> lụ bợc tranh ®Ñp vØ tñnh ®ảg chÝ ®ảg ®éi cña ngêi lýnh, lụ biÓu tìng ®Ñp ®ĩ giừu chÊt th÷ vØ cuéc ®êi ngêi chiÕn sũ, cña tñnh ®ảg chÝ, ®ảg ®éi.

4. § nh gi :

- Ng«n ng÷ th¬ c« ®äng h×nh ¶nh ch©n thùc, gii t¶, cã s¸c kh¶i qu¶t cao nh»m diÔn t¶ cô thÓ qu¶ tr×nh ph¶t triÓn cña 1 t×nh c¶m C, ch m¹ng thiªng liªng: T×nh ®äng chÝ - mét t×nh c¶m ch©n thùc kh«ng ph¶ tr¬ng mụ l¶i v« cïng l¬ng m¹n vµ thi v¶.

- Giảng th_→ s_©u l³/₄ng, xác ®_éng nh mét lêi t_©m t_xnh, tha thi_Ốt.

- Bụi th $\rightarrow$ ®· ®, nh d $\rightarrow$ 1 bíc ngo $\rightarrow$ Et mới cho khuynh h $\rightarrow$ ng s,ng t, c c $\rightarrow$ nh th $\rightarrow$ ca kh,ng chi $\rightarrow$ On.

§Æc biÖt lư c, ch x©y dùng h×nh t×ng ngâi chiÖn sÛ C, ch m¹ng, anh bé ®éi Cô Hả trong thêi kú ®Çu cñn cuéc kh,ng chiÖn chềng thùc d©n Ph, p.

Câu 5: Tìm nhện và hình ảnh bé để khi nhìn chèngh Ph.p

- Bụi th- “sảng chÝ” lưm hiÕn lãn h×nh ¶nh anh bé ®éi cô Hả buæi ®Çu kh,ng chiÕn b×nh dÞ mụ cao c¶.

- §ã lụ nh÷ng ngêi lĩnh xuÊt th©n tĩ n«ng d©n: “Quª h÷ng anh níc mÆn ®ång
chua - Lụng t«i nghĩ ®Êt cù l²n sái ®.”.

- Hã ®· s¹/₂n sùng bá l¹i nh÷ng g× th©n thiÕt quý gi, cĩa cuéc sèng n-ì ®ång quª ®Ó ra ®i v× nghİa lín, nhng vËn nÆng lũng g³/₄n bã víi lũng quª th©n yªu. Hã kh«ng chØ nhí quª mụ cßn c¶m nhËn ®íc nçi nhí nhng cĩa quª h-ng: “Ruóng n-ng anh gõi b¹n th©n cùp - Gian nhụ kh«ng, mÆc kÕ giã lung lay - GiÕng níc gèc ®a nhí ngòi ra lÿnh”.

- Nh÷ng ngêi lÿnh c¸ch m¹nh ®· tr¶i qua nh÷ng gian lao, thiÖu thên tét cïng, nh÷ng c¸n “sèt run ngêi”, trang ph¸c phong phanh gi÷a m¸i ®«ng gi¸nh. Hã vÛn “cøi trong buèt gi¸, vÛn nh¸n thÊy c¸i n¸n th¸, l¸ng m¹n c¸a thi¸n nhi¸n, rng ni

gi÷a cuéc chiÕn ®Êu gian khæ, ½c liÕt. Nh÷ng gian lao, thiÕu thèn cùng lùm s. ng lãn vớ ®Ñp ngêi lÝnh, s. ng lãn nô cêi cña hä.

- Vớ ®Ñp nhÊt ẽ hä lụ txnh ®ảng chÝ, ®ảng ®éi s©u s^{3/4}c, th^{3/4}m thiÕt xuÊt ph. t tở txnh yªu níc: “*Th÷ng nhau tay n^{3/4}m lÊy bụn tay*”. Sã lụ cêi nguãn sỏc m¹nh gióp hä vớ lãn tÊt c¶ vự chiÕn th^{3/4}ng. KÕt tinh vớ ®Ñp cña ngêi lÝnh vự txnh ®ảng chÝ cña hä lụ bỏc tranh ®Æc s^{3/4}c trong 3 c©u cuèi bụ.

*** Mét sè c©u hái xoay quanh bụ th÷:**

C©u 1: ViÕt ®o¹n vñ txnh bụ c¶m nhËn cña em vÒ ®o¹n cuèi bụ th÷ “Sảng chÝ” cña ChÝnh H÷u.

Bụ th÷ kÕt thỏc b÷ng h×nh ¶nh rÊt ®Æc s^{3/4}c: “Sỏm nay... tr÷ng treo”. S©y lụ bỏc tranh ®Ñp vÒ txnh ®ảng chÝ, ®ảng ®éi cña ngêi lÝnh, lụ biÓu tÝng ®Ñp vÒ cuéc ®êi ngêi chiÕn sũ.

(Tham kh¶o phÇn 3 cña bụ ph©n tÝch)

Bụ th÷ kÕt thỏc vớ nh÷ng h×nh ¶nh thÊt ®Ñp, thÊt cã ý nghÜa. Nã lụ biÓu tÝng thi²ng li²ng cña txnh ®ảng chÝ cũng chung chiÕn hụ:

Sỏm nay rỏng hoang s÷ng muèi

Sỏng c¹nh b²n nhau chê giÆc tí

S©u sỏng tr÷ng treo.

- Sêi lÊp vớ hiÕn thùc kh^{3/4}c nghiÕt cña nh÷ng ®ỏm dụi l¹nh gi, n÷i “rỏng hoang s÷ng muèi” lụ nh÷ng ngêi lÝnh ®ỏng c¹nh b²n nhau chê giÆc tí trong c, i n÷i mụ sù sềng vự c, i chÕt chÐ trong gang tÊc. Tở “chê” còng ®. nãi rỏ c, i t thÕ. C, i tinh thÇn chñ ®éng ®. nh giÆc cña hä. Rỏ rúng khi nh÷ng ngêi lÝnh ®ỏng c¹nh b²n nhau v÷ng ch÷i th× c, i gian khæ, ½c liÕt cña cuéc chiÕn bÞ mê ®i. TÇm vắ cña nh÷ng ngêi lÝnh bẻng trê n²n lín lao anh hÝng. Sỏc m¹nh cña txnh ®ảng chÝ l²i cùng n²i bÊt.

- Rỏ rúng, txnh c¶m ®ảng chÝ Êm ½p, thi²ng li²ng ®. mang ®Õn cho ngêi lÝnh nÐt l÷ng m¹n, c¶m hẻng thi sũ trong hiÕn thùc ®Çy kh^{3/4}c nghiÕt qua h×nh ¶nh “S©u sỏng tr÷ng treo”. Bèn ch÷ “S©u sỏng tr÷ng treo” lùm nhÞp th÷ ®ét ngét thay ®æi, dẫn nÐn, ch^{3/4}c g²n, g©y sù chó ý cho ngêi ®ắc. Trong ®ỏm phỏc kÝch giÆc, ngêi chiÕn sũ bẻng ph. t hiÕn mòi sỏng nh treo mét vÇng tr÷ng. Tở “treo” ®. t²o n²n mét mòi quan hỖ bÊt ngê ®éc ®. o, nêi liÕn mÆt ®Êt vớ bÇu trêi, gii nh÷ng li²n tẻng thỏ vÞ vĩa hiÕn thùc l²i vĩa l÷ng m¹n.

+ HiÕn thùc vx ®ỏm khuya tr÷ng tr²n vßm trêi cao ®. sụ xuẻng thÊp dÇn. ẽ vựo mét vÞ trÝ vự tÇm nh×n nựo ®ã, vÇng tr÷ng nh treo tr²n ®Çu mòi sỏng cña ngêi chiÕn sũ ®ang phỏc kÝch chê giÆc.

+ L÷ng m¹n vx trong hỏn c¶nh hỖ sỏc gian khæ khẻc liÕt: ®ỏm ®÷ng gi, l¹nh, rỏng hoang s÷ng muèi, c, i chÕt cÊn kÒ, t©m hỏn nhËy c¶m cña ngêi chiÕn sũ vén txm thÊy chÊt th÷ bay bæng trong vớ ®Ñp bÊt ngê cña tr÷ng. “Sỏng” lụ biÓu tÝng cña chiÕn ®Êu, “tr÷ng” lụ biÓu tÝng cña c, i ®Ñp, cho niÒm vui l²c quan, cho sù b×nh y²n cña cuéc sềng. Sỏng vự tr÷ng lụ h vự thùc, lụ chiÕn sũ vự thi sũ, lụ “mét cÆp ®ảng chÝ” t« ®Êm vớ ®Ñp cña nh÷ng cÆp ®ảng chÝ ®ang ®ỏng c¹nh b²n nhau. ChÝnh txnh ®ảng chÝ ®. lùm cho ngêi chiÕn sũ c¶m thÊy cuéc ®êi vén ®Ñp, vén th÷ mẻng, t²o cho hä sỏc m¹nh chiÕn ®Êu vự chiÕn th^{3/4}ng.

=> Hiôm thêy mét h×nh tîng th¬ nưo vĩa ®Ñp vĩa mang ®Çy ý nghĩa nh “§Çu sóng tr¬ng treo”. §Çy lư mét s,ng t¹o ®Çy bết ngê gắp phÇn n©ng cao gi, trÞ bùi th¬, t¹o ®íc nh÷ng d vang s©u l¾ng trong lßng ngêi ®äc.

=> Nh vễy t×nh ®ảng chÝ trong bùi th¬ lư t×nh c¶m s©u s¾c ch©n thậnh của nh÷ng con ngêi g¾n bã keo s¬n trong cuéc chiÕn ®Êu vũ ®ì vx mét lý tềng chung.

C©u hái t¬ng tù: Sĩa lị c©u v¬n sau: Vĩ h×nh ¶nh “®Çu sóng tr¬ng treo” ®· diÕn t¶ ®Çy sác gĩ c¶m mềi t×nh t×nh ®ảng chÝ keo s¬n trong bùi th¬ “®ảng chÝ” ®íc s,ng t, c n¬m 1954 sau chiÕn th¾ng ViÕt B¾c.

TriÕn khĩa ®o¹n v¬n cũ c©u chñ ®Ò tr¦n.

C©u 2: Ph©n tÝch h×nh ¶nh ngêi lÝnh trong bùi th¬ “§ảng chÝ”

- Bùi th¬ vÒ t×nh ®ảng chÝ ®· cho ta thêy vĩ ®Ñp b×nh dÞ mù cao c¶ của ngêi lÝnh c, ch m¹ng, cô thÓ ẽ ®Çy lư anh bé ®éi hải ®Çu cuéc kh,ng chiÕn chềng Ph, p.

- Họp c¶nh xuýt th©n: hã lư nh÷ng ngêi n«ng d©n nghĩ ra ®i tũ hai miÕn ®ét xa nhau: “níc mÆn ®ảng chua”, “®ét cùp l¦n sái ®”.

- Hã ra ®i vx nghĩa lín (hai ch÷ “mÆc kỖ” nãi ®íc c, i dột kho, t, m¹nh mĩ... mÆc dĩ vén lu«n lư luyÕn vĩ quª h¬ng “giÕng níc gèc ®a...”.

- Hã ®· tr¶i qua nh÷ng gian lao, thiÕu thèn tét cầg, nh÷ng c¬n sèt rđt run ngêi, trang phộc phong phanh gi÷a mĩa ®«ng l¹nh gi, => Nh÷ng gian khæ cùg lưm næi bết vĩ ®Ñp của anh bé ®éi: s,ng l¦n nô cêi của ngêi lÝnh (miÕng cêi buét gi,).

+ §Ñp nhét ẽ hã lư t×nh ®ảng chÝ ®ảng ®éi s©u s¾c, th¾m thiÕt.

+ KỖt tinh h×nh ¶nh ngêi lÝnh vụ t×nh ®ảng chÝ của hã lư bớc tranh ®Æc s¾c trong ®o¹n cuèi của bùi th¬.

C©u 3: Theo em, vx sao t, c gi¶ ®Æt t¦n cho bùi th¬ vÒ t×nh ®ảng ®éi của nh÷ng ngêi lÝnh lư “§ảng chÝ”?

§ã lư t¦n mét t×nh c¶m mĩ, ®Æc biÕt xuýt hiÕn vụ phæ biÕn trong nh÷ng n¬m c, ch m¹ng vụ kh,ng chiÕn. §ã lư c, ch xng h« phæ biÕn của nh÷ng ngêi lÝnh, c«ng nh©n, c, n bé tũ sau C, ch m¹ng. §ã lư biÕu tîng của t×nh c¶m c, ch m¹ng, của con ngêi c, ch m¹ng trong thêi ®ì mĩ.

C©u 4: Ph©n tÝch gi, trÞ nghĨ thuýt của h×nh ¶nh ho, n dũ mang tÝnh nh©n ho, trong c©u th¬: “GiÕng níc gèc ®a nhĩ ngêi ra lÝnh”.

C©u 5: 1. Gi¶ sũ em ph¶i lưm bùi v¬n ph©n tÝch bùi th¬ “§ảng chÝ”, em h·y xđt xem phÇn th©n bùi của bùi lưm cũ ®íc tr×nh bũy theo dụn ý ®ì c¬ng dĩa ®Çy kh«ng? Vx sao? Nũu thêy dụn ý cha ®óng em h·y sĩa lĩ cho híp lý.

a. Ph©n tÝch 7 c©u th¬ ®Çu.

b. Bùi th¬ nãi l¦n t×nh ®ảng chÝ g¾n kỖt nh÷ng ngêi chiÕn sũ trong mét cuéc chiÕn ®Êu ®Çy gian khæ.

c. Bùi th¬ cũn nũu l¦n mét h×nh ¶nh rết ®Ñp vụo mét ®¦m chê giÆc gi÷a rồg trong ®¦m tr¬ng l¹nh.

Nhẽn xđt dụn ý: Kh«ng chia theo mét c¬n cø nhét ®¦nh: mỗc a chia theo bè cộc: mỗc b, c chia theo néi dung.

Mỗc b cha ph©n tÝch rã vụ s©u ý nghĩa cao ®Ñp của t×nh ®ảng chÝ trong 10 c©u th¬.

Mỗc c lĩc ý, mang nÆng t¶ c¶nh, cha xoay quanh vèn ®Ò vÒ t×nh ®ảng chÝ.

Sõa l¹i dụn ý:

a. B¹ly c©u ®Çu: sù lý gi¶i vÒ t×nh ®ảng chÝ.

b. Mãi c©u tiÕp theo: lụ nh÷ng biÓu hiÕn cô thÓ của t×nh ®ảng chÝ.

c. Ba c©u cuèi cõng: biÓu tỡng ®Ñp ®ĩ giụu chÊt th÷ của t×nh ®ảng chÝ.

Bụi th÷ vÒ tiÓu ®éi xe kh«ng kÝnh Ph¹m TiÕn DuËt

A. KiÕn thøc c÷ b¶n

I. T, c gi¶i:

- Ph¹m TiÕn DuËt (1941-2007), quª ẽ huyÕn Thanh Ba, tØnh Phó Thã.

- Sau khi tèt nghiÕp trẽng §¹i hãc S ph¹m Hụ Núi, nă 1964, Ph¹m TiÕn DuËt gia nhËp qu©n ®éi, ho¹t ®éng trẽn tuyÕn ®éng Trẽng S÷n vµ trẽ thụn mét trong nh÷ng g÷ng mÆt tiªu biÓu của thÕ hÖ c, c nhự th÷ trỉ thêi chềng Mũ cøu níc.

- Th÷ Ph¹m TiÕn DuËt tËp trung thÓ hiÕn h×nh ¶nh thÕ hÖ trỉ trong cuéc kh, ng chiÕn chềng Mũ qua c, c h×nh tỡng ngêi Lýnh vµ c« thanh niªn xung phong trẽn tuyÕn ®éng Trẽng S÷n.

- Th÷ «ng cã giãng ®iÓu s«i nãi, trỉ trung, hãn nhiªn, tinh nghÞch mụ s©u s³/4c.

II. T, c phÈm:

1. Họp c¶nh s, ng t, c:

- Bụi th÷ viÕt nă 1969, thêi kú cuéc kh, ng chiÕn chềng Mũ diÕn ra rÊt , c liÕt trẽn con ®éng chiÕn líc Trẽng S÷n.

- Bụi th÷ ®íc tÆng gi¶i nhÊt cuéc thi th÷ của b, o Vñ nghÖ nă 1969 vµ ®íc ®a vµo tËp th÷ “VÇng trỡng quÇng lũa” của t, c gi¶i.

2. Kh, i qu, t gi, trÞ nãi dung vµ nghÖ thuËt:

* **Nói dung:** “Bụi th÷ vÒ tiÓu ®éi xe kh«ng kÝnh” của Ph¹m TiÕn DuËt ®· kh³/4c ho¹ mét h×nh ¶nh ®éc ®, o: nh÷ng chiÕc xe kh«ng kÝnh. Qua ®ã, t, c gi¶i kh³/4c ho¹ nãi bÊt h×nh ¶nh nh÷ng ngêi Lýnh l, i xe ẽ Trẽng S÷n trong thêi chềng Mũ, víi t thÕ hiªn ngang, tinh thÇn l¹c quan, dòng c¶m, bÊt chÊp khã khñ nguy hiÓm vµ ý chÝ chiÕn ®Êu gi¶i phãng miÕn Nam.

* **NghÖ thuËt:** T, c gi¶i ®· ®a vµo bụi th÷ chÊt liÓu hiÕn thùc sinh ®éng của cuéc sèng ẽ chiÕn trẽng, ng«n ng÷ vµ giãng ®iÓu giụu tÝnh khÈu ng÷ tù nhiªn, khoĩ kho³/4n.

B. Ph©n tÝch bụi th÷

I. Nh÷ng nĐt ®éc ®, o, kh, c l¹ của bụi th÷:

1. Nhan ®Ò: dụi, tẽng nh cã chặ thõa nhng thu hót ngêi ®ắc ẽ c, i vĩ l¹ ®éc ®, o của nã.

- Lụm nãi bÊt h×nh ¶nh toµn bụi: nh÷ng chiÕc xe kh«ng kÝnh.

- Hai ch÷ bụi th÷ thãm vµo cho thÊy râ h÷n c, ch nh×n, c, ch khai th, c hiÕn thùc của t, c gi¶i muèn nãi vÒ chÊt th÷ của hiÕn thùc khèc liÕt thêi chiÕn tranh, chÊt th÷ của tuæi trỉ hiªn ngang, dòng c¶m vît lãn thiÕu thèn, gian khæ hiÓm nguy của thêi chiÕn.

2. H×nh ¶nh nh÷ng chiÕc xe kh«ng kÝnh g©y sù chó ý kh, c l¹ ®íc ®a ra thùc ®Õn trÇn trụi vËn bñng bñng ra chiÕn trẽng:

a. Xa nay, h×nh ¶nh tụu xe vµo th÷ thềng ®íc mũ lÖ ho, , l, ng m¹n ho, , nhng Ph¹m TiÕn DuËt ®a mét h×nh ¶nh thùc ®Õn trÇn trụi “nh÷ng chiÕc xe kh«ng kÝnh”. T, c

gi¶ gi¶i thÝch nguy²n nh©n c²ng rÊt thùc b»ng 2 c©u th¬ rÊt gÇn vói v”n xu¶i l²i c² gi¶ng th¶n nhi²n:

*“Kh«ng c² kÝnh kh«ng ph¶i xe kh«ng c² kÝnh
Bom giÊt, bom rung kÝnh vì ®i r²i”*

Cùng g©y sù chó ý vÒ v¶ kh¶c l² c²n n².

b. C©u th¬ thø 2 nh³⁄⁴c l²i hai lÇn ch÷ “bom” vói nh÷ng ®éng tõ m¹nh “giÊt”, “rung” khiÖn cho “kÝnh vì ®i r²i” cùng t”ng gÊp búi sù d÷ dúi c²n cuéc chiÖn ®Êu.

c. Bom ®¹n chiÖn tranh c²n lụm chóng biÖn d¹ng th²m, trÇn trôi h¬n.

*“Kh«ng c² kÝnh, r²i xe kh«ng c² ®ín,
Kh«ng c² mui xe, th¼ng xe c² xíc”,*

d. H×nh ¶nh nỳy kh«ng hiÖm trong chiÖn tranh nhng ph¶i c² h²n th¬ nh¹y c¶m vói nÐt ngang t¼ng vµ tinh nghÞch, thÝch c¶i l² nh Ph¹m TiÖn DuÊt múi nhËn ra ®íc vµ ®a vµo th¼nh h×nh t¼ng th¬ ®éc ®,o c²n thúi chiÖn tranh ch²ng Mũ.

3. Gi¶ng ®iÖu vµ ng«n ng÷: Gi¶ng th¬ rÊt gÇn vói l²i n²i th¼ng, c² nh÷ng c©u nh v”n xu¶i t²ng nh kh² chÊp nhËn trong mét búi th¬ “Kh«ng c² kÝnh kh«ng ph¶i vx xe kh«ng c² kÝnh” “Kh«ng c² kÝnh, õ th× c²i b²i”, “Chung b, t ®²a nghÜa lụ gia ®×nh ®Êy”... Nhng ®©y l² chÝnh lụ nÐt ®éc ®,o t¹o n²n mét gi¶ng ®iÖu ngang t¼ng, tr¶i trung, s¶i n²i, tinh nghÞch, tù nhi²n, thÓ hiÖn c¶i hi²n ngang, bÊt chÊp m²i kh² kh”n, nguy hiÖm c²n c¶ anh lÝnh l²i xe Tr²ng S¬n.

II. H×nh ¶nh ng²i lÝnh l²i xe

- H×nh ¶nh ng²i lÝnh l²i xe tr²n tuyÖn ®²ng Tr²ng S¬n trong thúi kú chiÖn tranh ch²ng Mũ ®íc kh³⁄⁴c ho¹ ®Êm nÐt trong búi th¬. H×nh ¶nh c²n h² ®íc mi²u t¶ g³⁄⁴n liÖn vói nh÷ng chiÖc xe, ®²ng thúi c²ng n²i bÊt l²n trong toạ búi.

- H×nh ¶nh nh÷ng chiÖc xe kh«ng kÝnh ®· lụm n²i bÊt h×nh ¶nh nh÷ng chiÖn sÛ l²i xe ² Tr²ng S¬n. ThiÖu ®i nh÷ng ph¬ng tiÖn vÊt chÊt t²i thiÖu l²i lụ h²m c¶nh ®Ó ng²i l²i xe béc lé nh÷ng phÈm chÊt cao ®Ñp, s²c m¹nh t×nh thÓ lín lao c²n h² ®Æc biÖt lụ l²ng dòng c¶m, tinh thÇn bÊt chÊp gian kh², kh² kh”n.

- S²ng thúi vói h×nh ¶nh c²n nh÷ng chiÖc xe kh«ng kÝnh ®éc ®,o lụ h×nh t¼ng ®Ñp ®³ c²n nh÷ng ng²i l²i xe x³ d²c Tr²ng S¬n ®i c²u níc.

- H² lụ ch²n nh©n c²n nh÷ng chiÖc xe kh«ng kÝnh n²n khi mi²u t¶ vÒ h², nhụ th¬ ®· kh³⁄⁴c ho¹ h² vói nh÷ng Ên t¼ng, c¶m gi¶c cô thÓ, sinh ®éng khi ng²i tr²n nh÷ng chiÖc xe kh«ng kÝnh trong t thÓ “nh×n tr²i, nh×n ®Êt, nh×n th¹⁄⁴ng” qua khung c²a xe ®· kh«ng c²n kÝnh ch³⁄⁴n gi². Ng²i l²i xe nh tiÖp xóc trùc tiÖp vói thÓ gi³i b²n ngo²i:

*“Nh×n thÊy gi² vµo xoa m³⁄⁴t ®³⁄⁴ng
Nh×n thÊy con ®²ng ch¹y th¹⁄⁴ng vµo tim
ThÊy sao tr²i vµ ®ét ngét c, nh chim
Nh sa nh ìa vµo bu²ng l²i”.*

- Nh÷ng c©u th¬ t¶ thùc t³i t²ng chi tiÖt, diÖn t¶ c¶m gi¶c vÒ t²c ®é c²n nh÷ng chiÖc xe ®²ng lao nhanh tr²n ®²ng. Kh«ng c² kÝnh ch³⁄⁴n gi², c¶ anh ®úi mÆt vói bao kh² kh”n, nguy hiÖm, nµo “gi² vµo xoa m³⁄⁴t ®³⁄⁴ng” r²i “sao tr²n tr²i”, “chim dúi ®Êt”, ®ét ngét, bÊt ng² nh sa, nh ìa – r¬i r²ng, va ®¹p, qu”ng nÐm... vµo bu²ng l²i, vµo mÆt m²i, th©n m×nh. Nh÷ng h×nh ¶nh gi², con ®²ng, sao tr²i, c, nh chim v²a thùc v²a th¬, lụ c¶i thi vP n¶y sinh tr²n nh÷ng con ®²ng bom r¬i ®¹n n². HiÖn thùc th× kh²c liÖt, nhng ng²i chiÖn sÛ c¶m nhËn n² b»ng mét t©m h²n tr¶i trung, l²ng

m¹n nh¹y c¹l¹m v¹i c¹,i ®Ñp - mét ngh¹p l¹úc, mét b¹l¹n l¹ũnh phi thêng. §Æc biê¹t h¹xnh
¶nh “Con ®ê¹ng ch¹ý th¹/4ng v¹u¹o tim” l¹u mét kh¹,i qu¹,t ®Æc s¹/4c c¹ũa con ®ê¹ng tr¹,i
tim. §ê¹ng Trê¹ng S¹-n, con ®ê¹ng gi¹¶i ph¹ãng mi¹Òn Nam, ch¹Ýnh l¹u con ®ê¹ng c¹ũa tr¹,i
tim. Nh¹÷ng c¹õu th¹- tr¹ãn h¹Đ lé di¹Òn m¹o tinh th¹Çn th¹Çm k¹Ýn c¹ũa ngêi chi¹Òn s¹Û.

- C¹l¹m gi¹,c, Ên t¹ing, c¹ng th¹/4ng, ®Çy th¹õ th¹,ch. Song ngêi chi¹Òn s¹Û kh¹«ng run s¹i
ho¹¶ng hêt. Tr¹,i l¹i h¹ã hi¹Òn ra trong t¹ th¹Õ ung dung, hi¹ãn ngang, tù tin, tù h¹u¹:

“Ung dung bu¹ãng l¹,i ta ng¹ãi

Nh¹xn trêi, nh¹xn ®Êt, nh¹xn th¹/4ng”,

K¹Õt cê¹u th¹- 6 ch¹÷ v¹i nh¹p 2/2/2 ®Òu ®Æn, ®i¹Õp t¹õ “nh¹xn”, ch¹÷ “ung dung”
®¶lo l¹ãn ®Çu l¹um n¹ãi b¹Êt t¹ th¹Õ Êy. “Nh¹xn th¹/4ng” l¹u c¹,i nh¹xn c¹ũa v¹i trang nghi¹ãm,
bÊt khuÊt kh¹«ng th¹ĩn v¹i ®Êt v¹i trêi, nh¹xn th¹/4ng v¹u¹o m¹ãi gian kh¹æ hy sinh m¹u
kh¹«ng h¹Ò run s¹i, n¹Đ tr¹,nh. Dê¹ng nh¹ ẽ ph¹Ýa tríc, c¹¶ kh¹«ng gian, ®Êt trêi thu v¹u¹o t¹Çm
m¹/4t c¹ũa h¹ã, v¹u¹ c¹,i ®Ých h¹ã mu¹en ®a chi¹Õc xe t¹i ch¹Ýnh l¹u n¹-i chi¹Òn trê¹ng kh¹ãi l¹õa.
T th¹Õ c¹ũa h¹ã m¹i th¹Êt ®¶ng ho¹ng l¹um sao.

- C¹ing v¹i t¹ th¹Õ n¹ãi b¹Êt Êy l¹u t¹Çm quan s¹,t cao ré¹ng v¹i ®i¹Õp ng¹÷ “nh¹xn” bi¹Óu
hi¹Òn s¹ù t¹Êp trung cao ®é, mét tinh th¹Çn tr¹,ch nhi¹Òm nh¹ng c¹ũa mét t¹Çm h¹ãn l¹-ng
m¹n, b¹xnh th¹¶n, ch¹ñ ®é¹ng chi¹ãm ng¹ing v¹u¹ t¹Ên hê¹ng t¹õng v¹i ®Ñp c¹ũa thi¹ãn nhi¹ãn qua
« c¹õa k¹Ýnh v¹i.

Kh¹«ng c¹ũ k¹Ýnh ỗ th¹x c¹ũ b¹ôi

B¹ôi phun t¹ắc tr¹/4ng nh¹ ngêi gi¹u

Cha c¹Çn r¹õa, ph¹x ph¹l¹o ch¹Çm ®i¹Õu thu¹èc

Nh¹xn nhau m¹Æt l¹Êm c¹êi ha ha.

Kh¹«ng c¹ũ k¹Ýnh ỗ th¹x ít ,o

Ma tu¹«n ma x¹èi nh¹ ngo¹¶i trêi

Cha c¹Çn thay, l¹,i tr¹“m c¹Çy s¹è n÷a

Ma ng¹õng, gi¹ã l¹ĩa kh¹« mau th¹«i.

- Thi¹ãn nhi¹ãn c¹Çn l¹u s¹ù kh¹èc li¹Õt c¹ũa b¹ôi, gi¹ã, ma nh¹ng v¹i mét th¹,i ®é ngang t¹ung
th¹,ch th¹òc, bÊt chÊp m¹ãi gian kh¹æ, kh¹ã kh¹“n v¹i tinh th¹Çn qu¹¶ c¹l¹m, ngêi chi¹Òn s¹Û l¹,i
xe bu¹«ng nh¹÷ng ti¹Õng ch¹/4c g¹ãn “Kh¹«ng c¹ũ... ỗ th¹x” nh¹ mét l¹êi n¹ãi thêng, n¹«m na
m¹u c¹õng cái bi¹Òn nh¹÷ng kh¹ã kh¹“n th¹ụnh ®i¹Òu th¹ó v¹p, v¹i ý ngh¹ĩa t¹,o t¹in “Cha c¹Çn...
c¹Çy s¹è n÷a”.

Gi¹ãng nang t¹ung, bÊt chÊp th¹ó hi¹Òn r¹a trong cê¹u tr¹óc t¹õ l¹Æp: “Kh¹«ng c¹ũ k¹Ýnh ỗ
th¹x... cha c¹Çn” v¹u¹ trong c¹,c chi¹ ti¹Õt “ph¹x ph¹l¹o ch¹Çm ®i¹Õu thu¹èc”, “c¹êi ha ha” hay
“l¹,i tr¹“m c¹Çy s¹è n÷a” gi¹÷a ®ê¹ng Trê¹ng S¹-n ®Çy bom ®¹n, ®l¹o d¹èc, gi¹ã b¹ôi, ma c¹ũ
th¹ó g¹Çy bao kh¹ã kh¹“n. T¹xnh c¹¶nh c¹ũa c¹,c anh ®îc mi¹ãu t¹¶ r¹Êt ch¹Çn th¹ùc: “ma tu¹«n,
ma x¹èi nh¹ ngo¹¶i trêi”, nh¹ng ngêi chi¹Òn s¹Û ®· b¹xnh thêng ho¹, c¹,i kh¹«ng b¹xnh thêng
®ã v¹u¹ v¹ít l¹ãn c¹ing t¹Êt c¹¶ s¹ù c¹è g¹/4ng, c¹ing tinh th¹Çn tr¹,ch nhi¹Òm r¹Êt cao. H¹ã chÊp
nh¹Ên gian kh¹æ nh¹ mét ®i¹Òu t¹Êt y¹Õu, kh¹ã kh¹“n kh¹«ng m¹¶y may ¶nh hê¹ng ®Òn tinh
th¹Çn c¹ũa h¹ã. H¹xnh ¶nh c¹ũa h¹ã mang mét v¹i ®Ñp ki¹ãn cê¹ng.

- L¹êi th¹- nh¹ĩ nh¹âm, tr¹«i ch¹¶y nh¹ nh¹÷ng chi¹Õc xe vun v¹ót b¹-n tr¶i tr¹ãn ®ê¹ng. C¹ũ
ch¹ợ nh¹p nh¹um, trong s¹,ng nh¹ v¹/4ng ti¹Õng h¹,t - v¹ót cao.

b. T¹Çm h¹ãn s¹«i n¹ãi c¹ũa tu¹ãi tr¹, t¹xnh ®ã¹ng ch¹Ý, ®ã¹ng ®éi s¹Çu s¹/4c.

- Nh¹÷ng chi¹Òn s¹Û l¹,i xe l¹u nh¹÷ng ch¹um tr¹ai tr¹i vui t¹Ýnh, h¹ãm h¹õnh v¹i nh¹÷ng
h¹xnh ¶nh tinh ngh¹pch “Cha c¹Çn r¹õa, ph¹x ph¹l¹o ch¹Çm ®i¹Õu thu¹èc - Nh¹xn nhau m¹Æt

l'ém cêi ha ha". Sã lụ khóc nh¹c vui cĩa tuæi 18, ®«i mêi gîi c¶m gi₂c nhĩ nhâm, thanh th¶n xua tan nh÷ng khã kh"n, nguy hiôm.

- Hãn nhiân, tỗu t₂o nhng còng thết c¶m ®éng trong kh«ng khý ®oạn kỗt, trong t×nh ®ảng chý, ®ảng ®éi.

- Sù khèc liôt cĩa chiỗn tranh ®· t₁o nãn nh÷ng *"tiỗu ®éi xe kh«ng kýnh"*. Con ®êng gi¶i phẫng miỖn Nam lụ con ®êng ®i tíi chýnh nghũa, hã cụng ®i cụng cã thãm nhiỖu b¹n: *"GÆp b¹n bì suèt dắc ®êng ®i tíi"*. Hã cã thố *"b³/4t tay qua cõa kýnh vì rãi"* mụ kh«ng cÇn mẽ cõa xe, tho¶i m₂i, tù hạo vự th³/4m t×nh ®ảng ®éi. Chở mét c₂i b³/4t tay còng Êm lĩng, ®ñ ®éng viãn nhau, c¶m th«ng vớ nhau. C₂i b³/4t tay truyỖn cho nhau c¶ t©m hãn, t×nh c¶m. T×nh c¶m Êy th³/4m thiỗt nh ruét thọt, nh anh em trong gia ®×nh. *"Bỗp Họng CÇm ta dùng gi÷a trêi - Chung b₂t ®òa nghũa lụ gia ®×nh ®Êy"* - mét c₂ch ®pnh nghũa vỖ gia ®×nh thết l¹, thết tỗu hãm vự t×nh c¶m thết s©u nÆng, thiãng liãng gióp con ngêi xých l¹i gÇn nhau trong nh÷ng c₂i chung: chung b₂t, chung ®ũa, n³/4m c-m, bổp lỏa, chung hợn c¶nh, chung con ®êng vớ v« vụn th₂ch thộc nguy hiôm phýa tríc.

- Khi hụnh qu©n c₂c anh ®éng viãn, chụo hái nhau trong c¶nh ngé ®éc ®ỗ, nh÷ng sinh ho¹t, nghỖ ng÷i thết ng³/4n ngñi, c₂i "n, giết ngñi thết gi¶n d¶, gian khæ nhng t©m hãn ngêi lĩnh thết vui t÷i, l¹c quan, cã c₂i g× xao xuyỖn: *"Vâng m³/4c ch«ng chãnh ®êng xe ch¹y"*. *"Ch«ng chãnh"* g× th× ch«ng chãnh nhng ý chý chiỗn ®Êu, khý ph₂ch, nghp lúc vãn v÷ng vụng, kiãn ®pnh, vít lãn tết c¶. Chýnh m×nh ®ảng ®éi ®· tiỗp cho hã sọc m¹nh ®ó t©m hãn hã ph÷i phĩ l¹c quan. Ph¶i ch"ng chýnh t×nh c¶m Êy ®· n©ng lãn c©u h₂t n©ng bíc ch©n ngêi lĩnh tiỗp tớc vít qua nh÷ng lÇn *"bom giết bom rung"* ®ó rã *"l¹i ®i, l¹i ®i trêi xanh thãm"*. Sỗp ng÷ *"l¹i ®i"* kh¹/4ng ®pnh ®oạn xe kh«ng ngỗng tiỗn tíi. H×nh ¶nh *"trêi xanh thãm"* gủ lãn t©m hãn chan chõa l¹c quan, ®çy hy vãng, yãu ®êi cĩa ngêi lĩnh.

c. ý chý chiỗn ®Êu vx gi¶i phẫng miỖn Nam, thềng nhết ®ết níc.

- Bụi th÷ khĐp l¹i b÷ng bèn c©u thố hiỖn *"ý chý... Tæ quéc"*. Sã chýnh lụ ®éng lúc m¹nh mĩ vự s©u xa t₁o nãn sọc m¹nh phý thềng cĩa ngêi lĩnh ®ó vít lãn tết c¶, bết chếp mãi nguy nan, mãi sù huũ diỗt, tụn ph₂.

- Khæ th÷ cuèi t₁o nãn kỗt cÊu ®èi lẾp, bết ngê, s©u s³/4c, ®èi lẾp gi÷a 2 ph-ng diỖn vết chết vự tinh thÇn, gi÷a vĩ bãn ngoạ vự bãn trong cĩa chiỗc xe. Tr¶i qua ma bom b·o ®¹n, nh÷ng chiỗc xe ban ®çu ®· kh«ng cã kýnh, b¶ bom Mũ lụm cho biỖn d¹ng ®Ỗn trÇn bôi:

"Kh«ng cã kýnh rãi xe kh«ng cã ®ĩn

Kh«ng cã mui xe, thềng xe cã xíc"

- Vĩ biỖn ph_p liỗt k², ®iỖp ng÷ *"kh«ng cã"* ®íc nh³/4c l¹i 3 lÇn nhên m¹nh sù thiỖu thèn ®Ỗn trÇn trôi cĩa nh÷ng chiỗc xe, cĩn cho ta thÊy mợc ®é c liỗt cĩa chiỗn trềng.

- Nhng ®iỖu kú l¹ lụ kh«ng cã g× cã thố c¶n trê ®íc sù chuyỖn ®éng kú diỖu cĩa nh÷ng chiỗc xe tr÷ trôi Êy vãn b"ng ra chiỗn trềng. T₂c gi¶ lý gi¶i bết ngê vự lý chý: *"Chở cÇn trong xe cã mét tr₂i tim"*. Mãi thợ cĩa xe cã thố kh«ng cĩn nguyãn vĩn, chỏ cÇn vĩn nguyãn tr₂i tim ngêi lĩnh - tr₂i tim vx miỖn Nam - th× xe vãn ch¹y, *"tết c¶ cho tiỖn tuyỖn"*. Sã kh«ng chỏ lụ sù ngoan cêng, dòng c¶m vít lãn mãi gian khæ c liỗt mụ cĩn lụ sọc m¹nh cĩa t×nh yãu níc.

- Bom ®¹n qu©n thĩ cã thÓ lụm biÕn d'ng c, i xe nhng kh«ng ®ì bÑp ®ìc tinh thÇn, ý chÝ chiÕn ®Êu cña nh÷ng chiÕn sũ l, i xe. Xe vÉn chÝ kh«ng chØ vx cã ®éng c¬ m, y mắc mụ cßn cã mét ®éng c¬ tinh thÇn “Vx miÒn Nam phÝa tríc”.
- Sèi lẾp vớ tÊt c¶ nh÷ng c, i “**kh«ng cã**” ẽ trªn lụ mét c, i “cã”. Sã lụ tr, i tim - sọc m¹nh cña ngêi lÝnh. Sọc m¹nh con ngêi ®· chiÕn th¾ng bom ®¹n kĩ thĩ.
- Tr, i tim Êy thay thÕ cho tÊt c¶ nh÷ng thiÕu thèn “*kh«ng kÝnh, kh«ng ®ìn, kh«ng mui*”, híp nhÊt vớ ngêi chiÕn sũ l, i xe thụn timer mét c¬ thÓ sèng kh«ng g× tụn ph, , ng¬n trẽ ®ìc. Xe chÝ b»ng tim, b»ng x¬ng m, u cña ngêi chiÕn sũ, tr, i tim Êy t¹o ra niÒm tin, niÒm l¹c quan vụ sọc m¹nh chiÕn th¾ng. Nh÷ng chiÕc xe cụng thãm ®éc ®, o vx ®ã lụ nh÷ng chiÕc xe tr, i tim cÇm l, i.
- **Tr, i tim** yªu th¬ng, tr, i tim cam trêng cña ngêi chiÕn sũ l, i xe võa lụ h×nh ¶nh ho, n đô, võa lụ h×nh ¶nh Ên đô gãi ra biÕt bao ý nghĨa: tr, i tim lụ h×nh ¶nh húi tô vớ ®Ñp mụ thiªng liªng: tÊt c¶ vx miÒn Nam th©n yªu, tr, i tim chøa ®ùng b¶n lũnh hiªn ngang, lßng dòng c¶m tuyÕt vôi. Tr, i tim mang tinh thÇn l¹c quan vụ mét niÒm tin m·nh liÕt vạo nguy thèng nhÊt B¾c Nam. Tr, i tim trẽ thụn nh·n tù bại th¬, c« ®óc ý toạ bại, húi tô vớ ®Ñp cña ngêi lÝnh vụ ®Ó l, i c¶m xóc s©u l¾ng trong lßng ngêi ®ác.
- Tr, i tim ngêi lÝnh to¶ s, ng rúc rì m·i ®Õn mu«n thÕ hõ mai sau khiÕn ta kh«ng quªn mét thõ hõ thanh niªn thêi kú chềng Mũ oanh liÕt cña d©n tíc.
- III. Thụn c«ng vÒ nghÖ thuÊt:**
- Ng«n ng÷ vụ giảng ®iÕu bại th¬ lụ mét s, ng t¹o nghÖ thuÊt ®éc ®, o cña Ph¹m TiÕn DuÊt, gắp phÇn kh¾c ho¹ h×nh ¶nh ngêi chiÕn sũ l, i xe.
- Ng«n ng÷** bại th¬ gi¶n dẽ, ngắn ngắn chÊt sèng, ®èi sèng chiÕn trêng, võa lụm giụu thãm chÊt ®iÕu th¬ ca võa thÓ hiÕn ch©n thùc h×nh ¶nh ngêi lÝnh l, i xe. Lêi th¬ gÇn vớ lêi v¬n xu«, lêi ®èi tho¹i, lêi nãi thèng nhng vÉn giụu chÊt th¬. ChÊt th¬ to, t lªn tở nh÷ng h×nh ¶nh ®éc ®, o; tở vớ hiªn ngang, s«i nãi, trỉ trung cña ngêi lÝnh, tở nh÷ng Ên tĩng c¶m gi, c cô thÓ cña hã khi ngãi trªn nh÷ng chiÕc xe kh«ng kÝnh.
- Ng«n ng÷ ®ã gắp phÇn t¹o nªn giảng ®iÕu ngang tụng cã c¶ chÊt tinh nghÞch phĩ híp vớ ®èi tĩng miªu t¶ - nh÷ng chụng trai l, i xe trªn nh÷ng chiÕc xe kh«ng kÝnh.
- ThÓ th¬ kÕt híp linh ho¹t gi÷a thÓ 7 ch÷ vớ thÓ 8 ch÷, cã ch÷ 6 hay 10 ch÷ t¹o cho bại th¬ mét ®iÕu th¬ gÇn vớ lêi nãi tù nhiªn, sinh ®éng, gắp phÇn t¹o nªn chÊt th¬ mớ, giảng ®iÕu mớ cña th¬ ca chềng Mũ. Nã b¾t nguªn tở sọc trỉ, tở t©m hản ph¬i phĩ cña thõ hõ chiÕn sũ ViÕt Nam mụ chÝnh nhụ th¬ ®· sèng, ®· tr¶i nghiÕm.
- IV. C¶m nghũ vÒ thõ hõ trỉ thêi kh, ng chiÕn chềng Mũ qua h×nh ¶nh ngêi lÝnh trong bại th¬. So s, nh h×nh ¶nh ngêi lÝnh ẽ bại th¬ nựy vớ bại sảng chÝ:**
- Thõ hõ trỉ thêi kh, ng chiÕn chềng Mũ lụ thõ hõ sèng rÊt ®Ñp, rÊt anh hĩng. Hã ý thóc s©u s¾c vÒ sọc mÕnh lÞch sọc cña m×nh, trong gian khæ, hy sinh vÉn ph¬i phĩ l¹c quan. Nh lêi nhụ th¬ Tè H÷u, hã lụ thõ hõ “*Xĩ dắc Trêng S¬n ®i cøu níc - Mụ lßng ph¬i phĩ dỄy t¬ng lai*” hay “*Sĩ chiÕn trêng nh tr¶y húi mĩa xu©n*” hay “*Ma bom b·o ®¹n lßng thanh th¶n*”. ChÝnh vx vỄy, m·i m·i c, c thõ hõ ngêi ViÕt vÉn tù hụo, kh©m phóc vụ biÕt ¬n hã.

- Nh÷ng ngài lynch trong “sảng chý” vµ “Bụi th÷ vò tióu @éi xe kh«ng kýnh” cho thấy h×nh ảnh ngài lynch trong hai thêi kú chøng Ph÷p vµ chøng Mũ cũ **nh÷ng nĐt chung**: lũng yâu níc, dòng c¶m, s½n sụng hy sinh v× @éc lếp tù do của Tæ quèc: th÷i @éi bết chếp mãi khã kh÷n, gian khã, hióm nguy, sèng l¹c quan, cũ t×nh @ảng chý @ảng @éi th¾m thiót.

Tuy nhiên, ề mọi bụi th÷, h×nh ảnh ngài lynch l¹i cũ **nh÷ng nĐt riảng**:

- “sảng chý” thó hióm h×nh ảnh ngài lynch hçu hót xuýt th÷n tở n«ng d÷n, tở th÷n phển n« lổ nghlò khã mụ @i vµo kh÷ng chióm víi mu«n vụn khã kh÷n, thióu thèn. C÷ch m¹ng chýnh lụ sù gi¶i tho÷t cho sè phển @au khã tẻi t÷m của hã. Hióm cũ sù ung dung tù t÷i nhng l¹i rết @oạn kót g¾n bã yâu th÷ng nhau.

- Trong “Bụi th÷ vò tióu @éi xe kh«ng kýnh”, ngài lynch @i vµo cuéc chióm @êu víi ý thóc gi÷c ngé vò lý tềng @éi lếp tù do g¾n víi chñ nghũa x· héi. Hã ý thóc s÷c vò tr÷ch nhióm của thó hỏ m×nh. Hã sèng trỉ trung, yâu @êi, l¹c quan, tù tin. H×nh ảnh của hã @íc thó hióm trong mét thêi @ióm quyót liót vµ khển tr÷ng h÷n. Sã lụ mét thó hỏ anh hữg, hiẻn ngang, m¹nh mẽ.

Mét sè c÷u hái xoay quanh t÷c phẻm.

C÷u 1 : Nhan @ò bụi th÷ cũ ý nghũa nh thó nµo ?

Tẻn bụi th÷: @æt cô thó, trùc tióp nh v÷n xu«i. C÷i @éc @÷o @÷ béc lé ngay tở nhan @ò bụi th÷, mét c÷i nhan @ò cũ v÷ nh dụi vµ thỏa. Cã lỉ chỏ cçn viót “Tióu @éi xe kh«ng kýnh”. Hai ch÷ “bụi th÷” nãi lẻn c÷ch khai th÷c hióm thùc: kh«ng ph¶i chỏ viót vò nh÷ng chióc xe kh«ng kýnh, chỏ viót vò hióm thùc khẻc liót của chióm tranh, mụ chñ yóu lụ khai th÷c chét th÷ vót lẻn tở hióm thùc Êy, chét th÷ cũ tuæi trỉ Viót Nam vít lẻn nh÷ng kh¾c nghiót của chióm tranh.

C÷u 2: Nh÷ng h×nh ảnh chióc xe kh«ng kýnh trong bụi th÷ cũ gx @éc @÷o vµ múi l?

Trong bụi th÷ nẻi bết lẻn mét h×nh ảnh @éc @÷o: nh÷ng chióc xe kh«ng kýnh vén b÷ng ra chióm trẻng.

- Xa nay, nh÷ng h×nh ảnh xe cé, tụu thuyón nỏu @a vµo th÷ th× thềng @íc “mũ lổ ho÷”, “l÷ng m¹n ho÷” @i rải vµ thềng mang ý nghũa tẻng trẻg h÷n lụ t¶i thùc (vd: chióc xe tam m÷ trong th÷ Pus-kin, con tụu trong “tióng h÷t con tụu” của Chỏ Lan Viẻn, @oạn thuyón @÷nh c÷ trong bụi th÷ cẻgẻn của Huy Cẻn).

- ề bụi th÷ nỳy, h×nh ảnh nh÷ng chióc xe kh«ng kýnh @íc miẻu t¶i cô thó, chi tiót rết thùc. Sã lụ h×nh ảnh hoạn tụm cũ thùc trong chióm tranh, thùc @ỏn trçn trôi @÷ @íc t÷c gi¶i n¾m b¾t @a vµo th÷ vµ khai th÷c ề @ã c¶ chét th÷ vµ nhióu ý nghũa. H÷n n÷a, viót vò nh÷ng ngài l÷i xe th× kh«ng gx g¾n hã víi h×nh ảnh chióc xe, qua xe mụ lụm nẻi bết h×nh ảnh ngài l÷i xe. Bẻi vẻy, cũ thó nãi khi t×m @íc h×nh ảnh chióc xe kh«ng kýnh t÷c gi¶i @÷ t×m @íc cêu tở @Æc s¾c cho bụi th÷ của m×nh tỏ thụn mét h×nh tẻng th÷ @éc @÷o của thêi chióm tranh chøng Mũ.

C÷u 3: “Kh«ng cũ kýnh rải xe kh«ng cũ @ẻn”

a. ChĐp tióp c÷u th÷ trẻn @ó hoạn chỏnh @ỏn th÷ gảm 4 dẻng.

b. Cho biót, @ỏn th÷ vỏa chĐp trong bụi th÷ nµo? Cũ ai? Nẻu hoạn c¶nh s÷ng t÷c bụi th÷.

c. Tở “tr÷i tim” trong c÷u th÷ cuẻi cẻng của @ỏn vỏa chĐp @íc đẻng víi nghũa nh thó nµo?

d. ViÕt mét ®o¹n vñn diÔn dÞch tõ 6 ®Õn 8 ph©n tÝch h×nh ¶nh ngêi Lýnh l, i xe trong ®o¹n thñ.

Gii ý:

a. ChÐp tiÕp: Kh«ng cã kÝnh rãi xe kh«ng cã ®ln.

Kh«ng cã mui xe thñng xe cã xíc

Xe vËn ch¹y v× MiÒn Nam phÝa tríc

ChØ cÇn trong xe cã mét tr, i tim.

b.

c. Tõ “Tr, i tim” trong c©u thñ cuèi cïng cã thÓ hiÓu theo nghÜa chuyÕn:

- ChØ ngêi Lýnh l, i xe.

- ChØ sù nhiÕt t×nh cøu níc, lßng yªu níc n¿ng nµn, quyÕt t©m gi¶i phãng miÒn Nam, thèng nhÊt ®Êt níc.

d. §o¹n vñn ph¶i ®¶m b¶o c, c yªu cÇu vÒ néi dung vµ h×nh thøc (tham kh¶o c©u 3, 4).

- Cuéc chiÕn ®Êu nguy cµng gian khæ, c liÕt (qua h×nh ¶nh nh÷ng chiÕc xe nguy cµng mÐo mã, biÕn d¹ng).

- BÊt chËp gian khæ, hy sinh, nh÷ng chiÕc xe vËn th¼ng ®êng ra tiÒn tuyÕn.

- Nh÷ng ngêi Lýnh l, i xe qu¶ c¶m v÷ng tay l, i v× hã cã mét tr, i tim trun ®Çy nhiÕt t×nh c, ch m¹ng, t×nh yªu tæ quèc n¿ng nµn, ý chÝ quyÕt t©m gi¶i phãng miÒn Nam s¾t ®.

Tham kh¶o ®o¹n vñn ph©n tÝch.

Hai c©u cuèi cña “bụi thñ vÒ tiÓu ®éi xe kh«ng kÝnh” ®· kh¾c ®Ëm h×nh ¶nh ®Ñp ®Ĩ cña ngêi chiÕn sũ l, i xe trªn ®êng Trêng Sñn.

Xe4 vËn ch¹y v× MiÒn Nam phÝa tríc

ChØ cÇn trong xe cã mét tr, i tim

Nh÷ng chiÕc xe Êy ®· bÞ bom ®¹n chiÕn tranh ph, huû nÆng nÒ, mÊt ®i c¶ nh÷ng hÖ sè an toµn têng nh kh«ng thÓ lñn b, nh. VËy mµ nh÷ng ngêi chiÕn sũ l, i xe ®©u cã chÞu ðõng. Nh÷ng chiÕc xe vËn t¶i cña hã chë lñng thùc, thuèc men, ®¹n ðíc vËn ch¹y trong bom rñi ®¹n lóa bëi phÝa tríc lµ miÒn Nam ®ang vËy gãi. C«ng cuéc gi¶nh ®éc lËp tù do cña nãa níc vËn ph¶i tiÕp tôc. Ðĩng h×nh ¶nh tñng ph¶n ®èi lËp, c©u thñ kh«ng chØ nªu bÊt ®íc sù ngoan cêng, ðòng c¶m vît lªn trªn gi¶n khæ, c liÕt mµ cßn nªu bÊt ®íc ý chÝ chiÕn ®Êu gi¶i phãng MiÒn Nam, thèng nhÊt ®Êt níc. Hñn thÕ h×nh ¶nh ho, n ðô “mét tr, i tim” lµ h×nh ¶nh ®Ñp nhÊt cña bụi thñ chØ ngêi Lýnh l, i xe, chØ sù nhiÕt t×nh cøu níc, lßng yªu níc n¿ng nµn, quyÕt t©m gi¶i phãng miÒn Nam, thèng nhÊt Tæ quèc. H×nh ¶nh nuy kÕt híp cïng kÕt c©u c©u “vËn – chØ cÇn” ®· lý gi¶i vÒ sùc m¹nh vît khã, kh¼ng ®Þnh hñn tinh thÇn hiªn ngang bÊt khuÊt, sù lñc quan tù tin trong cuéc chiÕn cña ngêi Lýnh l, i xe. ChÝnh ®iÒu ®ã ®· tño nªn cho hã sùc m¹nh ®Ó chiÕn ®Êu vµ chiÕn th¼ng ®Ó chóng ta m·i m·i yªu quý vµ c¶m phôc.

C©u 6: C¶m nhËn cña em vÒ h×nh ¶nh ngêi Lýnh l, i xe trong bụi thñ “Bụi thñ vÒ tiÓu ®éi xe kh«ng kÝnh” cña Ph¹m TiÕn DuËt.

Ngêi l, i xe trong bụi thñ lµ nh÷ng ngêi chiÕn sũ trñ trung. C, c anh rÊt trñ trung, hãn nhiªn, t©m hãn gÇn gòi vói thiªn nhiªn. Khã khñn gian khæ c, c anh coi thêng: õ th× cã bôi, õ th× ít o. Th, i ®é “cha cÇn rãa, ph× phõo ch©m ®iÒu thuèc, cha cÇn thay, l, i trñm c©y sè n÷a lµ sù th, ch thøc, coi thêng khã khñn gian khæ. Nh÷ng

chiỐc xe tở trong bom r-i, bP bom giỀt, bom rung, nhng ngêi chiỐn sữ vén ung dung. C, c anh nhx n th¼ng phÝa tríc, vui vớ b¾t tay nhau. Xe h háng kh«ng cã kÝnh, kh«ng cã ®ìn, kh«ng cã mui xe, thng xe cã xíc, nhng xe vén ch¹y vx MiÒn Nam phÝa tríc. TÊt c¶ vx tiÒn tuyỐn, vx mÆt trỀn, ®ã lụ khÈu hiƯu cĩa hã. Vm nh÷ng chiỐc xe mang ®Çy th-ng tÝch vén l' n b, nh ra mÆt trỀn. Cã thÓ nãi nh÷ng ngêi l, i xe, ngêi lụm chñ ph-ng tiÒn lụ yỐu tè quyỐt ®Þnh lụm nãn th¼ng lĩ trãn mÆt trỀn vén t¶i vù cuéc kh, ng chiỐn chềng Mũ cøu níc.

C©u 7:

a. Ph©n tÝch gi, trP biÓu c¶m cĩa tở “Ch«ng chãnh” trong c©u th-: “Vâng m¾c ch«ng chãnh ®ềng xe ch¹y. L¹i ®i, l¹i ®i trêi xanh thãm”.

b. ChØ vớ hai c©u th- trãn, Ph¹m TiỐn DuỀt ®· cho ta hiƯu vớ ®Ñp ngêi l, i xe Trềng S-n thêi chềng Mũ. H-y viỐt tiỐp tở 7 ®Ốn 12 c©u t¹o ®o¹n v"n diÔn dÞch hợm chØnh (trong ®so cã sđ dõng phĐp nêi vù c©u ®-n mề réng thụn phÇn chñ ng÷).

Gii ý:

a. - “Ch«ng chãnh” lụ mét tở l, y giụ gi, trP gii t¶, gii c¶m. Tở “ch«ng chãnh” gii t¶ t thỐ kh«ng th-ng b»ng, kh«ng ch¾c ch¾n, kh«ng v÷ng c-i. Trong hợm c¶nh ra ®êi cĩa búi th- thx tở “ch«ng chãnh” gii sù nguy hiỐm. §©y lụ mét nĐt vớ hiỒn thúc mụ Ph¹m TiỐn DuỀt t, i hiỒn l¹i cuéc ®êi gian khæ cĩa ngêi Lýnh l, i xe Trềng S-n. Trong hợm c¶nh chiỐn ®Êu hỐt sọc gian khæ, hã ph¶i "n, ph¶i ngñ nh÷ng giỀc ngñ ng¾n trãn xe hoÆc trãn dắc ®ềng ®i gi÷a lụn ma bom cĩa kĩ thĩ nh»m huû diỐt sù sềng.

- Song tở “ch«ng chãnh” cßn gii t¶ phong th, i hiãn ngang cĩa ngêi Lýnh. Bom ®¹n cĩa kĩ thĩ tềng nh cã thÓ dng sọc m¹nh ®Ó huû diỐt sù sềng con ngêi nhng kh«ng! Hxnh ¶nh nh÷ng chiỐc vâng m¾c “ch«ng chãnh” trãn tuyỐn ®ềng TS khãi lĩa Êy ®· chøng minh ®iƯu ngíc l¹i: sù sềng kh«ng chØ tãn t¹i mụ cßn tãn t¹i trong mét t thỐ kiäu h-nh, hiãn ngang, t thỐ cĩa ngêi chiỐn th¼ng.

b. ViỐt ®o¹n v"n:

- C©u th- t, i hiỒn mét c, ch tinh tở gian khæ mụ nh÷ng ngêi Lýnh l, i xe Trềng S-n ph¶i tr¶i qua. §ã lụ cuéc sềng gian khæ, ph¶i "n, ph¶i ngñ nh÷ng giỀc ngñ ng¾n nguy trãn xe gi÷a nh÷ng lụn ma bom cĩa giÆc ®ang nguy ®ãm trót xuềng nh»m huû diỐt sù sềng.

- “Ch«ng chãnh” lụ mét tở l, y giụ gi, trP gii t¶, gii c¶m. Tở “ch«ng chãnh” gii ta t thỐ kh«ng th-ng b»ng, kh«ng ch¾c ch¾n, kh«ng v÷ng c-i. Song trong hợm c¶nh cĩa búi th-, tở “ch«ng chãnh” cßn gii t¶ phong th, i hiãn ngang cĩa ngêi Lýnh nh ng¹o nghÔ, th, ch thóc kĩ thĩ.

- Hã lu«n cã t thỐ tiỐn vò phÝa tríc. §iỐp tở “l¹i ®i” t, i hiỒn vßng b, nh xe l' n tiỐn lãn phÝa tríc, réng h-n lụ ®oụ xe vén t¶i lao nhanh ra mÆt trỀn bá l¹i ®»ng sau tÊt c¶ ®¹n bom u, m ®Ó ®Ốn vớ bÇu trêi xanh phÝa tríc.

- BÇu trêi xanh lụ hxnh ¶nh trng trng cho hợm bxnh, cho cuéc sềng t-i ®Ñp. Vớ hxnh ¶nh nựy, ta thÊy ®íc niÒm l'c quan, niÒm tin bÊt diỐt cĩa ngêi Lýnh vùo chiỐn th¼ng. Ph¶i ch-ng ®ã lụ sọc m¹nh lín lao ®Ó ®oụ xe l' n b, nh tíi Ých?

§oµn thuyÒn ®_nh c_ **Huy CỄn**

A. KiÕn thøc c¬ b¶n

I. T_c gi¶:

- Huy CỄn (1919-2005) t²n ®Çy ®ñ lµ **Cĩ Huy CỄn**, qu² ề lụng ẹn Phó, huyÕn Đô Quang (tríc ®©y thuéc huyÕn H¬ng S¬n, sau lµ §øc Th²), tØnh Hµ TỪnh.

- Huy CỄn ®· næi tiÕng trong phong trµo th¬ mới vớ tỄp th¬ “**Lõa thi²ng**” (1940). xng tham gia c_ch m¹ng tổ tríc n¬m 1945 vµ sau c_ch m¹ng th¬ng T_m tổng gi÷ nhiÒu tr²ch trong chÝnh quyÒn c_ch m¹ng, ®²ng thêi lµ mét trong nh÷ng nhµ th¬ ti²u biếu cña nÒn th¬ hiÕn ®¹i ViÕt Nam.

- Huy CỄn ®· ®íc Nhµ níc trao tỄng Gi¶i thêng Hả ChÝ Minh vÒ v¬n h²c nghÖ thuỄt (1996).

II. T_c phÈm:

1. Họp c¶nh s_ng t_c:

- Gi÷a n¬m 1958, Huy CỄn cũ chuyÕn ®i thùc tÕ dụi nguy ề vớng má Qu¶ng Ninh. Tổ chuyÕn ®i thùc tÕ nụi, h²n th¬ Huy CỄn mới thùc sù n¶y nẻ trẻ l²i, d²i dµo trong c¶m høng vÒ thi²n nhi²n ®Ễt níc, vÒ lao ®éng vµ niÒm vui tríc cuéc sèng mới.

- Bụi “§oµn thuyÒn ®_nh c_” ®íc s_ng t_c trong thêi gian Êy vµ in trong tỄp th¬ “**Trêi mụi nguy l²i s_ng**” (1958).

2. Kh_i qu_t gi_ tr¶ néi dung vµ nghÖ thuỄt

* Néi dung: Bụi th¬ kh³c ho¹ nhiÒu h×nh ¶nh ®ñp tr¬ng lỔ, thÓ hiÕn sù hụi họp gi÷a thi²n nhi²n vµ con ngêi lao ®éng, béc lé niÒm vui, niÒm tù hạo cña nhµ th¬ tríc ®Ễt níc vµ cuéc sèng.

* NghÖ thuỄt: - S_ng t¹o h×nh ¶nh th¬ b»ng li²n tềng, tềng tềng phong phó, ®éc ®_o.

- ẹm hềng kho¹ kho³n, hµo hềng, l²c quan.

3. Bề cộc bụi th¬

Bụi th¬ ®íc bề cộc theo tr¬nh tù thêi gian, kh«ng gian chuyÕn ra kh¬i cña ®oµn thuyÒn, g²m 3 phÇn:

- PhÇn 1 (2khæ ®Çu): c¶nh ®oµn thuyÒn ra kh¬i

- PhÇn 2 (5 khæ tiÕp theo): c¶nh ®oµn thuyÒn ®_nh c_, tr²n biÕn.

- PhÇn 3 (khæ cuèi): h×nh ¶nh ®oµn thuyÒn ®_nh c_, trẻ vÒ.

N²u thêi gian vµ kh«ng gian ®íc mi²u t¶ trong bụi th¬:

Bụi th¬ ®· t¹o ra mét khung c¶nh kh«ng gian vµ thêi gian rỄt ®_ng chó ý:

- Kh«ng gian rềng lín bao la vớ mỄt trêi, biÕn, tr¬ng, sao, m©y, gi²;

- Thêi gian lụ nhḥp tuḶn hoḥn cḥa vò trô tở lóc hoḥng hḥn Ồn bḥnh minh, còng lụ thêi gian cḥa mét chuyỒn ra biỒn rải trê vỒ cḥa Ồn thuyỒn Ồnh cḥ: mÆt trêi xuềng biỒn, cḥ trêi Ồt vḥo Ồm, trḥng lḥn cao, Ồm thê, sao lḥa... rải sao mê, mÆt trêi Ồi biỒn nhḥ lḥn trong mét nguy mḥi. ỚiỚm nhḥp thêi gian cho cḥng viỒc cḥa Ồn thuyỒn Ồnh cḥ, lụ nhḥp tuḶn hoḥn cḥa thiḥn nhiḥn vò trô.

B. PhỒn tḥch bḥi thḥ

I. PhỒn tḥch cḥ bḥi thḥ:

Yḥu cḶ: TỄp trung lḥm nḥi bỄt mét sê luỄn ỚiỚm sau:

1) LỚ1: Ngay mẽ ỚḶ bḥi thḥ ta Ớḥ nghe thỄy Ồm hễng bḥi ca lao Ồng ngỒn vang, khoḶ khoḶ^{3/4}n trong cḥnh Ồn thuyỒn ra khḥi. (khḥ 1 vḥ 2).

- Ớḥ lụ cḥnh ra khḥi trong buḥi hoḥng hḥn thỄt huy hoḥng, trḥng lỒ, ỚḶ sỏc sềng:

*“MÆt trêi xuềng biỒn nh hḥn lḥa
Sḥng Ớḥ cḥi then, Ồm sỄp cḥa”*

- PhỒn tḥch ỚiỚm nhḥn cḥa thḥ.

- PhỒn tḥch cḥm nhỄn Ồéc ỚḶ cḥa tḥc giḥ vỒ hḥnh ḥnh mÆt trêi... qua biỒn phḥp so sḥnh vḥ nhỒn hoḶ ỒEc sḶ^{3/4}c. Huy CỄn Ớḥ miḥu tḥ rỄt thḥc sḶ chuyỒn Ồḥi thêi khḶ^{3/4}c giḥḥa nguy vḥ Ồm khiỒn cḥnh biỒn vḥo Ồm thỄt Ồḥp, kḶ vḶ, trḥng lỒ nh thḶn thoḶi Ồḥng thêi gḥi sḶ gḶn gḥi nh ngḥi nhḥ thỒn quen, gḥi sḶ bḥnh yḥn Ồḥi vḥi ngḥi dỒn chḥi.

- mḥn Ồm mẽ ra Ớḥ khḶp lḶ khḥng gian cḥa mét nguy. Giḥḥa lóc vò trô, Ồt trêi nh chuyỒn sang trḥng thḶ nghỒ ngḥi thḥ ngḥc lḶ, con ngḥi bḶ^{3/4}t ỚḶ hoḶt Ồng:

*“ỚḶn thuyỒn Ồnh cḥ, lḶ ra khḥi,
CỒu hḶ t cḥng buḥm cḥng giḥ khḥi”.*

+ CỒu thḥ khiỒn ta hḥnh dung Ồḥc cḥ mét Ồn thuyỒn, chḶ khḥng phḥi lụ mét con thuyỒn Ồḥn Ồéc ra khḥi. Tở lḶ diỒn tḥ cḥng viỒc lao Ồng thềng nguy.

+ Ễ ỒḶ tḥc giḥ tḥ khḶ thỒ cḥa Ồn thuyỒn Ồḥ ra khḥi qua hḥnh ḥnh cỒu hḶ t cḥng buḥm cḥng giḥ khḥi. Ớḥ lụ mét Ễn dḶ hay, biỒn cḶ ḥo thḥnh cḶ thḥc -> khḶ thỒ phḥi phḥi, mḶnh mḶ cḥa Ồn thuyỒn vḥ niỒm vui, sỏc mḶnh ngḥi lao Ồng trḥn biỒn, lḥm chḥ cuéc Ồḥi Ồḥng chḥnh phóc biỒn khḥi.

- PhỒn tḥch khḥ thḥ thḶ 2:

*“HḶ t rḥng: cḶ bḶc biỒn Ớḥng lÆng,
CḶ thu biỒn Ớḥng nh Ồn thoi
Ớḥm nguy dỒt biỒn muḥn luḥng sḶng
ỚḶn dỒt lḶ ta, Ồn cḶ ḥi!”*

+ Gḥi sḶ gḥu cḶ cḥa biỒn khḥi.

+ Gḥi sḶ quý giḶ -> tở “bḶc”.

+ Hḥnh ḥnh so sḥnh Ồḥp “CḶ thu biỒn Ớḥng nh Ồn thoi”.

+ Hḥnh ḥnh nhỒn hoḶ tḥnh tỒ: “dỒt”

+ Tở “ta” ỚḶ tḶ hḶo, khḥng cḶn cḶ “tḥi” cḶ Ồḥn nhḥ bḶ...

-> Cḥnh ra khḥi huy hoḥng ỚḶ khḶ thỒ hḶa hḥn.

b. LỚ2: TiỒp theo niỒm cḥm hḶng say sa, bḥi ca lao Ồng vỄn vang lḥn khoḶ khoḶ^{3/4}n, ngḥi ca cḥnh Ồnh cḶ trḥn biỒn dḶ trêi trḥng sao. Tḥc giḥ sḶng tḶo hḥnh ḥnh Ồḥp. (khḥ 3,4,5,6)

- Ph©n tÝch hai c©u th¬ khæ 3: Trªn mÆt biÕn c¶ mét con thuyÒn lÝt ®i trªn s¶ng.

+ H×nh ¶nh nãi qu, cho thÊy: con thuyÒn ®, nh c, vèn nhá bÐ trÝc biÕn c¶ bao la giê ®©y qua c, i nh×n c¶a nhự th¬ trê nªn lín lao, kú vÛ vµ ngang tÇm vò trô:

"ThuyÒn ta l, i gi¶ vói buồm tr¬ng

LÝt gi÷a m©y cao vói biÕn b»ng",

Mét con thuyÒn ®Æc biÕt c¶ gi¶ lụ ngêi cÇm l, i, cßn tr¬ng lụ c, nh buồm -> gõ sù nhþp nhþng, hụm quÕn c¶a ®oạn thuyÒn vói biÕn trêi.

+ Con thuyÒn b¬ng b¬ng lÝt s¶ng ra kh¬i ®Ó dß bông biÕn. C«ng viÖc ®, nh c, ®-íc dụn ®an nh mét thÕ trÊn hụm hỡng -> Gõ sù khÐo Ðo nh nghÕ sÛ c¶a ngêi d©n chụi vµ t©m h¶n ph¶ng kho, ng, dòng c¶m chinh phóc biÕn c¶.

=> Nh vÊy, tÇm vãi c¶a con ngêi vµ ®oạn thuyÒn ®. ®íc n©ng lªn, hụm nhËp vµo kÝch thÝc c¶a thiªn nhiªn vò trô. Kh«ng cßn c, i c¶m gi, c nhá bÐ lÝ loi khi con ngêi ®èi diÕn vói trêi rúng, s«ng dụn nh trong th¬ Huy CËn trÝc c, ch m¹ng. H×nh ¶nh th¬ thËt l¬ng m¹n, bay bæng vµ con ngêi c¶ t©m h¶n còng thËt vui vÝ, ph¬i phúi. C«ng viÖc lao ®éng nÆng nhác c¶a ngêi ®, nh c, ®. trê thụn bụi ca ®Çy niÒm vui, nhþp nhþng cõng thiªn nhiªn.

- Ph©n tÝch sù c¶m nhËn tinh tÕ vò vÝ ®Ñp c¶a c, c loạ c, quý qua nghÕ thuËt nh©n ho: rúc rì, lÊp l, nh nh mét ®¶m húi.

"C, nhô, c, chim cõng c, ®Ð,

C, song lÊp l, nh ®uèc ®en h¶ng,

C, i ®u«i em quÉy tr¬ng vụng choÐ,

§¶m thê: sao lĩa níc H¹ Long".

+ Huy CËn ®. ngêi ca sù gúp c¶ c¶a biÕn c¶ b»ng c, ch liÖt kª tªn c¶a c, c loạ c, kh, c nhau: *"C, nhô, c, chim cõng c, ®Ð - c, song lÊp l, nh ®uèc ®en h¶ng".* Chim, thu, nhô, ®Ð lụ nh÷ng loạ c, quý ẽ vũng biÕn níc ta, nh÷ng loạ c, mang l'ì gi, trÞ kinh tÕ lín cho ngụn thuû s¶n ViÖt Nam.

+ BiÕn kh«ng chØ gúp mụ cßn rÊt ®Ñp. BiÕn ®Ñp mét c, ch th¬ méng. Khi mụn ®¶m b³⁄⁄t ®Çu bu«ng xuềng, trêi khuya dÇn, tr¬ng b³⁄⁄t ®Çu lªn, chóng ta c¶ thÓ h×nh dung gi÷a kh«ng gian bao la s¶ng níc, gi÷a , nh s, ng rÊt dụn dụng, mê ¶lo, m¬ h¶ c¶a , nh tr¬ng trªn biÕn, lóc Êy biÕn mang mụ s³⁄⁴c thËt nªn th¬. Nã lÊp l, nh, dụn dụng, thanh tho, t. VÝ ®Ñp ®ã hụm cõng vói mụ s³⁄⁴c c¶a mu«n loạ c, trªn biÕn. Huy CËn sô dòng mét lo¹t c, c tÝnh tở chØ mụ s³⁄⁴c: lÊp l, nh, ®en h¶ng, vụng choÐ. TÊt c¶ t¹o nªn mét bớc tranh s¬n mụ nªn th¬ vµ ®Çy chËt l¬ng m¹n. Nh÷ng con c, song giềng nh ngãn ®uèc ®en h¶ng ®ang lao ®i trong luảng níc dúi , nh tr¬ng lÊp l, nh qu¶ lụ h×nh ¶nh Ên đô ®éc ®, o. Tuy nhiªn ***C, i ®u«i em quÉy tr¬ng vụng choÐ*** l'ì lụ h×nh ¶nh ®Ñp nhÊt. , nh tr¬ng in xuềng mÆt níc, nh÷ng con c, quÉy ®u«i nh quÉy , nh tr¬ng tan ra vụng chÐo.

+ ***§¶m thê: sao lĩa níc H¹ Long*** lụ h×nh ¶nh nh©n ho, ®Ñp. §¶m ®íc miªu t¶ nh mét sinh vËt ®ì d¬ng: nã thê. TiÕng thê c¶a biÕn ®¶m chÝnh lụ , nh sao lĩa s¶ng n-íc, hụm vói tiÕng g¶ thuyÒn trong nhþp ®iÖu hòi thóc c¶a ®¶m tụn... Nhng tềng tìng c¶a nhự th¬ ®íc c³⁄⁴t nghÛa b»ng bÊt ngê: sao lĩa níc H¹ Long lụm nªn tiÕng thê c¶a ®¶m. §©y lụ mét h×nh ¶nh ®¶o ngíc, s¶ng biÕn ®u ®a lĩa , nh sao trêi n¬i ®, y níc chø kh«ng ph¶i b¶ng sao lĩa s¶ng níc. §©y lụ mét h×nh ¶nh l¹ - mét s, ng t, c nghÕ

thuết của như thế - Huy Cận khi ở cho cảnh thiên nhiên sinh động. Tất cả lumen nên
mặt bức tranh họa nháp kú diều gi÷a thiên nhiên vù con ngêi lao động.

- Ph©n tÝch tiÕng h,t c'ng trun mÆt biÕn, gãi c, vùo.

*"Ta h,t bụi ca gãi c, vùo,
Gã thuyÒn ®· cã nháp tr'ng cao.
BiÕn cho ta c, nh lßng mÑ,
Nu«i lín ®êi ta tù buæi nùo".*

+ Ta h,t bụi ca gãi c, vùo -> Gãi sù th©n thiÕt, gãi niÒm vui, phÊn chÊn yâu lao
động.

+ Gã thuyÒn ®· cã nháp tr'ng cao. -> Gãi c¶m nhÊn chết th÷ bay bãng l'ng m¹n,
kh«ng ph¶i con ngêi gã thuyÒn ®Ó xua c, vùo líi mù lụ tr'ng cao gã. Trong ®ám
tr'ng s,ng, vÇng tr'ng in xuềng mÆt níc, sãng x« bãng tr'ng díi níc gã vùo m¹n
thuyÒn t¹o nên nháp ®iÕu cho bụi ca lao động. Cã thÓ nãi ®©y lụ h×nh ¶nh l'ng
m¹n ®Çy chết th÷ lumen ®Ñp thãm c«ng viÕc ®, nh c, træn biÕn. Thiên nhiên ®· cing
con ngêi họa ®ãng trong lao động. Vù nh vËy, bức tranh kh«ng chØ cã mùu s¾c
h×nh ¶nh mù cßn cã c¶ ©m thanh rên r.

*"BiÕn cho ta c, nh lßng mÑ,
Nu«i lín ®êi ta tù buæi nùo".*

-> Gãi sù giao họa th©n thiÕt, u, i của con ngêi vói biÕn quã h-ng, biÕn rÊt ©n
t×nh.

- Ph©n tÝch bức ph, c ho¹ kho¹ kho¾n vÒ t thÕ ngêi d©n chụi.

*"Sao mê, kÐo líi kíp trêi s,ng
Ta kÐo xo'n tay chìm c, nÆng.
VËy b¹c ®u«i vụng loÐ r'ng ®«ng,
Líi xÕp buồm l²n ®ấn n¾ng hắng".*

+ C©u th÷ nh t¹o nên h×nh ¶nh ngêi lao động træn nÒn trêi ®ang s,ng dÇn, ồng
hắng.

+ Tõ "b¹c", "vụng" vũa gãi mùu s¾c s,ng ®Ñp, vũa gãi sù quý gi., gipù cã của
biÕn ban tÆng con ngêi cÇn cĩ, dòng c¶m.

+ **Líi xÕp buồm l²n ®ấn n¾ng hắng** t¹o mét sù nháp nhúng gi÷a lao động của
con ngêi vói sù vËn hnh của vò trô. Con ngêi muèn chia sĩ niÒm vui vói ,nh b×nh
minh.

c. L§ 3: Nhng cã líi bụi ca lao động ng©n vang họa hnh nhÊt, hay nhÊt ẽ khæ th÷
cuèi cing: diÒn t¶ c¶nh ®oạn thuyÒn th¾ng líi trê vÒ trong b×nh minh rúc rì, tr,ng
lỖ. (Khæ cuèi).

- 4 c©u cuèi ®· dùng l²n quang c¶nh kú vÛ vÒ cuéc ch¹y ®ua của con ngêi (®oạn
thuyÒn) vói mÆt trêi.

+ H×nh ¶nh c©u h,t líi mẽ ®Çu cho khæ th÷: "C©u h,t c'ng buồm vói giã kh-i".
Nh vËy, c©u h,t ®· theo suèt cuéc hnh tr×nh của ngêi d©n chụi. C©u h,t mẽ ®Çu
lóc hã b¾t ®Çu l²n ®êng ra kh-i, vù khi trê vÒ líi nh÷ng c©u h,t Êy. Câu tróc lÆp:
nh mét ®iÕp khóc ng©n nga, nhÊn m¹nh niÒm vui lao động lumen gipù ®Ñp quã h-
ng. Cã líi c©u h,t lóc ra ®i lụ c©u h,t l²c quan tin têng khi trê vÒ con thuyÒn sĩ
®Çy ¾p c, t-i, cßn c©u h,t lóc trê vÒ lụ c©u h,t vui sít tríc thnh qu¶ lao động
sau mét ®ám vËt v¶.

+ Kh«ng chØ cã h×nh ¶nh c©u h,t ®íc lÆp l'i ẽ khæ cuèi, ta cßn thÊy h×nh ¶nh mÆt trêi còng xuÊt hiÕn. NÕu khæ ®Çu lụ mÆt trêi cña hoµng h«n th× ®©y lụ mÆt trêi cña b×nh minh. B×nh minh b_o hiÕu mét nguy mớ, b_o hiÕu mét sù sèng sinh s«i n¶y nẽ, lụ sù khêi ®Çu cña nh÷ng niÒm vui, niÒm h¹nh phóc mụ ngêi d©n chụi cã ®íc sau mét chuyÕn hµnh tr×nh rÊt vÊt v¶i vù cùc nhæc.

+ §Æc biÕt ẽ khæ th÷ cuèi cã mét h×nh ¶nh rÊt hay, rÊt hoµnh tr,ng vù l-ng m¹n: “*§õm thuyÒn ch¹y ®ua cìng mÆt trêi*”. §õm thuyÒn ẽ ®©y s,nh ngang víi h×nh ¶nh mÆt trêi. Huy CËn ®· lÊy mét sù vÊt bÐ nhá, b×nh dÞ ®Ó ngÇm so s,nh víi h×nh ¶nh vÛ ®¹i cña thi¹n nhi¹n: “*MÆt trêi*”. H×nh ¶nh nh©n ho,, nãi qu, -> s¸c dãi dµo, vËn h¹ng say m¹nh mớ sau mét ®¹m lao ®éng vÊt v¶i cña ngêi d©n chụi. Nãi nh vÊy lụ t,c gi¶ ®· lụm nãi bÊt t thÕ cña nh÷ng con ngêi lao ®éng, bêi nãi ®õm thuyÒn nhng thùc chÊt lụ nãi ®Õn ngêi d©n chụi, ®õm thuyÒn ẽ ®©y lụ mét ho,n dô ®Ó chØ ngêi ng d©n. Hã trẽ vÒ trong mét t thÕ s,nh ngang víi vò trô, thÊm chÝ trong cuéc ch¹y ®ua víi thi¹n nhi¹n hã ®· chiÕn th¾ng. ChÝnh nh÷ng con ngêi lao ®éng Êy ®· chiÕn th¾ng thi¹n nhi¹n vù lụm chñ thi¹n nhi¹n.

+ Khi mÆt trêi lã r¹ng, mét nguy mớ b¾t ®Çu còng lụ lóc ®õm thuyÒn trẽ vÒ bÕn: “*MÆt trêi ®éi biÕn nh« mụ mớ - M¾t c, huy hoµng mu«n dÆm ph-i*”. Ta l'i b¾t gÆp mét h×nh ¶nh mÆt trêi kh,c, kh«ng ph¶i cña thi¹n nhi¹n mụ cña mu«n ngun m¾t c, lÊp l,nh trong buæi b×nh minh. ý th÷ ph¶ng phÊt kh«ng khÝ thÇn tho¹i, anh hĩng ca, b¶n anh hĩng ca lao ®éng. §ã lụ niÒm vui chiÕn th¾ng, niÒm vui ®ñ ®Çy khi ®íc mĩa c,, niÒm vinh quang cña ngêi lao ®éng rÊt b×nh dÞ, nhá bÐ. Nãi lụm nãi bÊt t thÕ lụm chñ vò trô cña nh÷ng con ngêi lao ®éng.

- Huy CËn kh¾c ho¹ ®Ëm nÐt ®Ñp khoí kho¾n cña ngêi d©n chụi (qua c©u h,t...) vù vớ ®Ñp giµu cã cña biÕn kh-i qua kÕt cÊu ®Çu ®u«i t-ng øng.

II. Bụi th÷ cã bao nhiªu t¸ h,t, c¶i bụi còng lụ mét kh¸c ca, ®©y lụ kh¸c ca g× vù t,c gi¶ lụm thay lêi ai? Em cã nhËn xÐt g× vÒ ©m hæng, giång ®iÕu cña bụi th÷? C,c yÕu tè: thÓ th÷, vÇn, nhÞp ®· gãp phÇn t¹o n²n ©m hæng cña bụi th÷ nh thÕ nµo?

Bụi th÷ “*§õm thuyÒn ®,nh c,*” cã ©m hæng v¸a khoí kho¾n, s«i nãi, v¸a ph-i phúi, bay bæng. ¢m hæng Êy ®íc t¹o thụn bêi:

- Lêi th÷ d²ng d¹c.

- ¢m ®iÕu th÷ nh kh¸c h,t say m² hµo h¸ng víi ch÷ “h,t” lÆp ®i lÆp l'i 4 lÇn, khiÕn bụi th÷ nh mét kh¸c ca - kh¸c ca cña t×nh y²u lao ®éng.

- ThÓ th÷ 7 ch÷, nhÞp 4/3 lụ chñ yÕu n²n rÊt khoí kho¾n.

- VÇn liÒn xen c, ch, vÇn tr¾c xen b»ng. VÇn tr¾c t¹o n²n s¸c m¹nh, s¸c dãi, cßn vÇn b»ng t¹o n²n sù vang xa bay bæng cho lêi th÷.

- H×nh ¶nh th÷ lÆp l'i theo kÕt cÊu ®Çu cuèi t-ng øng.

C,c yÕu tè tr²n ®· t¹o cho bụi th÷ ©m hæng, giång ®iÕu ®Çy s¸c sèng, thÓ hiÕn niÒm l¹c quan, vui t-i, phÊn khêi cña ngêi d©n chụi khi lao ®éng vù h²n th÷ ph-i phúi, lßng y²u cuéc sèng cña t,c gi¶ Huy CËn trong nh÷ng n²m ®Çu x©y dùng chñ nghÜa x· héi.

Gii ý c, ch viÕt mét sè ®o¹n v²n

1. Tríc hÕt c¶nh hoµng h«n tr²n biÕn vù c¶nh ®õm thuyÒn ®,nh c, ra kh-i ®íc diÒn t¶i rÊt sinh ®éng ẽ 2 khæ th÷ ®Çu.

a. C¶nh hoµng h«n tr²n biÕn ®íc mi²u t¶i b»ng mét h×nh tìng ®éc ®,o.

“MÆt trêi xuềng biỐn nh hỈn lũa

Săng ®· cùi then ®·m sẾp cồa”.

- Vỉ sù liậi tềng so s, nh thố vP, Huy CỄn ®· miậu t¶ rỀt thùc sù chuyỐn ®·æi thêi kh³/₄c gi÷a nguy vµ ®·m khiỐn c¶nh biỐn vµo ®·m thỀt kú vỮ, tr, ng lỔ nh thÇn tho·i. Vồ trồ nh mét ng«i nhự lín vớ mựn ®·m bu«ng xuềng lự tỀm cồa khæng lả vớ nh÷ng lín sắng hiỒn họp gèi ®·c u nhau ch¹y ngang trậi biỐn nh nh÷ng chiỐc then cùi cồa. Ph, c ho¹ ®·ic mét bợc tranh phong c¶nh kú diỒu nh thỔ h¹/₄n nhự th÷ ph¶i cả cÆp m³/₄t thÇn vµ tr, i tim nh¹y c¶m.

b. Khi thiậi nhiậi bíc vµo tr¹ng th, i nghỖ ng÷i th× con ngêi b³/₄t ®·Củ lựm viỒc.

- Mựn ®·m mẽ ra ®· khĐp l¹i kh«ng gian cừa mét nguy. Gi÷a lóc vồ trồ, ®·Ềt trêi nh chuyỐn sang tr¹ng th, i nghỖ ng÷i th× ngíc l¹i, con ngêi b³/₄t ®·Củ ho¹t ®·éng “şoµn thuyỒn ®·, nh c, l¹i ra kh÷i - C©u h, t c”ng buẩi cừg giẩ kh÷i”. Sù ®·èi lẾp nựy lựm nặi bỀt t thỔ lao ®·éng cừa con ngêi tríc biỐn c¶.

- NhPp th÷ nhanh m¹nh nh mét quyỐt ®·Pnh dợt kho, t. şoµn ng d©n ®· xuềng ®·, y thuyỒn ra kh÷i vµ cỀt cao tiỔng h, t khêi hựnh. Tồ “l¹i” vồa biỒu thP sù lÆp l¹i tuÇn tù, thêng nhỀt, ??? mợi nguy cừa c«ng viỒc lao ®·éng vồa biỒu thP ý so s, nh ng-ic chiỒu vớ c©u trậi: ®·Ềt trêi vµo ®·m nghỖ ng÷i mự con ngêi b³/₄t ®·Củ lao ®·éng, mét c«ng viỒc lao ®·éng kh«ng Ýt vỀt v¶.

- H×nh ¶nh “c©u h, t c”ng buẩi” - c, nh buẩi c”ng giẩ ra kh÷i lự Òn dồ cho tiỔng h, t cừa con ngêi cồ sợc m¹nh lựm c”ng c, nh buẩi. C©u h, t lự niỒm vui, niỒm say sa hợng khêi cừa nh÷ng ngêi lao ®·éng l¹c quan yậu nghỖ, yậu biỐn vµ say mặ vớ c«ng viỒc chinh phíc biỐn kh÷i lựm giµu cho Tæ quèc.

3. Vµ ®·y lự h×nh ¶nh ®·oµn thuyỒn ®·, nh c, trậi ®·êng trể vỒ:

C©u h, t c”ng buẩi vớ giẩ kh÷i

şoµn thuyỒn ch¹y ®·ua cừg mÆt trêi

MÆt trêi ®·éi biỐn nh« mự mớ

M³/₄t c, huy họp ng mu«n dÆm kh÷i.

- şoµn thuyỒn ®·, nh c, ®· ®·i vµo lóc họp ng h«n trong tiỔng h, t vµ trể vỒ vµo lóc b×nh minh cừg trong tiỔng h, t. Nh÷ng c©u th÷ ®·ic lÆp l¹i nh mét ®·iỐp khóc cừa mét bụi ca lao ®·éng. NỖu nh tiỔng h, t lóc tríc thỔ hiỒn niỒm vui khi lao ®·éng th× tiỔng h, t sau l¹i thỔ hiỒn sù phỄn khêi v× kỐt qu¶ lao ®·éng sau mét ®·m lựm viỒc h”ng say. Hả trể vỒ trong t thỔ mớ “ch¹y ®·ua cừg mÆt trêi”. Tồ “ch¹y ®·ua” thỔ hiỒn khỖ thỔ lao ®·éng m¹nh mớ, sợc lúc vỄn dẩ dụo cừa ngêi lao ®·éng. şoµn thuyỒn ®·ic nh©n ho, , c¶ mÆt trêi cừg tham gia vµo cuéc ch¹y ®·ua nựy vµ kỐt qu¶ con ngêi ®· chiỒn th³/₄ng.

- Hai c©u kỐt khĐp l¹i bụi th÷ nhng l¹i mẽ ra mét c¶nh từg thỀt kú vỮ vµ chẩ lẩ. Ph¶i nẩ r»ng Huy CỄn ®· rỀt tinh tỒ khi miậu t¶ sù vỄn hựnh cừa vồ trồ. MÆt trêi tồ tồ nh« lậi trậi s«ng níc xanh lam, chiỒu tá, nh s, ng rúc rừ, c¶nh biỐn bợng s, ng vµ cỈn ®·Ỉp h÷n vớ kỐt qu¶ lao ®·éng. Con thuyỒn chể vỒ khoang nựo cừg ®·Củ ³/₄p c, . M³/₄t c, ph¶i chiỒu, nh mÆt trêi giềng nh mu«n vựn mÆt trêi nhá li ti. şả thỀt sù lự mét c¶nh từg ®·Ỉp, huy họp ng gi÷a bCủ trêi vµ mÆt biỐn, gi÷a thiậi nhiậi vµ thựnh qu¶ lao ®·éng.

C©u 4: ViỒt ®·o¹n v”n ng³/₄n kho¶ng 10 c©u nậu c¶m nghỮ cừa em vỒ vớ ®·Ỉp cừa thiậi nhiậi vµ con ngêi trong bụi th÷ “şoµn thuyỒn ®·, nh c, ”.

Gỉi ý:

Thiêng nhiên vãng biÕn trong bụi th→ cã mét vớ ®Ñp riêng. Bụi trôi giềng nh ng«i nhũ vò trô khi ®âm xuềng còng cùi then, sếp cõa ®Ó chuÈn bÞ nghØ ng→i. Cã trêng, cã giã, biÕn lÆng, nh÷ng bụi c, dõt biÕn nh muèn luông s,ng. MÆt trôi lãn lùm cho biÕn thãm mụu s¾c mii. Nh÷ng thuyÒn ®Çy ¾p c, nòi nhau thụn nhu«n dÆm kh→i m¾t c, huy hoàng. Con ngêi lùm chñ nãn vui vớ ca h,t suèt tở khi ra kh→i, trong qu, trxn nh bu«ng líi vù trẽ vÒ. Con ngêi hõp híp vớ thiêng nhiên. Giã l,ì thuyÒn, trêng nh d,t vụng trãn nh÷ng c,nh buãm. Ngêi ®,nh c, thx h,t bụi ca gãi c, vùo... Kh«ng khÝ lao ®éng thết khoi kho¾n. Tõng chĩm c, nÆng ®íc kÐo lãn trong tiÕng h,t cĩa nh÷ng con ngêi ch¹y ®ua cĩng mÆt trôi. Vớ ®Ñp cĩa thụn qu¶ lao ®éng còng chÝnh lụ vớ ®Ñp cĩa nh÷ng ngêi lao ®éng mii, lùm ìn tếp thÓ, lùm cho thiêng nhiên, lùm cho ®êi mxn.

C©u 6: Trong câu th→ “vô ý bất ngờ”, tổ “nh” cả nghĩa lụ gì? H.y t.xm Ýt nhất 2 nghĩa của tổ “nh” vù cho vÝ dõ. Câu th→ ®· sõ dõng biÕn ph,p tu tở gì? Ph©n tÝch? T.xm hai vÝ dõ còng sõ dõng biÕn ph,p tu tở ®ã mụ em ®· ®íc hãc.

Gii ý:

- Tổ “nh” cả nghĩa lụ phÝa nh, biÕn nh.
- Hai nghĩa kh,c nhau của tổ “nh”.
- Lụ ®éng tở chØ trng th,i: nh nhóc, nhiÒu.
- Lụ ®éng tở chØ trng th,i: nh cõng.
- Lụ tở chØ ph-ng híng: híng nh, phÝa nh.

VD: §ng nh, tởng nh thuyÒn ®,nh c, nòi nh÷ nhau vÒ bẽ.

- Câu th→ ®· sõ dõng biÕn ph,p tu tở Òn dõ: chØ sè lĩng c, thu ®íc nhiÒu ®Õn mớc lùm ®Çy ¾p, tr¾ng xo, mìn thuyÒn khi ,nh n¾ng chiÕu vùo th©n c, - thụn qu¶ lao ®éng. C¶m gi,c ,nh s,ng mét nguy mii tở nh thuyÒn c, ®ã thÓ hiÕn ,nh s,ng sù búi thu “Mĩa vụng”.

- VÝ dõ vÒ hai câu th→ sõ dõng phÐp tu tở Òn dõ.
- VD1: Tổ Ýy trong t«i bõng nÆng h¹
MÆt trôi ch©n lý chãi qua tim
- VD2: Nguy nguy mÆt trôi ®i qua trãn l’ng
ThÊy mét mÆt trôi trong l’ng rết ®á.

Câu 7: Cho câu chñ ®õ sau

§õn thuyÒn ®,nh c, kh«ng chØ lụ mét bõc tranh s-n mụi lếg lếy vÒ vớ ®Ñp của thiêng nhiên mụ cõn lụ mét bụi ca ngêi vớ ®Ñp của con ngêi lao ®éng.

a. §õ tụi của ®õn vñ chõa câu mẽ ®õn lụ gì ? §õ tụi của ®õn vñ trãn ®õn vñ chõa câu mẽ ®õn lụ gì ?

b. H.y viÕt tiÕp tở 9 ®Õn 15 câu ®Ó tở thụn ®õn vñ tæng ph©n híp hõm chØnh. Trong ®ã cả sõ dõng phÐp thÕ ®ång nghĩa.

Gii ý :

a. §õ tụi của ®õn vñ chõa câu mẽ ®õn lụ : ca ngêi vớ ®Ñp của con ngêi lao ®éng.

§õ tụi của ®õn vñ trãn ®õn vñ chõa câu mẽ ®õn lụ : §õn thuyÒn ®,nh c, lụ mét bõc tranh s-n mụi lếg lếy vÒ vớ ®Ñp của thiêng nhiên.

b. ViÕt ®õn :

- T thố ra ⑩i : họp c⑩nh kh³/₄c nghiöt >< t thố hiân ngang : hã mang ⑩ôn cho biôn kh-i mét nháp ⑩iöu mii : tiögn h,t say m^a lao ⑩éng.

- T thố lao ⑩éng træn biôn c⑩ bao la : lao ⑩éng træn biôn kh«ng hò c« ⑩-n, tçm vắ cña hã s, nh vai vúi ⑩Êt trêi, bêu thiân nhian bçu b¹n, chia sỉ vúi hã... (ph©n tých ⑩ó thêy ⑩íc sù họp híp gi÷a con ngêi vù vò trô).

- T¹o nân khóc men say ca ngêi con ngêi lao ⑩éng -> t¹o thụnq qu⑩ lao ⑩éng mù hã mong muên.

- Nhự th÷ dừng h×nh ⑩nh rết thùc: “ta kĐo xo³/₄n tay chìm c, nÆng” -> Thụnq qu⑩ lao ⑩éng: Hã ra vÒ vúi thuyÒn ⑩çy ³/₄p dừng nh, nh b×nh minh th³/₄p lãn tở v©y c,. Hã mang b×nh minh cho vừng biôn bao la rúng lín. Bụi th÷ lụ mét b⑩n hừng ca vÒ ng-êi lao ⑩éng.

C©u 8: H·y chØ ra vù ph©n tých gi, trÞ nghÖ thuËt trong c©u th÷ sau:

C, nhô c, chim cừng c, ⑩Đ

C, song lẾp l, nh ⑩uèc ⑩en hằg.

H·y t×m mét vÝ dƠ còng cả sô dừng biôn ph, p tu tở nghÖ thuËt giềng nh c©u th÷ træn (trong ch÷ng tr×nh ⑩· hằc).

Gii ý :

- Hai c©u th÷ træn ⑩· sô dừng biôn ph, p tu tở liÖt k^a, Èn dƠ. H×nh ⑩nh nh÷ng con c, chim, c, ⑩Đ, c, song lụ Èn dƠ cho thụnq qu⑩ lao ⑩éng mù nh÷ng ngêi d©n chụi cả ⑩íc sau mét nguy lao ⑩éng træn biôn. H×nh ⑩nh “lẾp l, nh ⑩uèc ⑩en hằg” lụ mét h×nh ⑩nh ⑩ñp, nh÷ng chiÖc v©y c, dúi, nh tr÷ng nh lẾp l, nh.

- C©u th÷ cả sô dừng phĐp liÖt k^a : VD : Mét canh, hai canh lⁱi ba canh/ Tr»n trắc b¹n kho¹n giÊc ch¹/₄ng thụnq.

BỐp lỏa B»ng ViÖt

A. KiÖn thøc c÷ b⑩n:

I. T, c gi⑩:

- B»ng ViÖt, tãn khai sinh lụ NguyÔn ViÖt B»ng - sinh n¹m 1941, qu^a ẽ huyÖn Th¹ch ThÊt, tỖnh Hụ T©y.

- B»ng ViÖt lụm th÷ tở ⑩çu nh÷ng n¹m 60 vù thuéc thố hỖ c, c nhự th÷ trềng thụnq trong thêi kú kh, ng chiÖn chềng Mũ.

- HiÖn nay «ng lụ chñ tỖch Hêi liân hiÖp V¹n hằc nghÖ thuËt Hụ Nêi.

II. T, c phÈm:

1. Họp c⑩nh s, ng t, c:

- Bụi th÷ ⑩íc s, ng t, c n¹m 1963, khi t, c gi⑩ ⑩ang lụ sinh viãn hằc ngừnh luËt ẽ n-íc ngoi.

- Bụi th÷ ⑩íc ⑩a vùo tẾp H÷ng c©y - BỐp lỏa (1968), tẾp th÷ ⑩çu tay cña B»ng ViÖt vù Lu Quang Vò.

2. Kh, i qu, t gi, trÞ néi dung vù nghÖ thuËt:

* **Néi dung:** qua hải tềg vù suy ngẾm cña ngêi ch, u ⑩· trềng thụnq, bụi th÷ “BỐp lỏa” gii lⁱi nh÷ng kù niÖm ⑩çy xóc ⑩éng vÒ ngêi bụ vù t×nh bụ ch, u, ⑩ằg

thêi thố hiôn lũng kỳnh yâu trôn trảng vư biốt ñn cĩa ngêi ch, u ®èi vớì bự còng lự ®èi vớì gia ®xnh quª h-ng ®Êt níc.

* **Nghö thuËt:** búi th- ®· kốtt híp nhuçn nhuyôn gi÷a biốu c¶m vớì miâu t¶i tù sù vư bxngh luËn. Thụnh c«ng cĩa búi th- cĩn ẽ sù s,ng t'ỏ hxngh ¶nh bỐp lỏa g³⁄⁴n liôn vớì hxngh ¶nh ngêi bự, lựm ®iôm tũa kh-i gũi mét kũ niôm, **c¶m xóc, suy nghũ vồ bự vư txbh bự ch, u.**

3. M¹ch c¶m xóc vư bè cồc:

* **M¹ch c¶m xóc:** Búi th- lự lêu t©m sù cĩa ngêi ch, u hiốu th¶o ẽ ph-ng xa gỏi vồ ngêi bự.

Búi th- ®íc mề ra vớì hxngh ¶nh bỐp lỏa, tở ®ã gũi vồ nh÷ng kũ niôm tuæi th-sèng bẻn bự t, m n' m rũng, lựm hiôn lẻn hxngh ¶nh bự vớì sù ch' m sắc, lo toan, v©t v¶i vư txbh yâu th-ng trxu mỗn dụngh cho ®øa ch, u. Tở nh÷ng kũ niôm, ®øa ch, u nay ®· trềng thụnh suy ngém vư thêu hiốu vồ cuéc ®êi bự, vồ lĩ sèng gi¶n dủ mự cao quý cĩa bự. Cuèi cĩng, ngêi ch, u muèn gỏi niôm mong nhĩ vồ vớì bự. M¹ch c¶m xóc búi th- ®i tở hải tềng ®ỗn hiôn t'ỉ, tở kũ niôm ®ỗn suy ngém.

* **Bè cồc:** 4 phçn.

- Khæ ®çu: hxngh ¶nh bỐp lỏa kh-i nguần cho dũng c¶m xóc hải tềng vồ bự.
- 4 khæ tiốp: nh÷ng kũ niôm êu th-, hxngh ¶nh bự vư bỐp lỏa.
- Khæ 6: nh÷ng suy nghũ cĩa t, c gi¶ vồ bự vư hxngh ¶nh cuéc ®êi bự.
- Khæ cuèi: nự nhĩ cĩa ch, u vồ bự vư bỐp lỏa.

4. Gi¶i nghũa tở:

- **sinh ninh:** ẽ ®©y cĩa nghũa lự nh³⁄⁴c ®i nh³⁄⁴c l'ỉ cho ngêi kh, c n³⁄⁴m ch³⁄⁴c, nhĩ ch³⁄⁴c.

- **Chiôn khu:** vũng c' n cở cĩa lúc lỉng c, ch m'ng hay lúc lỉng kh, ng chiôn.

B. Ph©n tÝch búi th-

1. Lẻp dụn ý ph©n tÝch búi th- “BỐp lỏa” cĩa B»ng ViỐt

I. Mề búi:

- Giúi thiốu t, c gi¶: B»ng ViỐt thuéc thố hỏ nhự th- trềng thụnh trong kh, ng chiôn chềng Mũ. Th- «ng trong trỉo, mĩt mự, khai th, c nh÷ng kũ niôm vư m- ỉc cĩa tuæi trỉ.

- Giúi thiốu t, c phềm: Búi th- “**BỐp lỏa**” ®íc s,ng t, c n' m 1963 khi t, c gi¶ cĩn lự sinh viẻn ®ang du hắc t'ỉ Liẻn X«.

- Chñ ®ò: Búi th- gũi l'ỉ nh÷ng kũ niôm vồ ngêi bự vư txbh bự ch, u s©u s³⁄⁴c, thêu thýa.

II. Th©n búi:

1. Nh÷ng kũ niôm tuæi th- vư txbh bự ch, u:

a. Dũng hải tềng ®íc b³⁄⁴t ®çu tở hxngh ¶nh th©n th-ng, Êm , p: BỐp lỏa.

- BỐp lỏa “chên vên s-ng sím”. Gũi t¶i mét hxngh ¶nh bỐp lỏa cĩa thÊt ®íc c¶m nhẻn b»ng thủ gi, c ẻn hiôn trong s-ng sím “chên vên”.

- BỐp lỏa “Êp iu”. Gũi bụn tay dủ dụngh, kiẻn nhẻn, khđo lđo vư tểm lũng chi chót cĩa ngêi nhảm lỏa.

-> §iốp ng÷ “mét bỐp lỏa” + tở l, y “chên vên, Êp iu” gũi lẻn hxngh ¶nh sèng ®éng, lung linh cĩa bỐp lỏa gçn gỏi, th©n thuéc trong mựi gia ®xnh ngêi ViỐt Nam.

- Hxngh ¶nh bỐp lỏa rết tù nhẻn ®· ®nh thúc dũng hải tềng cĩa ch, u vồ bự - ngêi nhảm lỏa mựi sím mai - mét hxngh ¶nh trong búi th- lóc nựo còng chẻp chên, lay

®éng “Ch_u th_{ng} bụ biỐt mÊy n^{3/4}ng ma”. Trong lßng ®øa ch_u ®i xa truo d©ng mét c¶m xóc th_{ng} bụ m·nh liỐt, th_{ng} ngêi bụ lÆng lĩ, ©m thÇm trong khung c¶nh “biỐt mÊy n^{3/4}ng ma”, ch÷ “th_{ng}” ®i vớ “bụ” lụ 2 thanh b»ng ®i liÒn nhau t¹o ra ©m vang nh ng©n dui xao xuyỐn, nh nçi nhĩ tr¶i dui cĩa ngêi ch_u dịnh cho bụ.

b. Tổ ®ã, bụi th_{ng} gĩ lĩ nh÷ng kù niỐm tuæi Êu th_{ng} b^{an} ngêi bụ:

* Tuæi th_{ng} nhiÒu gian khæ, thiỐu thèn, nhắc nh»n:

“Sãi mßn ®ãi mái”

“Bè ®i ®_u nh xe kh« r¹c ngũa gÇy”

Thụnh ng÷ “Sãi mßn ®ãi mái” - c_i ®ãi dui lụm mái mỐt, kiỐt sọc, con ngũa gÇy r¹c cĩa h×nh ¶nh ngêi bè ®_u nh xe ch^{3/4}c còng gÇy kh«... gĩ nçi xất xa m ¶nh vÒ n¹n ®ãi khĩng khiỐp n¹m 1945 tríc nguy c¶ níc ta vĩng lãn giụnh chÝnh quyÒn. Qu_u khø hiÒn vÒ vớ h×nh ¶nh nh÷ng ngêi chỐt ®ãi ®Çy træn ®êng lụng. Nhụ th_{ng} B»ng ViỐt vớ h×nh ¶nh hỐt sọc tiâu biỐu ®· gĩ cho ta thÊy mét qu_u khø tang th_{ng} ®Çy nh÷ng th¶m c¶nh cĩa d©n tíc g^{3/4}n liÒn vớ sè phỄn nh÷ng ngêi d©n mỄt níc trong ®ã cả c¶ t_c gi¶. Sãc ®Ốn c©u th_{ng} nựy chóng ta hoụn toụ kh«ng thÊy cả mét vßm trêi cæ tÝch mụu hẫng vớ nh÷ng íc m_{ng}, nh÷ng h×nh ¶nh ®Çy l·ng m¹n bay bæng cĩa mét thêi Êu th_{ng}. TỄt c¶ chØ cßn lĩ nh÷ng h×nh ¶nh th_{ng} t©m, khèn khæ. Giãng th_{ng} trÛu xuềng, nao nao lßng ngêi ®äc. Nh÷ng n¹m th_{ng} Êy g©y mét Ên tĩng s©u ®Ễm lay ®éng t©m hãn nhụ th_{ng} - Ên tĩng vÒ khãi bỐp hun nhím m^{3/4}t ®Ó nghÛ lĩ ®Ốn giê sềng mòi cßn cay.

- Tuæi th_{ng} Êy cßn cả c_i gian khæ chung cĩa nhiÒu gia ®×nh ViỐt Nam thêi kù kh_{ng} chiỐn chềng Ph_p:

“MÑ cĩng cha c«ng t_c bỄn kh«ng vÒ...”

“N¹m giÆc ®èt lụng ch_y tụn, ch_y rồi

“Hụng xãm bèn bæn trẽ vÒ lÇm lòi”.

Bè mÑ ®i c«ng t_c xa, ch_u ẽ vớ bụ. T×nh c¶nh hai bụ ch_u thỄt v^{3/4}ng vĩ...

- Khi nhĩ vÒ kù niỐm, dßng hải tềng cßn g^{3/4}n vớ ©m thanh cĩa tiỐng chim tu hó. ạm thanh quen thuéc cĩa chèn ®ảng qu^a mçi ®é hĩ vÒ cø vang vãng, cuén xo_y trong lßng ngêi con xa xø. Cả 11 c©u th_{ng} mụ ©m thanh Êy vang vãng ®Ốn 5 lÇn, khi th¶ng thèt, kh^{3/4}c kho¶i, cả lóc lĩ m_{ng} hã v¹ng v^{1/4}ng tở nh÷ng c_{nh} ®ảng xa “Tu hó k^{au} træn nh÷ng c_{nh} ®ảng xa”, khi th× lĩ rén vÒ rỄt gÇn gòi, tha thiỐt “**TiỐng tu hó sao mụ tha thiỐt thỄ**”. Rãi cả lóc giãng gi¶ k^{au} hoụi. SiỐp ng÷ vụ c©u hái tu tở ®· t¹o næn nh÷ng cung bỄc kh_c nhau cĩa ©m thanh: “**Tu hó -i, ch^{1/4}ng ®Ốn ẽ cĩng bụ - K^{au} chi hoụi træn nh÷ng c_{nh} ®ảng xa**”. TỄt c¶ gĩ lãn kh«ng gian m²nh m«ng, bao la, buản v^{3/4}ng ®Ốn lĩnh lĩng. Trong nh÷ng cung bỄc kh_c nhau cĩa ©m thanh tiỐng chim tu hó, t©m tr¹ng cĩa ngêi ch_u mçi lóc mét trẽ næn da diỐt, m¹nh mĩ h_{ng}. Bæn c¹nh bỐp lỏa hẫng, bæn c¹nh ©m thanh cĩa tiỐng chim tu hó, hai bụ ch_u ®· g^{3/4}n bã chia sĩ, ch^{3/4}t chiu nh÷ng t×nh c¶m Êm nạng suèt 8 n¹m rßng.

* Tuæi th_{ng} ch_u lu«n ®íc sềng trong t×nh y^{au} th_{ng}, ®ĩm bắc, cu mang træn vÑn cĩa bụ:

- Bæn bỐp lỏa, “Bụ hay kỐ chuyỐn nh÷ng nguy ẽ HuỐ” chuyỐn ®êi nay, ®êi xa...

- Rãi “Ch_u ẽ cĩng bụ, bụ b¶o ch_u nghe”.

“Bụ d¹y ch_u lụm, bụ ch¹m ch_u hắc”. C_c tở ng÷ nh: bụ b¶o, bụ d¹y, bụ ch¹m ®· diÒn t¶ mĩ c_{ch} s©u s^{3/4}c, thỄm thÝa tỄm lßng ®«n hỄu, t×nh y^{au} th_{ng} bao la, sù ch¹m chót cĩa bụ ®êi vớ ????????? 4 lÇn gãi lụ t×nh bụ ch_u quỄn quýt, y^{au} th_{ng}.

Bụ hiÖn l²n Êm ²p, tÇn t¶lo, ch²u th¬ng, ch²u kh². Bụ lu«n l² ch²c d²a v÷ng ch³⁄⁴c cho ch²u, thay thÖ v² lÊp ®Çy tÊt c¶ (c¶ kh²t khao h²c h²nh v² c¶ h²nh th²nh nh©n c²ch). Bụ l² s² kÖt h²p cao quý gi÷a t²nh cha, nghÜa mÑ, c«ng thÇy.

- H²nh ¶nh ng²i b² c²ng hiÖn l²n r² nÐt, cô thÖ v² nh÷ng phÊm chÊt cao quý. Trong nh÷ng n²m th²ng chiÖn tranh kh² kh²n v² ²c liÖt Êy, c² h²n r²i ®Ön giÆc gi², thÖ nh²ng b² v²n b²nh tÜnh, v÷ng l²ng, ®²nh ninh l² ch²c d²a t²nh thÇn v÷ng ch³⁄⁴c cho ch²u: “Vén v÷ng l²ng b² dÆn ch²u ®²nh ninh”. Vén chÖ c² hai b² ch²u s²m h²m v² b² v²n v÷ng l²ng tr²c m²i tai ho¹, m²i thÖ th²ch kh²c liÖt c²a chiÖn tranh, l²m tr²n nhiÖm vô h²u ph¬ng ®Ö ng²i ®²i xa c«ng t²c ®²c y²n l²ng.

“Bè ² chiÖn khu, bè c²n viÖc bè
M²y c² viÖt th ch² kÖ n²y, kÖ n²,
Cø b¶o nh² vén ®²c b²nh y²n !”

Lêi dÆn tr²c tiÖp c²a b² khi ch²u viÖt th cho bè kh«ng chÖ gióp ta h²nh dung r² r²ng gi²ng n²i, tiÖng n²i, t²nh c¶m v² suy nghÜ c²a b² m² c²n l²m s²ng l²n phÊm chÊt c²a ng²i mÑ ViÖt Nam. ² ®²y h²nh ¶nh bÖp l²a ©n cÇn, Êm c²ng v² nhÊn n²i c²a b² h²m t²n t¬ng ph¶n v²i ng²n l²a th² ®²ch ®²i v²i s² s²ng : “N²m giÆc ®²t l²ng ch²y t²n ch²y r²i”. B²n c²nh ng²n l²a thi²u r²i s² s²ng c²a k² th² vén c²n mét ng²n l²a n²n l²n mét s² s²ng kh²c.

=> Nh v²y m²ch c¶m xóc xen k² lêi kÖ, gi²ng ®²Öu ng«n ng÷, h²nh ¶nh th¬ c² lan to¶ dÇn, r² dÇn l²n gi²ng th¬ chuyÖn tÖ tr÷ t²nh sang tù s². S² l² gi²ng kÖ th² thÖ, t©m t²nh, r²t nh², r²t nh². L²m cho d²ng c¶m xóc mi²n m²n v² ®Ö l²i nh÷ng dÊu Ên s©u ®Êm vÖ ng²i b². Lêi b² v²ng v²⁄⁴ng b²n tai, vén ®²nh ninh trong l²ng ch²u. Ng²i ch²u trong b²i th¬ tuy ph¶i s²ng xa cha mÑ, tuy tu²i th¬ c² c²c thiÖu th²n nh²ng em thÊt h²nh phóc trong v²ng tay y²u th¬ng c²a b².

=> T²m l²i, l²m n²n th²nh c«ng l²m n²n th²nh c«ng c²a ®²n th¬ h²i t²ng vÖ b², qua d²ng c¶m xóc c²a nh©n vÊt tr÷ t²nh chÝnh l² s² kÖt h²p, ®²n xen nhuÇn nhuyÖn gi÷a c²c yÖu tè biÖu c¶m, mi²u t¶ v² tù s². S²y c²ng l² bót ph²p quen thuéc c²a nh² th¬. ChÝnh s² kÖt h²p nhuÇn nh² ®éc ®²o ®² khiÖn h²nh ¶nh c²a b² thÊt gÇn g²i, nh÷ng m¶ng tu²i th¬ l²i hiÖn vÖ s²ng ®éng, ch©n th²nh v² gi¶n d². Qua ®², trong d²ng h²i t²ng vÖ qu² khö, ng²i ch²u thÖ hiÖn n²i nh² th¬ng v« h²n v² biÖt ¬n b² s©u nÆng...

2. Nh÷ng suy nghÜ vÖ cuéc ®²i b² v² h²nh ¶nh bÖp l²a:

a. Suy ngÊm vÖ cuéc ®²i b²

- TÖ nh÷ng k² niÖm h²i t²ng vÖ tu²i th¬ v² b², ng²i ch²u suy nghÜ v² cuéc ®²i b². H²nh ¶nh c²a b² lu«n g³⁄⁴n v²i bÖp l²a:

“R²i s²m chiÖu l²i bÖp l²a b² n²n
Mét l²ng b² lu«n ñ s¹⁄²n
Mét ng²n l²a ch²a niÖm tin dai d¹⁄⁴ng ...”

H²nh ¶nh bÖp l²a ®²c thay thÖ b²ng h²nh ¶nh ng²n l²a cô thÖ h²n mang ý nghÜa Ên d², t²ng tr²ng cho ²nh s²ng, h²i Êm v² s² s²ng. C²i bÖp l²a m² b² n²n s²m s²m, chiÖu chiÖu kh«ng ph¶i chÖ b²ng nhi²n liÖu ng²i ta vén th²ng d²ng nh²m l²a m² ®² s²ng b²ng l²n th²nh ng²n l²a bÊt diÖt, ng²n l²a c²a t²nh y²u th¬ng lu«n ñ s¹⁄²n trong l²ng b², ng²n l²a c²a niÖm tin dai d¹⁄⁴ng, ng²n l²a th³⁄⁴p s²ng l²n niÖm tin, ý chÝ, hy v²ng v² ngh² lúc. SiÖp ng÷ “mét ng²n l²a” nhÊn m²nh t²nh y²u th¬ng Êm ²p b² d²nh cho ch²u. Ph¶i ch²ng chÝnh ng²n l²a l²ng b² ®² n²n l²n trong t©m

hắn ch, u, ý chÝ, nghP lúc vµ mét t×nh yªu cuéc sèng, mét niÒm tin t¬i s, ng vÒ nguy mai. §ã lµ biÓu hiÖn cña s¶c sèng mu«n ®êi bÊt diÖt mang niÒm yªu th¬ng, ý chÝ, nghP lúc, niÒm tin cña bµ truyÒn cho ch, u. Kh, i qu, t h¬n, ®ã lµ ý chÝ, lµ nghP lúc, lµ niÒm tin cña c¶ mét d©n tíc trong thêi kú lPch s¶ v« cïng kh¶ kh"n ®ã, niÒm tin vÒ mét nguy mai hµm b×nh, mét nguy mai t¬i s, ng vµ mét t¬ng lai tèt ®Ñp h¬n ®ang chø phÝa tríc. H×nh ¶nh cña bµ trong t©m hån nhµ th¬ kh«ng chØ lµ ngêi th³p l¶a gi÷ l¶a mµ cßn lµ ngêi truyÒn l¶a. L¶a Êy lµ l¶a niÒm tin, l¶a s¶c sèng truyÒn ®Õn c, c thÕ hÕ mai sau.

- Sù tÇn t¶o vµ ®øc hy sinh ch"m lo cho ngêi cña bµ ®íc t, c gi¶i thÓ hiÖn trong mét chi tiÖt rÊt tiªu biÓu:

*"Lên ®ên ®êi bµ biÖt mÊy n³ng ma
MÊy chóc n"m rãi, ®Õn tÊn b©y giê
Bµ vÉn gi÷ thãi quen dÊy sím
Nhãm bÖp l¶a Êp iu n¶ng ®îm
Nhãm niÒm yªu th¬ng, khoai s³n ngät bii
Nhãm nãi x«i g¹o mớ sớ chung vui
Nhãm dÊy c¶ nh÷ng t©m t×nh tuæi nhá".*

+ Cuéc ®êi bµ lµ mét cuéc ®êi ®Çy gian tru©n, vÊt v¶, nhiÒu lÊn ®ên, tr¶i qua nhiÒu n³ng ma têng nh kh«ng bao giê d¶t. H×nh ¶nh cña bµ còng lµ h×nh ¶nh cña bao ngêi phõn÷ ViÖt Nam gi÷u ®øc hy sinh dĩ gian tru©n vÊt v¶ vÉn s, ng l¶n t×nh yªu th¬ng.

+ Trong khæ th¬ thø s, u, **®iÖp tõ "nhãm"** ®íc nh³c ®i nh³c l¶i tíi bèn lÇn vµ mang nh÷ng ý nghÜa kh, c nhau. Nã cø b¶i ®³p cao dÇn nh÷ng nÐt kú l¹ vµ thiªng liªng cña bÖp l¶a. Tõ "nhãm" ®Çu tiªn : "Nhãm bÖp l¶a Êp iu n¶ng ®îm" nhãm lµ ®éng tõ thÓ hiÖn mét hµnh ®éng lµm cho l¶a bÐn, ch, y l¶n ngæn l¶a vµ mét bÖp l¶a hµm to¶n c¶ thÊt c¶ thÓ c¶m nhËn b»ng m³t thêng ®Ó xua tan ®i c, i gi, l¶nh cña mïa ®«ng kh³c nghiÖt ®Ó nÊu chÝn thøc "n vµ ®ã lµ mét bÖp l¶a rÊt b×nh d¶ cã ë mãi gian bÖp cña lµng quª ViÖt Nam. ThÕ nhng tõ "nhãm" trong nh÷ng c©u th¬ sau : "Nhãm niÒm yªu th¬ng khoai s³n ngät bii - Nhãm nãi x«i g¹o mớ sớ chung vui - Nhãm dÊy c¶ nh÷ng t©m t×nh tuæi nhá" th× tõ nhãm l¶i mang ý nghÜa ãn dõ. Cã nghÜa lµ bµ ®· nhãm l¶n, ®· kh¬i dÊy niÒm yªu th¬ng, nh÷ng ký øc ®Ñp, cã gi, trÞ trong cuéc ®êi mçi con ngêi. Bµ ®· truyÒn h¬i Êm t×nh ngêi, kh¬i dÊy trong t©m hån ch, u t×nh yªu th¬ng ruét th¶t, t×nh c¶m sớ chia t×nh ®o¶n kÖt vớ hµng xãm l, ng giÕng vµ réng ra n÷a lµ t×nh yªu quª h¬ng ®Êt níc. Vµ còng chÝnh tõ h×nh ¶nh bÖp l¶a, bµ kh¬i dÊy c¶ nh÷ng ký øc, kù niÒm tuæi Êu th¬ trong ch, u ®Ó ch, u lu«n nhớ vÒ nã còng cã nghÜa lµ nhớ vÒ céi nguån, nhớ vÒ ®Êt níc quª h¬ng, nhớ vÒ d©n tíc m×nh. Vµ nh vÊy h×nh ¶nh bÖp l¶a ®¬n s¬ gi¶n d¶ ®· mang ý nghÜa kh, i qu, t trø th¶nh ngæn l¶a trong tr, i tim - mét ngæn l¶a ãn chøa niÒm tin vµ s¶c sèng cña con ngêi.

b. Suy ngÉm vÒ h×nh ¶nh bÖp l¶a : BÖp l¶a kú l¹ vµ thiªng liªng:

+ Tõ ®ã nhµ th¬ ®· cã sù kh, i qu, t h×nh ¶nh tÊt c¶ c, c bÖp l¶a: "xi kú l¹ vµ thiªng liªng bÖp l¶a!" C©u th¬ c¶m th, n vớ cÊu tróc ®iÖu thÓ hiÖn sù ng¹c nhiªn, ngì ngung nh mét kh, m ph, ra mét ®iÖu kú dĩu gi÷a cuéc ®êi b×nh d¶. Tõ ngæn l¶a cña bµ, ch, u nhËn ra c¶ mét niÒm tin dai dĩng vÒ nguy mai, ch, u hiÓu ®íc linh hån cña mét d©n tíc vÊt v¶, gian lao mµ t×nh nghÜa.

3. Nại nhí cĩa ch, u vỒ bụ vự bỐp lỏa

- Khæ th¬ cuèi lụ lèi tù b¹ch cĩa ngêi ch, u ®i xa khi ®· trềng thụnh. Nhự th¬ ®· lụm nãi bết sọc m¹nh cêi nguần Êy. Kho¶ng c, ch vỒ kh«ng gian, thêi gian vự khải tr°m tụu, lỏa tr°m nhự, niỒm vui tr°m ng¶ kh«ng thỐ lụm ch, u l·ng quªn , nh s, ng vự h¬i Êm tỗ bỐp lỏa cĩa bự, cĩa quª h¬ng, kh«ng quªn ®ic nh÷ng lỂn ®Ển ®êi bự, tỂm lỜng Êm , p cĩa bự, nh÷ng tỂn tụp hy sinh v× t×nh nghƯa cĩa bự... Sã lụ ®¹o lý thuû chung cao ®Ểp cĩa con ngêi ViỐt Nam ®ic nu«i dừng trong mệi t©m hản con ngêi tỗ thuê Êu th¬.

- Bựi th¬ ®ic kỐt thốc b»ng **c©u hái tu tỗ**: “*Sím mai nựy bự nhữm bỐp lỏan cha?*”. C©u hái tu tỗ Êy gừi cho ngêi ®ắc c¶m nhỂn nh cã mét nại nhí kh³c kho¶i, thềng trùc, mét nại nhí ®au ®, u kh«n ngu«i, lu«n nhí vỒ bự. Nhí vỒ bự còng chÝnh lụ nhí vỒ quª h¬ng, nhí vỒ cêi nguần vự chổng ta l¹i b³t gÆp t×nh c¶m Êy “*S«i dỜng tiỒn ®a bự nêi*” mụ t, c gi¶ viỐt khi bự nêi qua ®êi, ®ã lụ nh÷ng t×nh c¶m kỶnh trắng, biỐt ¬n, lụ nại nhí th¬ng da diỐt cĩa ®øa ch, u dụnh cho ngêi bự kỶnh yªu cĩa m×nh: “*S«i m³t cụng gừ cụng thỂm thÝa yªu th¬ng - Dĩ da dĩ kh« ®i, tỂm lỜng kh«ng hỂp l¹i - Gừu kiªn nhỂn, bự cỜn hy vắng m·i - ChỖ mệi nguy r³n l¹i Ýt lèi thªm*”.

III. KỐt bựi:

- T, c gi¶ ®· rỂt thụnh c«ng trong viỐc s, ng t¹o mét h×nh tìng vĩa mang ý nghƯa thùc, vĩa mang ý nghƯa biỚu tìng: BỐp lỏa.

- KỐt híp miªu t¶, biỚu c¶m, tù sù vự b×nh luỂn: giăng ®iỚu vự thỐ th¬ t, m ch÷ phi híp vớ c¶m xóc, hải tềng vự suy ngỂm.

- **Bựi th¬ chøa ®ùng mét ý nghƯa, triỐt lý thÇm kỶ**: nh÷ng g× th©n thiỐt cĩa tuæi th¬ mệi ngêi ®ều cã sọc to¶ s, ng, n©ng ®i con ngêi suèt hụnh tr×nh dụi rếng cĩa cuéc ®êi. T×nh yªu th¬ng vự lỜng biỐt ¬n bự chÝnh lụ mét biỚu hiỂn cô thỐ cĩa t×nh yªu th¬ng, sù g³n bả vớ gia ®×nh, quª h¬ng, ®Êt níc.

* Mét sè c©u hái xoay quanh bựi th¬

C©u 1: H·y nªu nhỂn xĐt vỒ h×nh ¶nh tìng trng cĩa h×nh tìng “bỐp lỏa”.

Gừi ý: H×nh ¶nh bỐp lỏa vèn lụ h×nh ¶nh thỂt cĩa bỐp lỏa mụ nguy nguy ngêi bự nhen lỏa nỂu c¬m. Nhng bỐp lỏa l¹i trê thụnh h×nh ¶nh tìng trng, gừi l¹i tỂt c¶ nh÷ng kù niỒm Êm , p cĩa hai bự ch, u. Lỏa thụnh ra ngần lỏa t×nh yªu, lỏa niỒm tin, ngần lỏa bết diỐt cĩa t×nh bự ch, u, t×nh quª h¬ng ®Êt níc. BỐp lỏa mụ ngêi bự Êp iu hay chÝnh lụ t×nh yªu th¬ng mụ bự n©ng niu dụnh tỂt c¶ cho ch, u, tỗ viỐc d¹y ch, u lụm, ch°m ch, u hắc, b¶o ch, u nghe. BỐp lỏa còng lụ n¬i bự nhữm lãn t×nh c¶m, kh, t vắng cho ngêi ch, u. Nhữm lỏa do ®so còng vĩa cã nghƯa thùc, vĩa cã ý nghƯa tìng trng.

C©u 2: H×nh ¶nh bỐp lỏa gừi l¹i nh÷ng kù niỒm nựo gi÷a bự vự ch, u? V× sao ngêi ch, u cã “ngần lỏa tr°m tụu, cã lỏa tr°m nhự, cã niỒm vui tr°m ng¶ mụ vỂn kh«ng quªn nh³c vỒ bỐp lỏa”?

Gừi ý:

H×nh ¶nh bỐp lỏa gừi l¹i trong lỜng ch, u kù niỒm vỒ n°m lãn bèn tuæi ®ãi kĐm, bỐp khải hun nhìm m³t. Rải nh÷ng mĩa v¶i chÝn, chim tu hó kªu, nh÷ng c©u chuyỒn kỐ cĩa bự. Nh÷ng viỐc bự d¹y b¶o, bự ch°m ch, u hắc, bự lo l³ng cho mãi ngêi. BỐp lỏa gừi l¹i nh÷ng niỒm vui cĩa nãi x«i g¹p mõi, niỒm yªu th¬ng, nh÷ng t©m

txnh tuæi th-. BỐp lỏa tĩng trng cho txnh c¶m v÷ng bỒn cĩa bụ ch, u, txnh quª h-
-ng s©u nÆng. ChÝnh vx thỖ, khi ngêi ch, u ®i xa, cĩa nh÷ng niỒm vui mĩi, cĩa
nh÷ng txnh c¶m mĩi, cĩa nh÷ng bỖn bê mĩi, nhng vỂn kh«ng thÓ quãn bỖp lỏa, n- i ñ
s½n txnh c¶m bụ ch, u, quª h- ng.

C©u 3: Ph©n tÝch gi, trÞ nghĨ thuỂt cĩa ®iỖp tỖ “nhẫ” trong khæ th-
sau:

“Nhẫ bỖp lỏa Êp iu nẵng ®ĩm
Nhẫ niỒm yªu th- ng khoai s½n ngăt bĩi
Nhẫ nãi x«i g½p mĩi xĩ chung vui
Nhẫ dỄy c¶ nh÷ng t©m txnh cuæi nhá”.

- §iỖp tỖ “nhẫ” ®ĩc nh½c lĩ 4 lẶn lựm to¶ s, ng h- n nĐt “kú l¹” vµ thiªng liªng
bỖp lỏa. BỖp lỏa cĩa txnh bụ ®· nhẫ lẵn trong lỈng ch, u bao ®iỒu thiªng liªng, cú
l¹. TỖ: “nhẫ” ®øng ®Çu mçi dỈng th- mang nhiỒu ý nghĨa : TỖ bỖp lỏa cĩa bụ
nh÷ng gx ®ĩc nhẫ lẵn, kh- i lẵn ?

- Kh- i dỄy txnh c¶m nẵng Êm.
- Kh- i dỄy txnh yªu th- ng, txnh lựng nghĨa xẵm, quª h- ng.
- Kh- i dỄy nh÷ng kũ niỒm tuæi th-, bụ lự cẻi nguãn cĩa niỒm vui, cĩa ngăt bĩi
nẵng ®ĩm, lự khẻi nguãn cĩa nh÷ng t©m txnh tuæi nhá.

=> §ã lự bỖp lỏa cĩa lỈng nh©n , i, chia sĩ niỒm vui chung.

nh trĩng
Nguyễn Duy

A. KiỂn thóc c- b¶n

1. T, c gi¶:

- Nguyễn Duy (1948) quª ề Thanh Ho, .
- xng thóc thỖ hỖ nhự th- qu©n ®ẻi trẻng thựnh tríc cuéc chiỂn chẻng Mũ cừu
níc.

- Sau chiỂn tranh, Nguyễn Duy vỂn say sa vµ tiỖp t©c con ®ẻng th- cĩa m×nh.
Th- «ng nguy cựng ®Ễm ®µ, æn ®¶nh mét phong c, ch, mét giãng ®iỒu “quen
thóc mụ kh«ng nhựm ch, n”.

- Th- Nguyễn Duy cĩa gĩu chỂt triỖt lý, thiªn vỒ chiỒu s©u nẻi t©m víi nh÷ng
trĩn trẻ, day đọt, suy t.

- C₃c t₃c phÈm chÝnh: C₃t tr³/₄ng (th³ 1973), ÿnh tr³ng (1978), MÑ vµ em (th³ 1987)...

- T₃c gi¶ ®· ®íc nhÈn c₃c gi¶i thÈng: Gi¶i nhÈt th³ tuÇn b₃o “V³n nghÖ (1973); Gi¶i A vÒ th³ cña hÉi nhµ v³n ViÖt Nam (1985).

2. T₃c phÈm:

a. *Hoµn c¶nh s₃ng t₃c*: Bụi th³ ra ®êi n³m 1978 t³i th¶nh phÈ Hả ChÝ Minh. (Ba n³m sau nguy kÖt thóc chiÖn tranh, gi¶i phảng miÖn Nam, thÈng nhÈt ®Êt níc).

b. *Kh₃i qu₃t néi dung, nghÖ thuËt*:

*** Néi dung:**

- Bụi th³ lµ lêi nh³/₄c nhÈ vÒ nh÷ng n³m th₃ng gian lao ®· qua cña cuéc ®êi ngêi lÝnh g³/₄n bã vớ thi²n nhi²n, ®Êt níc, b×nh dÞ, hiÖn hÈu.

- Tõ ®ã, gâi nh³/₄c ngêi ®äc th₃i ®é sÈng “uÈng níc nhí ngu²n”, ©n nghÜa thuû chung c¶ng qu₃ khø.

*** NghÖ thuËt:**

- Giång ®iÖu t©m t×nh, tù nhi²n kÖt hÞp gi÷a yÖu tè tr÷ t×nh vµ tù sù.

- H×nh ¶nh giµu tÝnh biÓu c¶m: tr³ng giµu ý nghÜa biÓu tÝng.

c. *ThÓ th³ - Ph÷ng thøc biÓu* ®¹t: ThÓ th³ 5 ch÷ - phí hÞp vớ ph÷ng thøc biÓu ®¹t kÖt hÞp hµi hoµ gi÷a biÓu c¶m (tr÷ t×nh) vµ tù sù.

d. *Bè cc cña bụi th³*:

* **M¹ch vÈn ®éng c¶m xóc**: Bụi th³ lµ c©u chuyÖn nhá ®íc kÓ theo tr×nh tù thêi gian t qu₃ khø ®Ön hiÖn t³i vớ c₃c mÈc sù kiÖn trong cuéc ®êi con ngêi. Dßng c¶m xóc cña nhµ th³ cng ®íc béc lé theo m¹ch tù sù. Theo dßng tù sù Êy m¹ch c¶m xóc ®i t qu₃ khø ®Ön hiÖn t³i vµ l³/₄ng kÖt trong c₃i “giËt m×nh” cuèi bụi th³.

* **Bè cc**: Bụi th³ chia lµm 3 phÇn:

- 3 khæ th³ ®Çu: ký øc vÒ vÇng tr³ng trong qu₃ khø cña t₃c gi¶ vµ trong hiÖn t³i.

- Khæ 4 t×nh huÈng bÊt ngê khiÖn hải øc lĩa vÒ.

- 2 khæ cuèi: sù hÈi hÈn cña t₃c gi¶ vx ®· l·ng qu²n vÇng tr³ng.

e. *NhÈn xÐt vÒ sù kÖt hÞp gi÷a yÖu tè tù sù vµ yÖu tè tr÷*:

- Bụi th³ mang d₃ng dÊp mét c©u chuyÖn nhá, mét lêi t©m t×nh kÓ theo tr×nh tù thêi gian. Dßng c¶m hng tr÷ t×nh cña nhµ th³ men theo m¹ch tù sù ®ã. È qu·ng thêi gian qu₃ khø ®· cã mét sù biÖn ®æi, mét sù thùc ®₃ng chó ý: b³/₄t ®Çu t hải øc vÒ “hải nhá”, “hải chiÖn tranh” sÈng gÇn gòi, g³/₄n bã vớ thi²n nhi²n, vớ vÇng tr³ng: “ngì kh«ng bao giê qu²n - c₃i vÇng tr³ng t×nh nghÜa”. TiÖp ®ã lµ sù ®æi thay cña hoµn c¶nh hiÖn t³i: “Tõ hải vÒ th¶nh phÈ”, con ngêi sÈng vớ nh÷ng tiÖn nghi hiÖn ®¹i mụ qu²n ®i vÇng tr³ng: “vÇng tr³ng ®i qua ng² - nh ngêi dng qua ®-êng”.

- Trong dßng diÖn biÖn theo thêi gian, sù viÖc bÊt thÈng ã khæ th³ thø t: “Th×nh l×nh ®ín ®iÖn t³/₄t” chÝnh lµ bíc ngoÆt ®Ó t₃c gi¶ béc lé c¶m xóc, thÓ hiÖn chñ ®Ò t₃c phÈm. VÇng tr³ng trßn ã ngoµi kia, tr²n kia ®êi lËp vớ “phßng buyn-®inh tòi om”. ChÝnh vx xuËt hiÖn ®ét ngét trong bèi c¶nh Êy, vÇng tr³ng bÊt ngê mụ tù nhi²n ®· gâi ra bao kû niÖm nghÜa t×nh.

B. Ph©n tÝch bụi th³:

1. C©u chuyÖn vÒ mèi quan hÖ gi÷a nhµ th³ vµ vÇng tr³ng:

a. Hai khæ th³ ®Çu, t₃c gi¶ ®· gâi l³i nh÷ng kû niÖm ®Ñp, t×nh c¶m g³/₄n bã gi÷a con ngêi vµ vÇng tr³ng trong qu₃ khø.

- Bền c©u th¬ g³⁄⁴n vớ giăng kÓ thñ thØ, t©m t×nh “hải nhá”, “chiÕn tranh” ®· gîi l¹i mét qu·ng thêi gian dui tở thêi niªn thiÕu ®Õn lóc trêng thụn vµ nhËt lụ trong nh÷ng nãm th·ng gian lao thêi chiÕn tranh. C¶ mét qu·ng thêi gian dui cả biÕt bao kù niÕm ®Ñp vớ tr·ng. Khæ th¬ mē ra mét kho¶ng kh«ng gian, thêi gian bao la:

*“Hải nhá sèng vớ ®·ng
Vớ s«ng rải vớ bó
Hải chiÕn tranh ẽ rỗng
VÇng tr·ng thụn tri kù”*

- Cuéc sèng vËt v¶ gian lao nhng gÇn gòi vớ thiªn nhiªn: “vớ ®·ng”, “vớ s«ng”, “vớ bó”, “ẽ rỗng”.

- Trong dßng hải têng, t, c gi¶ ®· kh, i qu, t v¶ ®Ñp của cuéc sèng b×nh dþ, v« t, hản nhiªn vµ kh¼ng ®Þnh t×nh c¶m g³⁄⁴n bã bÒn chÆt của con ngêi vớ vÇng tr·ng lụ “tri kù”, “t×nh nghÜa”.

+ Tr·ng lụ ngêi ban chia s¶ mãi vui buồn, tr·ng ®·ng cam céng khæ, xoa dþu nh÷ng ®au th¬ng, nham nhẽ của chiÕn tranh b»ng thø, nh s·ng m, t dþu...

+ Tr·ng lụ ngêi b¹n ®·ng hính træn mçi bíc ®êng gian lao nªn tr·ng hiÕn diÕn nh lụ h×nh ¶nh của qu, khø, lụ hiÕn th©n của ký ợc chan hõp t×nh nghÜa...

*“TrÇn trôi vớ thiªn nhiªn
hản nhiªn nh c©y cá
ngì kh«ng bao giê quªn
c, i vÇng tr·ng t×nh nghÜa”*

- ẽ ®©y vÇng tr·ng ®íc nh©n ho, ®Ó trẽ thụn ngêi b¹n tri kù vớ nh©n vËt tr÷ t×nh của bụi th¬. Vớ sù g³⁄⁴n bã t×nh nghÜa Ýy nhµ th¬ ®· tống t©m niÕm “kh«ng bao giê quªn”. Giăng th¬ hải têng ®Òu ®Æn nhng tở “ngì” nh b, o hiÕu tríc sù xuÊt hiÕn của nh÷ng biÕn chuyÕn trong c©u chuyÕn của nhµ th¬.

b. Khæ th¬ thø ba ®a ngêi ®ăc trẽ vÒ hiÕn t¹i vớ nh÷ng ®æi thay trong mèi quan hÖ của nhµ th¬ vớ vÇng tr·ng:

*“Tở hải vÒ thụn phè
quen, nh ®iÕn, cõa g¬ng
vÇng tr·ng ®i qua ngâ
nh ngêi dng qua ®êng”*

- T, c gi¶ ®· t¹o ra sù ®èi lËp vÒ hõn c¶nh sèng của con ngêi trong hiÕn ®¹i vớ qu, khø. “, nh ®iÕn của g¬ng” lụ c, ch nãi ho, n đô tîng trng cho cuéc sèng ®Çy ®ñ, tiÕn nghi, khÐp kÝn trong nh÷ng cñn phßng hiÕn ®¹i, xa rời thiªn nhiªn. Tríc ®©y con ngêi sèng vớ s«ng, ®·ng, bó, rỗng, thiªn nhiªn, cßn giê ®©y l¹i sèng vớ nh÷ng tiÕn nghi ®Çy ®ñ: , nh ®iÕn, cõa g¬ng, phßng puyn-®inh.

- Tở ®ã nhµ th¬ diÕn t¶ sù ®æi thay trong t×nh c¶m của con ngêi l·ng quªn vÇng tr·ng tống mét thêi lụ tri kù. C, i b¹c bã v« t×nh ®Õn vớ ngêi ta tở tở, kÝn ®, o, khã nhËn ra: “VÇng tr·ng tri kù, t×nh nghÜa” trẽ thụn “ngêi dng qua ®êng”. VÇng tr·ng vËn “®i qua ngâ” nhng con ngêi hê h÷ng, thê -, kh«ng cßn nhËn ra tr·ng ®· tống lụ ngêi tri kù, t×nh nghÜa mét thêi. Con ngêi trong cuéc sèng ®Çy ®ñ, h¹nh phúc, Êm ảm dõ v« t×nh hay còng cả thÓ lụ cè t×nh quªn ®i qu, khø gian khæ, ®au th¬ng. T©m lý Ýy kh«ng ph¶i lụ c, biÕt. ThÕ nªn ngêi ta vËn thêng nh³⁄⁴c nhẽ nhau: “ngăt nbii nhí lóc ®³⁄⁴ng cay”, ®Ó kh«ng bao giê quay lng l¹i vớ qu, khø cao ®Ñp ®Çy t×nh ngêi.

- C©u chuyÖn t©m tnh ®íc kÓ rÊt gi¶n d, mc m¹c, ging th th thm nh ®ang trß chuyÖn, gi·i by t©m sù, li th tr÷ tính, s©u l³ng, qua ® t,c gi¶ ®· thÓ hiÖn nh÷ng c¶m xóc hÖt sc ch©n thành. Nhp th chm, nh÷ng ch÷ ®Çu c©u th kh«ng viÖt hoa diÖn t¶ dng suy nghÜ min man ca nh th.

c. *Kh th th t l mét tnh hung bÊt ng x¶y ra lm chuyÖn m¹ch c¶m nghÜ của t,c gi¶:*

- Lng qun v« tnh c thÓ l m·i m·i nếu kh«ng c mét bÊt ng. Hm c¶nh bi th ®íc ®y ®n bíc ngot mi khi "thành lnh ®n ®iÖn t³t - phng buyn-®inh ti om". §©y l mét tnh hung rÊt quen thuc, rÊt thc nhng cng tnh hung Êy ®· to nn bíc ngot ®Ó t,c gi¶ bc l c¶m xóc, thÓ hiÖn ch ® t,c phm.

"Thnh lnh ®n ®iÖn t³t

phng buyn-®inh ti om

vi bÊt tung ca s

®t ngt vng trng trßn"

- Bn c©u th với hai t "thnh lnh, ®t ngt" ®íc ®¶o trt tù, to nn nhp th nhanh, nhn mnh sù viÖc bÊt thng: "®n ®iÖn t³t, phng ti om" > < "vng trng trßn" to¶ sng. Tnh hung bÊt ng ®· to nn sù ®i lp gi÷a nh sng v bng ti. Ni thnh ph hiÖn ®i vi nh ®iÖn, ca gng khiÖn ngi ta ch³ng máy khi cn v Ýt ch ý ®n nh trng, ch ®n khi t³t ®iÖn th mi li c dp ®i diÖn vi "vng trng trßn". V trong kho¶nh kh³c bÊt ng t bng ti bíc ra nh sng, ngi ta kh«ng khi ngi ngng, bng hng khi nhn ra vng trng vn trßn nh xa, ®p ®i, ®Çy ®n, vn nguyn kh«ng máy may st m. ViÖc "bÊt tung ca s" ch l mét viÖc lm theo thời quen. Những khi ngi v trng mt nhn mt th tnh xa nghÜa c dng tro ln trn vn, ® ®Çy - mét sù tnh c m nh ®íc s³p ®t. Dng nh vng trng "trßn vnh vnh" vn lun ®ng bn ca s ch ®i. Trng xut hiÖn ®t ngt ®· c sc rung ®ng mnh m lm thc tnh nh÷ng c¶m xóc v ®nh thc lng t©m con ngi.

- §©y l kh th quan trng trong câu t ton bi. Chnh ci kho¶nh kh³c bÊt ng Êy ®· to nn bíc ngot trong m¹ch c¶m xóc ca nh th.

- Trng thin nhin kh«ng ph¶i ch khi ®n t³t mi "®t ngt" xut hiÖn. "§t ngt" diÖn t¶ trng thi c¶m xóc th¶ng tht, bÊt ng ca nh th khi nhn ra trng vn trßn, vn to¶ sng, vn ®ng hnh cng con ngi.

2. Hnh tng vng trng v c¶m xóc, suy ngm ca nh th

a. *Kh th th nm diÖn t¶ sù xóc ®ng mnh liÖt ca nh th.*

"Nga mt ln nhn mt

c ci gng rng

nh l ®ng v b

nh l sng l rng"

- Nh th lng l ®i diÖn vi trng trong t th lng im c phn thnh knh: "Nga mt ln nhn mt". T "mt" cui c©u th l **t nhiu nghÜa**, to nn sù ® dng nghÜa ca ý th.

+ Nh th ®i diÖn vi mt trng, ngi bn tri k mnh ®· lng qun, vng trng ®i diÖn với con ngi hay nói cách l qu kh ®i diÖn vi hiÖn ti; thu chung tnh nghÜa ®i diÖn vi bc bo, v« tnh v lng qun ®Ó t th v sù bi bc ca mnh.

+ Sèi diÖn vớ tröng nhự th÷ lưm thøc tØnh t×nh c¶m, l÷ng t©m con ngêi: nh
nh×n thÊy c¶ mÆt trong Òã vư t vËn l÷ng t©m, hæ thÑn, ©n hËn vÒ sù thay Òæi
cũa m×nh.

- Cuéc sèng Òèi tho¹i kh«ng lêi trong kho¶nh kh³⁄⁴c Êy Ò· lưm nhự th÷ “rng rng”
xóc Òéng vx qu, khø vÊt v¶ gian lao nhng trun ngËp niÖm vui cöng vớ tröng, vớ thiæn
nhiæn bÊy l©u tæng Ò· l÷ng quãn bçng ãa vÒ trong nçi nhí. “rng rng” nhng muèn khãc
mụ cø nghÑn nguo...

- Cuéc sèng hiÖn t¹i nh ngöng l¹i Ò Ó con ngêi soi vưo qu, khø, vưo mét thêi hæ Ò·
l÷ng quãn - soi vưo chÝnh m×nh. Cã qu, khø xa vư gÇn, Ò Êt níc vư quª h÷ng, thiæn
nhiæn vư cuéc sèng, lao Òéng vư chiÖn Ò Êu, tËp thÓ vư c, nh©n. Tröng cßn gîi lãn
h×nh ¶nh cũa hiÖn t¹i, sù gîu ÒÑp, nçi gian lao vÊt v¶ cßn ph¶i phËn Ò Êu, niÖm tin
vư hy vãng, sù hïng vÛ cũa thiæn nhiæn vư sọc m¹nh cũa con ngêi trong cuéc sèng
th«ng qua mét lo¹t c, c ÒiÖp tã “nh lư” cöng nhþp th÷ dãn dËp, c, c h×nh ¶nh liÖt kª:
“nh lư Òång lư bÓ - nh lư s«ng lư röng”. TÊt c¶ lưm cho ngêi Òæc thùc sù xóc Òéng
vư hõm chung c¶m xóc vớ tr÷ t×nh cũa búi th÷.

b. Khæ th÷ cuèi thÓ hiÖn nh÷ng suy ngËm s©u s³⁄⁴c vư triÖt lý nh©n sinh cũa
nhự th÷ qua h×nh tîng tröng.

“Tröng cø trßn vưnh v¹nh

kÓ chi ngêi v« t×nh

, nh tröng im phöng ph³⁄⁴c

Òñ cho ta giËt m×nh”

- Trong cuéc gÆp l¹i kh«ng lêi nuy tröng vư ngêi nh cã sù Òèi lËp. Trng Ò· trë
thụnh biÓu tîng cho sù bÊt biÖn, vÛnh h÷ng kh«ng thay Òæi. “Tröng cø trßn vưnh
v¹nh” biÓu tîng cho sù trßn ÒÇy, thuû chung, trãn vÑn cũa thiæn nhiæn, qu, khø, dĩ
cho con ngêi Òæi thay “v« t×nh”.

- , nh tröng cßn Òíc nh©n ho, “im phöng ph³⁄⁴c” kh«ng mét lêi tr, ch cø, gîi liãn t-
êng ÒÖn c, i nh×n nghiãm kh³⁄⁴c mụ bao dung, Òé lîng cũa ngêi b¹n thuû chung,
t×nh nghÛa, nh³⁄⁴c nhë nhự th÷ vư mçi chóng ta: con ngêi cã thÓ v« t×nh quãn nhng
thiæn nhiæn, nghÛa t×nh qu, khø thx lu«n trßn ÒÇy, bÊt dĩÖt.

- T×nh c¶m cũa tröng, tÊm lßng cũa tröng chÝnh lư t×nh c¶m cũa nh÷ng ngêi
Òång chÝ Òång Òéi, cũa Òång bưo, cũa nh©n d©n. Sù im lÆng Êy lưm nhự th÷
“giËt m×nh” thøc tØnh, c, i “giËt m×nh” cũa l÷ng t©m nhự th÷ thËt Ò, ng tr©n
trăng, nã thÓ hiÖn sù suy nghÛ, tr÷n trë tù Ò Êu tranh vớ chÝnh m×nh Ò Ó sèng tèt
h÷n. GiËt m×nh Ò Ó kh«ng chx m vư l÷ng quãn. GiËt m×nh Ò Ó kh«ng Ò, nh mÊt
qu, khø. Con ngêi giËt m×nh tríc , nh tröng lÆng lĩ lư sù thøc tØnh cũa nh©n c, ch trë
vÒ vớ l÷ng t©m trong s¹ch, tèt ÒÑp.

- Dßng th÷ cuèi dãn ðn biÖt bao niÖm t©m sù, lêi s, m hêi “n nñ dĩ kh«ng cËt
lãn nhng chÝnh vx thÓ cụng trë nãn , m ¶nh, day dõt.

- Qua Òã NgutyÖn Duy muèn gîi ÒÖn mãi ngêi lêi nh³⁄⁴c nhë vÒ lĩ sèng, vÒ Ò¹o
lý ©n nghÛa thuû chung.

“, nh tröng” cũa NguyÖn Duy g©y nhiÖu xóc Òéng bëi c, ch dĩÖn t¶ b×nh dþ nh lêi
t©m sù, lêi tù thó, lêi nh³⁄⁴c nhë ch©n thụnh. Giãng th÷ trÇm tÛnh, s©u l³⁄⁴ng. Tø
th÷ bÊt ngê mớ l¹.

“_nh tr_ng” của Nguy_ôn Duy g_ây nhi_ều xóc _éng b_éi c_ách di_ôn t_ủ b_xnh d_p nh l_êi t_ôm s_ù, l_êi t_ù th_ó, l_êi nh_3/4c nh_é ch_ón th_ụnh. Gi_áng th_ư tr_çm t_ũnh, s_ou l_3/4ng. T_ø th_ư b_êtt ng_ê m_í l_1.

“_nh tr”ng” cũ ý nghĩa s©u s³⁄⁴c, kh_i qu_t bēi lēi nh³⁄⁴n nhñ kh«ng chø dịnh riēng cho nh÷ng ngēi l_ynh chēng Mũ mụ nã cũ ý nghĩa vớ tēt c¶ mǎi ngēi, mǎi thēi – trong ®ã cũ chōng ta.

II. Kĩ thuật vẽ giảng và học của bài thơ

“_nh tr_ng” kh«ng chø thnh c«ng ẽ triĩt lý s©u xa cĩa nh©n vẫ tr÷ t_xnh mụ
cĩn thnh c«ng ẽ nghĩ thuẫt kĩt cẽu, giång ®ĩu:

- Lự sù kỐt híp hụi hợm, từ nhĩn gi÷a từ sù vự tr÷ t÷nh. Sù viỐc trong từ sù đén m¹ch cho c¶m xóc tr÷ t÷nh, lựm cho c¶m xóc ch©n thựnh, tha thiỐt.

- Thố th $\rightarrow$ 5 ch÷ phỉ híp vớ chÊt từ sù ®íc thố hiỐn b»ng giảng ®iỐu t©m t×nh, thêm thÝa. C₁ch tr×nh bụy c₂c ch÷ ®Çu dỈng th $\rightarrow$ lụm cho c₂c sù viỐc diỐn ra liỒn m¹ch vỒ ý tềg cồg nh vỒ h×nh ¶nh th $\rightarrow$.

- Nhƣp th→ khi tr◁i ch◁y, tù nhi◁n, nhƣp nhúng theo lƣi kÓ; khi ng©n nga thiÓt tha c◁m xóc; lóc l◁i tr◁m l³/₄ng ®Çy ³/₄p suy t.

KỔt cỂu, giǎng ỜiỔu th↯ lựm nǎi bỂt chñ Ờ Ờ cña t,c phỀm t1o nǎn tỶnh chỒn thùc, chỒn thựnh sỏc truyỜn cẦm sỒu s3/4c cho t,c phỀm, gỖy Ờn tੰg m1nh vớ ngừi Ờ ấc.

III. Chñ ®Ò bµi th¬, chñ ®Ò Êy cã liªn quan ®Õn ®¹o lý, lĩ sèng cñ d©n t¸c ViÖt Nam ta:

* **Chñ** ® **Ò**: tở mét c©u chuyÖn riāng, búi th¬ cÊt lān lēi tù nh³⁄c nhē thÊm thÝa vÒ th¬i ®é, tñnh c¶m ®èi vói nh÷ng n¬m th¬ng qu, khø gian khæ mụ nghÜa tñnh ®èi vói thiān nhiān, ®Êt níc bñnh dþ.

* **Gìi l²n nh÷ng suy nghÛ vÒ ®¹o lý, lí sèng cñn ng²i ViÖt Nam ta:** búi th¬nh mét c©u chuyÖn ri²ng nhng cã s¶c kh¶i qu¶t rÊt lín. Nã kh«ng chØ lµ c©u chuyÖn cñn ri²ng nhµ th¬, ri²ng mét ng²i mµ lµ cñn c¶ mét thÕ hÖ ®· tr¶i qua nh÷ng n²m dui chiÖn tranh gian khæ, mét m¶t, ®· tång sèng gi÷a thi²n nhi²n, sèng gi÷a nh©n d©n t¶nh nghÛa. Giê ®©y sèng trong c¶nh hoµ b¶nh víi nh÷ng tiÖn nghi ®Çy ®ñ, hiÖn ®¹i, ng²i ta cã thÓ thay ®æi, ®nh mét qu¶ khø, ®nh mét nghÛa t¶nh ®Ó r¶i mét lóc nµo ®ã l¹i ph¶i ©n hËn, ¶n n²n. C©u chuyÖn nh½c nhẽ chóng ta ®õng bao giê qu¶n qu¶ khø, ®õng bao giê trë th¶nh nh÷ng kÐ v« t¶nh, v« nghÛa, b¹c bï, v« ¶n. “®nh tr¶ng” n²m trong m¹ch c¶m xóc “Uèng níc nhí ngu¶n” gii l²n ®¹o lý sèng thuû chung ®· trë th¶nh truyÖn theng tèt ®Ñp cñn téc ViÖt Nam.

*** Mét sè c©u hái xoay quanh bài th-**

C©u 1: nh tr"ng lư mét nhan ®Ò ®a nghŰa. H·y ph©n tÝch.

- Chúng ta ®· tổng biÕt ®Õn vÇng trång nhĩ cè h-ng cĩa tiªn thi Lý B¹ch, tổng rung c¶m tríc vớ ®Ñp cĩa nh trång - ngêi b¹n tri c¶m vớ ngêi tĩ céng s¶n Hả ChÝ Minh (Vãng nguyÕt - NKTT). Vµ vớ búi th- nh trång, NguyÔn Duy ®· lµm phong phó vµ giu cĩa thãm vớ ®Ñp còng nh ý nghĨa cĩa vÇng trång ®· quen thuéc tĩ ngun ®êi.

- Tríc hỐt, ưnh trưंग cĩa NguyÔn Duy Lự h×nh ưnh ®Ńp cĩa thiện nhiện vớ tÊt cư nh÷ng g× lự thi vP, gCh gòi, hẫ nhiệ, t-i m.t. ưnh trưंग gCh vớ tuæi Êu th÷ cĩa t.c giư (d/c). VCng trưंग Êy hẫ nhiệ nh cuéc sềng, nh ®Êt trêi (d/c).

- Nhng nŏu chø cã vĒy, nh trĒng cĩa NguyĒn Duy sĩ lĒn vĩ v« vµn nh trĒng khĩc trong thĒ ca hiĒn ®ĩ. Cŏng giĒng nh trĒng cĩa ngāi bĩn tĩ, vCng trĒng cĩa NguyĒn

Duy ①· thụn̄h “tri kũ”, nḡi b̄n t̄xnh nghŭa. ̄nh tr̄ng th̄i chiŌn nh chia sĩ nh÷ng th̄ th̄ch c̄n̄a chiŌn tranh, nh c̄ng nhũ th̄ v̄m ①̄ng ①̄i tr̄i qua nh÷ng kũ niŌm c̄n̄a th̄i “ẽ r̄ng”. V̄ng tr̄ng tri kũ, v̄ng tr̄ng t̄xnh nghŭa Ẽy: d̄u Ẽn c̄n̄a m̄t th̄i gian kh̄: “nḡi kh̄ng bao gī qūn”.

- Nhng nhan ①̄ “̄nh tr̄ng” c̄n̄a th̄c s̄u s̄̄c, ý nghŭa b̄i v̄ng tr̄ng Ẽy c̄n̄a l̄u biŌu t̄ng cho qū, kh̄ nghŭa t̄xnh - ký ̄c ḡ̄n v̄i cūc kh̄ng chiŌn ch̄ng Mũ c̄u n̄c cam go m̄p h̄ng.

- Cūc s̄ng h̄p b̄xnh “̄nh ①̄iŌn c̄n̄a ḡng, buyn ①̄inh” ①̄ khiŌn cho nhũ th̄ nh̄n ̄nh tr̄ng nh m̄t “nḡi d̄ng qua ①̄̄ng”. Con nḡi t̄ng m̄t th̄i chiŌn ①̄̄u, t̄ng ngang d̄c tr̄n nhiŌu chiŌn tr̄ng ①̄ c̄ l̄c nh l̄ng qūn qū, kh̄. Nhng r̄i th̄xnh l̄xnh ①̄n ①̄iŌn t̄̄t... “①̄̄t nḡt v̄ng tr̄ng tr̄n”. V̄ng tr̄ng Ẽy ①̄ ①̄nh th̄c ký ̄c c̄n̄a t̄c gī, c̄n̄a th̄i h̄i tr̄i ViŌt Nam trong nh÷ng nḡy ①̄nh Mũ, th̄ng Mũ.

- ̄nh tr̄ng l̄̄ng l̄i tō s̄ng trong bụi th̄ hay l̄̄ng l̄i nh l̄i nh̄̄c nh̄ gīn d̄p m̄p s̄u l̄̄ng, kh̄ng ①̄̄c ph̄p l̄ng qūn qū, kh̄, c̄n̄a nh÷ng th̄ th̄ch, nh÷ng hy sinh, nh÷ng t̄n th̄i th̄i ①̄nh Mũ ̄c liŌt m̄i c̄n̄a cūc s̄ng h̄p b̄xnh nḡy h̄m nay.

C̄u 2: H̄nh ̄nh v̄ng tr̄ng v̄m c̄m x̄c c̄n̄a nhũ th̄ NguyŌn Duy qua bụi th̄ “̄nh Tr̄ng”.

- H̄nh ̄nh v̄ng tr̄ng trong bụi th̄ l̄u m̄t h̄nh t̄ng ①̄a nghŭa.

+ Tr̄c h̄i, v̄ng tr̄ng l̄u m̄t h̄nh ̄nh c̄n̄a thīn nhīn khōng ①̄t, h̄n nhīn, t̄i m̄t. Trong hai kh̄ th̄ ①̄u, v̄ng tr̄ng hiŌn ra trong kh̄ng gian c̄n̄a rūng ①̄̄ng, s̄ng biŌn, n̄i r̄ng. S̄ l̄u v̄ng tr̄ng c̄n̄a “h̄i nh̄a s̄ng v̄i ①̄̄ng” v̄m sau n̄y l̄u “h̄i chiŌn tranh ẽ r̄ng”. L̄c Ẽy, con nḡi s̄ng gīn d̄p, “tr̄n tr̄i v̄i thīn nhīn - h̄n nhīn nh c̄y cá”. V̄ng tr̄ng tr̄ thụn̄h nḡi b̄n tri kũ, thụn̄h “v̄ng tr̄ng t̄xnh nghŭa” ḡ̄n b̄a trong sūt nh÷ng n̄m th̄ng t̄o th̄u Ẽu th̄ ẽ qū nhũ, ①̄iŌn h̄i chiŌn tranh s̄ng ẽ r̄ng.

S̄n khi v̄o thụn̄h ph̄, s̄ng gīa nh÷ng tiŌn nghi hiŌn ①̄i “quen ̄nh ①̄iŌn, c̄n̄a ḡng”, con nḡi b̄ng qūn ①̄i c̄i v̄ng tr̄ng “nḡi kh̄ng bao gī qūn” kia, b̄ng v̄ t̄xnh v̄i “c̄i v̄ng tr̄ng t̄xnh nghŭa” kia. S̄ v̄ t̄xnh ①̄iŌn m̄c t̄n nh̄n:

V̄ng tr̄ng ①̄i qua nḡa

Nh nḡi d̄ng qua ①̄̄ng

R̄i ①̄iŌn m̄t ①̄̄m n̄m ①̄̄:

Th̄xnh l̄xnh ①̄n ①̄iŌn t̄̄t... ①̄̄t nḡt v̄ng tr̄ng tr̄n.

Con nḡi ①̄ quen v̄i ①̄n ①̄iŌn n̄n qūn tr̄ng. V̄ng tr̄ng v̄n c̄ ①̄̄ nhng “nh nḡi d̄ng qua ①̄̄ng”. Ph̄i ①̄iŌn khi ①̄n ①̄iŌn t̄̄t, con nḡi m̄i l̄i nh̄n th̄y v̄m nh̄n ra v̄ng tr̄ng. Ph̄i ①̄̄t nḡt nh th̄i. Ph̄i b̄̄t nḡ nh th̄i, v̄ng tr̄ng m̄i l̄m th̄c d̄̄y trong t̄m tr̄y con nḡi bao c̄m x̄c.

Nḡa m̄̄t l̄̄n nh̄n m̄̄t

C̄ c̄i ḡx r̄ng r̄ng

Nh l̄u ①̄̄ng l̄u b̄o

Nh l̄u s̄ng l̄u r̄ng.

“Nḡa m̄̄t l̄̄n nh̄n m̄̄t”, m̄̄t nḡi v̄m m̄̄t tr̄ng ①̄̄i diŌn nh̄u. S̄ l̄u khōnh kh̄̄c b̄̄t nḡ ḡ̄p l̄i “c̄ nh̄n”. Khōnh kh̄̄c ḡ̄p ḡi ①̄̄ khiŌn h̄n nḡi “r̄ng r̄ng” c̄m x̄c. V̄ng tr̄ng l̄m īa d̄̄y trong t̄m tr̄y nh÷ng h̄nh ̄nh c̄n̄a thīn nhīn, c̄n̄a qū h̄ng ①̄̄t n̄c.

+ VÇng tr̃ng trong bụi th→ cβn cã ý nghĩa biÓu t̃ng: biÓu t̃ng cho qu, khø
nghĩa t̃nh, biÓu t̃ng cho vī @Ñp b̃nh d̃p ṽm vŭnh h̃ng cã @êi s̃ng.

VÇng tr̃ng @©u chø l̃m ãa d̃y trong t̃m tr̃y nh÷ng h̃nh Ñnh cã thĩn nhĩn,
cã qũa h̃ng @Êt níc, m̃u cβn @, nh th̃c trong t̃m tr̃y con ng̃i bao k̃u nĩm h̃n
nhĩn cã th̃i tũi nh̃a, bao k̃u nĩm nghĩa t̃nh cã mét th̃i gian lao chĩn @Êu.

Kh̃e th→ cũi c̃ng l̃m ñi t̃p trung nh̃t ý nghĩa biÓu t̃ng cã h̃nh Ñnh vÇng
tr̃ng:

Tr̃ng cø trβn ṽnh v¹nh
Kĩ chi ng̃i v« t̃nh
, nh tr̃ng im ph̃ng ph³⁄⁴c
§ñ cho ta gĩt m̃nh.

MÆc cho con ng̃i v« t̃nh, “tr̃ng cø trβn ṽnh v¹nh”. §ã l̃m h̃nh Ñnh t̃ng tr̃ng
cho qu, khø @Ñp @ĩ, vñn nguỹn ch³⁄⁴ng th̃o phai m̃. “, nh tr̃ng im ph̃ng ph³⁄⁴c”,
ph̃p nh̃n ho, khĩn h̃nh Ñnh vÇng tr̃ng hĩn ra nh mét con ng̃i cø th̃o, mét ng̃i
êi b¹n, mét nh̃n ch̃ng, r̃t nghĩa t̃nh nh̃ng c̃ng v« c̃ng nghĩm kh³⁄⁴c @ang
nh³⁄⁴c nh̃e con ng̃i @õng qũn @i qu, khø. “, nh tr̃ng im ph̃ng ph³⁄⁴c” nh̃ng @ñ l̃m
@Ó l̃m con ng̃i “gĩt m̃nh” nh̃n ra s̃u v« t̃nh kh̃ng ñn cã, s̃u l̃ng qũn @, ng
tr̃ch cã m̃nh. Con ng̃i cã th̃o v« t̃nh, cã th̃o l̃ng qũn, nh̃ng thĩn nhĩn ṽm
nghĩa t̃nh qu, khø th̃x ṽn nguỹn vñn, vŭnh h̃ng.

C©u 3: Ph©n t̃ch 2 kh̃e th→ cũi cã bụi th→ “, nh tr̃ng”

- Tr̃ng ṽm con ng̃i @· gÆp nhau trong mét gĩy ph̃t t̃nh c̃. Con ng̃i kh̃ng
cβn mũn tr̃n ch¹y vÇng tr̃ng, tr̃n ch¹y c¶ b¶n th̃n m̃nh @ic n÷a. T th̃ “ngõa
mÆt l̃n nh̃n mÆt” l̃m t th̃ @èi mÆt: “mÆt” ẽ @©y ch̃nh l̃m vÇng tr̃ng trβn. Con
ng̃i th̃y mÆt tr̃ng l̃m th̃y @ic ng̃i b¹n tri k̃u nguỹn ñm. C, ch vĩt th̃t l̃ ṽm s̃u
s³⁄⁴c - d̃ng nh÷ng t̃ kh̃ng tr̃c tĩp @Ó dĩn t¶ s̃u x̃c @éng c¶m @éng ch̃t d̃ng
tr̃p trong l̃ng anh khi gÆp l̃i vÇng tr̃ng.

- C¶m x̃c “rng rng”: t̃m h̃n @ang rung @éng, xao xuỹn, g̃i nh̃i g̃i th→ng.
Nh̃p th→ h̃i h¶ d̃ng tr̃p nh t̃nh ng̃i d̃m d̃t. Nĩm h̃nh ph̃c cã nh̃m th→ nh
@ang @ic s̃ng l̃i mét gĩc chĩm bao.

- S̃u xũt hĩn @ét ng̃t cã vÇng tr̃ng l̃m ãa d̃y ẽ t̃m tr̃y nh̃m th→ bao k̃u
nĩm qu, khø t̃t @Ñp khi cũc s̃ng cβn qu, ngh̃o ñm, gian lao. L̃c Êy con ng̃i ṽi
thĩn nhĩn tr̃ng l̃m tri k̃u, t̃nh nghĩa.

Kh̃e th→ k̃t l̃i bụi th→ b̃ng hai ṽ @èi l̃p m̃u song song:

“Tr̃ng cø trβn ṽnh v¹nh
... §ñ cho ta gĩt m̃nh”

- ẽ @©y cã s̃u @èi l̃p gi÷a “trβn ṽnh v¹nh” ṽm “kĩ v« t̃nh”, gi÷a c, i im l̃ng
cã , nh tr̃ng ṽi s̃u “gĩt m̃nh” th̃c t̃nh cã con ng̃i. VÇng tr̃ng cã ý nghĩa biÓu
t̃ng s̃u s³⁄⁴c. H̃nh Ñnh “vÇng tr̃ng trβn ṽnh v¹nh”, ngoi nghĩa @en l̃m vī @Ñp
t̃u ña ṽm m̃i m̃i vŭnh h̃ng cã cũc s̃ng cβn cã nghĩa t̃ng tr̃ng cho vī @Ñp cã
nghĩa t̃nh qu, khø, @Çy @Æn, thũ chung, nh̃n h̃u bao dung cã thĩn nhĩn,
cã cũc @êi, con ng̃i, nh̃n d̃n, @Êt níc.

- H̃nh Ñnh “, nh tr̃ng im ph̃ng ph³⁄⁴c” cã ý nghĩa nghĩm kh³⁄⁴c nh³⁄⁴c nh̃e nh̃m
th→ ṽm c¶ m̃i ch̃ng ta con ng̃i cã th̃o v« t̃nh, cã th̃o l̃ng qũn nh̃ng thĩn nhĩn,
nghĩa t̃nh qu, khø th̃x lũn trβn @Çy, b̃t dĩt. S̃u kh̃ng vui, s̃u tr̃ch m̃c trong
l̃ng im cã vÇng tr̃ng l̃m s̃u t̃u ṽn l̃ng t̃m d̃n @ĩn c, i “gĩt m̃nh” ẽ c̃u th→

cuối. C₂i "giết m₂xnh" lụ c₁l₁m gi₁c v₁m ph₁l₁n x₁ t₁o₁m lý cả th₁ết c₁ĩa m₁ét ng₁êi bi₁ết suy ngh₁ũ, ch₁ít nh₁ẽn ra s₁ù v₁« t₁xnh, b₁íc b₁ĩo, s₁ù n₁«ng n₁ại trong c₁ch s₁èng c₁ĩa m₁xnh. C₂i "giết m₂xnh" c₂ĩa s₂ù "n n₂"n, t₂ù tr₂ch, t₂ù th₂êy ph₂l₂i @æi thay trong c₂ch s₂èng. C₂i "giết m₂xnh" t₂ù nh₂¾c nh₂ẽ b₂l₂n th₂o₂n kh₂«ng bao gi₂ê @íc l₂um ng₂êi ph₂l₂n b₂éi qu₂, kh₂ø, ph₂l₂n b₂éi thi₂àn nhi₂àn, s₂ing b₂l₂i hi₂õn t₂l₂i m₂ụ coi r₂í thi₂àn nhi₂àn. Thi₂àn nhi₂àn th₂ết nghi₂àm kh₂¾c, l₂nh l₂ing nh₂ng c₂òng th₂ết o₂n t₂xnh, @é l₂ing bao dung, v₂çng tr₂ng v₂m thi₂àn nhi₂àn l₂ụ tr₂êng t₂àn, b₂ết di₂ết. Th₂x ra nh₂÷ng b₂ụi h₂ắc s₂o₂u s₂¾c v₂o @₂o lý l₂um ng₂êi @c₂u c₂ø ph₂l₂i t₂xm trong s₂ch v₂ẽ hay t₂ổ nh₂÷ng kh₂l₂i ni₂õm tr₂ầu t₂ing xa x₂«i. Ụnh tr₂ng th₂ết s₂ù @₂ nh₂ m₂ét t₂êm g₂ng soi @ó th₂êy @íc g₂ng m₂Æt th₂ùc c₂ĩa m₂xnh, @ó t₂xm l₂l₂i c₂l₂i @ñp t₂ing kh₂«i m₂ụ ch₂óng ta t₂èng @₂ ng₂ĩ ngon trong qu₂àn l₂ng.

C₂u 4: H₂xnh 1nh v₂çng tr₂ng trong b₂ụi th₂ tr₂íc t₂ing tr₂ng cho @i₂òu g₂x? ý ngh₂ĩa kh₂l₂i qu₂t c₂ĩa b₂ụi th₂ "l₂nh tr₂ng".

G₂ì ý:

a. H₂xnh 1nh v₂çng tr₂ng trong b₂ụi th₂ tr₂íc h₂ốt l₂ụ v₂çng tr₂ng c₂ĩa t₂ù nhi₂àn. Nh₂ng v₂çng tr₂ng c₂òn l₂ụ bi₂ết t₂ing c₂ĩa qu₂, kh₂ø @çy t₂xnh c₂l₂m, khi con ng₂êi tr₂çn tr₂ôi gi₂÷a thi₂àn nhi₂àn, h₂ản nhi₂àn, kh₂«ng so @o, t₂ýnh to₂n. Khi @ã, t₂o₂m h₂ản con ng₂êi r₂éng m₂ẽ, kho₂ng @t₂ nh₂ s₂«ng, nh₂ @ång, nh₂ b₂ó nh₂ r₂õng. To₂m l₂ụ nh₂÷ng h₂xnh 1nh thi₂àn nhi₂àn r₂éng d₂i, h₂ing v₂ũ. Nh₂ng khi kh₂ng chi₂õn th₂ụnh c₂«ng th₂x con ng₂êi nh₂ét m₂xnh v₂ụo c₂õa k₂ýnh, bu₂yn - @inh, s₂èng ri₂àng cho m₂xnh, cho c₂l₂i c₂ nh₂o₂n nh₂á b₂Đ. B₂èi th₂õ m₂ụ kh₂«ng g₂çn g₂ò, kh₂«ng m₂Æn m₂ụ v₂í v₂çng tr₂ng. L₂óc n₂ụy tr₂ng t₂ing tr₂ng cho qu₂, kh₂ø o₂n t₂xnh, cho nh₂÷ng t₂xnh c₂l₂m l₂ín lao m₂éc m₂íc nh₂ng b₂ết t₂ổ, s₂ng trong m₂i m₂i. Con ng₂êi c₂ả th₂ó qu₂àn qu₂, kh₂ø, nh₂ng qu₂, kh₂ø kh₂«ng bao gi₂ê qu₂àn. Tr₂ng c₂ø tr₂çn v₂ụnh v₂l₂nh c₂òng nh₂ qu₂, kh₂ø t₂÷i @ñp kh₂«ng bao gi₂ê m₂ê ph₂ai, kh₂«ng bao gi₂ê khuy₂ết thi₂õu. Ch₂ø c₂ả nh₂÷ng ai m₂à m₂l₂i v₂í c₂l₂i ri₂àng m₂í c₂ả th₂ó d₂õng d₂ng. Nh₂ng v₂çng tr₂ng êy bao dung, kh₂«ng "k₂ó chi ng₂êi v₂« t₂xnh". Ch₂ýnh th₂l₂i @é l₂Æng im cao th₂ing êy c₂ụng l₂um nh₂÷ng ai s₂ím qu₂àn qu₂, kh₂ø ngh₂ĩa t₂xnh ph₂l₂i gi₂ết m₂xnh.

b. B₂ụi th₂ "l₂nh tr₂ng" l₂ụ t₂o₂m s₂ù c₂ĩa Nguy₂ên Duy, l₂ụ suy ng₂ém c₂ĩa nh₂ụ th₂ tr₂íc s₂ù @æi thay c₂ĩa h₂ọn c₂l₂nh s₂èng, khi m₂ụ con ng₂êi t₂ổ chi₂õn tr₂anh tr₂ẽ v₂o cu₂éc s₂èng h₂ọm b₂xnh. Nh₂÷ng s₂«ng, @ång, bi₂ón, r₂õng l₂ụ h₂xnh 1nh t₂ing tr₂ng, nh₂ng c₂òng l₂ụ h₂xnh 1nh th₂ết c₂ĩa nh₂÷ng ng₂êi kh₂ng chi₂õn. TH₂ụnh ph₂è l₂ụ m₂«i tr₂êng m₂í, l₂ụ h₂xnh 1nh th₂ết c₂ĩa nh₂÷ng ng₂êi kh₂ng chi₂õn kh₂«ng @Æt ch₂o₂n t₂í (tr₂ở c₂ch chi₂õn s₂ũ h₂o₂t @éng b₂ý m₂ết). M₂«i tr₂êng m₂í ???ng₂h₂ø m₂í, h₂ọn c₂l₂nh m₂í l₂um cho con ng₂êi s₂èng c₂ch bi₂ết v₂í thi₂àn nhi₂àn c₂òng c₂ả ngh₂ĩa l₂ụ xa d₂çn qu₂, kh₂ø, l₂nh nh₂t d₂çn v₂í qu₂, kh₂ø. Ụnh tr₂ng c₂l₂nh bao hi₂õn t₂ing suy tho₂l₂i v₂o t₂xnh c₂l₂m, s₂ĩ d₂én @õn suy tho₂l₂i l₂èi s₂èng, suy tho₂l₂i @₂o @øc. N₂ã nh₂¾c nh₂ẽ con ng₂êi c₂çn thu₂u chung v₂í qu₂, kh₂ø, v₂í nh₂÷ng @i₂òu t₂èt @ñp c₂ĩa qu₂, kh₂ø, @õng (c₂ả m₂í n₂í c₂ò).

C₂u 5: Ph₂o₂n t₂ých @o₂t cu₂ì b₂ụi th₂ "l₂nh tr₂ng"

Kh₂æ th₂ tr₂ cu₂ì c₂ing l₂ụ n₂÷i t₂ếp tr₂ung nh₂ét ý ngh₂ĩa - bi₂ết t₂ing c₂ĩa h₂xnh 1nh v₂çng tr₂ng:

Tr₂ng c₂ø tr₂çn v₂ụnh v₂l₂nh
K₂ó chi ng₂êi v₂« t₂xnh
Ụnh tr₂ng im ph₂ng ph₂¾c
Şĩ cho ta gi₂ết m₂xnh

- MÀc cho con ngêi v« txnh, “tr”ng cø trßn vùnh v¹nh”, ®ã lµ vî ®Ñp tù nã vµ m·i m·i vÛnh h»ng. Sã cßn lµ h×nh ¶nh t×ng trmng cho vî ®Ñp vµ nh÷ng gi, trÞ truyÒn theng.

- “,nh tr”ng im ph”ng ph³⁄⁴c” => phÐp nh©n ho, khiÕn h×nh ¶nh vÇng tr”ng hiÕn ra nh mét con ngêi cô thÓ, mét ngêi b¹n, mét nh©n chøng, rÊt nghÜa txnh nhng còng v« c×ng nghiªm kh³⁄⁴c ®ang nh³⁄⁴c nhê con ngêi. “,nh tr”ng im ph”ng ph³⁄⁴c” nhng ®ñ lµm ®Ó lµm con ngêi “giÊt m×nh” nhÊn ra sù v« txnh l·ng qu¶n qu, khø tèt ®Ñp, tøc lµ con ngêi ®ang ph¶n bái l·i chÝnh m×nh. Nã cßn cã ý nh³⁄⁴c nhê con ngêi nân tr©n trng, gi÷ g×n vî ®Ñp vµ nh÷ng gi, trÞ truyÒn theng.

C©u 6: Ph©n tÝch, so s, nh h×nh ¶nh “Tr”ng” (vÇng tr”ng, m¶nh tr”ng, ,nh tr”ng...) trong c, c bµi th÷ “Sng chÝ”, “Søm thuyÒn ®, nh c,”, “,nh tr”ng”.

Gii ý:

Tr”ng trong c¶ ba bµi th÷ ®Òu lµ h×nh ¶nh thin nghin ®Ñp, trong s, ng, ngêi b¹n tri kù cña con ngêi trong cuéc seng lao ®éng vµ chiÕn ®Êu, trong sinh ho¹t hng nguy.

- Tr”ng trong “Sng chÝ” lµ biÓu t×ng cña txnh ®ng chÝ, g³⁄⁴n bã keo s÷n trong cuéc seng chiÕn ®Êu gi, n khæ thêi kù ®Çu kh, ng chiÕn cheng Ph, p, biÓu t×ng cña hiÕn thùc vµ l·ng m¹n, trê thµnh nhan ®Ò cña c¶ tÊp th÷ “SÇu sng tr”ng treo”.

- Tr”ng trong “Søm thuyÒn ®, nh c, ” lµ c, nh bum chuyn chë vµ n©ng bæng niÒm vui hµo hng trong lao ®éng lµm chñ tÊp thÓ cña nh÷ng ng d©n ®i ®, nh c, ®m, vñ nân bøc tranh s÷n mµi biÕn vµng biÕn b¹c.

“C, i ®u«i em quÉy tr”ng vµng choÐ

sm thë sao la níc H¹ Long”

d. Tr”ng trong “,nh tr”ng” lµ vÇng tr”ng trßn vùnh v¹nh, im ph”ng ph³⁄⁴c ®ét ngét ïa vµo phßng buyn-®inh tòi om trong ®m hoµ b×nh mÊt ®iÕn ë thµnh phè H ChÝ Minh ®· khiÕn nhµ th÷ giÊt m×nh, ©n hÊn, day dt vÒ suy nghÜ vµ c, ch seng hiÕn t¹i cña m×nh. ,nh tr”ng nh ngêi b¹n th©n nh³⁄⁴c nhê, lay tÝnh l·ng tm cña t, c gi¶i kh«ng ®íc v« ñn víi qu, khø, víi ®ng ®éi ®· hy sinh víi thin nghin nh©n hÊu vµ bao dung.

C©u 7: ChÐp thuéc lßng ®o¹n kết bµi th÷ “,nh tr”ng” cña NguyÔn Duy. H×nh ¶nh vÇng tr”ng trong bµi th÷ cã ý nghÜa g×? T ®ã em hiÓu g× vÒ chñ ®Ò cña bµi th÷? (vit mét ®o¹n din dÞch kho¶ng 10-12 c©u).

Gii ý:

+ VÇng tr”ng trong bµi th÷ lµ mét h×nh ¶nh ®a nghÜa.

+ VÇng tr”ng lµ h×nh ¶nh cña thin nghin hn nghin, t÷i m, t, lµ ngêi b¹n suèt thêi nh tui, ri thêi chiÕn tranh ë rng.

+ VÇng tr”ng lµ biÓu t×ng cho qu, khø nghÜa txnh, h÷n th tr”ng cßn lµ vî ®Ñp b×nh dÞ, vÛnh h»ng cña ®êi seng.

- ë khæ th÷ cuèi c×ng, tr”ng t×ng trng cho qu, khø vñn nguyn ch¹⁄⁴ng thÓ phai mê, lµ ngêi b¹n, lµ nh©n chøng nghÜa txnh mµ nghiªm kh³⁄⁴c nh³⁄⁴c nhê nhµ th÷ vµ c¶ mçi chóng ta. Con ngêi cã thÓ v« txnh, cã thÓ l·ng qu¶n nhng thin nghin, nghÜa txnh qu, khø th× lu«n trßn ®Çy, bÊt dit.

5. T ®ã, em hiÓu chñ ®Ò cña bµi th÷ lµ: Bµi th÷ lµ ting lßng, lµ nh÷ng suy ngém thÊm thÝa, nh³⁄⁴c nhê ta vÒ th, i ®é, txnh c¶m ®éi víi nh÷ng n”m th, ng qu,

khò gian lao, nghŭa t×nh ®èi vŭi thi²n nhi²n, ®Êt nŭc b×nh dÞ, hiÒn hÊu. Bụi th¬ c² ý nghŭa nh³⁄⁴c nhê, c²ng c² ngêi ®²c th¬i ®é s²ng “u²ng nŭc nhŭ ngu²n”, ©n nghŭa thuû chung c²ng qu, khò.

2. Ph©n tÝch t©m sù s©u kÝn c²a NguyÔn Duy qua bụi th¬ “,nh tr²ng”.

a. C¶m nghŭ vÒ vÇng tr²ng qu, khò:

Tríc hỐt lụ h×nh ¶nh vÇng tr²ng t×nh nghŭa, hiÒn hÊu, b×nh dÞ g³⁄⁴n liÒn vŭi kù niÔm mét thêi nhụ th¬ h²ng g³⁄⁴n bã.

- ,nh tr²ng gÇn vŭi nh÷ng kù niÔm trong s,ng thêi th¬ Êu t¹i lụng qu².

“Hải nh² s²ng vŭi r²ng

Vŭi s²ng r²i vŭi biÓN”

-> Nh÷ng “®²ng, s²ng, bó” g²i mét vŭng kh²ng gian quen thuéc c²a tu²i Êu th¬, c² nh÷ng lóc sung s²ng ®Ổn h¶i h² ®ŭc chan h²p, ng²p l²En trong c, i m, t lụng c²a qu² h¬ng nh dÞng s÷a ng²t. Tr²ng khi ®so lụ trÞ ch¬i c²a tu²i th¬ c²ng vŭi nh÷ng íc m¬ trong s,ng. Con ngêi khi ®² s²ng gi¶n dÞ, thanh cao, ch©n thÊt trong sù h²p hŭp vŭi thi²n nhi²n trong lụng, “trÇn trôi vŭi thi²n nhi²n – h²n nhi²n nh c©y cá”.

- ,nh tr²ng g³⁄⁴n bã vŭi nh÷ng kù niÔm kh²ng thÓ n²p qu²n c²a cuéc chiỐn tranh ,c liỐt c²a ngêi Lŭnh trong r²ng s©u.

“Hải chiỐn tranh ² r²ng

VÇng tr²ng thụnh tri kù

TrÇn trôi vŭi thi²n nhi²n

H²n nhi²n nh c©y cá

Ngì kh²ng bao giê qu²n

C, i vÇng tr²ng t×nh nghŭa”.

-> Tr²ng khi ®² lụ ,nh tr²ng trong ®²m t²i chiỐn tranh, lụ niÔm vui bÇu b¹n c²a ngêi Lŭnh trong gian lao c²a cuéc kh,ng chiỐn – vÇng tr²ng tri kù.

- B²ng nghŊ thuÊt nh©n ho, , NguyÔn Duy ®· g²i vÒ trong l²ng ngêi ®²c c¶ mét ký ²c tu²i th¬, mét t×nh b¹n t¬i ®Ñp. Nh©n vÊt tr÷ t×nh g³⁄⁴n bã vŭi tr²ng trong nh÷ng n²m d²i kh,ng chiỐn. Tr²ng vÊn thuû chung, t×nh nghŭa. DÊu r²ng cuéc s²ng n¬i ®²ng bó lụ kh² kh²n nhng b²ng t×nh c¶m ch©n thụnh méc m¹c, cao quý, tr²ng ®Ổn vŭi con ngêi kh²ng mét chót ngÇn ng¹i. Tr²ng vŭi ngêi nh hai mụ mét, ®Òu chung thuû s³⁄⁴t son.

b. C¶m nghŭa vÒ vÇng tr²ng hiỐn t¹i:

Sau tu²i th¬ vụ chiỐn tranh, ngêi Lŭnh tở gi· nói r²ng trê vÒ thụnh phè – n¬i ®² thÞ hiỐn ®¹i. Khi ®² m²i chuyỐn b³⁄⁴t ®Çu ®²i kh, c:

Tở hải vÒ thụnh phè

Quen ,nh ®iỐn c²a g¬ng

VÇng tr²ng ®i qua ng²

Nh ngêi dng qua ®êng.

- VÇng tr²ng tri kù ng²y n²p nay ®· trê thụnh “ngêi dng”, ngêi kh, ch qua ®êng xa l¹, c²n con ngêi ®²a c²n son s³⁄⁴t thuû chung? => Mét sù thay ®²i phò phụng khiỐn ngêi ta kh²ng kh²i nh²i ®²u. T×nh c¶m xa kia nay chia l²a.

+ Hụnh ®éng “vêi bÊt tung c² s²” vụ c¶m gi, c ®ét ngét “nhÊn ra vÇng tr²ng trÞn”, cho thÊy quan hŊ gi÷a ngêi vụ tr²ng kh²ng c²n lụ tri kù, t×nh nghŭa nh xa, v× con ngêi lóc n²p thÊy tr²ng nh mét vÊt chiỐu s,ng thay thŊ cho ®iỐn s,ng mụ th²i.

- Vx sao l¹i cã sù xa l¹, c₂ch biÖt nưy?

+ Sù thay ®æi cña họp c₁nh sèng - kh«ng gian kh₂c biÖt, thêi gian c₂ch biÖt, ®iÖu kiÖn sèng c₂ch biÖt: Tõ hải vÒ thụn phè, ngêi lÝnh xa b³/4t ®Çu quen sèng víi nh÷ng tiÖn nghi hiÖn ®¹i nh “₂nh ®iÖn, cõa g-ng”. Cuéc sèng c«ng nghiÖp ho₂, hiÖn ®¹i ho₂ cña ®iÖn g-ng ®¹· lưm t₂ ®i sòc sèng cña ₂nh trng trong t©m hãn con ngêi. Anh lÝnh ®¹· quãn ®i chÝnh ₂nh trng ®¹· ®ãng cam céng khæ cng ngêi lÝnh, quãn ®i t₂xnh c₁lm ch©n thụn, qu₂ khø cao ®Ñp nhng ®Çy t₂xnh ngêi.

+ C©u th÷ dng dng - l¹nh ling - nhøc nhèi, xắt xa mi²u t₁ mét ®iÖu gx búi b¹c, nhén t©m vén thêng x₁ly ra trong cuéc sèng. Cã l¹ nư sù biÖn ®æi vÒ kinh tÕ, vÒ ®iÖu kiÖn sèng, tiÖn nghi l¹i kÐo theo sù thay d¹ ®æi lßng? (liên hÖ: búi thÕ mụ ca dao mui l¹an tiÖng nãi: “ThuyÖn vÒ cã nhí bÖn chng?”. Tè h÷u, nh©n d©n ViÖt B³/4c ẽ l¹i còng bñn khoñ mét t©m trng Êy khi tiÖn ®a c₂n bé vÒ xu«i.

Mxnh vÒ thụn th₂ xa x«i

Như cao cßn thÊy nói ®ãi n÷a chng?

Phè ®«ng cßn nhí b₁ln lưng

S₂ng ®ãm cßn nhí m₁nh trng gi÷a rōng?

=> Tõ sù xa l¹ gi÷a ngêi víi trng Êy, nhữ th÷ muèn nh³/4c nhè: ®õng ®Ó nh÷ng gi₂ tr₂vết chÊt ®iÖu khiÖn chóng ta...

c. NiÖm suy t cña t₂c gi₁ vư tÊm lßng cña vÇng trng

Trng vư con ngêi ®¹· gÆp nhau trong mét gi©y phót t₂xnh cê. Sù ®æi thay cña con ngêi kh«ng lưm vÇng trng cau mÆt. VÇng trng xuÊt hiÖn vén mét t₂xnh c₁lm trưn ®Çy, kh«ng m₁ly may sọt mĩ. “Trng trßn” lư mét h₂xnh ₁nh th÷ kh₂ hay, kh«ng chø lư ₂nh trng trßn mụ cßn lư t₂xnh c₁lm b¹n bì trong trng vén trăn vñn, vén chung thuû nh nñm xa. T thÕ “ngõa mÆt l¹an nhx₂n mÆt” lư t thÕ ®èi mÆt: “mÆt” ẽ ®©y chÝnh lư vÇng trng trßn. Con ngêi thÊy mÆt trng lư thÊy ®íc ngêi b¹n tri kù nguy nư. C₂ch viÖt thÊt l¹ vư s©u s³/4c!

- Tõ c₂i ®èi mÆt trüc diÖn Êy, ₂nh trng ®¹· thøc dÿ nh÷ng kù niÖm qu₂ khø tèt ®Ñp, ®₂nh thøc l¹i t₂xnh c₁lm b¹n bì nñm xa, ®₂nh thøc l¹i nh÷ng gx con ngêi ®¹· lng quãn.

- C₁lm xóc “rng rng” lư biÖu th₂ cña mét t©m hãn ®ang rung ®éng, xao xuyÖn, gii nhí gii th÷ng khi gÆp l¹i b¹n tri kù. Ng«n ng÷ b©y giê lư níc m³/4t dúi húng mĩ. Nhþp th÷ hêi h₁ d©ng trưo nh t₂xnh ngêi dưo d¹t. NiÖm h¹nh phóc cña nhữ th÷ nh ®ang ®íc sèng l¹i mét giÊc chiãm bao.

“₂nh trng hiÖn l¹an ®₂ng gi₂ biÖt bao, cao thng vþ tha biÖt chōng nư:

“Trng cø trßn vưnh v¹nh

... ãn cho ta giÊt mxnh”

- ẽ ®©y cã sù ®èi lÿp gi÷a “trßn vưnh v¹nh” vư “kĩ v« t₂xnh”, gi÷a c₂i im lÆng cña ₂nh trng víi sù “giÊt mxnh” thøc tÖnh cña con ngêi.

+ Trng trßn vưnh v¹nh, trng im phng ph³/4c kh«ng giÊn hên tr₂ch mắc mụ chø nhx₂n th«i, mét c₂i nhx₂n thÊt s©u nh soi tÊn ®ưy t₂xm ngêi lÝnh ®ñ ®Ó giÊt mxnh nghÿ vÒ cuéc sèng họp b₂xnh h«m nay. Hã ®¹· quãn mÊt ®i chÝnh mxnh, quãn nh÷ng gx ®Ñp ®ĩ, thiãng liãng nhÊt cña qu₂ khø ®Ó c₂xm ®³/4m trong mét cuéc sèng x« bã, phãn hoa mụ Ýt nhiÖu sĩ mÊt ®i nh÷ng gx tèt ®Ñp nhÊt cña chÝnh mxnh.

+ Tr'ng tr'bn v'nh v'nh l' hi'On di'On cho qu, khø ®Ñp ®' kh«ng thÓ phai mē. ,nh tr'ng chÝnh l' ngēi b'nh ngh'ŭa t'nh m' nghi'âm kh³/₄c nh³/₄c nhē nh' th' v' c' m' ch'ng ta : con ngēi c' thÓ v' t'nh, c' thÓ l'ng qu'nh nh'ng thi'nh nhi'nh, ngh'ŭa t'nh qu, khø th'x lu' tr'bn ®Çy, b'Et di'Ot.

- S' kh«ng vui, s' tr'ch m'ch trong l'Æng im c'nh v'Çng tr'ng l' s' tù v'En l'ng t'om d'En ®'On c',i "gi'Et m'nh" ē c'ou th' cu'ei. C',i "gi'Et m'nh" l' c' m' gi, v' ph' n' x' t'om l' c' th'Et c'nh m'et ngēi bi'Ot suy ngh'ŭ, ch'it nh'En ra s' v' t'nh, b'c b'io, s' n'ng n'ei trong c',ch s'ng c'nh m'nh. C',i "gi'Et m'nh" c' l' s' "n n'nh, tù tr'ch, tù th'Ëy ph' i ®'æi thay trong c',ch s'ng. C',i "gi'Et m'nh" tù nh³/₄c nhē b' n' th' n' kh«ng bao giē ®' - i' l'um ngēi ph' n' b'ei qu, khø, ph' n' b'ei thi'nh nhi'nh, s'ng b',i hi'On t' i m' coi r' thi'nh nhi'nh. C'ou th' th'Çm nh³/₄c nhē chÝnh m'nh v' c'ng ®'ang th'ei nh³/₄c nhē ch'ng ta, nh'ng ngēi ®'ang s'ng trong h' m' b'nh, h'ng nh'ng ti'On nghi hi'On ®' i, ®'ng bao giē qu'nh c'ng s'c ®'Æu tranh c',ch m'ng c'nh bi'Ot bao ngēi ®'i tr'ic.

BÀI THƠ:

Con cß

Chỗ lan vi'nh

I. T'c gi'i:

- Ch' Lan Vi'nh (1920-1989) t'nh khai sinh l' Phan Ng'c Hoan, qu' ē huy'On Cam L' , t'nh Qu'ng Tr'p, nh'ng l' n' ē B'nh S'nh.

- Tr'ic C',ch m'ng th',ng T',m, 1945, Ch' Lan Vi'nh ®' n'ei ti'ng trong phong tr'p Th' m' v' t'Æp "S' i' u t'p" (1937). V' h' n' 50 n' m s',ng t',c, c' nh' i' u t'x m' t' i ē nh'ng t'Æp th' g' y ®'ic ti'ng vang trong c'ng ch'oa, Ch' Lan Vi'nh l' m'et trong nh'ng t'nh tu'æi h'ng ®'Çu c'nh n'On th' hi'On ®' i Vi'Ot Nam th' k' XX.

- N' m 1996, «ng ®'ic Nh' n'ic truy t'Æng gi' i th'ng H' ChÝ Minh v' v' n' h'c ngh' thu'Et.

II. T'c ph'Em:

1. H' m' c'nh s',ng t',c: B' th' "Con cß" s',ng t',c n' m 1962, in trong t'Æp "Hoa ng'p th'ng - Chim b',o b' o" (1967) c'nh Ch' Lan Vi'nh.

2. Kh', i qu, t gi, tr'p n'ei dung v' ngh' thu'Et:

* Gi, tr'p n'ei dung:

Khai th',c h'nh t'ng con cß trong nh'ng c'ou h',t ru, b' th' "Con cß" c'nh Ch' Lan Vi'nh ng' ca t'nh m' v' y ngh'ŭa c'nh l'ei ru trong cu'c ®'ei m' con ngēi.

* Gi, tr'p ngh' thu'Et:

B' th' th'nh c'ng trong vi'c v'En d'ng s',ng t' o ca dao, c' nh'ng c'ou th' ®'oc k'Ot ®'ic nh'ng suy ngh'ŭ s'ou xa.

3. T'x m' hi'ou m'ch c' m' x'c tr' t'nh v' b' c'c c'nh b' th' -

* **M'ch c' m' x'c tr' t'nh:** ®'ic ph',t tri'On theo y ngh'ŭa bi'ou t'ng c'nh h'nh ¶nh con cß, b' t' ®'Çu t' h'nh ¶nh con cß trong ca dao theo l'ei ru c'nh m' ®'i v'p ti'om th'c tr' th', r' i ®'On h'nh ¶nh con cß mang y ngh'ŭa bi'ou t'ng cho s' n'ng niu ch' m' ch'ot c'nh m' d'nh cho con su'et cu'c ®'ei, v' cu'ei c'ng l' nh'ng c' m' nh'En s'ou s' c' v' t'nh m'Æu t' v' y ngh'ŭa l'ei ru qua h'nh ¶nh con cß.

* **B' c'c:** 3 ph'Çn.

Kh'æ l' - h'nh ¶nh con cß qua l'ei ru ®'On v' m' con ngēi thu' th' Æu, con cß l' bi'ou t'ng cho cu'c ®'ei lam l' c'nh m'.

Khæ II - h×nh 𐊀nh con cβ 𐊀i vµo tiOm thoc tuæi th→ trē nān gCn gòi vµ sĩ theo con trong suèt chÆng 𐊀êng 𐊀êi.

Khæ III - tở h×nh 𐊀nh con cβ suy nghĩ vÒ lēi ru vµ lβng mŃ, con cβ lụ biÓu tīng cho tēm lβng yāu con cŃa mŃ.

B. Ph©n tÝch bụi th→

1. ý nghĩa biÓu tīng cŃa h×nh tīng con cβ 𐊀ic bæ sung, biÕn 𐊀æi nh thÕ nµo qua c, c 𐊀o¹n th→?

ý nghĩa biÓu tīng cŃa h×nh 𐊀nh con cβ:

H×nh tīng con cβ bao qu, t toµn bé bụi th→ 𐊀ic khai th, c tở trong ca dao truyÒn theng vµ 𐊀ic t, c gi¶i ph, t triÓn, x©y dùng thụn ý nghĩa biÓu tīng cho tēm lβng ng-êi mŃ, vµ ý nghĩa cŃa lēi h, t ru trong cuéc 𐊀êi mçi con ngēi.

a. H×nh 𐊀nh con cβ qua nh÷ng lēi ru h, t 𐊀u 𐊀ĩn vớ tuæi Êu th→:

Khæ I - lụ h×nh 𐊀nh cŃa nh÷ng ngēi pho n÷ n«ng d©n vÊt v¶i, cùc nhac nhng giµu 𐊀oc hy sinh ?????????vµ nh÷ng c©u ca dao dīng lụm lēi h, t ru.

Con cβ bay l¶i bay la

Bay tở Cæng phĩ bay ra c, nh 𐊀ảng

Con cβ bay l¶i bay la

Bay tở cõa phĩ bay vÒ sảng s"ng...

§©y lụ nh÷ng c, nh cβ bay l¶i bay la dăc theo chiÒu dui cŃa nh÷ng c, nh 𐊀ảng lóa xanh tÝt t³/4p, bay vÒ nh÷ng m, i nhụ tranh b×nh yān. H×nh 𐊀nh con cβ gĩi cuéc seng xa cò tở lụng quā 𐊀ĩn phē x, , thong th¶i, b×nh yān, Ýt biÕn 𐊀éng. Cuéc seng Êy lụ quā h→ng th©n yāu vớ c, nh cβ tr¶i rēng. H×nh 𐊀nh con cβ lụ nĐt rÊt riāng, rÊt duyān d, ng, đpu dụng, 𐊀Æc trng cho lụng quā ViÕt Nam. Con cβ Êy ph¶i ch"ng lụ hản cŃa quā h→ng, mụ mŃ gòi vµo giÊc ngĩ cŃa 𐊀øa con.

- H×nh 𐊀nh con cβ trong lēi ru c¶u mŃ cβn lụ "Con cβ "n 𐊀ām, con cβ xa tæ, cβ gÆp cūnh mOm, cβ sĩ x, o m"ng". Sã lụ h×nh 𐊀nh c, nh cβ vÊt v¶i, lam lò trong ca dao:

Con cβ mụ 𐊀i "n 𐊀ām

sÊu ph¶i cūnh mOm lén cæ xueng ao

æng ñi «ng vít t«i nao

T«i cã lβng nµo «ng h-y x, o m"ng

Hay

C, i cβ lÆn lēi bê s«ng

G, nh g¹o nu«i chāng tiÕng khăc nØ non.

Sã lụ c, nh cβ tCn to¶i, lụ h×nh 𐊀nh cŃa ngēi mŃ, ngēi pho n÷ nhac nh»n, vÊt v¶i, lÆn lēi kiOm seng nu«i chāng, nu«i con. §©y kh«ng cβn lụ con cβ tr³/4ng b×nh yān v« t lù mụ 𐊀· trē thụn biÓu tīng cŃa nh÷ng ngēi n«ng d©n vÊt v¶i, cùc ch¹/4ng 𐊀·, thēm chÝ cβn vÊt v¶i h→n khi cβ gÆp cūnh mOm.

- Qua nh÷ng lēi ru cŃa mŃ, h×nh 𐊀nh con cβ 𐊀ĩn vớ t©m hản tuæi th→ Êu mét c, ch v« t. §©y chÝnh lụ sù khēi 𐊀u cŃa con 𐊀êng 𐊀i vµo thÕ giĩ t©m hản mçi con ngēi, cŃa nh÷ng lēi ru, lēi ca dao d©n ca, qua 𐊀so lụ c¶i 𐊀iÕu hản d©n tēc. ẽ tuæi Êu th→, 𐊀øa trĩ cha thÓ hiÓu vµ cha cCn hiÓu nēi dung ý nghĩa cŃa nh÷ng lēi ru nựy "Con cha biÕt con cβ con v¹c. Con cha biÕt nh÷ng cūnh mOm mŃ h, t". Chóng chØ cCn 𐊀ic vç vÒ trong ©m 𐊀iÕu ngăt nguo, đpu dụng cŃa lēi ru 𐊀Ó 𐊀ăn nhĒn b»ng trùc gi, c v« thoc t×nh yāu v« bê bĩn vµ sù che chē cŃa ngēi mŃ: "S÷a mŃ nhiÒu con ngĩ ch¹/4ng ph©n v©n".

- NhÞp 2 vµ vËn ®¸ng m¸ ng©n vang, xen k¸ nhau trong tổng d¸ng th¸ kết h¸p v¸i biÖn ph¸p tu t **nh©n ho, vµ so s, nh** ®· t¸p n¸n v¸ ®¸p cho c©u th¸, lµm cho ý th¸ th¸m s©u s¸c. §o¸n th¸ khp l¸i b»ng h¸nh ¶nh thanh b¸nh c¸a cuéc s¸ng, b»ng gi¸c ng¸ say n¸ng c¸a tr¸ th¸.

b. H¸nh ¶nh con c¸ ®i vµo trong tm h¸n tr¸ th¸ c¸ng v¸i ©m ®iÖu ng¸t nguo, d¸u d¸ng c¸a l¸i ru tr¸ n¸n g¸n gi vµ s¸ theo con trong suèt ch¸Æng ®¸ng ®¸i:

- T l¸i ru c¸a m¸, con c¸ b¸c ra lµm quen v¸i ®¸a con bé b¸ng. Th r¸i c¸ tr¸ th¸nh ng¸i b¸n th©n thiÖt, g¸n gi.

+ Khi c¸n ¸ trong n¸i “Con ng¸ y¸n th¸ c¸ c¸ng ng¸. C¸nh c¸a c¸ hai ®¸a ®¸p chung ®¸i”.

+ Khi con ®i h¸c “Mai kh¸n l¸n con theo c¸ ®i h¸c. C¸nh tr¸ng c¸ bay theo g¸t ®¸i ch©n”.

+ Vµ khi con ®· tr¸ng th¸nh “C¸nh c¸ tr¸ng l¸i bay hi kh¸ng ngh. Tr¸c hi¸n nh¸, vµ trong h¸i m¸ t c©u v¸n”.

- Nh v¸y, con c¸ ®· tr¸ th¸nh ng¸i b¸n ®¸ng h¸nh th©n thiÖt h¸n b¸t c ng¸i b¸n nguo. C¸nh c¸ kh¸ng mt m¸i bay qua m¸i kh¸ng gian vµ th¸i gian, lu¸n ¸ b¸n con t trong n¸i, t m¸i tr¸ng, t hi¸n nh¸, t c©u v¸n. C¸nh c¸ ¸y d¸ng nh tung tay theo tổng íc m¸, khao kh¸t c¸a con. Nh v¸y, h¸nh ¶nh con c¸ lµ biÖu t¸ng v l¸ng m¸, lµ s¸ d¸u d¸t, n¸ng ®i d¸u d¸ng, bn b c¸a m¸ vµ m¸ mong cho con c¸ tm h¸n y¸u qu¸ h¸ng.

c. H¸nh ¶nh con c¸n lµ biÖu t¸ng cho t¸m l¸ng y¸u con c¸a ng¸i m¸, theo con suèt cuéc ®¸i:

- Tổ s¸ th¸u hiÖu t¸m l¸ng ng¸i m¸, nh¸ th¸ ®· kh¸i qu¸t m¸t quy lu¸t t¸nh c¸m c¸ ý ngh¸a s©u s¸c vµ bn v¸ng: “Con d¸ ®· l¸n v¸n lµ con c¸a m¸. §i ht ®¸i l¸ng m¸ v¸n theo con”. C©u th¸ gi¸u ch¸t tr¸y tuÖ, triÖt lý. TriÖt lý c¸a tr¸i tim. §iÖp t “d¸”, “v¸n” ®· kh¸ng ®¸nh t¸nh m¸u t lµ bn ch¸t, s¸t son. C¸ g¸ cao h¸n nói, c¸ g¸ s©u h¸n biÖn, vµ c¸ g¸ bao la b»ng l¸ng m¸ y¸u con.

- Ph¸n cu¸i b¸i th¸ tr¸ l¸i v¸i ©m h¸ng l¸i ru vµ ®c kt h¸nh t¸ng con c¸ trong nh¸ng l¸i ru ¸y “**M¸t con c¸ th¸i. Con c¸ m¸ h¸t. Cùng lµ cuéc ®¸i. V¸ c¸nh qua n¸i**”. §ng v¸y, ch m¸t con c¸ trong l¸i ru c¸a m¸ th¸i m¸ ¸n chưa bao b¸i h¸c, bao ý ngh¸a v cuéc ®¸i. B¸i h¸c ¸y, ý ngh¸a ¸y ®n v¸i con th¸t nh¸ nh¸ng s©u l¸ng, qua ©m ®iÖu thiÖt tha c¸a nh¸ng l¸i ru. Kh¸ng c¸ l¸i ru, cuéc ®¸i con thiÖt th¸i, ng¸o n¸n biÖt m¸y.

II. Nh¸n xt v th th¸, nhÞp ®iÖu, gi¸ng ®iÖu c¸a b¸i th¸. C¸c yu t¸ ¸y c¸ t¸ dng nh th n¸o trong viÖc th hin t¸ng, c¸m xc c¸a b¸i th¸?

Ngh thu¸t c¸a b¸i th¸:

- Th th¸ tù do nhiÖu c©u mang d¸ng d¸p c¸a th th¸ 8 ch¸ n¸n c¸m xc ®¸c th hin m¸t c¸ch linh ho¸t.

- C¸u trc c¸c ®o¸n th¸ng b¸t ®¸u b»ng nh¸ng c©u th¸ ng¸n, nhiÖu ch¸ c¸u trc gi¸ng nhau, c¸ ch¸ c¸u trc l¸p l¸i hm tm g¸i ©m ®iÖu c¸a l¸i ru.

- Gi¸ng ®iÖu suy ng¸m c¸ c¸ t¸nh triÖt lý lµm cho b¸i th¸ kh¸ng ch cu¸n ng¸i ®¸c vµo ®iÖu ru ¸m, m¸ h¸ng nhiÖu h¸n vµo s¸ suy ng¸m, ph¸t hin.

- S¸ng to h¸nh ¶nh thi¸n v ý ngh¸a biÖu t¸ng nh¸ng cng r¸t g¸n gi, quen thu¸c m¸ v¸n c¸ kh¸ n¸ng h¸m chưa ý ngh¸a m¸i. H¸nh ¶nh con c¸ ®¸c ph¸t triÖn, m¸ r¸ng qua m¸i kh¸ nh¸ng v¸n gi¸ ®¸c t¸nh li¸n kt, th¸ng nh¸t.

- Bụi th→ thụnh c«ng trong viÖc vĕn dōng s,ng t¹o ca dao, cã nh÷ng c©u th→ ®óc kÖt ®i nh÷ng suy nghİ s©u xa.

III. §òi chiÖu hai bụi th→ “Khóc h, t ru nh÷ng em bĐ lín trªn lng mÑ” cña NguyÔn Khoa §iÖm vµ bụi th→ “Con cß” cña ChỖ Lan Viªn, chØ ra c, ch vĕn dōng lĕi ru ě mçi bụi th→?

- Bụi “Khóc h, t ru nh÷ng em bĐ lín trªn lng mÑ” t, c gi¶ NguyÔn Khoa §iÖm vĩa trß chuyÖn vớ em bĐ vớ giăng ®iÖu gÇn nh lĕi ru, lĩ cã nh÷ng lĕi ru trùc tiÖp tō ng- ěi mÑ. Khóc h, t ru ě bụi th→ ěy biÖu hiÖn sù thĕng nhĕt gi÷a tñnh yªu con vớ tñnh yªu c, ch m¹ng, vớ lĕng yªu níc vµ ý chÝ chiÖn ®ĕu.

- Bụi th→ “Con cß” t, c gi¶ ChỖ Lan Viªn gĩ lĩ ®iÖu h, t ru trong ca dao -> ca ngĩ tñnh mÑ vµ ý nghĨa cña lĕi ru ®ĕi vớ ®ĕi sĕng mçi con ngĩ.

*** Mét sĕ c©u hái xoay quanh bụi th→.**

1. ChĐp chÝnh x, c ®o¹n th→ thø 3 cña bụi th→ “Con cß”. Trñnh bụy c¶m nhĕn cña em vÒ ®o¹n th→ : « Dĩ ě gÇn con...theo con”.

Gĩ ý:

- §Ön ®o¹n 3: nhþp th→ thay ®æi nh dãn dĕp h¼n lªn trong nh÷ng c©u th→ ng¾n giĕng nh lĕi dÆn dß cña mÑ, hñnh ¶nh con cß trong ®o¹n th→ nh ®i nhĕn m¹nh ě ý nghĨa biÖu tĕng cho tĕm lĕng ngĩ mÑ lóc nµo cōng ě bªn con suĕt cuĕc ®ĕi.

- Lĕi dÆn gi¶n dþ mĕc m¹c mụ hụm nghĨa s©u xa. Dĩ hñnh thøc th→ tù do, nhụ th→ nh dùng lªn c¶ mét bÇu trĕi yªu th→ng bao la mụ ®Æc ®iÖm cña nã lụ kh«ng gian vµ thĕi gian kh«ng gĩi h¹n. Lªn rōng - xuĕng biÖn - hai chiÖu kh«ng gian gĩi ĕn tĕng vÒ nh÷ng khã kh¨n cña cuĕc ®ĕi. Kh«ng gian nghÖ thuĕt ěy cña bụi th→ cōng gãp phÇn biÖu hiÖn sù ph, t triÖn cña tø th→, cña tñnh c¶m vµ hụnh ®ĕng cña nh©n vĕt tr÷ tñnh. Tō kh«ng gian cã gĩi h¹n nguy cụng rĕng dÇn thªm ®Ön mét kh«ng gian t©m tĕng vĩa bao la vĩa s©u th¼m nh chÝnh lĕi ru h, t lªn tō tr, i tim cña mÑ:

Con dĩ lín vĕn lụ con cña mÑ

§i hÖt ®ĕi lĕng mÑ vĕn theo con

Tĕm lĕng ngĩ mÑ mu«n ®ĕi vĕn vĕy, vīt ra ngoµi mĩi kho¶ng c, ch kh«ng gian, thĕi gian. §ã lụ quy luĕt bĕt biÖn vµ vŭnh h»ng cña mĩi tĕm lĕng ngĩ mÑ trªn ®ĕi mụ nhụ th→ ®· kh, i qu, t, ®óc kÖt trong c©u th→ ®ĕm chĕt suy tĕng vµ triÖt lý. Sù lÆp lĩ liªn tōc cña nh÷ng tō ng÷ “dĩ gÇn con, dĩ xa con” nh l, y ®i l, y lĩ c¶m xóc th→ng yªu ®ang trµo dōng trong t©m hãn mÑ. Tñnh yªu th→ng cña mÑ lu«n “vĕn”, “sĩ”, “m·i” bªn con cho dĩ con lín lªn, ®i xa, trĕng thụnh trong ®ĕi, cho dĩ cã thÖ mét nguy nµo ®ã mÑ kh«ng cßn cã mÆt trªn ®ĕi.

C©u 2: Em cã biÖt c©u th→, vñ nµo nĩ vÒ mÑ n÷a kh«ng? H·y chĐp lĩ 2 c©u mụ em thÝch (ghi rª trÝch ě ®©u).

Con lụ mÇm ®ĕt t÷i th→m

§i tay mÑ bỖ, mÑ bång

Nh con sǎng chĕ nÆng dĕng phĩ sa

(H, t ru - Vò QuÇn Ph→ng)

C©u 3 : Ph©n tÝch hai c©u th→:

Con dĩ lụn vĕn lụ con cña mÑ

§i hÖt ®ĕi lĕng mÑ vĕn theo con.

Ghi ý:

- Gợi thiêu bụi th, hnh tng con c.

- Hai c u th ã cuì o n 2 lù lòi cĩa mĩ nĩ vĩ con - c con.

- Trong suy nghĩ vư quan niòm cĩa ngĩ mĩ, dĩ c, i nh x n cĩa mĩ, con dĩ lĩn kh n, dĩ trng thnh Òn Ò u, niOu tuæi Òn Ò u, lưm g x, thnh Ò t Òn Ò u ch ng n ÷ a, con vĩn lư con cĩa mĩ, con vĩn rĩt Ò ng y u, Ò ng th ng, vĩn c n chĩ che, vĩn lư niòm tù hũ, niòm tin vư hy vãng cĩa mĩ.

- Dĩ mĩ cĩ phĩ xa con, l u, rĩt l u, thĩm chĩ suĩt Òĩ, kh ng lĩc nưo lĩng mĩ kh ng ã bĩn con.

-> Tĩ viĩc hiĩu biĩt tĩm lĩng ngĩ mĩ, nhũ th Ò kh, i qu, t mĩt quy luĩt t xnh cĩm mang tĩnh vũnh h ng: t xnh mĩ, t xnh mĩu tĩ bĩn v ÷ ng, rĩng lĩn, s u s 3/4 c. Qua Òĩ ngĩ ca t xnh cĩm v ã biĩn, thiĩng liĩng cĩa ngĩ mĩ.

C u 4: Sĩc hai c u th sau: “Cĩ mĩt m xnh cĩ phĩ kiĩm lĩy “n. Con cĩ mĩ con ch i rĩ l i ngĩ”.

a. Hai c u th trĩn lư lòi cĩa ai nĩ vĩ ai, nh m mĩc Òĩch g x?

(lòi cĩa mĩ nĩ vĩ con Òĩ bũ tĩ t xnh th ng con)

Quan hĩ ý nghĩĩ chĩ yĩu trong hai c u th lư quan hĩ nư?

(Quan hĩ Òĩ lĩp)

b. ý nghĩĩ nưo to, t lĩn tĩ hai c u th trĩn.

(Hĩnh phĩc cĩa con khi cĩ mĩ).

C u 5: H xnh ĩnh trong c u th: “Con ngĩ yĩn th x cĩ cĩng ngĩ. C, nh cĩa cĩn hai Òĩ Òĩ p chung Òĩ” Òĩp vư hay nh thĩ nư?

=> H xnh ĩnh th Òĩp, lĩng mĩn, bay bĩng. Lòi ru cĩa mĩ Òĩ con vưo giĩc ngĩ, trong mĩ con vĩn thĩy h xnh ĩnh con cĩ. Con cĩ giĩc mĩ Òĩp. Lòi ru cĩa mĩ Òĩ nĩng Òĩ tĩm hĩn con. C, nh cĩ trĩ thnh mĩt h xnh ĩnh ĩn dĩ giũ ý nghĩĩ.

Mĩ xuĩn nhĩ nhĩ

Thanh Hĩi

A. Kiĩn thĩc cĩ bĩn

I. T, c giĩ:

- Thanh Hĩi (1930-1980) tĩn khai sinh lư Phĩm b, Ngoĩn, quĩ ã hũĩn Phong Sĩĩn, tĩnh Thĩĩ Thiĩn Hũĩ.

- xng hoĩt Òĩng vĩn nghĩĩ tĩ cuì nh ÷ ng nĩm kh, ng chĩĩn chĩng Ph, p. Trong thĩi kũ chĩng Mũ cĩu nĩc, Thanh Hĩi ã lĩi quĩ hĩng hoĩt Òĩng vư lư mĩt trong nh ÷ ng cĩy bĩt cĩ cĩng xĩy dĩng nĩn vĩn hĩc C, ch mĩng ã miĩn Nam tĩ nh ÷ ng nguy Òĩu.

II. T, c phĩĩm:

1. Hũn cĩnh s, ng t, c: Bũ th Òĩc viĩt vưo th, ng 11/1980, kh ng bao lĩu trĩc khi nhũ th quĩ ãĩ, thĩ hiĩn niòm yĩu mĩn cuĩc sĩng Òĩt nĩc thĩĩt thĩ vư ĩc nguyĩn cĩa t, c giĩ.

2. Kh, i qu, t gi, trĩ nĩi dĩng vư nghĩĩ thuĩt:

- **Néi dung:** bụi th→ lụ tiŏng lŕng tha thiŏt y²u mŏn vự g³/₄n bả vớ ®Êt níc, vớ cuéc ®êi, thŏ hiŏn íc nguyŏn chŏn thựnh cĩa nhự th→ ®íc cèng hiŏn cho ®Êt níc, gắp mét “mĩa xuŏn nho nhá” cĩa m×nh vựo mĩa xuŏn lín cĩa dŏn tíc.

- **Nghŏ thuÊt:** bụi th→ theo thŏ n̄m tiŏng, cĩa nh¹c ®iŏu trong s_{ng}, tha thiŏt, gŕn gòi vớ dŏn ca, nhiŏu h×nh Ɩnh ®Ŕp, giƖn đp gũ cƖm, so s_{nh} Èn dŏ vự s_{ng} t¹o.

3. M¹ch cƖm xóc vự bè cŏc:

* **M¹ch cƖm xóc:** ®íc kh→i nguần, nƖy nẽ tŏ sŏc sèng, vớ ®Ŕp cĩa mĩa xuŏn thià nhià, mẽ rúng ra vớ mĩa xuŏn ®Êt níc, c_{ch} m¹ng. CƖm xóc l³/₄ng ®ăng dŕn vựo suy t vự íc nguyŏn: nhự th→ muèn nhĚp vựo bƖn họp ca vŭ ®¹i cĩa cuéc ®êi b»ng mét nèt trŕm xao xuyŏn cĩa riàng m×nh, gắp vựo mĩa xuŏn chung lín lao “mėt mĩa xuŏn nho nhá”. Bụi th→ khđp l¹i vớ nh÷ng cƖm xóc thiŏt tha, tù hựo vŏ qu^a h→ng, ®Êt níc qua ®iŏu dŏn ca xŏ Huŏ.

* **Bè cŏc:** Gồm 4 phŕn:

- Khæ 1: CƖm xóc tríc mĩa xuŏn thià nhià, ®Êt trêi

- Khæ 2+3: CƖm xóc vŏ mĩa xuŏn cĩa ®Êt níc

- Khæ 4+5: Suy nghŭ vự íc nguyŏn cĩa t_c giƖ tríc mĩa xuŏn ®Êt níc.

- Khæ cuèi: Lêi ngũ ca qu^a h→ng, ®Êt níc qua ®iŏu dŏn ca xŏ Huŏ.

4. T²n bụi th→:

- “Mĩa xuŏn nho nhá” lụ mét s_{ng} t_c ®éc ®_o, mét ph_t hiŏn mĩ mĩ cĩa nhự th→.

- H×nh Ɩnh “Mĩa xuŏn nho nhá” lụ biŏu tĩng cho nh÷ng g× tĩnh tuy¹, ®Ŕp ®ĩ nhĚt cĩa sù sèng vự cuéc ®êi mŏi con ngêi.

- Thŏ hiŏn quan ®iŏm vŏ sù thèng nhĚt gi÷a c_i riàng vớ c_i chung, gi÷a c_i nhŏn vự cèng ®ăng.

- Thŏ hiŏn nguyŏn íc cĩa nhự th→ muèn lụm mét mĩa xuŏn, nghŭa lụ sèng ®Ŕp, sèng vớ tĚt cƖ sŏc sèng t→i trĩ cĩa m×nh nhng rĚt khià nhĚng lụ mét mĩa xuŏn nhá gắp vựo mĩa xuŏn lín cĩa thià nhià, ®Êt níc, cĩa cuéc ®êi chung vự kh_t văng sèng chŏn thựnh, cao ®Ŕp cĩa nhự th→. Ŗã cŏng chŕnh lụ chĩ ®Ŗ cĩa bụi th→ mự nhự th→ muèn gŏi g³/₄m.

B. Phŏn tŕch bụi th→:

1. CƖm xóc cĩa nhự th→ tríc mĩa xuŏn cĩa thià nhià (6 cŏu ®Çu):

- Bŏc tranh mĩa xuŏn thià nhià trong 6 cŏu th→ ®Çu ®íc vĩ b»ng vựi nđt ph_c ho¹ nhng rĚt ®Æc s³/₄c.

- Kh«ng gian cao rúng cĩa bÇu trêi, rúng dũ cĩa đŕng s«ng, mự s³/₄c hũi họp cĩa b«ng hoa tŕm biŏc vự đŕng s«ng xanh - ®Æc trng cĩa xŏ Huŏ.

- Rén r_i, t→i vui vớ cŏm thanh tiŏng chim chiŏn chiŏn hất vang trêi, tiŏng chim trong anhs_{ng} xuŏn lan toƖ kh³/₄p bÇu trêi nh ®ăng thựnh “tŏng giăt long lanh r→i”.

- CƖm xóc cĩa t_c giƖ tríc mĩa xuŏn ®Êt trêi thŏ hiŏn qua c_i nh×n trxu mŏn vớ cƖnh vĚt, trong nh÷ng lêi béc lé trùc tiŏp nh lêi trŕ chuyŏn vớ thià nhià “-i, hất chi... mự...”. ŖÆc biŏt cƖm xóc cĩa nhự th→ ®íc thŏ hiŏn trong mét ®éng t_c tr÷ t×nh ®ă trŕn trăng vŏa tha thiŏt trxu mŏn vớ mĩa xuŏn: ®a tay hŏng lĚy tŏng giăt long lanh cĩa tiŏng chim chiŏn chiŏn.

“Tŏng giăt long lanh r→i

T«i ®a tay t«i hŏng”.

- Cả thố hiôu c@u th→ theo nhiôu c, ch kh, c nhau. Tríc hốt, “giăt long lanh” lụ nh÷ng giăt ma mĩa xu@n, giăt s÷ng mĩa xu@n, trong s, ng, r÷i xuềng tổng nhụnh c@y, kĩ l, nh nh÷ng h¹t ngắc.

- ẽ ®@y, giăt long lanh còng cả thố ®íc hiôu theo nghÛa Èn đông chuyón ®æi c¶m gi, c. Tiổng chim tổ chạ lụ ©m thanh (c¶m nhËn b»ng thÝnh gi, c) chuyón thụnh tổng giăt (h×nh vù khèi, c¶m nhËn b»ng thÞ gi, c), tổng giăt Êy l¹i long lanh , nh s, ng vù mụu s³⁄c, cả thố c¶m nhËn b»ng xóc gi, c “T«i ®a tay t«i hợng”. Dĩ hiôu theo c, ch nọ th× hai c@u th→ vËn thố hiôn c¶m xóc say sa, ng@y ngËt cĩa t, c gi¶ tríc c¶nh ®Ët trêi xø Huỗ vùo xu@n, thố hiôn mong muèn ho, vùo thiæn nhiæn ®Ët trêi trong t@m tềng gi÷a mĩa ®«ng gi, l¹nh khiôn ta v« cừg kh@m phóc.

II. C¶m xóc cĩa nhự th→ tríc mĩa xu@n cĩa ®Ët níc (10 c@u tiỐp)

- H×nh ¶nh léc xu@n theo ngêi ra trụn theo ngêi ra ®ảng lụm ®Ñp ý th→ vớ cuéc sềng lao ®éng vù chiôn ®Êu, x@y dùng vù b¶o vố, 2 nhiôm vô kh«ng thố t, ch rêi. Hä ®· ®em mĩa xu@n ®ôn mãi n÷i træn ®Ët níc.

“Mĩa xu@n ngêi cÇm sớng

Léc gi³⁄t ®Çy quanh lng

Mĩa xu@n ngêi ra ®ảng

Léc tr¶i dụi n÷ng m¹”

+ “*Mĩa xu@n ngêi cÇm sớng. Léc gi³⁄t ®Çy træn lng*”: liæn tềng ®ôn nh÷ng ngêi chiôn sũ ra trËn mụ træn vai, træn lng hä cả cùnh l, ngup trang. Nh÷ng cùnh l, Êy mang léc biỐc, chải non, mang theo mĩa xu@n cĩa thiæn nhiæn, c@y cá. Tổ “léc” cßn lụm cho ngêi ta liæn tềng ®ôn h×nh ¶nh ngêi lÝnh khi ra trËn, mang theo sọc sềng cĩa c¶ d@n təc. ChÝnh mụu xanh sọc sềng ®ã ®· tiỐp cho ngêi lÝnh cả thãm sọc m¹nh, ý chÝ ®ó hä v÷n xa ra phÝa tríc tiâu diỐt qu@n thi.

+ “*Mĩa xu@n ngêi ra ®ảng. Léc tr¶i dụi n÷ng m¹*”: nãi vồ nh÷ng ngêi lao ®éng, nh÷ng ngêi ñm mÇm cho sù sềng, ñm nh÷ng h¹t mÇm non træn nh÷ng c, nh ®ảng quª h÷ng, tổ “léc” cho ta nghÛ tĩ nh÷ng c, nh ®ảng tr¶i dụi m¹nh m«ng vớ nh÷ng chải non mĩi nhỏ lạn xanh mít tổ nh÷ng h¹t thắc giềng ®Çu mĩa xu@n. Tổ “léc” cßn mang sọc sềng, sọc m¹nh cĩa con ngêi. Cả thố nãi, chÝnh con ngêi ®· t¹o nặn sọc sềng cĩa mĩa xu@n thiæn nhiæn, ®Ët níc.

+ “*TËt c¶ nh hòi h¶. TËt c¶ nh x«n xao*”. Nhự th→ Thanh H¶i ®· c¶m nhËn mĩa xu@n ®Ët níc b»ng hai tổ l, y gũ c¶m “**hòi h¶**” lụ vúi v, khËn tr÷ng, liæn tớc kh«ng đồng l¹i. “**X«n xao**” khiôn ta nghÛ tĩ nh÷ng ©m thanh liæn tiỐp văng vồ, họp lËn vớ nhau xao ®éng. §@y chÝnh lụ t@m tr¹ng t, c gi¶, lụ c, i n, o nọc trong t@m hản. Tiổng lßng cĩa t, c gi¶ nh reo vui n, o nọc tríc tinh thÇn lao ®éng khËn tr÷ng cĩa con ngêi. Mĩa xu@n ®Ët níc ®íc lụm nặn tổ c, i hòi h¶ Êy. Sọc sềng cĩa ®Ët níc, cĩa d@n təc, còng ®íc t¹o nặn tổ sù hòi h¶, n, o nọc cĩa ngêi cÇm sớng, ngêi ra ®ảng. Nh vËy, h×nh ¶nh mĩa xu@n ®Ët níc ®· ®÷cn mẽ réng dÇn. §Çu tiæn, nã chø gãi gãn træn ®«i vai, tËm lng cĩa ngêi ra trËn, ®· ®íc mẽ réng thụnh mét c, nh ®ảng bao la.

- Nhự th→ tin tềng, tù họo vồ t÷ng lai t÷i s, ng cĩa ®Ët níc cho dĩ tríc m³⁄t cßn nhiôu vËt v¶i, khã khñ. Vù ®Ët níc ®íc h×nh dung b»ng mét h×nh ¶nh so s, nh thËt ®Ñp mang nhiôu ý nghÛa :

“§Ët níc bèn ngh×n n”m

VËt v¶i vù gian lao

§Ët níc nh vx sao

Cø ®i lạn phÝa tríc”.

Sao lụ mét nguần s,ng lÊp l, nh, lụ vî ®Ñp vŭnh h»ng vît qua mãi kh«ng gian vù thêi gian. Sao còng lụ h×nh ¶nh r¹ng ngêi trªn l, cê Tæ quéc. Qua ®ã, t, c gi¶ Thanh H¶i béc lé niÔm tù hạo vÒ mét ®Êt níc ViÖt Nam anh hïng vù giu ®Ñp. §Êt níc m·i trêng tãn, vŭnh cõu cïng vò trô, kh«ng bao giê mét ®i vù kh«ng mét thÕ lúc nạo ng"n c¶n ®êc, nhÊt ®Þnh ®Êt níc còng sũ to¶ s,ng nh nh÷ng v× sao trong hïnh tr×nh ®i ®Ön t¬ng lai rúc rì, ®i ®Ön bÖn bê h¹nh phóc. §ã lụ chÝ quyÖt t©m, niÔm tin s¾t ®, niÔm tù hạo l¹c quan cña c¶ d©n téc. ẽ c©u th¬ thø hai, phô tũ “cø” kÖt hîp vớ ®éng tũ “®i lªn” thÓ hiÖn quyÖt t©m cao ®é, hiªn ngang tiÖn lªn phÝa tríc, vît qua mãi khã kh"n, c¶m xóc cña nhụ th¬ lụ c¶m xóc l¹c quan, tin têng, ngêi ca sọc sòng cña quª h¬ng ®Êt níc, cña d©n téc khi mĩa xu©n vÒ.

III. íc nguyÖn cña nhụ th¬ (8 c©u tiÖp)

- Muèn lụm nh÷ng viÖc h÷u Ých d©ng hiÖn cho ®êi bụy tá qua nh÷ng h×nh ¶nh tù nhiªn, gi¶n dþ vù ®Ñp. §Ñp vù tù nhiªn vù giu ý nghÜa v× nhụ th¬ ®· lÊy c, i ®Ñp tinh tuý cña thiªn nhiªn ®Ó diÖn t¶ vî ®Ñp cña t©m hãn:

*“Ta lụm con chim hất
Ta lụm mét nhụnh hoa
Ta nhËp vùo hợm ca
Mét nèt trÇm xao xuyÖn”.*

- Lụm “con chim hất” gi÷a mu«n ngun tiÖng chim v« t cèng hiÖn tiÖng hất vui, lụm “mét cùnh hoa” gi÷a vên hoa xu©n rúc rì v« t cèng hiÖn h¬ng s¾c cho ®êi, lụm “mét nèt trÇm” gi÷a b¶n hợm tÊu mu«n ®iÖu, lụm “mét mĩa xu©n nho nhá” gắp vùo mĩa xu©n lín cña ®Êt níc, cña cuéc ®êi chung. ẽ phÇn ®Çu bụi th¬, t, c gi¶ ®· ph, c ho¹ h×nh ¶nh mĩa xu©n b»ng c, c chi tiÖt b»ng hoa vù tiÖng chim hất. CÊu tở lÆp ®i lÆp l¹i nh vËy t¹o ra sù ®èi øng chÆt chĩ. H×nh ¶nh chãn lãc Êy trê l¹i ®· mang mét ý nghÜa mĩ: niÔm mong muèn ®êc sòng cã Ých, cèng hiÖn cho ®êi lụ mét lĩ tù nhiªn.

- §iÖp tũ “ta” nh mét lêi kh¼ng ®Þnh. Nã kh«ng chØ lụ lêi t©m niÔm thiÖt tha, ch©n thụn cña nhụ th¬ mụ nã cßn ®Ò cËp ®Ön mét vËn ®Ò lín lụ kh, t vãng chung cña nhiÖu ngêi.

*“Mét mĩa xu©n nho nhá
LÆng lĩ d©ng cho ®êi
Dĩ lụ tuæi hai m¬i
Dĩ lụ khi tãc b¹c”*

- íc nguyÖn ho, th©n ®so v« cïng ch, y báng, nhng ®êc t, c gi¶ ©m thÇm “lÆng lĩ d©ng cho ®êi”. “Nho nhá”, “lÆng lĩ” lụ c, ch nãi khiªm tèn, ch©n thụn mụ gi¶n dþ, lụ c, ch sòng cao ®Ñp. T, c gi¶ muèn mçi ngêi lụ mét mĩa xu©n nhá hợm vùo cuéc sòng, lụ íc nguyÖn sòng cã Ých, ®êc cèng hiÖn cho ®êi nh Tê H÷u ®· viÖt trong “Mét khóc ca xu©n”.

*“Nõu lụ con chim, chiÖc l,
Th× con chim ph¶i hất, chiÖc l, ph¶i xanh
Lĩ nạo vay mụ kh«ng cã tr¶
Sòng lụ cho, ®©u chØ nhËn riªng m×nh”*

- “Mĩa xu©n nho nhá” lụ mét Ên đô ®Çy s,ng t¹o, còng lụ c, ch thÓ hiÖn thiÖt tha, c¶m ®éng. Nã ®· kh¼c s©u ý têng: “Mçi cuéc ®êi ®· ho, nói s«ng ta” (NguyÖn Khoa §iÖm). §ã kh«ng ph¶i mong muèn trong mét lóc mụ lụ c¶ mét cuéc ®êi “Dĩ lụ tuæi hai m¬i. Dĩ lụ khi tãc b¹c”.

- ỢiỚp tở “Đĩ lự” khiỚn Ơm ỚiỚu cƠu th→ tha thiỚt, sƠu l³/₄ng, ý th→ Ớic nhỄn m¹nh lựm cho ngēi Ớăc kh«ng chỚ xóc Ớéng tríc mét giăng th→ Êm ưp, mự cỚn xóc Ớéng tríc lēi tƠm sù thiỚt tha cĩa mét con ngēi Ớ· tởng trỢi qua 2 cuéc kh.ng chiỚn, Ớ· cềng hiỚn trăn cuéc Ớēi vự sù nghiỚp cho c, ch m¹ng vỄn tha thiỚt Ớic sềng ỚỚp, sềng cĩa Ých vớ tỄt cỢi sọc sềng t→i trĩ cĩa m×nh cho cuéc Ớēi chung.

- Bụi th→ Ớic viỚt mét th.ng tríc khi nhự th→ trē vỒ vớ c, t bời nhng kh«ng gĩi chót b”n kho”n vỒ bỒnh tỄt, nh÷ng suy nghũ riềng t cho bỢn thƠn mự chỚ “lẶng lĩ ch, y báng mét kh, t khao Ớic dƠng hiỚn”.

IV. Lēi ngūi ca qu^a h→ng, Ớết níc qua ỚiỚu dƠn ca xỚ HuỚ (Khæ cuèi)

Nh mét nhỚp l, y l¹i cĩa khóc dƠn ca dƯu dụng, Ớ»m th³/₄m t”ng gi, trỚ biỚu hiỚn cĩa c, c khæ th→ trăn Ớem l¹i thi vỚ HuỚ trxu mỒn tha thiỚt.

*“Mĩa xuƠn - ta xin h, t
Khóc Nam ai, Nam b×nh
Níc non ngụn dẶm m×nh
Níc non ngụn dẶm t×nh
NhỚp ph, c tiỒn Ớết HuỚ”.*

- Bụi th→ khỚp l¹i trong Ơm ỚiỚu khóc Nam ai, Nam b×nh xỚ HuỚ. Ợo¹n th→ kỚt thóc nh mét khóc h, t ca ngūi mĩa xuƠn, ỚÓ l¹i d vỚ sƠu l³/₄ng. Nhự th→ muèn h, t l¹an ỚiỚu Nam ai, Nam b×nh, ỚiỚu dƠn ca tha thiỚt xỚ HuỚ ỚÓ Ớăc mỗng mĩa xuƠn. CƠu ca nghe nh mét lēi tở biỚt ỚÓ hợm vựo vỪnh viỒn. Nhng ỚCy kh«ng phỢi lự lēi ca buản thĩa tríc “nhỚp ph, c tiỒn Ớết HuỚ” nghe gĩn gi, vang xa. - “Níc non ngụn dẶm m×nh. Níc non ngụn dẶm t×nh” cỚn ngƠn nga m·i m·i. PhỢi y^au Ớēi l³/₄m, phỢi l¹c quan l³/₄m mĩ cĩa thỚ h, t l¹an trong hợm cỢnh nhự th→ lóc Ớă (Ơang ềm nẶng vự s³/₄p qua Ớēi). ỢiỚu Ớă lựm ta cụng y^au quý tiỚng h, t vự tỄm lỜng nhự th→. Nh vỄy, xuy^an suèt bụi th→ kh«ng chỚ lự h×nh tĩng mĩa xuƠn. Tở tiỚng chim chiỒn chiỒn tĩng trng cho khóc h, t cĩa Ớết trēi ỚỒn lựm mét nèt nh¹c trỢm nhỄp vựo bỢn hợm ca Ớết níc, vự ỚỒn ỚCy lự khóc h, t t¹o Ên tĩng mét bụi ca kh«ng dột. Mét bụi ca y^au cuéc sềng. Bụi th→ Ớic nh¹c sũ TrỢn Hợm phæ nh¹c thựnh bụi h, t vự trē thựnh mét khóc ca xuƠn quen thuéc, xóc Ớéng, cỚn m·i vớ Ớēi.

V. NghỒ thuỄt ỚẶc s³/₄c:

- ThỚ th→ 5 ch÷ gỢn vớ ỚiỚu dƠn ca, Ơm hềng trong s.ng, nhỄ nhựng, tha thiỚt, ỚiỚu th→ nh ỚiỚu cĩa tƠm hẵn, c, ch gĩeo vỢn liỒn t¹o sũ liỒn m¹ch cĩa dỜng cỢm xóc.

- H×nh Ợnh tù nhi^an, giỢn dỚ, nh÷ng h×nh Ợnh gĩu ý nghƯa biỚu tĩng, ỚẶc biỚt mét sè h×nh Ợnh cựnh hoa, con chim, mĩa xuƠn Ớic lẶp Ới lẶp l¹i vự nƠng cao, gCy Ên tĩng ỚỄm Ớµ.

- CỄu tở bụi th→ chẶt chĩ, chĩ yỚu dũa trăn sũ ph, t triỒn cĩa h×nh tĩng mĩa xuƠn: tở mĩa xuƠn Ớết trēi -> Ớết níc -> con ngēi.

- Giăng ỚiỚu bụi th→ phĩ híp vớ cỢm xóc cĩa t, c giỢ: ề Ớo¹n ỚỢu vui, say sa vớ vớ ỚỚp cĩa mĩa xuƠn thi^an nhi^an, rẫi phỄn chỄn, hēi hỢi tríc khÝ thỒ lao Ớéng cĩa Ớết níc. Vự cuèi cĩng lự trỢm l³/₄ng, h→i trang nghi^am mự thiỚt tha béc b¹ch, tƠm niỒm.

VI. Trong phỢn ỚỢu bụi th→, t, c giỢ dĩng Ớ¹i tở “t«i” sang phỢn sau l¹i dĩng Ớ¹i tở “ta”. Em hiỚu nh thỒ nựo vỒ sũ chuyỚn Ớæi Ớ¹i tở nhƠn xng Êy cĩa chĩ thỚ tr÷ t×nh.

- T«i vự ta ỚỒu lự Ớ¹i tở nhƠn xng ề ng«i thờ nhỄt.

- Gi÷a hai phÇn cña búi th¬ cã sù chuyÖn ®æi ®i tõ nh©n xng cña chñ thÓ tr÷ t×nh tõ “t«i” sang “ta”. §iÒu nµy kh«ng ph¶i hoµn toµn lµ ngÉu nhiªn mµ ®· ®i t, c gi¶i sô dông nh mét dông ý nghÖ thuËt thÝch hîp vói sù chuyÖn biÖn cña c¶m xóc vµ têng trong búi th¬. Ch÷ “t«i” trong c©u “t«i ®a tay t«i hòng” ẽ khæ th¬ ®Çu vïa thÓ hiÖn mét c, i “t«i” cô thÓ rÊt riªng cña nhµ th¬, vïa thÓ hiÖn ®i sù n©ng niu, tr©n trng vói vî ®Ñp vµ sù sèng cña mïa xu©n. NÕu thay b»ng ch÷ “ta” th× hoµn toµn kh«ng thÝch hîp vói néi dung c¶m xóc Êy mµ chØ vî ra mét t thÕ cã vî ph« tr¬ng.

- Cßn trong phÇn sau, khi búi tá ®iÒu t©m niÖm tha thiÖt nh mét kh, t vng ®i d©ng hiÖn gi, trÞ tinh tuý cña ®êi m×nh cho ®êi chung th× ®i tõ “ta” l¹i t¹o ®i s¾c th, i quan trng, thing liêng cña mét lêi nguyÖn íc.

- H¬n n÷a, ®iÒu t©m nguyÖn Êy kh«ng chØ cña riªng nhµ th¬, mµ cña biÖt bao thÕ hÖ ngi ViÖt Nam ®ang sèng vµ cèng hiÖn cho sù nghiÖp chung, c, i “t«i” cña t, c gi¶i ®· thay cho nhiÒu c, i “t«i” kh, c, n nhÊt thiÖt ph¶i ho, th©n thñnh c, i “ta”. Nhng “ta” mµ kh«ng hÖ chung chung v« h×nh, mµ vËn nhËn ra ®i mét ging ná nhÑ, khim nhêng, ®»m th¾m cña c, i “t«i” Thanh H¶i.

* **Mét sè c©u hái xoay quanh t, c phÈm:**

C©u 1 : ChÐp chÝnh x, c ®o¹n th¬ thø 3 trong búi “Mïa xu©n nho ná” cña Thanh H¶i.

a. Gi¶i thÝch ý nghÖa côm tõ: “Mïa xu©n nho ná” trong ®o¹n th¬.

b. Ph©n tÝch íc nguyÖn cña nhµ th¬ ®i thÓ hiÖn trong ®o¹n th¬ tõ: “Ta lµm con chim ht... dĩ lµ khi tc b¹c” b»ng mét ®o¹n vñ.

Gii ý:

Mïa xu©n nho ná lµ s, ng t, c ®éc ®, o trong ý têng th¬ vµ ng«n ng÷ th¬ cña nhµ th¬ Thanh H¶i. §©y lµ h×nh ¶nh Ên dô chØ mïa xu©n riªng trong lng nhµ th¬ tríc mïa xu©n cña d©n tc. N hoµ cng vµo mïa xu©n cña ®Êt níc. Tõ l, y “nho ná” vïa chØ ra c, i mïa xu©n riªng cña nhµ th¬ vïa gii ln c, i vî xinh xinh, ®, ng yu cña n. Nhµ th¬ tù nguyÖn lµm mét mïa xu©n, «ng muèn sèng ®Ñp, sèng vói tÊt c¶i sc sèng t¬i tr cña m×nh nhng l¹i rÊt khim nhêng, coi ®Êy chØ lµ mét mïa xu©n nho ná gp vµo mïa xu©n lín cña ®Êt níc, cña cuéc ®êi chung.

b. Ph©n tÝch ®o¹n th¬:

- C©u ®Çu tiªn cña ®o¹n vñ ph¶i nếu ®i ý chÝnh cña hai khæ th¬: Nh÷ng suy ngÉm vµ t©m niÖm cña m×nh tríc mïa xu©n cña ®Êt níc.

- §iÒu t©m niÖm cña nhµ th¬: lµ kh, t vng ®i hoµ nhËp vµo cuéc sèng cña ®Êt níc, cèng hiÖn phÇn tèt ®Ñp - dĩ ná bÐ cña m×nh cho cuéc ®êi chung, cho ®Êt n- íc.

+ H×nh ¶nh th¬ tù nhiªn giµu sc gii t¶, dĩng nh÷ng h×nh ¶nh cña thin nhiªn ®Ó ni ln íc nguyÖn cña m×nh: lµm mét tiÖng chim hót trong rn tiÖng chim ca, mét cµnh hoa ®Ó gp vµo vn hoa mu«n h¬ng s¾c, mét nèt trÇm ©m thÇm, lng l ®Ó nhËp vµo khc ca tiÖng h, t cña nh©n d©n...

+ Nh÷ng h×nh ¶nh Êy ®i nh¾c tíi ẽ khæ th¬ ®Çu, lp l¹i ẽ khæ th¬ nµy trong ging th¬ nhì nhÑ, m , i, ngt ngu... mang ý nghÖa míi: niÖm mong muèn ®i sèng c Ých, cèng hiÖn cho ®êi lµ mét l tù nhiªn.

- §, nh gi,: §iÒu t©m niÖm Êy thÊt cao ®Ñp, ch©n thñnh, lµ sù ph, t triÖn tù nhiªn trong m¹ch c¶m xóc cña búi th¬.

- Ợp tở “ta” nh mét lờ kh¹/₄ng Ớnh. Vm c_i “ta” vờn chỚ Ớ nờ vỚ m×nh bợng nh trờ thụn c_i “ta” chung cõ nhỜu ngời, kh_t vờng cõ nhỜu ngời.

- Ớc nguyỚn Ớ Ớc ỚỜ lờn cao thụn mét lờ sờng cao ỚỚp: Mợi ngời nờn cờng hiỚn cho cuéc Ớời chung mét nỚt riờng, c_i phỚn tinh tuý nhỜt cõ m×nh dĩ lụ nhá bỚ, mét c_{ch} lỜng lờ, khiỏm tờn, kh«ng kỚ g× ỚỚn tuỏi t_c.

+ Ợp ng÷ “dĩ lụ” nh mét lờ tũ nhữ vớ lờng tỚm -> sũ kiờn tr×, thờ th_{ch} vớ thời gian, tuỏi gũ, bỚnh tỜt Ớ m_i lụ mét mĩa xuỚn nho nhá trong mĩa xuỚn rờng lín cõ quỏ hờng, ỚỜt níc.

+ Giờng thờ nhá nhữ, chỚn t×nh nhng mang sỏc kh_i qu_t lín.

=> Ngời Ớỏc Ớỏng cẦm vớ mét tỜm lỜng, mét lờ sờng cao ỚỚp.

CỚu 2: Trong phỚn ỚỚu, t_c giỈ dĩng Ớ¹i tở “T«i”, sang phỚn sau, t_c giỈ l¹i dĩng Ớ¹i tở “Ta”. Em hiỚu nh thỜ nựo vỚ sũ chuyỚn Ớỏi Ớ¹i tở nhỚn xng ỚỜ cõ chữ thỚ tr÷ t×nh?

- Sũ chuyỚn Ớỏi Ớ¹i tở nhỚn xng Ớỏ kh«ng phỈ lụ sũ ngỚu nhờn v« t×nh mụ lụ đờng ý nghỜ thuỜt t_o nờn hiỚu quỈ sỚu s³/₄c.

- Ớỏ lụ sũ chuyỚn tở c_i “t«i” c_i nhỚn nhá bỚ hợm vựo c_i “ta” chung cõ cẻng Ớỏng, nhỚn dỚn, ỚỜt níc. Trong c_i “Ta” chung vỜn cõ c_i “t«i” riờng, hỈnh phỏc lụ sũ hợm híp vự cờng hiỚn. ThỚ hiỚn niỜm tũ hợ, niỜm vui chung cõ dỚn tẻc trong thời Ớ¹i mớ.

- Sũ chuyỚn Ớỏi dĩn ra rỜt tũ nhờn, híp lý theo mỈch cẦm xỏc.

GỈ ý:

Gi÷a hai phỚn cõ bựi thờ cõ sũ chuyỚn Ớỏi Ớ¹i tở nhỚn xng cõ chữ thỚ tr÷ t×nh tở “t«i” sang “ta”. ỚỜu nựo hợm tợm kh«ng phỈ lụ ngỚu nhờn mụ Ớ· Ớỏc t_c giỈ sũ đờng nh mét đờng ý nghỜ thuỜt thỠch híp vớ sũ chuyỚn biỚn cõ cẦm xỏc vự tẻng trong bựi thờ. Ch÷ “t«i” trong cỚu “t«i Ớỏ tay t«i hợng” Ờ khỏ thờ ỚỚu vớ biỚu hiỚn mét c_i t«i cõ thỚ rỜt riờng cõ nhự thờ, vớ thỚ hiỚn Ớỏc sũ nỚng niu, trỚn trờng vớ vỈ ỚỚp vự sũ sờng cõ mĩa xuỚn. NỜu thay b»ng ch÷ “ta” th× hợm tợm kh«ng thỠch híp vớ nẻi dung cẦm xỏc ỚỜ mụ chỚ vỈ ra mét t thỜ cõ vỈ ph« trờng. CỚn trong phỚn sau, khi bựi tá ỚỜu tỚm niỜm tha thiỚt nh mét kh_t vờng Ớỏc đỚng hiỚn nh÷ng gi, trỚ tinh tuý cõ Ớời m×nh cho cuéc Ớời chung th× Ớ¹i tở “Ta” l¹i t_o Ớỏ s³/₄c th_i trang trờng, thiờng liờng cõ mét lờ Ớc nguyỚn. Hờn n÷a ỚỜu tỚm nguyỚn ỚỜ kh«ng chỚ lụ cõ riờng nhự thờ, c_i t«i cõ t_c giỈ Ớ· nời thay cho nhỜu c_i t«i kh_c, nỏ nhỜt thiỚt phỈ hợ, thỚn thụn c_i ta. Nhng “ta” mụ kh«ng hỜ chung chung v« t×nh vự vỜn nhỜn ra Ớỏc mét giờng riờng nhá nhữ khiỏm nhờng. Ớ»m th³/₄m cõ c_i “T«i” Thanh HỈ: mừn Ớỏ lụm mét nẻt trỚm xỏo xuyỚn trong bỈn hợ ca, Ớỏm mĩa xuỚn nho nhá Ớời m×nh đỚng cho Ớời mét c_{ch} lỜng lờ chờ kh«ng phỈ ph« trờng, ỏn mụ.

CỚu 3: Trong hai cỚu thờ: “Tỏng giắt long lanh rỏi. T«i Ớỏ tay t«i hợng”, cõ ngời hiỚu “giắt long lanh” lụ giắt ma xuỚn, cõ ngời l¹i cho lụ giắt Ớỏ thanh tiỚng chim Ờ cỚu thờ tríc Ớỏ. Nửu c_{ch} hiỚu cõ em vự phỚn tỠch hai cỚu thờ Ớỏ?

- NỜu hiỚu lụ “giắt ma xuỚn” cờng cõ chặ híp lý: nỚt quen thuéc cõ khung cẦnh mĩa xuỚn vự đỜ gỈ cẦm xỏc x«n xỏo trong lỜng ngời. Nhng cõ chặ cha thỜt híp lý: m-a xuỚn thờng nhữ vự ỚỜm... (B÷a ỚỜ ma xuỚn phời phỏi bay - NguyỚn BỠnh), ch÷ kh«ng thỚ t_o thụn giắt.

- C₂ch hiÓu thø hai híp lý h₁n:

+ LiÒn m¹ch víi c©u th₁ tríc.

+ NT Èn đô chuyón ®æi c¶m gi₂c: Nhự th₁ ®a tay høng tổng giät ©m thanh tiÕng chim (chuyón ®æi c¶m gi₂c). TiÕng chim tổ chặ lụ ©m thanh, chuyón thụn tổng giät, tổng giät Êy l¹i long lanh ,nh s₂ng vự mự s³/₄c, cả thó c¶m nhËn b»ng xóc gi₂c. -> DiÒn t¶ niÒm say sa, ng©y ngËt cña nhự th₁ tríc ví ®Ñp cña thi²n nhi²n, trêi ®Ët lóc vựo xu©n.

HiÓu tổ “giät” trong hai c©u th₁ tr²n lụ giät ma (hay giät s₁ng) còng cả chặ híp lý. Ma xu©n còng lụ mét nĐt quen thuéc cña khung c¶nh mĩa xu©n vự dỖ gii c¶m xóc x«n xao trong lßng ngêi. Nguyên BÝnh viÕt “B÷a Êy ma xu©n ph₁i phúi bay” (M-a xu©n), v× ma xu©n thêng nhË vự Êm kh«ng gi₂ l¹nh nh trong tiÕt ®«ng. Nhng còng cả chặ cha thËt híp lý, v× ma xu©n thêng lụ ma bôi, ma nhá, khã cả thó t₁o thụn tổng giät long lanh r₁i. C₂ch hiÓu “giät” lụ giät ©m thanh tiÕng chim chiÒn chiÒn xuýt ph₂t tổ chặ cho r»ng gi÷a c©u th₁ nựy víi hai dßng th₁ tríc nã lụ liÒn m¹ch. HiÓu nh vËy th× c©u th₁, kh«ng đồng l¹i ẽ t¶ thục mự lụ biÓu hiÕn mét sù chuyón ®æi c¶m gi₂c: TiÕng hất l₂nh lất, vang vãng, trong trổ cña con chim chiÒn chiÒn ®íc c¶m nhËn nh mét dßng ©m thanh tu«n ch¶y vự trong ,nh s₂ng t₁i r¹ng rì cña trêi xu©n, giät ©m thanh còng long lanh vự nhự th₁ n©ng niu, tr©n tr²ng ®a tay ®ẫ lËy tổng giät. (Tuy nhi²n c₂ch hiÓu sau kh«ng quen thuéc víi bót ph₂p vèn b×nh dÞ cña th₁ Thanh H¶i).

C©u 4: Gi¶i nghÛa tổ “léc” trong ®o¹n th₁:

“Mĩa xu©n ngêi cÇm sóng

Léc gi³/₄t ®Çy quanh lng

Mĩa xu©n ngêi ra ®ảng

Léc tr¶i dụi n₁ng m¹ »

- Léc: chải non, l₂ non. Nhng “léc” cßn cả nghÛa lụ mĩa xu©n, lụ sọc sèng, lụ thụn qu¶ h¹nh phóc.

ViÕt ®o¹n v₁n ph©n tÝch ®o¹n th₁ tr²n.

Tổ mĩa xu©n cña thi²n nhi²n ®Ët trêi, nhự th₁ chuyón sang c¶m nhËn vỖ mĩa xu©n cña ®Ët níc. §Ët níc vự con ngêi còng mang ví ®Ñp cña sọc sèng v« tËn, rên rụng bíc vựo mét mĩa xu©n mới. Léc xu©n theo ngêi cÇm sóng, léc xu©n tr¶i dụi n₁ng m¹. H×nh ¶nh “ngêi cÇm sóng” vự “ngêi ra ®ảng” biÓu trng cho hai nhiÖm vô chiÒn ®Ëu vự lao ®éng dùng x©y ®Ët níc. Ậm hêng th₁ hêi h¶i, khËn tr₁ng víi nhiÒu ®iÖp tổ, ®iÖp ng÷ l₂y l¹i ẽ ®Çu c©u. C©u th₁ vĩa lụ thục, nhiÒu nghÛa. “Léc” l₂ chải non, l₂ non, nhng léc cßn cả nghÛa lụ mĩa xu©n, lụ sọc sèng, lụ thụn qu¶ h¹nh phóc. Ngêi cÇm sóng gi³/₄t léc ®Ó ngựp trang ra trËn nh mang theo sọc xu©n vựo trËn ®₂nh, ngêi ra ®ảng nh gieo mĩa xu©n tr²n tổng n₁ng m¹. Nh÷ng con ngêi lao ®éng, chiÒn ®Ëu Êy ®₂ mang c¶ mĩa xu©n ra trËn ®Þa cña m×nh ®Ó gÆt h₂i mĩa xu©n vỖ cho ®Ët níc.

C©u 5: ViÕt ®o¹n v₁n quy n¹p tổ 9 -> 15 c©u víi chñ ®Ò: Bụi th₁ “Mĩa xu©n nho nhá” ®₂ vĩ n²n mét bớc tranh thi²n nhi²n t₁i ®Ñp vự trụn ®Çy sọc sèng.

Gii ý:

- ViÕt ®o¹n v₁n quy n¹p tọc lụ c©u chñ ®Ò ph¶i ®a xuèng cuèi ®o¹n v₁n (chó ý cả tổ li²n kỖt: Qu¶ thËt, cả thó nãi...).

- Số lụm rả c©u chñ ®Ò trñ, cÇn ph©n tÝch khæ th¬ ®Çu tiñ cña bùi th¬: Mĩa xu©n cña thiñ nhiñ, ®Êt trêi.

+ Vùi nĐt ph,c ho¹ cña t,c gi¶ vÒ mĩa xu©n: đBng s«ng xanh, b«ng hoa tÝm biỐc, tiỐng chim chiỒn chiỒn hất vang trêi.

+ Kh«ng gian cao rúng (vúi đBng s«ng, vúi mÆt ®Êt, bÇu trêi bao la), c¶ s¾c mụu t¬i th¾m cña mĩa xu©n (s«ng xanh, hoa tÝm biỐc - mụu tÝm ®Æc trng cña xø HuỐ), c¶ ©m thanh vang vãng, t¬i vui cña chim chiỒn chiỒn hất vang trêi.

+ C¶m xúc say sa, ng©y ngÊt cña nhụ th¬: ®íc diỒn t¶ ẽ chi tiỐt rÊt t¹o h×nh: “Tống giặt long lanh r¬i. T«i ®a tay t«i hòng”.

Gii ý: Bức tranh thiñ nhiñ mẽ ®Çu b«ng kh«ng gian th,ng ®·ng, y²n ¶, th¬ méng. Số lụ kh«ng gian cña mét đBng s«ng xanh. ĐBng s«ng Êy gii nh¾c ®Ổn s«ng H¬ng th¬ méng cña Xø HuỐ vù kh«ng gian cña mĩa xu©n kh«ng ngổng ®íc mẽ rúng vúi tiỐng hất vang trêi cña con chim chiỒn chiỒn. ChiỒn chiỒn vèn lụ loạ chim b, o tin xu©n, h×nh ¶nh cña ña xuÊt hiỒn trong khæ th¬ khiỒn ngêi ®ắc cả c¶m gi,c kh«ng gian nh ®íc tr¶i ®Çy mét s¾c xu©n. Thanh H¶i lùa chñn mụu s¾c trỉ trung, t¬i t¾n vù c¬ng trùn sọc sèng cho bức tranh mĩa xu©n cña m×nh. Số lụ mụu xanh cña đBng s«ng hụm lén mụu xanh cña bÇu trêi. Lụ mét mụu tÝm biỐc ®Ổn nao lBng cña xø HuỐ. Nhng bức tranh nuy kh«ng chØ cả h×nh ¶nh, mụu s¾c mụ cBn cả c¶ ©m thanh. ChØ cả ®iỒu ẽ ®©y tiỐng chim hất nh trê ñn cô thÓ, h÷u h×nh, thñh h×nh khèi long lanh n, o nọc ®Ó cả thÓ ®a tay ra mụ hòng, mụ n©ng niu. Qu¶ thÊt, Thanh H¶i vúi lBng y²u thiñ nhiñ say ®¾m ®· thÓ hiỒn mãi bức tranh thiñ nhiñ t¬i ®Ñp, trùn ®Çy sọc sèng.

C©u 6: Em hiỐu t²n bùi th¬ “mĩa xu©n nho nhá” g¾n bã nh thỐ nọo vúi quan niỐm sèng cña t,c gi¶?

Gii ý: Ti²u ®Ò bùi th¬ g¾n bã chÆt chỉ vúi quan niỐm sèng cña t,c gi¶. Bùi th¬ cả t²n “mĩa xu©n nho nhá”, ®ã lụ mĩa xu©n khi²m tèn, nhá bĐ, h÷u h¹n cña mçi con ngêi tríc mĩa xu©n lín lao hĩng vỮ cña ®Êt níc vù thiñ nhiñ. T,c gi¶ quan niỐm r«ng mçi con ngêi dĩ trỉ hay giụ, suèt c¶ cuéc ®êi ®Ồu ph¶i cèng hiỒn phÇn nhá bĐ cña m×nh cho x· héi, mụ ®ã lụ phÇn cèng hiỒn tù nguyỖn khi²m nhèng. Thanh H¶i íc ao m×nh lụ “mét mĩa xu©n nho nhá”, mét tiỐng chim, mét cùnh hoa, mét nèt nh¹c trÇm xao xuyỖn ®Ỉ nhỂp vùo b¶n hụm ca chung cña đ©n tíc. Số lụ ý thọc tù nguyỖn cèng hiỒn phÇn nhá bĐ cña m×nh cho x· héi, cho ®Êt

ViỐng l¬ng b,c ViỒn Ph¬ng

I. T,c gi¶ :

- ViỒn Ph¬ng t²n khai sinh lụ Phan Thanh ViỒn, sinh n²m 1928, qu² ẽ tỖnh An Giang.

- Trong kh,ng chiỒn chềng Ph,p vù Mũ, «ng ho¹t ®éng ẽ Nam Bé, lụ mét trong nh÷ng c©y bót cả mÆt sím nhÊt cña lúc lĩng v¬n nghỖ gi¶i phẫng ẽ miỒn Nam thêi chềng Mũ cøu níc.

II. T,c phÈm

1. Hụm c¶nh s,ng t,c: N²m 1976, sau khi cuéc kh,ng chiỒn chềng Mũ kỐt thóc, ®Êt níc thềng nhÊt, l¬ng chñ tÞch Hả ChÝ Minh còng vĩa kh,nh thñh, t,c gi¶ ra

th"m miÒn B³/₄C, vµo l"ng viÕng B_c Hả. Bụi th" "ViÕng l"ng B_c" ®íc s_{ng} t_c trong đp ®ã, vµ in trong tÊp "Nh m©y mĩa xu©n" (1978).

2. Kh*i qu, t gi, trP* néi dung vµ nghÖ thuËt

* **Néi dung:** Bụi th" thÓ hiÖn lßng th¶nh kÝnh vµ niÒm xóc ®éng s©u s³/₄C cña nhµ th" vµ mãi ngêi ®èi vớ B_c Hả khi vµo l"ng viÕng B_c.

* **NghÖ thuËt:** Bụi th" cã giăng ®iÖu trang träng vµ tha thiÖt, nhiÖu h×nh ¶nh Ên dô ®Ñp vµ gîi c¶m, ng«n ng÷ b×nh đp mụ c« ®óc.

3. C¶m hng bao trřm vµ m¹ch vËn ®éng t©m trřng cña nhµ th" - Bè côc

* **C¶m hng bao trřm:** lµ niÒm xóc ®éng thiăng liăng th¶nh kÝnh, lßng biÖt "n vµ tù hµo pha lén nçi xất ®au khi t_c gi¶i t miÒn Nam ra viÕng l"ng B_c. C¶m hng Êy ®· chi phèi giăng ®iÖu cña bụi th". Sã lµ giăng th¶nh kÝnh, trang nghiãm phĩ híp vớ kh«ng khÝ thiăng liăng ẽ l"ng, n"i vP l"nh t yãn nghÖ. Cĩng vớ giăng suy t, trÇm l³/₄ng lµ nçi ®au xất lén niÒm tù hµo.

* **M¹ch c¶m xóc:** ®i theo tr×nh tù cña mét cuéc vµo l"ng viÕng B_c, t khi ®øng tríc l"ng ®Õn khi bíc vµo l"ng vµ trờ ra vÒ. Mẽ ®Çu lµ c¶m xóc vÒ c¶nh bãn ngoµi l"ng, tÊp trung ẽ Ên tĩng ®Ëm nĐt vÒ hụng tre bãn l"ng gîi h×nh ¶nh quã h"ng ®Ët níc. TiÕp ®ã lµ c¶m xóc tríc h×nh ¶nh đßng ngêi nh bËt tËn nguy nguy vµo l"ng viÕng B_c. Xóc c¶m vµ suy ngËm vÒ B_c ®íc gîi lãn t nh÷ng h×nh ¶nh giµu ý nghĨa biÓu tĩng: mÆt trêi, vÇng trřng, trêi xanh. Cuèi cĩng lµ niÒm mong íc thiÖt tha khi s³/₄p ph¶i trờ vÒ quã h"ng miÒn Nam, muèn tËm lßng m×nh vËn ®íc m"i m"i ẽ l"i bãn l"ng B_c. M¹ch c¶m xóc nh trãn ®· tãp nãn mét bè côc kh, ®"n gi¶n, tù nhiãn vµ híp lý cña bụi th".

* **Bè côc:** 4 phÇn

- Khæ 1: c¶m xóc cña t_c gi¶i tríc kh«ng gian, c¶nh vËt bãn ngoµi l"ng.
- Khæ 2: C¶m xóc tríc ®oµn ngêi vµo l"ng viÕng B_c.
- Khæ 3: C¶m xóc khi vµo l"ng, nh×n thËy di hµi B_c.
- Khæ 4: Nh÷ng t×nh c¶m, c¶m xóc tríc lóc ra vÒ.

B. Ph©n tÝch bụi th"

1. C¶m nhËn vÒ bụi th"

a. Mẽ bụi:

- "**ViÕng l"ng B_c**" cña ViÖn Ph-ng lµ mét trong nh÷ng bụi th" hay viÖt vÒ B_c sau nguy B_c Hả "®i xa".

- Bụi th" ®íc viÖt trong kh«ng khÝ xóc ®éng cña nh©n d©n ta lóc c«ng tr×nh l"ng B_c ®íc hµn th¶nh sau khi miÒn Nam ®íc gi¶i phãng, ®Ët níc ®íc theng nhËt, ®ãng bµo miÒn Nam cã thÓ thùc hiÖn mong íc ®íc viÕng l"ng B_c.

- Bụi th" diÖn t¶ niÒm kÝnh yãu, sù xất th-ng vµ lßng biÖt "n v« h"n cña nhµ th" ®èi vớ l"nh tổ b»ng mét ng«n ng÷ tinh t, giµu c¶m xóc s©u l³/₄ng.

b. Th©n bụi:

1. C¶m xóc tríc l"ng B_c:

* **T×nh c¶m ch©n th¶nh vµ gi¶n đp cña ®ãng bµo miÒn Nam muèn nh³/₄n gi, nhê ViÖn Ph-ng nãi hã cĩng B_c.**

- C©u th" "**Con ẽ miÒn Nam ra th"m long B_c**" chØ gán gãn nh mét lèi th«ng bo nhng l"i gîi ra t©m trřng xóc ®éng cña mét ngêi t chiÖn trêng miÒn Nam sau bao nhiũu n"m mong mãi b©y giê mõi ®íc ra viÕng B_c.

- C₁ch d₁ng ®¹i t^o x^ong h^o « “con” r^ot g^oCh g^oi, th^on thi^ot, Êm _p t^oxnh th^on th^ong, di^on t^o t^om tr^ong c^ong ng^oi con ra th^om cha sau bao nhi^ou n^om mong mái b^oy gi^oe m^oi ®^oic ra vi^ong B_c.

- C₁ch n^oi gi^olm, n^oi tr^onh: t^o “th^om” thay cho t^o “vi^ong”, gi^olm nh^oN n^oi ®^oau th^ong m^oEt m_t - B_c H^o c^ong s^ong m^oi trong t^om t^ong c^ong mái ng^oi.

- **H^oxnh ¶nh h^ong tre** v^oa mang t^onh ch^ot t^ong tr^ong, gi^ou ý ngh^oĩa li^oan t^ong s^ou s³/₄c: H^ong tre l^om h^oxnh ¶nh h^ot s^oc th^on thu^oc c^ong l^ong qu^o, ®^oEt n^oi Vi^ot Nam, ®^oth^onh m^ot bi^ou t^ong c^ong d^on t^oc. C^oy tre mang bi^ou t^ong c^ong t^om h^oan thanh cao, s^oc s^ong b^on b^o, ki^oan c^ong c^ong d^on t^oc “xanh xanh Vi^ot Nam... B^o t_p ma sa ®^ong th³/₄ng h^ong”.

- “**xi!**” l^om t^o c^olm th_n, bi^ou th^op ni^om x^oc ®^oéng t^ou h^oo tr^oic h^oxnh ¶nh h^ong tre.

* **S^o t^o«n k^onh c^ong t_c gi^o khi ®^ong tr^oic l^ong ng^oi:**

- Kh^oe th^o th^o hai ®^oic t^oo n^oan t^o c^oEp c^ou v^oi nh^ong h^oxnh ¶nh th^oc v^o Ên d^o s^ong ®^o«i l^om h^oxnh ¶nh th^oc: m^ot m^oEt tr^oi thi^oan nhi^oan r^oc r^oi v^onh h^ong nguy nguy ®^oi qua tr^oan l^ong. C^ou d^oi l^om h^oxnh ¶nh Ên d^o - **h^oxnh ¶nh B_c H^o**. M^ou s³/₄c “r^oEt ®^oá” l^om cho c^ou th^o c^ong h^oxnh ¶nh ®^oNp g^oy Ên t^ong s^ou xa h^on, n^oi l^oan t^ong c_{ch} m^ong, l^ong y^ou n^oi n^ong n^on c^ong B_c.

-> Th^ong qua h^oxnh ¶nh Ên d^o tr^oan, t_c gi^o v^oa n^oi l^oan s^o v^o ®^oi c^ong B_c H^o (nh m^oEt tr^oi), v^oa th^o hi^on ®^oic s^o t^o«n k^onh c^ong nh^on d^on, c^ong nh^o th^o ®^oei v^oi B_c.

- H^oxnh ¶nh “d^ong ng^oi ®^oi trong th^ong nh^oi” l^om h^oxnh ¶nh th^oc: nguy nguy d^ong ng^oi ®^oi trong n^oi x^oc ®^oéng, b^oi h^oi, trong l^ong ti^oc th^ong k^onh c^ong, trong l^ong n^ong tr^ou n^oi nh^oi th^ong. Nh^op th^o ch^oEm, gi^ong th^o tr^ong nh^o b^oic ch^on d^ong ng^oi v^o l^ong vi^ong B_c.

- D^ong ng^oi v^o l^ong vi^ong B_c k^ot th^onh nh^ong tr^ong hoa kh^ong ch^o l^om h^oxnh ¶nh t^o th^oc s_o nh^ong d^ong ng^oi x^op th^onh h^ong d^oi v^o l^ong B_c trong nh^ong tr^ong hoa v^o t^ong, m^o c^ong l^om m^ot Ên d^o ®^oNp, s_ong t^oo c^ong nh^o th^o: cu^oc ®^oei c^ong h^o ®^o n^oe hoa d^oi nh^o s_ong c^ong B_c. Nh^ong b^ong hoa t^oi th³/₄m ®^oã ®^oang ®^oNg d^ong l^oan Ng^oi nh^ong g^ox t^ot ®^oNp nh^oEt.

- D^ong “b^oly m^oi ch^oyn m^oa xu^on” : **h^oxnh ¶nh ho_n d^o** mang ý ngh^oĩa t^ong tr^ong: con ng^oi b^oly m^oi ch^oyn m^oa xu^on Êy ®^o s^ong m^ot cu^oc ®^oei ®^oNp nh^ong m^oa xu^on v^o ®^o l^om l^oan nh^ong m^oa xu^on cho ®^oEt n^oi, cho con ng^oi.

2. **C^olm x^oc trong l^ong**

Ni^om bi^ot n^o th^onh k^onh ®^o chuy^ong sang ni^om x^oc ®^oéng ngh^oNn ngu^o khi t_c gi^o nh^oxn th^o B_c:

“B_c n^om trong l^ong gi^oEc ng^o b^oxnh y^oan

Gi^oa m^ot v^ong tr^ong s_ong trong d^ou hi^on”

- B_c ng^o thanh th^oin gi^oa v^ong tr^ong s_ong d^ou hi^on.

- nh^o s_ong d^ou nh^oN trong l^ong gi^oi s^o li^oan t^ong th^oEt l^om th^o v^op: “nh^o tr^ong”.

- Nh^ong v^ong th^o c^ong B_c tr^on ®^oy nh^o tr^ong, tr^ong v^oi B_c ®^o t^ong v^o th^o B_c trong nh^o lao, tr^oan chi^on tr^ong, gi^oe ®^oy c^ong ®^oNg ®^oÓ d^o gi^oEc ng^o n^on thu cho Ng^o-êi.

- V^oi h^oxnh ¶nh v^ong tr^ong, nh^o th^o c^ong u^on t^oo ra m^ot h^o th^ong h^oxnh ¶nh v^o tr^o ®^oÓ v^o v^oi B_c. H^oxnh ¶nh “v^ong tr^ong” d^ou hi^on l^oi g^oi cho ta ngh^o ®^oNg t^om h^oan cao ®^oNp, trong s_ong c^ong B_c. Ng^oi c^ong nh^o m^oEt tr^oi Êm _p, c^ong d^ou hi^on nh^o nh^o tr^ong r^om. §^oa c^ong l^om s^o bi^ou hi^on r^oc r^oi, v^o ®^oi, cao si^ou c^ong con ng^oi v^o s^o ngh^o c^ong B_c.

- Tôm trêng xóc ®éng cĩa nhự th- ®íc biÓu hiÕn b»ng mét h×nh ¶nh Èn d© s©u xa: “Vén biÕt trêi xanh lụ m·i m·i”. B, c ®· ho, th©n vµo thi¹n nhi¹n ®Êt trêi cĩa d©n tét, sèng m·i trong sù nghiÖp vµ t©m trÝ cĩa nh©n d©n nh bÇu trêi xanh vÛnh viÖn tr¹n cao. (Tè H÷u ®· tng viÕt: “B, c sèng nh trêi ®Êt cĩa ta”).

- Dĩ vén tin nh th nhng kh«ng th kh«ng ®au xát v× sù ra ®i cĩa Ngêi. Nçi ®au xát ®· ®íc nhự th- biÓu hiÕn rÊt cô th, trùc tiÖp: “Mµ sao nghe nhãi ẽ trong tim!”. Nçi ®au quÆn th¾t, tª t, i trong ®, y s©u t©m hân nh húng ngh×n mòi kim ®©m vµo tr, i tim thæn thc khi ®øng tríc thi th cĩa Ngêi. §ã lụ sù rung c¶m ch©n thñnh cĩa nhự th-.

3. C¶m xóc khi rêi l’ng:

Khæ th- th t diÖn t¶ t©m trêng lu luyÖn cĩa nhự th- muèn ®íc ẽ m·i b¹n l’ng B, c.

- C©u th- “Mai vÒ miÖn Nam d©ng trµo níc m¾t” nh mét lêi gi· biÕt.

+ Lêi nãi gi¶n dÞ diÖn t¶ t×nh c¶m s©u l¾ng.

+ T “trµo” diÖn t¶ c¶m xóc thÊt m·nh liÖt, luyÖn tiÖc, bÞn rÞn kh«ng muèn xa n·i B, c ngh.

+ §ã lụ t©m trêng cĩa mu«n triÖu con tim bÐ nhá cïng chung nçi ®au kh«ng kh, c g× t, c gi¶. §íc gÇn b, c dĩ ch trong gi©y pht nhng kh«ng bao giê ta muèn xa B, c bòi ngêi Êm , p qu, , réng lín qu, .

+ Íc nguyÖn thñnh kÝnh cĩa ViÖn Ph-ng cïng lụ mong íc chung cĩa nh÷ng ngêi ®· hoÆc cha mét lÇn nµo gÆp B, c.

+ Muèn lụm con chim hất -> ©m thanh cĩa thi¹n nhi¹n, ®Ñp ®ĩ, trong lụnh.

+ Muèn lụ ®o, hoa -> to¶ h-ng th-m thanh cao n·i B, c y¹n ngh.

+ Muèn lụm c©y tr½ trung hiÖu gi÷ m·i giÊc ngñ b×nh y¹n cho Ngoi.

- §iÖp t “Muèn lụm” biÓu c¶m trùc tiÖp vµ gi, n tiÖp -> t©m trêng lu luyÖn, íc muèn, sù tù nguy¹n ch©n thñnh cĩa t, c gi¶.

- H×nh ¶nh c©y tre xuÊt hiÖn khÐp l’i búi th- mét c, ch khÐo lÐo.

C. Kt luËn:

“ViÖng l’ng B, c” lụ mét búi th- ®Ñp vÒ h×nh ¶nh th-, hay vÒ c¶m xóc... g©y xóc ®éng s©u xa trong lßng ngêi ®äc.

- B»ng c, ch s dng ®i¹u luyÖn nh÷ng biÖn ph, p tu t mét c, ch s, ng to, t, c gi¶ ®· th hiÖn t×nh c¶m ngät ngµo, ®»m th¾m l’i rÊt gi¶n dÞ, ch©n thñnh ®òi vói B, c.

- Xin nguyÖn nh ViÖn Ph-ng, sèng mét cuéc ®êi ®Ñp ®ĩ ®Ó trê thñnh nh÷ng b«ng hoa d©ng l¹n B, c.

II. Ngh thuÊt cĩa búi th-

- Gi¹ng th- phĩ híp vói t×nh c¶m, c¶m xóc, gi¹ng ®iÖu va nghi¹m trang, va s©u l¾ng, va ®au xát thiÕt tha, xen lén niÖm tù hµo th hiÖn ®óng t©m trêng xóc ®éng khi vµo l’ng viÖng B, c.

- Gi¹ng ®iÖu Êy t½p n¹n bëi nhiÖu yu tè: **Th th-, nhÞp th-, t ng÷, h×nh ¶nh.**

+ Th th- 8 ch÷, gieo vÇn linh ho¹t, nhÞp chÊm, th hiÖn sù nghi¹m trang, thñnh kÝnh.

+ Khæ cuèi nhÞp nhanh h-n nhê c, c ®iÖp ng÷ th hiÖn mong muèn thiÕt tha cĩa nhự th-.

+ **H×nh ¶nh** s, ng to, va thc, va ¶o, mang ý nghÜa Èn d© biÓu tïng.

+ Bụi th→ **giúp chết suy tăng vù chết tr÷ t×nh** ®»m th³/₄m, diôn t¶ niôm xóc ®éng, thụn kýnh. C¶m xóc của bụi th→ ®íc céng hêng ví t×nh c¶m thi²ng li²ng B,c dụn cho nh©n d©n miôn Nam vù t×nh c¶m của d©n téc ®èi ví Ngêi. Nhự th→ ®· nãi hé nh÷ng t×nh c¶m của chóng ta, của d©n téc gôi tí vP cha giúp kýnh y²u. S² kh«ng ph¶i lụ nị ®au x²t môm y²u, tr, i l²i cho ta th²m nghP lúc ®i ti²p con ®êng của B,c.

Xin nguyôn c²ng Ngêi v→n tí m·i

V÷ng nh mu«n ng²n d¶i Trêng S→n

*** C©u hái xoay quanh t,c phÈm:**

C©u 1: Cho c©u v"n sau: "ViÖng l"ng B,c", ta kh«ng chØ thÊy t×nh c¶m xóc ®éng ch©n thụn của t,c gi¶, của d©n téc dụn cho B,c H². Ng th→ của Viôn Ph→ng c²n thÓ hiÖn h×nh ¶nh ®Ñp ®ĩ của Ngêi trong l²ng nh©n d©n.

a. BiÖn ®æi mét trong hai c©u tr²n thụn c©ubP ®éng.

b. NÖu coi nh÷ng c©u th→ tr²n lụ phÇn mẽ ®o¹n của mét ®o¹n v"n th× phÇn mẽ ®o¹n Êy cho ta biÖt ®Ò tụi của ®o¹n v"n ®øng tríc n² lụ g×? SÒ tụi của ®o¹n v"n s²p x©y dùng lụ g×?

c. ViÖt ti²p ®Ó c² ®o¹n v"n t²ng ph©n híp.

C©u 2: Mẻ ®Çu bụi "VLB", Viôn Ph→ng viÖt 3 c©u ®Çu khæ 1 vù cuèi bụi, nhự th→ bụy tá nguyôn íc: "Muèn lụm c©y tre trung hiÖu trèn nự".

Theo em h×nh ¶nh nựo lụ h×nh ¶nh Ên d². Em c¶m nhÊn ®íc t² c, ch h×nh ¶nh Ên d² ®² c² ý nghÜa s©u xa nh thÖ nựo vÒ t×nh c¶m thi²ng li²ng cao ®Ñp của nh©n d©n ví B,c H² kýnh y²u.

Gii ý:

- Ph©n tých h×nh ¶nh Ên d²: "«i hụng tre xanh xanh ViÖt Nam. B·o t, p ma sa ®øng th²ng hụng".

- C©y tre lụ biÖu t²ng của d©n téc ViÖt Nam.

+ Xanh xanh: thÓ hiÖn s²c sèng d²o dai, b²n bØ. C©u th→ thÓ hiÖn h×nh ¶nh qu² h→ng, ®Êt níc ViÖt Nam. H×nh ¶nh nh÷ng con ngêi qu©y quÇn, b¶o vÖ cho giÊc ngñ của Ngêi.

- Muèn lụm c©y tre trung hiÖu chèn nự: H×nh ¶nh Ên d² "c©y tre trung hiÖu" lụ t×nh c¶m của Viôn Ph→ng c²ng nh của nh©n d©n Miôn Nam tha thiÖt muèn ẻ m·i b²n Ngêi.

H×nh ¶nh gi¶n dP chÝnh lụ nị xóc ®éng của to²n thÓ nh©n d©n miôn nam trung hiÖu: trung ví s¶ng, hiÖu ví d©n. S² v²a lụ mét l²i íc nguyôn, v²a lụ mét l²i h²a thi²ng li²ng : D©n téc ViÖt Nam m·i m·i trung thụn ví con ®êng c, ch m²ng mụ B,c ®· ®Æt ra.

ViÖt ®o¹n : H×nh ¶nh hụng tre b²n l"ng B,c lụ mét h×nh ¶nh rÊt ®Ñp vù ®éc ®, o. Tríc hÖt hụng tre gii nhí x²m lụng th©n thuéc ví lu² tre xanh bao b²c ẻ mị lụng qu² ViÖt Nam. MÆt kh, c, c©y tre t²ng ®íc coi lụ biÖu t²ng của con ngêi ViÖt Nam ví c, c ®úc týnh cÇn c², nh²n nhÆn, hi²n ngang, b²n bØ, ®o²n kÖt. Hụng tre xanh xanh, mụu xanh t²ng trng cho s²c sèng của ViÖt Nam. C©y tre ®íc nh©n ho, nh nh÷ng con ngêi, nh nh÷ng ngêi chiÖn sÜ ®øng th²ng hụng lụm hụng rụo danh dù, v²a canh gi÷ cho giÊc ngñ b×nh y²n m·i m·i của Ngêi. MÆc cho b·o t, p, ma sa,

cây tre vên rừng thảnh thơi. Sớm khuya thảnh thơi, cây tre trẻ thảnh cây tre trung hiếu, thỏ hiên tằm lững mĩ mĩ trung thảnh với sự nghiễm, với tiếng của B, c.

Câu 3: Tận hưởng của nhữn thảnh vụn mãi ngời với B, c thỏ hiên nh thỏ nọ trong bụi thảnh?

Tận hưởng của t, c giũ vụn của mãi ngời thỏ hiên rất thảnh kỉnh vụn sôu s³⁄⁴c. T, c giũ nh mét ngời con vò thảnh, vò viễng mét ngời cha giũ kỉnh y²⁄⁵. T, c giũ ®· chông kiễng lững ngời nguy tiễng nguy kh«ng dớt, tá lững thảnh nhĩ l·nh tô b«ng c, ch kễ thảnh hoa d«ng l²n cuéc ®ềi ho¹t ®éng, b²nh d²p m² vũ ®¹i của B, c. Sợng tríc thì hụi B, c, lý trý nh³⁄⁴c r«ng B, c sềng m·i, nhng tr, i tim t, c giũ vên nhĩ l²n tríc sù thết: B, c ®· vũnh viễng ®i vụn cái vũnh h«ng. Biễt bao nhi²u ngời ®· kh«ng c²m ®íc níc m³⁄⁴t trong l² tang B, c. Vụn c² khi vò viễng sau n²y. Viễt khæ thảnh cuềi kh«ng c² tở nh©n xng chýnh l² ®ó t, c giũ vĩa b²y tá tận hưởng của m²nh, vĩa n²i l²n íc nguyễn của mãi ngời: muèn l²m ®o, hoa to² h²ng, con chim hất, cây tre trung hiếu b²n B, c m·i m·i.

Câu 4: Yếu tố nọ l²m n²n thảnh c«ng của bụi thảnh “Viễng l²ng B, c”?

Tríc hễ bụi thảnh thảnh c«ng l² do c²m xóc ch©n thảnh, sôu s³⁄⁴c của t, c giũ. Nh÷ng ngời con miễng Nam kh«ng c² m²t trong n²y B, c m²t (1969), m·i b²y n²m sau m²i c² d²p ra viễng B, c. Nguy²n mét ®iễu ®ã th«i còng l²m cho t, c giũ xóc ®éng m²nh m². Khi vụn l²ng viễng B, c, l²i thết l²ng B, c với “húng tre trong s²ng b, t ng, t” th©n thuet nh mãi l²ng qu² Viễng Nam. Tận hưởng của nh©n d©n miễng Nam ®ềi với B, c, tận hưởng của c² níc ®ềi với B, c, Ngời ®· l²m cho ®ết níc, cho d©n tét vĩ vang. Chýnh tận hưởng ®ã céng với nh÷ng xóc ®éng của nhữn thảnh l² yếu tố céng hềng, l²m cho nhữn thảnh thảnh c«ng. M²t kh, c, nh÷ng h²nh ²nh b²nh d²p giũ týnh t²ng trng, l²i thảnh giũn d², ch©n thảnh l²m cho bụi thảnh d² ®i vụn lững ngời.

Câu 5: Viễng ®o¹n v²n t²ng ph©n h²p:

Bụi thảnh “Viễng l²ng B, c” l² tận hưởng của ch©n thảnh, xóc ®éng của Viễng Ph²ng, của nh©n d©n miễng Nam ®ềi với B, c H².

Gii ý:

- Con - B, c.
- Nguy nguy dững ngời ®i trong thảnh nhĩ.
- Vên biễt trêi xanh l² m·i m·i... trong tim.
- Khæ cuềi.

- Niễng thảnh, n² nhĩ vèn l² tận hưởng của trong t©m tr²ng con ngời, nh ngễp tr²n c² kh«ng gian, trũu n²ng t©m tr²ng => c² c²m gi, c nh dững ngời trong n²i thảnh nhĩ m²nh mang.

- Ngời ®i xa ®· 7 n²m (bụi thảnh s²ng t, c 1976) kho²ng thêi gian kh«ng ph²i l² ng³⁄⁴n, nhng VP vụn to²n thỏ nh©n d©n Miễng Nam vên “nghe nhĩ” => qu, sôu ®ểm, m²nh liễ.

- Sẻp tở, Sẻp ng÷, cêu tróc c©u (khæ 3) ®em l²i cho khæ thảnh nh¹c ®iễu thiễ tha, sôu l³⁄⁴ng.

- H²nh ²nh Ền d²: cây tre trung hiếu => mong muèn thiễ tha ề m·i b²n ngời, mong ®íc l²m ®ấp cho ngời. Sinh thêi B, c tởng n²i: “miễng Nam ề trong tr, i tim t²i” (thảnh Tề H²u).

- C©y tre mang nĐt nghŭa cô thÓ h¬n, kh«ng c©n lư nh÷ng phÈm chÈt ®Ñp ®İ. Ph¶i chñng ®ã vĩa lư íc nguyÔn, vĩa lư lòi hĩa thiãng liãng mụ trung thụn vĩ con ®-êng mụ B,c ®· soi s,ng dến d¾t

BÀI THƠ:

Sang thu

H÷u Thønh

I. T, c gi¶

- H÷u Thønh tãn ®Çy ®ñ lư NguyÔn H÷u Thønh, sinh nãm 1942, quã ẽ huyÔn Tam Đ¬ng, tønh Vŭnh Phóc.

- Nãm 1963, H÷u Thønh nhÈp ngò, vưo binh chñng Tñng ThiÕt Gi,p rã trẽ thụn c, n bẽ vñ ho, tuyãn huÈn trong qu©n ®úi vư b¾t ®Çu s,ng t, c th¬.

- xng ®· tham gia Ban chÈp hũnh Húi nhũ vñ ViÕt Nam c, c kho, III, IV, V. Tõ nãm 2004, H÷u Thønh lư Tãng th ký Húi nhũ vñ ViÕt Nam.

II. T, c phÈm:

1. Høp c¶nh s, ng t, c: GÇn cuèi nãm 1977, in lÇn ®Çu trãn b, o Vñ nghŏ. Sau ®ã ®íc in nhiÔu lÇn trong c, c tÈp th¬. Trong tÈp th¬ “Tõ chiÕn hũo ®ŏn thụn phè”, xuÊt b¶n nãm 1991.

2. Kh, i qu, t gi, trÞ néi dung vư nghŏ thuÈt

* **Néi dung:** lư sù c¶m nhÈn tinh tŏ vŏ vĩ ®Ñp thiãn nhiãn cĩa bíc chuyŏn mĩa tŏ h¹ sang thu. Sãng thêi nãi lãn sù xóc ®éng cĩa lĩng ngêi trong kho¶nh kh¾c giao mĩa.

* **Nghŏ thuÈt:** lư th¬ giũu h×nh ¶nh, giũu sŏc biŏu c¶m, c¶m xóc tinh tŏ, s©u l¾ng, kŏt hĩp tÈm lĩng ch©n thụn cĩa nhũ th¬ tŏo nãn sŏc cuèn hót cho t, c phÈm.

3. M¹ch c¶m xóc vư bè cŏc:

* **M¹ch c¶m xóc:** “**Sang thu**” lư 1 bŏc th«ng ®iŏp lóc giao mĩa. Mĩa h¹ dÇn qua, mĩa thu tĩ, kho¶nh kh¾c Êy ®íc diŏn t¶ b»ng sù rung c¶m tinh tŏ, sù tr¶i nghiŏm s©u s¾c cĩa nhũ th¬. M¹ch c¶m xóc xuyãn suèt vĩ 2 néi dung nãi bÈt: c¶m nhÈn vŏ thiãn nhiãn lóc sang thu vư suy ngÈm vŏ ®êi ngêi khi chín thu.

* **Bè cŏc:** 3 phÇn:

- Khæ 1: C¶m nhÈn vŏ thiãn nhiãn lóc giao mĩa, tŷn hiŏu b, o thu vŏ.

- Khæ 2: Quang c¶nh ®Èt trêi ng¶ dÇn sang thu

- Khæ 3: Nh÷ng biŏn chuyŏn ©m thÇm cĩa tŏo vÈt vư suy ngÈm vŏ ®êi ngêi lóc chín thu.

Gi¶i nghŭa tŏ:

* **Chĩng ch×nh:** cè ý chÈm l¶i

* **Dŏnh dũng:** chÈm ch¹p, thông th¶.

B. Ph©n tŷch bũi th¬

I. Ph©n tŷch nh÷ng h×nh ¶nh, hiŏn tĩng thŏ hiŏn sù biŏn ®æi cĩa ®Èt trêi lóc sang thu (Khæ ®Çu).

- Nhũ th¬ chĩt nhÈn ra tŷn hiŏu cĩa sù chuyŏn mĩa tŏ ngãn giã se (nhñ, kh« vư h¬i lñh) mang theo h¬ng æi (æi ®ang vưo ®é chŷn).

- T©m trñng ngì ngũng, c¶m xóc b©ng khu©ng qua c, c tŏ bçng, h×nh nh.

II. Ph©n tŷch sù c¶m nhÈn tinh tŏ cĩa nhũ th¬ vŏ nh÷ng biŏn chuyŏn trong kh«ng gian lóc sang thu.

Nh÷ng biŏn chuyŏn trong kh«ng gian lóc sang thu ®íc H÷u Thønh c¶m nhÈn qua nhiÔu yŏu tẽ, b»ng nhiÔu gi, c quan vư sù rung ®éng thÈt tinh tŏ.

1. C¶m nhËn tÝn hiÖu thu vÒ ẽ kh«ng gian gÇn vµ hÑp:

- C¶m nhËn vÒ khøu gi,c vµ xóc gi,c.

+ H-ng æi + c,i se l¹nh cña giã -> lan to¶ trong kh«ng gian n-ì vên th«n, ngà xãm,

+ “Ph¶” -> H-ng th-m nh s,nh l¹i, luãn vµo trong giã.

-> Gii h×nh dung cô thÓ h-ng æi chÝn + Gii sù vËn ®éng nhÑ nhµng cña giã ®a h-ng.

- C¶m nhËn b»ng thP gi,c:

+ “Chĩng ch×nh” -> NghÖ thuËt nh©n ho,: s-ng thu cã ý chËm l¹i, quËn quýt bæn ngà xãm ®éng lụng.

- C¶m xóc:

+ “Bçng”: C¶m gi,c bËt ngê.

+ “H×nh nh”: C¶m gi,c m- hã mong manh, cha rã røng.

-> Sù giao thoa cña t¹o vËt + c¶m xóc ngì ngung, xao xuyÖn cña nhµ th-.

2. C¶m nhËn chuyÖn biÖn cña ®Ët trêi sang thu trong kh«ng gian dui, réng, cao.

- Sù thay ®æi cña t¹o vËt: NghÖ thuËt ®òi: S-ng chĩng ch×nh > < Chim véi v- -> vËn ®éng t-ng ph¶n.

+ S«ng dÒnh dưng - nghÖ thuËt **nh©n ho,** + **tổ l,y** gii h×nh, t¶ dßng s«ng tr«i chËm -> gii suy nghÛ trÇm t.

+ Chim véi v- - NghÖ thuËt **nh©n ho,** + **tổ l,y** gii c¶m -> h-ì thu se l¹nh khiÖn lò chim “véi v-” bay vÒ ph-ng nam tr,nh rÐt.

- H×nh ¶nh ®,m m©y “*v¾t nũa m×nh sang thu*” - nghÖ thuËt **nh©n ho,** -> gii h×nh dung:

+ M©y máng nh d¶i lòa treo træn bÇu trêi.

+ Ranh giúi nũa nghiêng vÒ mĩa h¹, nữa nghiêng vÒ mĩa thu.

-> C¶m xóc say sa, t©m hãn giao c¶m víi thiæn nhiæn.

3. C¶m nhËn thêi tiÖt (t¹o vËt) sang thu b»ng t©m têng, suy t.

- “*vËn cßn*”, “*v-ì dÇu*”, “*bít*” <- tổ chØ mœc ®é -> sù chuyÖn biÖn cña c,c hiÖn t-ìng tù nhiæn: h¹ nh¹t dÇn, thu ®Ëm nÐt h-n.

-> Quan s,t tinh tÕ, t©m hãn nh¹y c¶m.

- Sêm bËt ngê, húng c©y ®øng tuæi.

+ **T¶ thùc:** Sang thu, sêm tha vµ nhá dÇn, kh«ng ®ñ sœc lay ®éng húng c©y ®· bao mĩa thay l,.

+ NghÖ thuËt nh©n ho,: bËt ngê + ®øng tuæi -> tr¹ng th,i cña con ngêi.

+ H×nh ¶nh Ën dô : Con ngêi tống tr¶i sĩ v÷ng vụng h-n tríc nh÷ng thõ th,ch cña cuéc ®êi -> §Ët trêi sang thu khiÖn lßng ngêi còng b©ng khu©ng, c¶m xóc, gii bao suy nghÛ vÒ ®êi ngêi lóc sang thu.

III. Ph©n tÝch hai c©u cuèi

- Sêm bËt ngê, húng c©y ®øng tuæi.

+ **T¶ thùc:** Sang thu, sêm tha vµ nhá dÇn, kh«ng ®ñ sœc lay ®éng húng c©y ®· bao mĩa thay l,.

+ **NghÖ thuËt nh©n ho,:** bËt ngê + ®øng tuæi -> tr¹ng th,i cña con ngêi

+ **H×nh ¶nh Ën dô:** Con ngêi tống tr¶i sĩ v÷ng vụng h-n tríc nh÷ng thõ th,ch cña cuéc ®êi.

-> §Êt trêi sang thu khi Õn lßng ngêi còng b©ng khu©ng, c¶m xóc, gô bao suy nghÛ vÒ ®êi ngêi lóc sang thu. Mïa thu Òn kh«ng chø lụm cho c¶nh vÊt thay ®æi mụ suy nghÛ cña con ngêi còng thay ®æi. Thêi kh³⁄c giao mïa thêng ®em Òn cho ngêi ta nhiôu ®iôu mïi mï, thó vð. Vù thÊp tho,ng trong 2 c©u th÷ cuêi búi thÓ hiÕn suy ngém vÒ ®êi ngêi "Sêi còng bít bÊt ngê. Træn húng c©y ®øng tuæi". Lßng ngêi ®· l³⁄ng lác rÊt s©u ®Ó nhËn ra nh÷ng xao ®éng m÷ hã huyÒn ¶o cña thiæn nhiæn vù nh÷ng sao ®éng b©ng khu©ng s©u l³⁄ng cña con ngêi. Hai c©u th÷ cuêi cã nhiôu c, ch hiôu vù lý gi¶i.

Thu sang, ®· bít ®i nh÷ng c, i n, o ®éng cña kh«ng gian, thiæn nhiæn -> gô lãn c, i xÕ chiôu cña cuéc ®êi. Cã lĩ vx vÊy mụ búi th÷ ®íc kÕt thóc b»ng h×nh ¶nh húng c©y ®øng tuæi ®· gô g³⁄m nh÷ng ý nghÛa s©u sa.

Sêi lụ biÕn cè bÊt thêng cña ngo'i c¶nh, cña cuéc ®êi. Húng c©y ®øng tuæi lụ h×nh ¶nh con ngêi ®· tr¶i qua biÕn cè thõ th, ch. Khi con ngêi tr¶i nghiÖm nhiôu sã trê næn hiôu m×nh, hiôu ngêi, hiôu ®êi h÷n. Con ngêi sã b×nh tÛnh ®ãn nhËn mãi biÕn cè trong cuéc ®êi. Nhng con ngêi kh«ng ngém ngüi nuêi tiÕc mụ chø thÊy m×nh v÷ng vùng h÷n. Sã lụ nÐt ®Ñp, nÐt l¹ ®éc ®, o trong c, ch nh×n, c, ch c¶m, c, ch nghÛ vÒ thiæn nhiæn, vÒ ®êi ngêi tríc nh÷ng th÷ng trÇm biÕn ®æi. L³⁄ng s©u trong t©m hãn lụ sù ®ãng c¶m tríc suy nghÛ s©u xa cña nhụ th÷ vÒ vĩ ®Ñp con ngêi. Ph¶i ch÷ng mïa thu ®· ®em Òn mét búi hã cho t, c gi¶ vùo giê «ng truyÒn lĩ cho chóng ta?

Trong 1 búi pháng vÊn gÇn ®©y, H÷u Thønh ®· gi¶i thÝch "Sêi lụ nh÷ng khã kh÷n thõ th, ch mụ d©n tíc ViÕt Nam ®· tr¶i qua hai cuéc chiÕn tranh , c liÕt chềng Ph, p vù Mũ. Cßn húng c©y lụ h×nh ¶nh cña ®Êt níc, d©n tíc ta v÷ng vùng vît qua thõ th, ch. Tr¶i qua bao nhiâu thõ th, ch, bom ®¹n , c liÕt, chóng ta kh«ng cßn sê bÊt cø thÕ lúc nùo, v÷ng vùng vît lãn ph, i tríc trong c«ng cuéc x©y dùng ®Êt níc".

Dụn ý

A. Mẽ búi:

- Mïa thu quã h÷ng lụ ®Ò tụi gô c¶m xóc ®êi vúi thì nh©n song mçi ngêi c¶m xóc vÒ mïa thu theo c¶m nhËn riêng cña m×nh. Vĩ nhụ th÷ H÷u Thønh, kho¶nh kh³⁄c giao mïa tở h¹ sang thu ®· rung ®éng hãn th÷ ®Ó thi sÛ vĩ næn mét búc tranh th÷: "Sang thu" thÊt hay.

- Búi th÷ ®íc viÕt theo thÓ th÷ n÷m ch÷: nhþp nhúng, khoan thai, ãm , i, trÇm l³⁄ng vù tho,ng chót suy t... thÓ hiÕn mét búc tranh thu trong s, ng, ®, ng yâu ẽ vãng n«ng th«n ®ãng b»ng B³⁄c Bé.

B. Th©n búi

Khæ 1: Nh÷ng c¶m nhËn ban ®Çu cña nhụ th÷ vÒ c¶nh sang thu cña ®Êt trêi.

- Búi th÷ mẽ ®Çu b»ng mét ph, t hiÕn bÊt ngê:

+ ChÐp khæ 1:

- Thiæn nhiæn ®íc c¶m nhËn tở nh÷ng gx vx h×nh:

+ H÷ng æi ph¶i trong giã thu se se lñh (se lñh vù h÷ kh«), "H÷ng æi" lụ lụ h÷ng ®Æc biÕt cña mïa thu miÕn B³⁄c ®íc c¶m nhËn tở mii æi chÝn ré.

+ Tở "ph¶i": ®éng tở cã nghÛa lụ to¶ vùo, trén lén. Ngêi ta cã thÓ dñg c, c tở: to¶, bay, lan, tan... thay cho tở "Ph¶i" nhng c¶ bÊy nhiâu tở ®Òu kh«ng cã c, i nghÛa ®ét ngét bÊt ngê. Tở "ph¶i" cho thÊy mii h÷ng æi ẽ ®é ®Ëm nhÊt, th÷n nãng quyÕn rò, hòm vùo trong giã heo may cña m×nh th× lan to¶ kh³⁄p kh«ng gian t¹o ra mét mii

th→m ngăt m₁t cĩa nh÷ng tr₁i æi chÝn vụng - h→ng th→m nằg nụn hêp dến cĩa nh÷ng vên c©y sum su^a tr₁i ngăt ẽ n«ng th«n ViÖt Nam.

+ S→ng chĩng ch×nh: nh÷ng h¹t s→ng nhá li ti gi”ng m³/4c nh mét lụn s→ng máng nhĩ nhụng tr«i, ®ang “cè ý” chỄm l¹i thong th¶, nhĩ nhụng, chuyỐn ®éng chẶm chỄm sang thu. H¹t s→ng sím mai còng nh cã t©m hản, cã c¶m nhỄn riềng còng nhĩ nhụng, thong th¶ qua ngừng cõa cĩa mĩa thu.

=> Sù gắp mÆt cĩa lụn s→ng buæi sím cĩng vớ h→ng æi ®· lụn con ngêi giỄt m×nh th¶ng thèt: H×nh nh thu ®· vỒ.

- C¶m xóc cĩa nhụ th→:

- KỐt híp mét lo¹t c₁c tở: “bặg, ph₁, h×nh nh” thỐ hiỒn t©m tr¹ng ngừ ngụng, c¶m xóc b©ng khu©ng tríc tho₁ng ®i bỄt chít cĩa mĩa thu. Nhụ th→ giỄt m×nh, h→i bẻi rẻi, h×nh nh cởn cã chót g× cha thỄt rằ rụng trong c¶m nhỄn. V× ®ã lụ nh÷ng c¶m nhỄn nhĩ nhụng, tho₁ng qua, hay lụ v× qu₁ ®ét ngét mụ t₁c gi¶ cha nhỄn ra? T©m hản thi sữ biỒn chuyỐn nhập nhụng vớ phót giao mĩa cĩa c¶nh vỄt. Tởng c¶nh sang thu cĩa c¶nh vỄt ®· thỄp tho₁ng hản ngêi còng chĩng ch×nh bởn rởn lu luyỒn, b©ng khu©ng...

Khæ 2: H×nh ¶nh thiậi nhiậi sang thu ®íc nhụ th→ ph₁t hiỒn b»ng nh÷ng h×nh ¶nh quen thuéc lụn nằn mét bợc tranh mĩa thu ®ĩp ®ĩ vự trong s₁ng.

- ChĐp khæ 2:

+ Dởng s«ng qu^a h→ng thít tha mỒm m¹i, hiỒn hoụ tr«i mét c₁ch nhụn h¹, thanh th¶n sau nh÷ng ngụy hỉ níc lò, gừi lậi vớ ®ĩp ằm đừu cĩa bợc tranh thiậi nhiậi mĩa thu.

+ Nh÷ng c₁nh chim chiỒu b³/4t ®Çu vớ v· bay vỒ ph→ng nam tr₁nh rĐt trong nh÷ng buæi hoụng h«n.

+ Sẻi lỄp vớ h×nh ¶nh trậi, h×nh ¶nh “®₁m m©y mĩa h¹” ®íc nhụ th→ c¶m nhỄn ®Çy thó vự qua sù liậi tẻng ®éc ®₁o: “v³/4t nũa m×nh sang thu”. Gừi h×nh ¶nh mét lụn m©y máng, nhĩ, kĐo dừi cĩa mĩa h¹ cởn sắ l¹i nh lu luyỒn, ®ã lụ vớ ®ĩp cĩa bÇu trêi sang thu. C¶m gi₁c giao mĩa ®íc diỒn t¶ cô thỐ vự tinh tở b»ng mét h×nh ¶nh ®₁m m©y cĩa mĩa h¹ còng nh ®ang bíc vựo ngừng cõa cĩa mĩa thu vỄy. Dẻng nh gi÷a mĩa h¹ vự mĩa thu cã mét ranh giớ cô thậ, r h÷u h×nh, hiỒn hiỒn. Liậi tẻng ®Çy thó vự kh«ng chỖ c¶m nhỄn b»ng thậ gi₁c mụ lụ sù c¶m nhỄn b»ng chÝnh t©m hản tinh tở, nh¹y c¶m, yậi thiậi nhiậi tha thiỐt cĩa H÷u Thởnh. (Liậi hỖ trong búi th→ “ChiỒu s«ng Th→ng”, «ng còng cã mét c©u th→ t→ng tù vỒ c₁ch viỐt: “§₁m m©y trậi ViỐt Yậi, Rẻi bằg vỒ Bẻ H¹).

* Chèt l¹i 2 khæ ®Çu: B»ng sù c¶m nhỄn qua nhiỒu gi₁c quan, sù liậi tẻng thó vự ?????? t©m hản nh¹y c¶m, tinh tở cĩa t₁c gi¶, tỄt c¶ kh«ng gian c¶nh vỄt nh ®ang chuyỐn m×nh tở tở ®iỒm tỪnh bíc sang thu. Ngêi ®ắc c¶m nhỄn c¶ vỒ kh«ng gian vự thêi gian chuyỐn mĩa thỄt lụ ®ĩp, thỄt lụ khậi gừi hản th→.

3. Khæ 3: Thiậi nhiậi sang thu cởn ®íc gừi ra qua h×nh ¶nh cô thỐ: n³/4ng - ma:

ChĐp khæ 3:

- N³/4ng - h×nh ¶nh cô thỐ cĩa mĩa h¹. N³/4ng cuẻi h¹ vỄn cởn nằg, cởn s₁ng nhng ®· nh¹t dÇn, yỒu dÇn bẻi giã se ®· ®Ồn chỖ kh«ng chắi chang, d÷ dẻi, gay g³/4t.

- Ma còng ®· Ýt ®i. C→n ma mĩa h¹ thẻng bỄt ngê chít ®Ồn rằ l¹i chít ®i. T₁c gi¶ đĩng tở “v→i” cã gi₁ trậ gừi t¶ nh sù ®ong ®Ồm nh÷ng sù vỄt cã khẻi lĩng cô thỐ ®Ó

diÔn t¶ c, i sè ling v« ®Þnh - diÔn t¶ c, i tha dÇn, Ýt dÇn, hÖt dÇn nh÷ng c¬n ma rµo µo ¹t, bÊt ngê cña mĩa h¹. TÊt c¶ ®Òu chÇm chÊm, tở tở, kh«ng véi v·, kh«ng hòi h¶.

- H×nh ¶nh: “SÊm còng bít bÊt ngê. Tr²n hụng c©y ®øng tuæi”.

+ Tríc hÖt mang ý nghĨa t¶ thùc: h×nh tìng sÊm thêng xuÊt hiÔn bÊt ngê ®i liÔn vớ nh÷ng c¬n ma rµo chØ cã ẽ mĩa h¹ (sÊm cuèi mĩa, sÊm cuèi h¹ còng bít ®i, Ýt ®i lóc sang thu). Hụng c©y cæ thô, c¶nh vÊt thi²n nhi²n vµo thu kh«ng cßn giÊt m×nh, bÊt ngê bèi tiÕng sÊm mĩa h¹.

+ ý nghĨa Ên dô (gõ nhiÒu li²n têng, suy ngÉM ẽ ngêi ®äc) : SÊm: nh÷ng vang ®éng bÊt thêng cña ngo¹i c¶nh, cña cuéc ®êi. Hụng c©y ®øng tuæi gõ t¶ nh÷ng con ngêi tởg tr¶i ®· tởg vît qua nh÷ng khã kh³n, nh÷ng th³ng trÇm cña cuéc ®êi. Qua ®ã, con ngêi cụng trê n²n v÷ng vµng h¬n. Thêi gian tr¶i nhanh qua cõa, cuéc ®êi mçi con ngêi lụ mét chøng nh©n nh×n mĩa thu ®i qua. Bèi thÖ tiÕc nuèi vÊn m·i lụ c¶m xóc cña con ngêi tríc thêi gian. Tôm tr¹ng Êy ®· ®íc nhụ th¬ gõ vµo c¶nh vÊt, gõ vµo tr¹ng th, i cña thi²n nhi²n nh»m kh³/c ho¹ thêi kh³/c mụ mãi vÊt ®ang chuyón m×nh sang thu.

C. KÖt luÊn

- “Sang thu” cña H÷u Thønh ®· kh«ng chØ mang ®õn cho ngêi ®äc nh÷ng c¶m nhËn mới vÒ mĩa thu qu² h¬ng mụ cßn lụm s©u s³/c h¬n t×nh c¶m qu² h¬ng trong tr, i tim mãi ngêi.

- Mi²u t¶ mĩa thu b»ng nh÷ng bíc chuyón m×nh cña v¹n vÊt, H÷u Thønh ®· gõp th²m mét c, ch nh×n ri²ng, mét lèi mi²u t¶ ri²ng cho mĩa thu thi ca th²m phong phó.

Mét sè c©u hái viÖt ®o¹n

C©u 1: B»ng ®o¹n vñ kho¶ng 8 c©u, h·y ph©n tÝch sù c¶m nhËn tinh tở cña nhụ th¬ vÒ biÖn chuyón trong kh«ng gian lóc sang thu ẽ khæ th¬ ®Çu.

Gõ ý :

- Ph©n tÝch ®ó thÊy sù biÖn chuyón trong kh«ng gian ®íc nhụ th¬ c¶m nhËn tinh tở qua h¬ng æi chÝn ®Êm, n²ng nùn ph, vµo trong gi² se, lan to¶ trong kh«ng gian vµ qua lụm s¬ng máng “chöng ch×nh” chuyón ®éng chÇm chÊm, nhñ nhụng ®Çu ng², ®êng th«n.

- Tr¹ng th, i c¶m gi, c vÒ mĩa thu ®õn cña nhụ th¬ ®íc diÔn t¶ ẽ c, c tở “bçng - h×nh nh” mẽ ®Çu vµ kÖt thóc khæ th¬ => ã lụ sù ng¹c nhi²n thó vÞ nh cßn cha tin h¹/n.

C©u 2 : ViÖt ®o¹n vñ ng³/n n²u c¶m nhËn cña em vÒ ví ®ñp cña h×nh ¶nh: “§, m m©y mĩa h¹” trong khæ th¬ thø 2.

Gõ ý:

- H×nh ¶nh ®íc c¶m nhËn tinh tở kÖt híp vớ trÝ têng tìng bay bæng cña nhụ th¬.

- DiÔn t¶ h×nh ¶nh ®, m m©y mĩa h¹ cßn s²t l²i tr²n bÇu trêi thu trong xanh, máng, kÐo dui, nhñ tr¶i rÊt h÷ng hê nh cßn v¬ng vÊn lu luyón kh«ng nì rêi xa. C¶nh cã h²n.

- ã lụ h×nh ¶nh gõ r² c¶m gi, c giao mĩa, h¹ ®· qua mụ thu cha ®õn h¹/n.

BÀI THƠ:

Nãi víi con

Y Ph¬ng

A. KiÖn thóc c¬ b¶n

I. T_uc gi_đ:

- Y Ph_ưng t_ân khai sinh l_à **H_àa V_ũnh S_ĩc**, d_on t_éc T_uy, sinh n_ăm 1948, qu_ê ã huy_ện Tr_ĩng Kh_unh, t_ònh Cao B_ằng.

- Y Ph_ưng nh_ép ng_ài n_ăm 1968, ph_ôc v_ô trong qu_ốc n_ài n_ăm 1981 chuy_ên v_ô c_ảng t_uc t_âi S_ê V_ĩn ho_à, - Th_àng tin t_ònh Cao B_ằng.

- T_ổ n_ăm 1993, «ng l_à ch_ủ t_âp ch_ế H_ái v_ĩn h_àc ngh_ệ thu_êt Cao B_ằng. Th_à «ng th_ó hi_ển t_{âm} h_àn ch_on th_ết, m¹nh m^ĩ v_ụ trong s_ựng, c_óch t_u duy gi_ữu h_àxnh q_unh c_ảa con ng_ài mi_ên n_ói.

II. T_uc ph_êm:

1. H_ọn c_ảnh s_ựng t_uc: Trong t_êp Th_à Vi_ệt Nam (1945-1985)

2. Kh_ả q_ut gi_ữ tr_ởp n_éi dung v_ụ ngh_ệ thu_êt.

* **N_éi dung:** B_ui th_à th_ó hi_ển t_âxnh c_ảm gia n_àxnh Êm c_ống, c_ả ng_ài truy_ên th_êng c_ản c_ũ, s_ợc s_êng m¹nh m^ĩ c_ảa qu_ê h_àng v_ụ d_on t_éc m_àxnh. B_ui th_à gi_{óp} ta hi_ểu th_àm v_ô s_ợc s_êng v_ụ v_í n_hĩp t_{âm} h_àn c_ảa m_{ét} d_on t_éc mi_ên n_ói, gi_ữ nh³/₄c t_âxnh c_ảm g³/₄n b_ả v_í truy_ên th_êng, v_í qu_ê h_àng v_ụ ý ch_ý v_àn l_àn trong cu_éc s_êng.

* **Ngh_ệ thu_êt:** Gi_{ảng} n_hĩu tr_uxu m_õn tha thi_ết, th_ó hi_ển qu_á l_êi t_{âm} s_ù c_ảa cha v_í con, c_ảa th_ổ h_ổ n_ài tr_{íc} v_í th_ổ h_ổ mai sau.

Th_ó th_à t_u do l_ụm cho c_ảm x_{óc} c_ô th_ó, r_â r_{ụng}.

Nh_àp n_hĩu l_{óc} nh_ĩ nh_ụng bay b_ằng, khi kh_óc chi_ết r_{ụng} r_{ét}, l_{óc} m¹nh m^ĩ c_ảm v_{ang} -> l_êi khuy_{ên} c_ảa cha th_êm s_ôu v_ụo con.

Ng_àn ng_à c_ô th_ó m_ụ gi_ữu kh_ả q_ut, b_{ao} h_ụm nhi_êu ý ngh_{ĩa}, h_àxnh q_unh th_à n_éc n_ó.

3. M¹ch c_ảm x_{óc} v_ụ bè c_ôc

* **M¹ch c_ảm x_{óc}:**

- M_ĩn l_êi n_ài v_í con, Y Ph_ưng gi_ữ v_ô c_éi ngu_ản sinh đ_ìng m_ọi con ng_ài, b_éc l_é ni_êm t_u h_ọ v_ô s_ợc s_êng b_òn b_ỏ c_ảa qu_ê h_àng m_àxnh.

- B_ui th_à n_ài t_ổ t_âxnh c_ảm gia n_àxnh m_ụ m_ẽ r_éng ra l_ụ t_âxnh c_ảm qu_ê h_àng, t_ổ nh_àng k_u ni_êm g_ản g_òi, thi_ết tha m_ụ n_àng l_àn th_ụnh l_ĩ s_êng. C_ảm x_{óc}, ch_ỉ n_h n_ài c_ảa b_ui th_à n_hĩc b_é l_é, đ_{ến} đ³/₄t m_{ét} c_óch t_u nh_àn, c_ả t_ậm kh_ả q_ut nh_{ng} v_én th_êm th_ýa.

* **Bè c_ôc:** 2 ph_ận:

- §_on 1: (T_ổ “Ch_on ph_ải... tr_ởn n_hĩ”): ng_ài cha n_ài v_í con v_ô t_âxnh c_ảm c_éi ngu_ản.

- §_on 2: (ph_ận c_ản l_ĩ): Ng_ài cha n_ài v_ô truy_ên th_êng qu_ê h_àng v_ụ đ_ển đ_ể con tr_ởn n_hĩ n_hĩ.

4. Gi_ải ngh_{ĩa} t_ổ:

* **Ng_ài n_hĩ m_àxnh:** ng_ài v_ĩng m_àxnh, ng_ài mi_ên m_àxnh. §_oy c_ả th_ó hi_ểu c_ô th_ó l_ụ nh_àng ng_ài c_ĩng s_êng tr_ởn m_{ét} mi_ên n_hĩt, c_ĩng m_{ét} qu_ê h_àng, c_ĩng m_{ét} d_on t_éc.

* **L_ê:** m_{ét} l_oi đ_{ông} c_ô đ_ìng n_hĩ n_hĩ b³/₄t c_ó, n_hĩ n_hĩ b_ằng nh_àng nan v_{ất} tr_ởn.

* **K_{en}:** l_ụm cho th_ết k_ýn b_ằng c_óch n_hĩ th_àm v_ụo nh_àng ch_ặ h_ẽ. Ng_ài mi_ên n_ói th_êng đ_ĩng nhi_êu t_êm v_àn g_ặc đ_{ùng} ch³/₄c s_ựt nh_àu th_ụnh v_àch nh_ụ. K_{em} ã n_hĩ l_ụ n_hĩ t_ổ, n_hĩ hi_ểu nh_àn, c_ui, k_ốt.

* **Th_{ung}** (th_{ung} l_{òng}): đ_ểi n_hĩ tr_{òng} v_ụ k_ếo đ_ui n_hĩ gi_÷a hai s_{ên} n_hĩ, n_ói.

B. Ph_ôn t_ỷch b_ui th_à

I. Cha n_ài v_í con v_ô ngu_ản sinh đ_ìng:

1. N_ài v_ô c_éi ngu_ản sinh đ_ìng c_ảa con, n_hĩ n_hĩ n_hĩ t_ân ng_ài cha mu_{èn} n_ài t_ĩ l_ụ t_âxnh c_ảm gia n_àxnh. C_ó n_hĩ n_hĩ n_hĩ đ_ìng con tr_ởng th_ụnh.

“Ch©n ph¶i bíc tíi cha
Ch©n tr,i bíc tíi mÑ
Mét bíc ch¹m tiÕng nãi
Hai bíc tíi tiÕng cêi”.

+ Con lín l²n tổng nguy trong t¹nh y²u th¬ng, trong sù n©ng ®¹n vµ mong ch© cña cha mÑ.

+ **Nh¶p th¬ 2/3, cÊu tróc ®èi xøng, nhiÒu tở ®íc l,y l²i**, t¹o ra ©m ®iÖu t¬i vui, quÊn quýt: *ch©n ph¶i - ch©n tr,i; mét bíc - hai bíc, tiÕng nãi - tiÕng cêi...* c,c h¹nh ¶nh thÊt cô thÓ -> Y Ph¬ng t¹o ®íc kh«ng khÝ gia ®¹nh ®Çm Êm, quÊn quýt vµ h¹nh phúc. Tổng bíc ®i, tổng tiÕng nãi cêng cña con ®Òu ®íc cha mÑ ch¬m chót vµ vui mông ®¹n nhÊn.

-> §ã lµ t¹nh c¶m ruét th¶t, lµ c«ng lao trêi biÖu mµ con ph¶i kh¾c cèt ghi x¬ng.

2. Ngêi cha cßn nãi cho con biÕt: Con cßn lín l²n trong cuéc sèng lao ®éng, trong t¹nh y²u th¬ng cña “Ngêi ®¹ng m¹nh” vµ trong nghÜa t¹nh cña qu² h¬ng lụng xãm.

* Con lín l²n trong cuéc sèng lao ®éng cña ngêi ®¹ng m¹nh.

Cuéc sèng lao ®éng cÇn cĩ vµ t¬i vui cña ngêi ®¹ng m¹nh ®íc nhµ th¬ gãi l²n qua c,c h¹nh ¶nh ®Ñp:

“Ngêi ®¹ng m¹nh th¬ng l³⁄⁴m con ¬i!

§an lê cùi nan hoa

V, ch nhµ ken c©u h,t”

+ §an lê: Đông cô ®, nh b³⁄⁴t c, cña ngêi miÒn nói.

+ Nãi: “§an lê cùi nan hoa” -> c«ng viÖc t¹p ra vớ ®Ñp cña ngêi lao ®éng.

V, ch nhµ ken c©u h,t -> cuéc sèng hµp vớ niÒm vui.

+ T,c ®éng tở “cùi, ken” -> vĩa diÒn t¶ ®éng t,c cô thÓ khÐo lÐo trong lao ®éng, vĩa nãi l²n cuéc sèng lao ®éng g³⁄⁴n bã, hµp quÕn niÒm vui.

* Con lín l²n trong sù ®iim bắc che ch© cña con ngêi vµ rõng nói qu² h¬ng:

“Rõng cho hoa

Con ®éng cho nh÷ng tÊm l²ng”

Rõng nói qu² h¬ng thÊt th¬ méng vµ nghÜa t¹nh. Thi²n nhi²n Êy ®· che ch©, ®· nu«i d²ng con ngêi c¶ vÒ t©m h²n, l²i sèng.

+ Rõng cho hoa -> Hoa lµ vớ ®Ñp cña thi²n nhi²n mµ rõng ban tÆng -> Rõng nói ®em l²i nh÷ng vớ ®Ñp, niÒm vui, h¹nh phúc.

+ Con ®éng cho nh÷ng tÊm l²ng -> cßn nh÷ng tÊm l²ng lµ vớ ®Ñp cña t¹nh ngêi.

-> Ta hiÖu, ngêi cha muèn nãi cho con biÕt qu² h¬ng m¹nh lµ mét vïng qu² giµu truyÒn thèng v²n ho, mµ còng thÊt nghÜa t¹nh.

* Li²n hÖ: Qu² h¬ng lµ nh÷ng g¹ th©n thuéc gÇn gòi, b¹nh d¶ nhÊt, ®ã còng lµ cỏi ngu²n s©u xa cho t¹nh y²u Tæ quèc...

* Ngêi cha cßn nh¾c ®Õn nh÷ng kù niÒm nguy cĩ cña m¹nh vớ con ®Ó mong con lu«n nhớ con lín l²n trong t¹nh y²u trong s,ng vµ h¹nh phúc cña cha mÑ. §ã lµ ®iÖm xuÊt ph,t m²i t¹nh y²u th¬ng trong con:

“Cha mÑ m·i nhớ vÒ nguy cĩ

Nguy ®Çu ti²n ®Ñp nhÊt tr²n ®êi”

-> Nãi vớ con nh÷ng ®iỜu ®ã, ngêi cha muèn d'ly d'c con t'nh c'lm cái nguần b»ng ch'Ynh t'nh y'au v'ụ l'ng tù h'ọ v'ò qu' h-ng, v'ò gia ®xnh...

II. Cha tù h'ọ nãi vớ con v'ò s'c s'ng b'òn b'ỏ, m-nh li'ót, v'ò truy'òn th'ng cao ®'p c'ĩa qu' h-ng v'ụ ni'òm mong íc con h-y k'ỏ t'c x'ng ®'ng truy'òn th'ng Ỗy.

1. Nãi v'ò s'c s'ng b'òn b'ỏ, m-nh li'ót c'ĩa qu' h-ng -> nãi v'ò ngêi ®'ng m'nh.

+ Ngêi ®'ng m'nh -> cha m'ĩ, l'ụ ®'ng b'ọ, l'ụ nh÷ng ngêi c'ng qu' h-ng.

+ S'ù l'Æp l'ĩ nhi'ou l'c'n c'om t'ỏ n'ựy -> kh'¼ng ®'nh ph'Ềm ch'Ềt c'ĩa ngêi ®'ng m'nh l'ụ ph'Ềm ch'Ềt c'ĩa qu' h-ng b'ểi s'c s'ng c'ĩa qu' h-ng do ngêi ®'ng m'nh t'ỏ ra -> l'êi nãi m'éc m'íc, gi'ln đ'p g'ii bao t'nh y'au th-ng, s'ù g'c'n g'oi...

- Ph'Ềm ch'Ềt c'ĩa ngêi ®'ng m'nh c'ỏ hi'Ốn đ'c'n qua l'êi t'ỏm t'nh c'ĩa ngêi cha:

+ S'ã l'ụ t'Ềm l'ng thu' chung v'ớ n-ĩ ch«n rau c'¾t r'èn.

"S'ng tr'àn ®, kh«ng ch' ®, g'Ếp gh'Ồnh

S'ng tr'ong th'ng kh«ng ch' th'ng ngh'ỏ ®'ĩi"

+ M'ét cu'éc s'ng tr'ụn ®'c'y ni'òm vui v'ụ l'ng l'íc quan.

"S'ng nh s«ng nh su'èi

L'àn th, c xu'ng gh'Ồnh

Kh«ng lo c'úc nh'ắc"

-> B»ng nh÷ng ®i'Ốp t'ỏ, ®i'Ốp ng÷, c, ch so s, nh c'ỏ th'ỏ, k'ỏt h'íp v'ớ ki'ou c'ỏu ng'¾n đ'ui kh, c nhau, l'êi t'ỏm t'nh c'ĩa ngêi cha ®· g'ãp ph'c'n kh'¼ng ®'nh ngêi mi'òn nói tuy cu'éc s'ng h«m nay c'ũn v'ết v'ũ, kh'ả nh'ắc, "l'àn th, c xu'ng gh'Ồnh" nh'ng h'ã v'én s'ng m'nh m'ĩ, kho, ng ®'t "nh s«ng nh su'èi", b'òn b'ỏ, g'¾n b'ã v'ụ tha thi'Ốt v'ớ qu' h-ng.

-> T'ỏ ®'ã ngêi cha mong muèn con:

+ C'ả ngh'ũa t'nh chung thu' v'ớ qu' h-ng.

+ Bi'Ốt ch'Ếp nh'Ền v'ụ v'ít qua nh÷ng kh'ả kh'ĩn, th'ỏ th, ch b»ng ý ch'Y, ngh'p l'úc v'ụ ni'òm tin c'ĩa m'nh.

- Ngêi ®'ng m'nh m'éc m'íc, đ'ng đ'p, gi'ụ ý ch'Y v'ụ ni'òm tin. H'ã c'ả th'ỏ "Th« s- da th'pt" nh'ng kh«ng h'ồ nh'á b'đ v'ò t'ỏm h'ản v'ụ ý ch'Y. H'ã bi'Ốt lo toan v'ụ mong íc: "Cao ®'o n'עי bu'ản - Xa nu«i ch'Y l'ín". H'ã bi'Ốt tù l'úc, tù c'ng x'ỏy đ'ng qu' h-ng, đ'uy tr'x truy'òn th'ng v'ớ nh÷ng t'Ếp qu, n t'ết ®'p c'ĩa ngêi ®'ng m'nh.

"Ngêi ®'ng m'nh ®'óc ®, k' cao qu' h-ng

C'ũn qu' h-ng th'x l'um phong t'c"

-> C'ỏu th- c'ả 2 l'íp ngh'ũa:

+ **Ngh'ũa t'ĩ th'úc:** s'óc ®, k' cao -> h'nh ®'ng c'ả th'úc th'ng th'ỹ ề mi'òn nói. "Qu' h-ng" v'èn l'ụ kh, i ni'òm tr'ou t'ng, ch'ỏ n-ĩ ch'èn sinh th'nh c'ĩa m'ét ngêi n'ọ ®'ã.

+ **Ngh'ũa Ền đ'ỏ:** Nãi ®'óc ®, k' cao qu' h-ng -> Muèn kh, i qu, t v'ò t'nh th'c'n tù t«n, ý th'c' b'ỏo t'ản cái nguần.

-> **K'ỏt th'c'c** b'ụi th- l'ụ l'êi nh'¾n nh'ĩ, đ'Æn đ'ß c'ĩa ngêi cha mong muèn con m'nh ph'li tù h'ọ v'ò truy'òn th'ng t'ết ®'p c'ĩa qu' h-ng, h-y l'Ểy nh÷ng t'nh c'lm ®'ã l'um h'nh tr'ang ®'ó v÷ng b'íc tr'àn ®'ng ®'êi.

"Con -ĩ tuy th« s- da th'pt

Lên ®êng
Kh«ng bao giê nhá bĐ ®íc
Nghe con”.

Hxnh 1nh “th« s- da thpt” lÆp l1i hai lÇn nh muèn con kh³/₄c cèt ghi x-ng. “Ng-êi ®àng mxnh” tuy méc m¹c, ch©n chÊt nhng cã lĩ sèng cao ®Ñp. Træn ®êng ®êi con ph1i sèng cao thĩng, tù trắng ®Ó sòng ®,ng vớ “ngêi ®àng mxnh”. Con “kh«ng bao giê nhá bĐ ®íc”, dĩ con ®êng phÝa tríc cßn ®Çy ch«ng gai. Con h.y tù tin bíc ®i, bẽi sau lng con cã gia ®xnh, quª h-ng, bẽi trong tim con s¹/₂n Èn chøa nh÷ng phÈm chÊt quý b, u cña “ngêi ®àng mxnh”. Hai tiÕng “nghe con” chøa ®ùng tÊm lßng yªu th-ng vµ niÒm tin s©u nÆng cha ®Æt n-i con. Hai tiÕng Êy khĐp l1i bụi th- ®Ó l1i mét d ©m nhĩ nhúng mụ ©m vang xao xuyÕn.

III. NghÖ thuËt ®Æc s³/₄c

- ThÓ th- tù do, m¹ch c¶m xóc tù nhiªn. C, ch nãi giµu hxnh 1nh vĩa méc m¹c mụ vËn giµu chÊt th-, cõ thÓ mụ giµu sọc kh, i qu, t.

- C, c biÕn ph, p tu tổ so s, nh, ®iÕp ng÷ kÕt híp vớ nh÷ng c©u th- ng³/₄n dụi kh, c gắp phÇn kh«ng nhá vµo viÖc diÔn t¶i cuéc sèng, c, ch suy nghÛ, c, ch thùc hiÕn txnh c¶m cña ngêi miÒn nói.

- Giãng ®iÕu tha thiÕt, trxu mÕn: lóc bay bæng, nhĩ nhúng, lóc khóc triÕt, rụn rít, lóc m¹nh mĩ, s³/₄c nhàn... t1o sù céng hëng hxa hoµ vớ nh÷ng cung bËc txnh c¶m kh, c trong lêi ngêi cha truyÒn thÊm sang con.

- Bè cộc chÆt chĩ, tổ ng÷ gi¶n dÞ, méc m¹c nh lêi nãi thêng ngụy cña ngêi miÒn nói.

-> Y Ph-ng thÊu hiÓu tÊt c¶ nh÷ng ®iÒu ®ã nªn «ng ®· lét t¶i c, i hãn cèt trong b¶n s³/₄c cña ngêi d©n tíc. Cha nãi vớ con - V©ng! hay chÝnh lụ lêi trao gõi vớ thÕ hÖ tiÕp nèi?

* Mét sè c©u hái

C©u 1 : Nhụ th- Y Ph-ng muèn nãi vớ con ®iÒu gx trong nh÷ng dßng th- sau:

Ngêi ®àng mxnh th-ng l³/₄m con -i

... kh«ng lo cùc nhác”

Gii ý:

- §o¹n th- b³/₄t ®Çu b»ng c¶m xóc “th-ng l³/₄m con -i:, ®ã lụ txnh c¶m yªu th-ng, yªu th-ng mét c, ch xắt xa.

- Cao ®é nçi buồn. Xa nu«i chÝ lín. => lụ mét c, ch nãi vĩa rÊt cõ thÓ, vĩa mang sọc kh, i qu, t. Vµ cuéc sèng nhác nh»n ®Çy nçi khæ ®au Êy l1i khiÕn cho “chÝ lín” thªm lªn, thªm m·nh liÕt.

- Dĩ quª h-ng vÊt v¶, nhác nh»n, nhng nh÷ng ngêi con cña quª h-ng kh«ng bao giê quay lng l1i vớ n-i mxnh ®· tổng ch«n rau, c³/₄t rền, cha mÑ ®· tổng cạy xĩ vun trắng.

- Qua nh÷ng hxnh 1nh rÊt cõ thÓ: ... ®ã lụ cuéc sèng bxn dÞ, hãn nhiªn nh con s«ng, con suòi quª mxnh, méc m¹c cña ngêi d©n miÒn nói, cuéc sèng vît qua mãi thõ th, ch, gian lao ẽ nh÷ng n-i xa x«i. Ph1i ch-ng ®ã cßn lụ sù cÇn cĩ, bÒn chÝ cña nh÷ng “ngêi ®àng minh”.

- Nh÷ng con ngêi sèng gi¶n dÞ mụ m¹nh mĩ, hãn nhiªn méc m¹c. Nhng chÝnh c, i hãn nhiªn méc m¹c Êy l1i chøa ®ùng sọc sèng m¹nh mĩ cña d©n tíc.

- Nãi vớ con lụ thữ thý t©m t×nh cĩa ngêi cha vớ con vỒ quª h¬ng, 1 quª h¬ng nhắc nh»n vÊt v¶i ®· nu«i dừg chÝ lín cho nh÷ng ®øa con. Quª h¬ng vớ sọc sềng gi¶n dũ mụ m·nh liÕt, hản nhiªn mụ m¹nh mĩ.

- TÊt c¶i ®êi thỐ hiÕn qua thỐ th¬ tù do vớ nh÷ng tở ng÷, h×nh ¶nh méc m¹c, cô thỐ nhng lĩi cĩa sọc kh, i qu, t s©u s³⁄⁴c.

C©u 2: ViÕt ®o¹n vñn ng³⁄⁴n cĩa dừg lêi dến trùc tiÕp ®Ó nªu suy nghiũ cĩa em vỒ nh÷ng ®iÒu ngêi cha nãi vớ con trong c, c c©u th¬ sau:

“Ngêi ®ãng minh th¬ s¬... phong t©c”.

Gii ý:

- Ngêi cha ®· ca ngêi ®øc tÝnh cao ®Ñp cĩa ngêi ®ãng minh b»ng nh÷ng h×nh ¶nh ®Çy Ên tìng.

+ Sĩa lụ “ngêi ®ãng minh th« s¬ da thÞt”, nh÷ng con ngêi ch©n chÊt, khoĩ kho³⁄⁴n hĩa méc m¹c mụ kh«ng nhĩa bĐ vỒ t©m hản, ý chÝ. Hĩa tù chữ trong cuéc sềng.

+ Sĩa lụ nh÷ng con ngêi tù ®óc ®, kª cao quª h¬ng, lao ®éng cÇn cũ kh«ng lĩi bíc tríc khĩa khñ. Hĩa gi÷ v÷ng b¶n s³⁄⁴c vñn ho, cĩa d©n tíc.

+ Hĩa yªu quª h¬ng, lÊy quª h¬ng lụm chệ dũa t©m hản.

- Nãi vớ con vỒ nh÷ng ®iÒu ®ã, ngêi cha mong con biÕt tù hạo vỒ truyÒn thềng cĩa quª h¬ng, tù hạo vỒ d©n tíc ®Ó tù tin trong cuéc sềng.

C©u 3: C¶m nhËn cĩa em vỒ nh÷ng c©u th¬ mẽ ®Çu bùi th¬: “Nãi vớ con” cĩa Y Ph¬ng.

Ch©n ph¶i bíc tíi cha...

... tiÕng cêi:.

Gii ý:

- Sĩa lụ h×nh ¶nh mét m, i Êm gia ®×nh rÊt hñnh phóc.

- Ngêi con ®êi nu«i dừg, che chệ trong vßng tay Êm , p cĩa cha mÑ.

- Lêi th¬ rÊt ®Æc biÕt: Nãi b»ng h×nh ¶nh, c, ch h×nh dung cô thỐ ®Ó diÒn t¶ ý trõu tìng cĩa ngêi miÒn nói khiÕn c©u th¬ méc m¹c mụ gii c¶m: bíc ch©n ch¹m tí tiÕng cêi, tiÕng nãi.

- Cha nãi vớ con lêi ®Çu tiªn ®ã ®Ó nh³⁄⁴c nhẽ con vỒ t×nh c¶m gia ®×nh ruét thÞt vỒ cuéc nguần cĩa mụi ngêi.

Néi dung «n tĒp truyŌn hiŌn ®¹i

TT	T_c phĒm	T_c gi¶	Họn c¶nh	ThŌ lo¹i	Néi dung	NghŌ thuĒt
1	Lụng Lụ TP xuĒt s ³ / ₄ c thŌ hiŌn thụn c«ng h/a ngēi n«ng d©n thēi ® ¹ i c _{ch} m ¹ ng.	Kim L©n B³/₄c Ninh (1920-2007) Nhự v ¹ n am hiŌu cuéc sēng n«ng th«n vự ngēi n«ng d©n miŌn B ³ / ₄ c, thēng viŌt vŌ ®Ō tụi ngēi n«ng d©n	1948 Thēi kú ®Çu cuéc kh _{ng} chiŌn chēng Ph _p	Truy Ōn ng³/₄n	Txnh y ² u lụng qu ² th ³ / ₄ m thiŌt thēng nhĒ vớ lĒng y ² u níc vự tinh thÇn kh _{ng} chiŌn ě nh©n vĒt «ng Hai	- X©y dùng txnh huēng truyŌn ®Æc s ³ / ₄ c. - Mi ² u t¶ t©m lý - Ng«n ng÷ nh©n vĒt ®Æc s ³ / ₄ c mang tÝnh khĒu ng÷.
2	LÆng lĩ Sa Pa TruyŌn ng ³ / ₄ n hiŌn ® ¹ i rŏt tŏ tĒp “Gi÷a trong xanh” xuĒt b¶n n ¹ m 1972.	NguyŌn Thụn Long (Qu¶ng Nam) (1925-1991) C©y bŏt v ¹ n xu«i ® _{ng} chó ý chuyēn viŌt truyŌn ng ³ / ₄ n vự ký - mang vớ ®Ñp th→ méng, trong trŏ.	1970 Lụ kŏt qu¶ chuyŌn ®i thúc tŏ lān Lụo Cai cĩa t _c gi¶	Truy Ōn ng³/₄n	- Hxnh ¶nh ngēi lao ®éng bxn thēng mự tiāu biŌu lự anh thanh niān lựm c«ng t _c khÝ tĒng ě mét mxnh trān ®Ōnh nói cao. - Qua ®ã, kh ¹ / ₄ ng ®Pnh vớ ®Ñp cĩa con ngēi lao ®éng vự ý nghŭa cĩa nh÷ng c«ng viŌc thÇm lÆng.	- Txnh huēng híp lý. - C _{ch} kŌ chuyŌn tù nhiān kŏt híp gi÷a tù sù, tr÷ txnh vớ bxn luĒn. - TruyŌn to,t lān chĒt th→ trong s _{ng} tŏ phong c¶nh thiān nhiān Sa Pa th→ méng ®Ōn hxn ¶nh nh÷ng con ngēi n→i ®©y.
3	ChiŌc líc ngự	NguyŌn Quang S_{ng} ((An Giang)	1966	Truy Ōn ng³/₄n	Txnh cha con cao ®Ñp vự s©u lÆng trong c¶nh	- NghŌ thuĒt x©y dùng txnh huēng bĒt ngē mự

		1932			ngé Ðo le cña chiỐn tranh	tù nhi²n híp lý. - NghÖ thuËt mi²u t¶ t©m lý vµ x©y dùng tÝnh c, ch nh©n vËt (bÐ Thu)
4	BỐn qu²	NguyỐn Minh Ch©u (1930- 1989) (NghÖ An)	Trong tËp BỐn Qu² (1985)	Truy Ốn ng¾n	Qua nh÷ng c¶m xúc vµ suy ngÉm cña nh©n vËt Nhữ vµo lóc cuèi ®êi tr²n giêng bỐnh, truyỐn thóc tởnh ẻ mãi ngêi sù tr©n trăng nh÷ng gi, trÞ vµ vớ ®Ñp b×nh dÞ, gÇn gòi cña cuéc sèng, cña qu² h-ng.	- X©y dùng txnh huềng truyỐn dựa tr²n chuçi nghÞch lý cña cuéc ®êi nh©n vËt. - Cãi nhiÒu h×nh ¶nh mang ý nghĩa biÓu tông. - Nhữ lụ nh©n vËt t tềng.
5	Nh÷ng ng«i sao xa x«i	L² Minh Khu²	1971	Truy Ốn ng¾n	Cuéc sèng, chiỐn ®Êu cña ba c« gi thanh ni²n xung phong tr²n mét ®iÓm cao ẻ tuyỐn ®ềng Trềng S-n trong nh÷ng n²m chiỐn tranh chềng Mũ cøu níc. TruyỐn lụm næi bËt t©m hắn trong	- TruyỐn ®íc trÇn thuËt, ng«i thø nhËt t¹o ®iÒu kiỐn thuËn lîi ®Ó t, c gi¶ tËp trung mi²u t¶ thỐ giú núi t©m nh©n vËt vµ t¹o ®iÓm nh×n phĩ híp ®Ó mi²u t¶ cuéc sèng chiỐn ®Êu ẻ

					sn, g, giu th- méng, tinh thÇn dòng c¶m, cuéc sèng chiÕn ®Êu ®Çy gian khæ, hy sinh nhng rÊt hân nhiªn, l¹c quan cña hä.	Trêng S¬n. - X©y dùng nh©n vÊt: chñ yÕu miªu t¶ t©m lý. - Ng«n ng÷ giãng ®iÕu phĩ híp víi ngêi kÓ chuyÕn.
--	--	--	--	--	--	--

A. KiÖn thøc c- b¶n

I. T, c gi¶

- Kim L©n t²n khai sinh lư **NguyÖn V"n T¶i**, (1920-2007), qu² ề huyÖn Tõ S-n, tØnh B³⁄c Ninh.

- æng lư nhự v"n chuy²n viÖt truyÖn ng³⁄n vư ®· c² s, ng t, c ®"ng b, o tríc C, ch m¹ng th, ng T, m 1945. Vèn g³⁄n bã vư am hiÖu s©u s³⁄c cuéc sèng ề n«ng th«n. Kim L©n hÇu nh chØ viÖt vØ sinh ho¹t lụng qu² vư c¶nh ngé c²a ngêi n«ng d©n.

II. T, c phÈm

1. Họp c¶nh ra ®êi t, c phÈm: truyÖn ng³⁄n "Lụng" ®êi viÖt trong thêi kú ®Çu c²a cuéc kh, ng chiÖn chềng Ph, p vư ®"ng lÇn ®Çu tr²n t¹p chÝ V"n nghÖ n"m 1948.

2. Kh, i qu, t néi dung vư nghÖ thuËt

* **Néi dung chÝnh:** Txnh y²u lụng qu² vư lßng y²u níc, tình thÇn kh, ng chiÖn c²a ngêi n«ng d©n ph¶i dêi lụng ®i t¶n c ®· ®êi thÓ hiÖn ch©n thùc, s©u s³⁄c vư c¶m ®éng ề nh©n vËt «ng Hai trong truyÖn "**Lụng**".

* **NghÖ thuËt:** T, c gi¶ ®· thụn c«ng trong viÖc x©y **dùng txnh huềng truyÖn, trong nghÖ thuËt mi²u t¶ t©m lý nh©n vËt.**

3. T²m t³⁄t

C©u chuyÖn kÓ vØ «ng Hai Thu, ngêi lụng Chê DÇu. Khi cuéc kh, ng chiÖn chềng Ph, p bing næ, theo lêi k²u g²i c²a cô H² ChÝ Minh, to²n d©n tham gia kh, ng chiÖn, kÓ c¶ h²nh thøc t¶n c. Do họp c¶nh neo ®-n, «ng Hai ®· cing vi con l²n t¶n c ề B³⁄c Ninh dĩ rÊt muèn ề l²i lụng chiÖn ®Êu. ề n-ì t¶n c, tòi nư «ng còng sang nhự b, c Thø b²n c¹nh ®Ó khoe vØ lụng m²nh r»ng lụng «ng c² nhự c²a san s, t, ®êng th«n ng² x²m s¹ch sĩ. æng khoe c, i phßng th«ng tin, c, i chßi ph, t thanh vư phong trưo kh, ng chiÖn c²a lụng, khi kÓ vØ lụng «ng say m², h, o h²c l² thềng. ề ®©y, *nguy nư «ng còng ra phßng th«ng tin ®Ó nghe tin t²c kh, ng chiÖn, «ng vui mông tríc nh÷ng chiÖn th³⁄ng c²a qu©n d©n ta. Nhng r²i mét h«m, ề qu, n níc n², «ng nghe ®êi c©u chuyÖn c²a mét bư dĩ xu«i l²n t¶n c n²i r»ng lụng DÇu c²a «ng theo giÆc. æng v« cing ®au khæ, xÊu hæ, c²i gÇm mÆt ®i th³⁄ng vØ nhự, suèt nguy ch³⁄ng d, m ®i ®©u, ch³⁄ng d, m n²i chuyÖn vói ai, chØ n-m níp lo mô chñ nhự ®uæi ®i. Bu²n khæ qu, , «ng t©m sù vói ®øa con ót cho khu©y kho¶. æng chím c² ý ®pnh vØ lụng ®Ó x, c minh sù thËt nhng l²i tù m²nh ph¶n ®êi vx nghÛ vØ lụng, lụng lư bá kh, ng chiÖn, bá cô H² bêi lụng «ng ®· theo T©y mÊt r²i. ThË r²i mét h«m c² «ng chñ t²ch dĩ x. l²n ch-ì c¶i chÝnh tin lụng «ng theo giÆc. æng l-o sung sing m²i tay ®i khoe kh³⁄p lụng r»ng nhự «ng ®· b² ®èt nh½n. Tòi h«m Êy, «ng l²i sang nhự b, c Thø kÓ vØ lụng m²nh.*

B. Ph©n tÝch t, c phÈm

1. TruyÖn ng³⁄n Lụng ®· x©y dùng ®êi mét txnh huềng truyÖn lưm béc lé s©u s³⁄c txnh y²u lụng qu² vư lßng y²u níc ề nh©n vËt «ng Hai. S² lư txnh huềng nư ? NhËn xÐt vØ nghÖ thuËt x©y dùng txnh huềng truyÖn c²a t, c gi¶ ?

- TruyÖn Lụng ®· x©y dùng ®êi mét txnh huềng truyÖn lưm béc lé s©u s³⁄c txnh c¶m y²u lụng, y²u níc ề ngêi n«ng d©n. æng Hai trong truyÖn lư ngêi rÊt y²u c, i

lụng chi DÇu của m×nh, lu«n h·nh diÖn khoe vÒ lụng, Êy thÖ mü «ng l¹i ph¶i nghe c, i tin lụng «ng theo giÆc, lÛp tÖ tÖ miÖng nh÷ng ngêi t¶n c dĩ xu«i l²n.

- **NhËn xĐt:** Txnh huềng Êy khiÖn «ng ®au xắt, tñi hæ, day dọt trong sù xung ®ét gi÷a txnh y²u lụng qu² vµ txnh y²u níc, mü txnh c¶m nµo còng m·nh liÖt, thiÖt tha. §Æt nh©n vÛt vµo txnh huềng gay g³t Êy, t, c gi¶ ®· lụm béc lé s©u s³⁄⁄c c¶ hai txnh c¶m n²i tr²n ề nh©n vÛt vµ cho thÊy txnh y²u níc, tinh thÇn kh, ng chiÖn lín réng bao trím l²n txnh y²u lụng, n² chi phèi vµ thềng nhËt, m²i txnh c¶m kh, c trong con ngêi ViÖt Nam thêi kh, ng chiÖn.

2. Ph©n tÝch diÖn biÖn t©m tr¹ng vµ h×nh ®éng của nh©n vÛt «ng Hai tÖ lóc nghe lụng m×nh theo giÆc ®Ön kÖt thóc truyÖn.

a. Tríc khi nghe tin d÷ : ề n·i t¶n c, txnh y²u lụng của «ng hai hµp nhËp vớ txnh y²u níc.

- Xa lụng, ề n·i t¶n c «ng nhí lụng da diÖt. Nçi nhí lụng khiÖn «ng thay t©m ®æi tÝnh: “Lóc nµo «ng còng thÊy bực búi, Ýt cêi, c, i mÆt lóc nµo còng lÇm lÇm, h·i mét tÝ lụ g³⁄⁄t, h·i mét tÝ lụ chôi”.

- Khi ®íc n²i chuyÖn vÒ lụng, «ng vui n, o n²c ®Ön l¹ thềng “Hai con m³⁄⁄t «ng s, ng h³⁄⁄t l²n, c, i mÆt biÖn chuyÖn ho¹t ®éng”.

- xng quan t©m ®Ön txnh h×nh chÝnh trÞ thÖ giúi, ®Ön c, c tin chiÖn th³⁄⁄ng của qu©n ta.

+ Tin mét em bĐ trong ban tuy²n truyÖn xung phong b·i ra gi÷a h² Ho²n KiÖm cÇm quèc kú tr²n th, p ri².

+ Mét anh trung ®éi trềng sau khi giÖt ®íc 7 t²n giÆc ®· tù s, t b»ng qu¶ lùu ®¹n cuèi cing.

+ §éi n÷ du kých Trng Tr³⁄⁄c gi¶ lụm ngêi mua hụng ®· b³⁄⁄t s²ng ®íc t²n quan hai bèt ngay gi÷a chi mü “Ruét gan «ng l·o cø móa c¶ l²n” -> ®so lụ niÖm vui c¶u mét con ngêi biÖt g³⁄⁄n b² txnh c¶m của m×nh vớ vËn mÖnh của to²n d©n t²c, lụ niÖm vui méc m¹c của mét tÊm l²ng y²u níc ch©n thụn.

b. Khi nghe tin lụng DÇu theo giÆc:

+ Nçi bÛt h¹nh lín ®· ®æ sôp xuềng ®Çu «ng, «ng s÷ng sê “Cæ «ng l·o nghËn ³⁄⁄ng l¹i, da mÆt t² r©n r©n «ng l·o lÆng ®i tềng nh ®Ön kh«ng thê ®íc”. Khi trÊn tÛnh ®íc phÇn nµo, «ng cßn cè cha tin c, i tin Êy. Nhng r²i nh÷ng ngêi t¶n c ®· kÖ rụn² rất qu, , l¹i kh³⁄⁄ng ®²nh hæ “võ² ề dĩ Êy l²n”, lụm «ng kh«ng thÖ kh«ng tin.

+ TÖ lóc Êy, trong t©m trÝ «ng Hai chØ c² c, i tin d÷ Êy x©m chiÖm, n² thụn mét nçi , m ¶nh, day dọt. Nghe tiÖng chôi b²n ViÖt gian, «ng “cói g»m mÆt xuềng mü ®i”. VÒ ®Ön nhµ, «ng “n»m vÛt ra giềng”, r²i tñi th©n khi nh×n ®m con, “níc m³⁄⁄t «ng l·o cø gijun ra. Chóng n² còng lụ trỉ con lụng ViÖt gian ®Êy ? Chóng n² còng b² ngêi ta rỉ róng, h³⁄⁄t hñi ®Êy ?”.

+ Nçi tñi hæ khiÖn «ng kh«ng d, m l² mÆt ra ngo²i. Lóc nµo còng n·m ní, hÖ thÊy ®, m ®«ng nµo tÖ tÛp nh³⁄⁄c ®Ön hai tÖ “**ViÖt gian**”, “**Cam nh«ng**” th× «ng l¹i tù nhñ “**Th«i l¹i chuyÖn Êy r²i**”.

=> T, c gi¶ diÖn t¶ rÛt cö thÖ nçi , m ¶nh nÆng nÒ biÖn thụn sù s² h·i thềng xuy²n trong «ng Hai cing vớ nçi ®au xắt, tñi hæ của «ng tríc c, i tin lụng m×nh theo giÆc.

+ Khi nghe tin lụng DÇu theo giÆc, txnh y²u lụng qu² vµ tinh thÇn y²u níc của «ng Hai ®· c² mét cuéc xung ®ét néi t©m gay g³⁄⁄t. xng Hai ®· dọt kho, t ch²n l²a

theo c₁ch c₁ĩa «ng: “*Lụng thx y²u th²ết nhng lụng* ®· theo T²oy thx ph²li th²”, t²xnh y²u lụng níc ®· réng lín h²ng bao trím l²an t²xnh c²l²m v²í lụng qu². Nhng dĩ x²c ®²phnh th²ĩ, «ng Hai v²én kh²ng th²ĩ d²ót bá t²xnh c²l²m v²í lụng qu², v²x th²ĩ m²ụ c²ụng ®²au x²ất, t²ĩi h²æ.

+ Khi mô ch²ñ nh²ụ bi²ĩt chuy²ĩn, c²ĩ ý mu²en ®²u²æi kh²Đo gia ®²xnh «ng ®²i, «ng ®²· r²·i v²ụo t²xnh tr²ĩng tuy²ĩt v²àng, b²ĩ t²¾c ho²ụn to²ụn. *§i* ®²©u b²©y gi²ê? Kh²ng ai mu²en ch²øa ch²êp d²©n c²ĩa c²ĩ lụng Vi²ĩt gian. x²ng tho²ng c²ĩ ý ngh²ĩa “*Hay l²u tr²ẻ v²ò lụng*”. Tuy nhi²ên «ng ®²· g²ĩt bá ý ngh²ĩ Êy b²èi “*Lụng* ®· theo T²oy, v²ò lụng ngh²ĩa l²u r²ẻi bá *Kh²ng chi²ĩn, bá cô H²ả, l²u cam ch²pu tr²ẻ v²ò ki²ĩp s²eng n²« l²ĩ*”. M²èi m²©u thu²ĩn trong n²éi t²©m v²ụ t²xnh th²ĩ c²ĩa nh²©n v²ĩt nh ®²· th²ụnh s²ù b²ĩ t²¾c, ®²βi hái ph²li ®²ĩc gi²li quy²ĩt.

+ §au kh²æ, «ng kh²ng bi²ĩt t²©m s²ù c²ĩng ai ngo²ui ®²øa con b²Đ bá²ng. Y²u lụng D²Çu, «ng mu²en kh²¾c s²©u v²ụo tr²ĩi tim b²Đ nh²á c²ĩa con t²xnh c²l²m v²í lụng, v²í kh²ng chi²ĩn, v²í Cô H²ả, ®²ã c²òng ch²ĩnh l²u t²ĩm l²ĩng thu²u chung “tríc sau nh mét” v²í c²ch m²ĩng c²ĩa «ng. §©y l²u mét ®²o²n v²ĩn di²ĩn t²l² r²ĩt c²l²m ®²éng v²ụ sinh ®²éng n²éi l²ĩng s²©u xa, b²ĩn ch²Æt, ch²©n th²ụnh c²ĩa «ng Hai – mét ng²êi n²«ng d²©n – v²í qu² h²ng, ®²ĩt níc, v²í c²ch m²ĩng v²ụ kh²ng chi²ĩn. Ng²Çn Êy tu²æi ®²Çu m²ụ níc m²¾t «ng c²ø r²ĩng r²ĩng khi ngh²ĩ v²ò lụng. N²éi ®²au Êy m²ĩi ®²ng tr²©n tr²ǎng l²um sao b²èi ®²ã l²u n²éi ®²au c²ĩa mét con ng²êi danh dù c²ĩa Lụng nh ch²ĩnh b²l²n th²©n m²xnh.

c. *Khi tin* ®²ản ®²ĩc c²l²i ch²ĩnh:

+ Th²ĩi ®²é c²ĩa «ng thay ®²æi h²¼n “*C²ĩ m²Æt bu²ản thi²u m²ãi nguy b²ụng t²·i vui, r²ĩng r²ĩ h²¼n l²an*”. x²ng l²ĩi ch²ĩy ®²ĩ khoe kh²¾p n²·i “*T²oy n²ã ®²èt nh²ụ t²·i r²ủi b²·c² 1, ®²èt nh²½n!* x²ng ch²ñ t²pch lụng t²·i v²ĩa m²ĩi l²an ®²©y c²l²i ch²ĩnh c²ĩ tin lụng D²Çu ch²óng t²·i ®²ĩ Vi²ĩt gian Êy m²ụ. L²o! L²o h²ĩt! To²ụn l²u sai s²ù m²ôc ®²Ých c²l²”.

d. *§nh gi², ngh²ĩ thu²ĩt x²©y dùng nh²©n v²ĩt:*

+ Truy²ĩn kh²¾c ho²¹ th²ụnh c²«ng nh²©n v²ĩt «ng Hai, mét ng²êi n²«ng d²©n y²u lụng, y²u níc tha thi²ĩt.

+ §Æc bi²ĩt, vi²ĩc ®²Æt nh²©n v²ĩt v²ụo t²xnh hu²èng cô th²ĩ g²ấp ph²Çn th²ĩ hi²ĩn t²ĩnh c²ch, di²ĩn bi²ĩn t²©m tr²ĩng nh²©n v²ĩt.

+ Ng²«n ng²÷ nh²©n v²ĩt l²óc ®²èi tho²ĩ, l²óc ®²éc tho²ĩ mang ®²ĩm ch²ĩt n²«ng th²«n, nhu²Çn nh²ụp m²ụ ®²Æc s²¾c, g²ĩi c²l²m.

-> Ch²©n dung s²eng ®²éng, ®²ĩp ®²ĩ c²ĩa ng²êi n²«ng d²©n th²êi kú ®²Çu kh²ng chi²ĩn.

3. §o²n «ng Hai tr²β chuy²ĩn v²í ®²øa con ót (x²ng l²o «m th²»ng con ót l²an l²ĩng... c²òng v²ĩi ®²ĩi ®²ĩc ®²«i ph²Çn) cho em c²l²m nh²ĩn ®²iĐu g²x v²ò t²ĩm l²ĩng c²ĩa «ng Hai v²í lụng qu², ®²ĩt níc, v²í cu²éc kh²ng chi²ĩn? T²xnh y²u lụng qu² v²ụ l²ĩng y²u níc ẽ «ng Hai c²ĩ quan h²ĩ nh th²ĩ n²ụo?

Trong t²©m tr²ǎng b²p dẫn n²Đn v²ụ b²ĩ t²¾c, «ng Hai ch²ø c²ĩn bi²ĩt tr²ót n²éi l²ĩng c²ĩa m²xnh v²ụo nh²÷ng l²êi th²ĩ th²Đ t²©m s²ù v²í ®²øa con nh²á c²ĩn r²ĩt ng²©y th²·.

“... x²ng l²o «m th²»ng con ót l²an l²ĩng, v²ç nh²ĩ nh²ĩ v²ụo l²ng n²ã, kh²ĩ hái:

- H²óc kia! Th²Çy hái con nh²Đ, con l²u con ai?

- L²u con th²Çy m²Êy l²ĩi con u.

- Th²ĩ nh²ụ con ẽ ®²©u?

- Nh²ụ ta ẽ lụng Ch²ĩ D²Çu.

- Th²ĩ con c²ĩ th²Ých v²ò lụng ch²ĩ D²Çu kh²ng?

Th²»ng b²Đ n²Đp ®²Çu v²ụo ng²úc b²è tr²l² l²êi khe kh²ĩ:

- Cã.

«ng l-o «m khýt th»ng bĐ vµo lBng, mét lóc l©u «ng l'i hái:

- µ, thÇy hái con nhĐ. ThỔ con ñng hé ai?

Th»ng bĐ d- tay l²n, m¹nh b¹o vµ rµnh rất:

- ñng hé cô Hả ChÝ Minh mu«n n²m!

Níc m³⁄⁴t «ng l-o gµn ra, ch¶y rBng rBng tr²n hai m, . «ng nãi thñ thØ:

- õ ®óng rãi, ñng hé cô Hả con nhØ.

...

Anh em ®ång chÝ cã biÕt cho bè con «ng.

Cô Hả tr²n ®Çu tr²n cæ xĐt soi cho bè con «ng.

C, i lBng bè con «ng lµ nh thỔ ®Êy, cã bao giê d, m ®-n sai. ChỔt thx chỔt cã bao giê d, m ®-n sai...".

§©y lµ mét ®o¹n v²n diÔn t¶ rÊt c¶m ®éng vµ sinh ®éng nçi lBng s©u sa, bÒn chÆt, ch©n thụn cĩa «ng Hai - mét ngêi n«ng d©n - víi qu² h-ng, ®Êt níc, víi c, ch m¹ng vµ kh, ng chiÕn.

Qua nh÷ng lêi t©m sù víi ®øa con nhá, thùc chÊt lµ lêi tù nhñ víi m×nh, tù gi-i bµy nçi lBng m×nh, ta thÊy r² ã «ng Hai:

+ T×nh y²u s©u nÆng víi c, i lµng chÊ ĐÇu («ng muèn ®øa con nhá, thùc chÊt ghi nhí c©u Nhµ ta ã lµng ChÊ ĐÇu).

+ TÊm lBng thuû chung víi kh, ng chiÕn, víi c, ch m¹ng mµ biÓu tîng lµ cô Hả (Anh em ®ång chÝ cã biÕt cho bè con «ng. Cô Hả tr²n ®Çu tr²n cæ xĐt soi cho bè con «ng). T×nh c¶m Êy lµ s©u nÆng, bÒn v÷ng vµ thi²ng li²ng (C, i lBng bè con «ng lµ nh thỔ ®Êy, cã bao giê d, m ®-n sai. ChỔt thx chỔt cã bao giê d, m ®-n sai).

4. NhËn xĐt vÒ nghÖ thuËt mi²u t¶ t©m lý vµ ng«n ng÷ nh©n vËt «ng Hai cĩa t, c gi¶? NghÖ thuËt mi²u t¶ t©m lý nh©n vËt:

+ T, c gi¶ ®Æt nh©n vËt vµo t×nh hu²ng thõ th, ch b²n trong ®Ó béc lé chiÒu s©u t©m tr¹ng.

+ T, c gi¶ mi²u t¶ rÊt cô thÓ, gii c¶m c, c diÔn biÕn néi t©m qua c, c ý nghÜ, h²nh vi, ng«n ng÷, ®Æc biÕt, diÔn t¶ rÊt ®óng vµ g©y Ên tîng m¹nh mĩ vÒ sù , m ¶nh, day d²t trong t©m tr¹ng nh©n vËt. §iÒu ®ã ch²ng tá Kim L©n am hiÓu s©u s³⁄⁴c ng-êi n«ng d©n vµ thỔ gii tinh thÇn cĩa h².

- Ng«n ng÷ nh©n vËt: Ng«n ng÷ trong truyÖn rÊt ®Æc s³⁄⁴c, ®Æc biÕt lµ ng«n ng÷ nh©n vËt «ng hai. Nh÷ng ®iÓm næi bÊt trong ng«n ng÷ cĩa t, c phÈm :

+ Ng«n ng÷ mang ®Ëm tÝnh khÈu ng÷ vµ lêi ñn tiÕng nãi cĩa ngêi n«ng d©n.

+ Lêi trÇn thuËt vµ lêi nh©n vËt cã sù th²ng nhÊt vÒ s³⁄⁴c th, i, gi²ng ®iÒu, do truyÖn ®íc trÇn thuËt chñ yÕu ã ®iÓm nh×n cĩa nh©n vËt «ng Hai (mÆc dĩ vËn đĩng c, ch trÇn thuËt ã ng«i thØ 3).

+ Ng«n ng÷ cĩa nh©n vËt «ng Hai vĩa cã nĐt chung cĩa ngêi n«ng d©n, l²i mang ®Ëm c, tÝnh cĩa nh©n vËt n²n rÊt sinh ®éng.

5. N²u mét sè truyÖn ng³⁄⁴n vµ bµi th- viÕt vÒ t×nh c¶m qu² h-ng, ®Êt níc ? H-y n²u nĐt ri²ng cĩa truyÖn ng³⁄⁴n Lµng so víi nh÷ng t, c phÈm Êy.

* TruyÖn ng³⁄⁴n - th- viÕt vÒ t×nh c¶m qu² h-ng:

- L²ng y²u níc - E - REN - BUA

- Qu² h-ng - §ç Trung Qu©n

- Qu² h-ng - Giang Nam

- Qu^a h^{ng} - Tổ Hanh
- Lao xao - Duy Kh_n
- Bu^{æi} h^{ắc} cu^{èi} c^{ing} - §«-®^a

*** NĐt ri^{ang} của “Lụng”:**

- Nh[÷]ng truy^{Ön} ng^{3/4n} v^ụ th^{ng} tr^{an} ®Öu vi^{Öt} v^Ö l^{ßng} y^{au} qu^a h^{ng} ®Ët níc nh^{ng} ẽ
®ã t^{xnh} c^{¶m} m^í ®ⁿ thu^{Çn} l^ụ t^{xnh} y^{au}, cha mang t^ynh kh_i qu_t, cha cả t^{xnh}
hu^{eng} r^â r^{ung} ®Ó b^{éc} l^é t^{xnh} y^{au} Êy.

- C^{ßn} ẽ truy^{Ön} ng^{3/4n} “**Lụng**”, t^{xnh} y^{au} l^{ụng} ẽ «ng Hai ®· tr^ẻ th^{ụnh} ni^{Öm} say m^a,
h^{nh} di^{Ön}, th^{ụnh} th^{ai} quen khoe l^{ụng} của m^{xnh}.

- T^{xnh} y^{au} l^{ụng} qu^a ph^{¶i} ®íc ®Æt trong t^{xnh} y^{au} níc, th^{eng} nh^{Êt} v^í t^{inh} th^{Çn}
kh_{ng} chi^{Ön} khi ®Ët níc ®ang b^p x^{©m} líc v^ụ c[¶] d^{©n} t^{éc} ®ang ti^{Ön} h^{ụnh} cu^{éc}
kh_{ng} chi^{Ön}.

- “**Lụng**” cả t^{xnh} hu^{eng} ®íc x^{©y} dùng h^{Öt} s^{ợc} ®Æc s^{3/4c}, b^{Êt} ng^ê m^ụ h^{íp} lý.
“**Lụng**” l^ụ lêi kh^{1/4ng} ®^{¶nh} giai ®o¹ⁿ t^{xm} ®ê^{ng} v^ụ nh^{Ên} ®ê^{ng} của n^{Ön} v^{”n} ho_j m^í.
V^{”n} ho_j kh_{ng} chi^{Ön} ch^{eng} Ph_p tr^ẻ th^{ụnh} m^{ét} bé ph^{Ên} của kh_{ng} chi^{Ön}, t^ych c^{ùc}
tham gia kh_{ng} chi^{Ön}, ph^{ôc} v^ô cho kh_{ng} chi^{Ön}, cho ni^{Öm} tin.

*** Mét s^è c^{©u} hái xoay quanh t_c ph^{Êm}:**

**C^{©u} 1 : Nhan ®Ö của truy^{Ön} l^ụ “Lụng” sao kh^{«ng} ph^{¶i} l^ụ “Lụng D^{Çu}”
ch^{1/4ng} h¹ⁿ. T^ổ nhan ®Ö của truy^{Ön}, em hi^{Óu} g^x v^Ö ch^ñ ®Ö của t_c ph^{Êm} ?**

G^ì ý :

a. Nhan ®Ö của truy^{Ön} l^ụ “Lụng” kh^{«ng} ph^{¶i} l^ụ “Lụng D^{Çu}” v^x n^{Öu} l^ụ “Lụng
D^{Çu}” th^x v^{Ên} ®Ö m^ụ t_c gi[¶] ®Ö c^{Ếp} tí ch^Ø n^{»m} trong ph^{1m} vi nh^á h^{Ñp}, cô th^Ó ẽ
m^{ét} l^{ụng}. D^{ông} ý của t_c gi[¶] mu^{èn} n^{ãi} tí m^{ét} v^{Ên} ®Ö mang t^ynh ph^æ bi^{Ön} ẽ kh^{3/4p}
c_c l^{ụng} qu^a, cả trong m^{ãi} ng^{êi} n^{«ng} d^{©n}. B^{èi} th^Ö “l^{ụng}” l^ụ nhan ®Ö h^{íp} lý v^í d^{ông}
ý của t_c gi[¶]. Qua ®ã ta hi^{Óu} ch^ñ ®Ö của truy^{Ön}: ca ng^{îi} t^{xnh} y^{au} l^{ụng} qu^a tha
thi^{Öt} của nh[÷]ng ng^{êi} n^{«ng} d^{©n} Vi^{Öt} Nam trong kh_{ng} chi^{Ön} ch^{eng} Ph_p.

Nh v^{Êy}, nhan ®Ö “l^{ụng}” v^{õa} n^{ãi} l^{an} ®íc c_i ri^{ang} l^ụ t^{xnh} y^{au} l^{ụng} của «ng Hai,
®^{ang} th^{ai} qua c_i ri^{ang} Êy, c^{òng} n^{ãi} l^{an} ®íc c_i chung: t^{Êm} l^{ßng} của nh[÷]ng ng^{êi} d^{©n}
qu^a ®Ët Vi^{Öt}.

**C^{©u} 2: Trong “Lụng”, Kim L^{©n} cả k^Ó v^Ö «ng Hai c^ø m^{óa} tay l^{an} m^ụ khoe
nh^ụ «ng b^p gi^{Æc} ®^{èt}, ®^{èt} nh^{1/2n}. Chi ti^{Öt} n^{ụy} d^{eng} nh v[«] lý. ý ki^{Ön} của em
nh th^Ö n^{ụo}? Ghi lⁱ v^{3/4n} t^{3/4t}.**

G^ì ý:

Trong “Lụng”, chi ti^{Öt} k^Ó v^Ö «ng Hai c^ø m^{óa} tay l^{an} m^ụ khoe nh^ụ «ng b^p ®^{èt}
nh^{1/2n}... M^í ®^{ắc} chi ti^{Öt} n^{ụy}, ta th^{Êy} d^{eng} nh v[«] lý b^{èi} ng^{«i} nh^ụ l^ụ c[¶] m^{ét} t^{ại} s^{¶n} qu_j
lín. H^{ng} th^Ö n^ã c^{ßn} g^{3/4n} v^í bao k^u ni^{Öm} vui bu^{ản} r^{Êt} thi^{ang} li^{ang} của m^{ọi} con ng^{êi}.
M^{Êt} n^ã ai m^ụ kh^{«ng} x^{ất} xa ®au ®ín ? Nh^{ng} «ng Hai lⁱ cả c^õ ch^Ø “M^{óa} tay l^{an} ®Ó
khoe” ®ã l^ụ bi^{Óu} hi^{Ön} của t^{©m} tr^{1ng} sung s^{íng}, sung s^{íng} ®^{Ön} t^{ét} ®^é. T^{©m} tr^{1ng}
n^{ụy} d^{eng} nh cả v^í kh^{«ng} b^{xnh} th^{eng}? Kh^{«ng} ! §Æt «ng Hai trong h^{ọp}n c^{¶nh} của
“Lụng”, l^{ụng} D^{Çu} ®ang b^p hai ti^{Öng} vi^{Öt} gian theo t^{©y} th^x «ng Hai vui s^{íng} sao ®íc
v^x nh^ụ b^p t^{©y} ®^{èt} l^ụ b^{»ng} ch^{øng} h^{ĩng} h^{ản} r^{»ng} l^{ụng} D^{Çu} của «ng v^{Ên} theo kh_{ng}
chi^{Ön}, theo c_{ch} m^{1ng}, ®ã l^ụ m^{ét} l^{ụng} qu^a anh h^{ĩng}, ®^{øng} d^{Ễy} ch^{eng} th^{ùc} d^{©n}
Ph_p. Ch^{3/4c} h^{1/4n} m^{Êt} nh^ụ «ng Hai c^{òng} ®au l^{3/4m} ch^ø, x^{ất} xa l^{3/4m} ch^ø. Nh^{ng} dĩ th^Ö
n^{ụo} th^x nh^ụ c^{ßn} cả th^Ó x^{©y} dùng lⁱ ®íc, song danh dù của l^{ụng} ®^{©u} d^Ô l^{Êy} lⁱ?
x^{ang} ®· qu^{an} ??? s^ù m^{Êt} m_t ri^{ang} ®Ó tù h^{ọp} sung s^{íng} trong v^í ®^{Ñp}, s^{ợc} m^{1nh}

chung cĩa lụng qu^a, Ờt níc, thỜ Ờy, niỜm vui, nọi buả cĩa «ng Hai lu«n g^{3/4}n liỜn vớ vỀn mỜnh cĩa Lụng Dụ. ThỜ mớ biỜt «ng Hai y^au lụng qu^a tha thiỜt Ờn chố ngọ! T^xnh y^au lụng qu^a Ời mề rếng, họ quỜn trong t^xnh y^au t^ae quèc thỀt s©u n^hEng vự thi^ang li^ang.

C©u 4: Ph©n tÝch Ờo¹n:

- ThỜ nhự con ề Ờ©u?

...

- ồ, Ờóng r^ai, ñng hế cô H^a con nhỜ:

Qua Ờo¹n Ờèi thoⁱ nự, t©m tr¹ng «ng Hai c^a g^x Ờ^hEc biỜt? ỜiỜu Ờ^a thÓ hiỜn nọi niỜm s©u kÝn cĩa nh©n vỀt nự nh thỜ nự?

Gⁱi ý:

- Kh^ae t©m v^x nh©m tềg lụng m^xnh theo T©y, níc m^{3/4}t gⁱm giôa tr^an m¹ (T©m tr¹ng Ờ^au kh^ae).

- Béc lé t^xnh y^au lụng, y^au níc cĩa «ng. Nh÷ng day dột, tr¹n trề trong lỜng «ng, «ng nh muèn kh^{1/4}ng Ờ^hnh t^xnh y^au lụng chí Dụ vự sù trung thựnh vớ c¹ch m¹ng, vớ kh¹ng chiỜn.

- Ờng hái con nh÷ng c©u tềg rỀt vu v¹, bễi Ờon gⁱl¹n «ng muèn Ời¹ nghe vỜ lụng chí Dụ, Ời¹ thỀy con tr¹ nh^{3/4}c ỜỜn ng«i lụng mự m^xnh y^au quý.

- V^x l©m tềg lụng theo gⁱEc -> c¹ hai bè con «ng ỜỜu tr¹ l¹i khe kh¹, th¹ thỜ. Ờng Hai xÊu h^ae cho lụng «ng, cho ngêi d©n qu^a «ng: "hai b^an m¹..." chốg tá «ng rỀt kh^ae t©m.

- C¹ch thÓ hiỜn t^xnh y^au cĩa «ng Hai rỀt méc m¹c vự ch©n thựnh. C©u tr¹ l¹i cĩa Ờ^ha con ót: "ñng hế cô H^a ChÝ Minh mu«n n¹m" hay chÝnh lụ nọi lỜng cĩa «ng: «ng chuyỜn tr¹ vớ con hay Ờang gⁱi bự cho v¹i bít nọi kh^ae, sù t¹ h^ae, d¹n v^hEt Ờang m¹ l¹nh trong lỜng «ng suèt mỀy h«n nay.

=> Nh÷ng dỜng Ờèi thoⁱ ng^{3/4}n g^an, gⁱl¹n d¹, s©u s^{3/4}c, ch©n qu^a Ờ¹ thÓ hiỜn Ời¹ nọi lỜng s©u kÝn trong lỜng «ng Hai Thu.

LÆng lĩ sa pa

NguyÔn Thụnh Long

A. KiỔn thộc c↯ b¶n

I. T, c gi¶:

NguyÔn Thụnh Long (1925-1991) quª ẽ huyỔn Duy Xuyªn, tỖnh Qu¶ng Nam, viỔt v¶n tỖ thêi kh, ng chiỔn chềng Ph, p, lụ c©y bót chuyªn vỒ truyỔn ng¾n vự ký.

II. T, c phỀm

1. Họp c¶nh s, ng t, c: TruyỔn ng¾n lụ kỔt qu¶ chuyỔn ®i lªn Lụo Cai hì 1970 c¶a t, c gi¶. TruyỔn tỖ tỀp "Gi÷a trong xanh" in nãm 1972.

2. Kh, i qu, t gi, trP néi dung, nghỖ thuỀt:

* **Néi dung:** TruyỔn ng¾n "LÆng lĩ Sa Pa" kh¾c ho¹ thụnh c«ng h×nh ¶nh nh÷ng ngêi lao ®éng b×nh thềng, mụ tiªu biỂu lụ anh thanh niªn lụm c«ng t, c khÝ tìng ẽ mét m×nh trªn ®Ỗnh nói cao. Qua ®ã truyỔn kh¾ng ®Þnh vĩ ®Ỉp c¶a con ngêi lao ®éng vự ý nghỦa nh÷ng c«ng viỔc thÇm lÆng.

* **NghỖ thuỀt:** TruyỔn ®· x©y dùng ®íc mét t×nh huềng truyỔn híp lý, c, ch kỔ truyỔn tù nhiªn, cã sù kỔt híp gi÷a tù sù, tr÷ t×nh vĩ b×nh luỀn.

3. Tãm t¾t truyỔn ng¾n "LÆng lĩ Sa Pa" c¶a NguyÔn Thụnh Long

Xe tí ch©n ®Ỗnh Yªn S↯n, b, c l, i xe dỖng l, i, gĩi thiỂu vĩ «ng ho¹ sỦ gịp vự c« kũ s trĩ mét anh thanh niªn lụm c«ng t, c khÝ tìng vự vỀt lý ®Þa cÇu sềng mét m×nh trªn nói. Trong cuéc gÆp gĩ 30 phót ng¾n ngỈi, anh thanh niªn kỔ vỒ c«ng viỔc c¶a m×nh, c«ng viỔc ®↯n gĩn nhng gian khæ vự c« ®↯n. Anh ®· béc lé nh÷ng suy nghỦ ®óng ®¾n vỒ c«ng viỔc vự cuéc ®êi. Khi ong ho¹ sỦ ®Þnh vĩ anh, anh ®· gĩi thiỂu nh÷ng ngêi kh, c mụ anh cho lụ ®, ng vĩ h↯n nh «ng kũ s vên rau, nhụ nghiªn cøu sĐt. Nh÷ng ®iỂu kh, m ph, ®íc ẽ anh thanh niªn lụm cho ngêi kh, ch v« cìng xóc ®éng. Khi hã trẽ vỒ, anh cỈn tÆng c« g, i mét bã hoa vự tÆng b, c gịp mét lụn trỖng ỡn ®ềng.

B. Ph©n tÝch t, c phỀm

1. NhỀn xĐt vỒ cèt truyỔn vự t×nh huềng c↯ b¶n c¶a truyỔn ng¾n "LÆng lĩ Sa Pa".

- Mét trong nh÷ng mỂu chèt c¶a nghỖ thuỀt x©y dùng truyỔn ng¾n lụ x©y dùng t×nh huềng truyỔn.

- T×nh huềng c↯ b¶n c¶a truyỔn ng¾n "LÆng lĩ Sa Pa" chÝnh lụ cuéc gÆp gĩ t×nh cê c¶a anh thanh niªn lụm viỔc mét m×nh ẽ tr¹m khÝ tìng vĩ b, c l, i xe vự hai hụnh kh, ch trªn chuyỔn xe Êy - «ng ho¹ sỦ vự c« kũ s lªn th÷m trong chèt l, t n↯i ẽ vự n↯i lụm viỔc c¶a anh thanh niªn.

- T×nh huềng gÆp gĩ nựy lụ c↯ hêi thuỀn tiỔn ®Ó t, c gi¶ kh¾c ho¹ "bộc ch©n dung" nh©n vỀt chÝnh mét c, ch tù nhiªn vự tỀp trung, qua sù quan s, t c¶a c, c nh©n vỀt kh, c vự qua chÝnh lêi lĩ, hụnh ®éng c¶a anh. Sảng thêi, qua "bộc ch©n dung" (c¶ cuéc sềng vự nh÷ng suy nghỦ) c¶a ngêi thanh niªn, qua sù c¶m nhỀn c¶a c, c nh©n vỀt kh, c (chñ yỂu lụ «ng ho¹ sỦ) vỒ anh vự nh÷ng ngêi nh anh, t, c gi¶ ®· lụm næi bỀt ®íc chñ ®Ồ c¶a t, c phỀm: "Trong c, i lÆng im c¶a Sa Pa, dĩ nh÷ng dinh thù cò kũ c¶a Sa Pa, Sa Pa mụ chỖ nghe tªn, ngêi ta ®· nghỦ ®Ổn chuyỔn nghỖ ng↯i, cã nh÷ng con ngêi lụm viỔc vự lo nghỦ nh vỀy cho ®Ềt níc".

II. T, c phỀm nựy theo lêi t, c gi¶, "lụ mét bộc ch©n dung". Sã lụ bộc ch©n dung c¶a ai, hiỔn ra trong c, i nh×n vự suy nghỦ c¶a nh÷ng nh©n vỀt nự?

- Sã lụ bợc ch©n dung cĩa ngêi thanh niãn lụm c«ng t, c khỷ tĩng, ẽ mét m×nh tĩ tr¹m khỷ tĩng trẽn nói cao, gi÷a c, i lÆng lĩ cĩa Sa Pa.

- T, c gi¶i gãi truyỖn cĩa m×nh "lụ mét bợc ch©n dung" v×:

+ **Thø nhÊt**, v× t, c gi¶i chØ ®Ó cho nh©n vỄt xuỄt hiỄn trong cuéc gÆp gĩ ng^{3/4}n ngĩi kho¶ng 30 phót vớ ba nh©n vỄt kh, c («ng ho¹ sũ, c« kũ s, b, c l, i xe). Cuéc sèng t×nh c¶m vự suy nghĩ cĩa anh chØ ®ĩc thÓ hiỄn qua lũi kÓ cĩa b, c l, i xe, qua sù quan s, t cĩa «ng ho¹ sũ, c« kũ s vự qua lũi béc b¹ch t©m sù cĩa chÝnh anh. TruyỖn ng^{3/4}n nựy cã cèt truyỖn hỐt sợc ®-n gi¶n, kh«ng cã xung ®ét, còng kh«ng cã th³t nót hay cao trựo nh ẽ phÇn lín c, c truyỖn ng^{3/4}n kh, c.

+ **Thø hai**, nh©n vỄt anh thanh niãn ®ĩc ngêi ho¹ sũ gĩp quan s, t vự muèn thỖ hiỄn b»ng mét bợc ch©n dung.

III. Ph©n tÝch nh©n vỄt anh thanh niãn trong truyỖn

H-y ph©n tÝch ®Ó lụm râ vĩ ®Ñp cĩa con ngêi lao ®éng vự ý nghĨa cao quý cĩa nh÷ng c«ng viỖc thÇm lÆng.

Dựn ý chi tiỐt

I. Mẽ bựi :

- Trong vñ hãc ViỖt Nam cã nh÷ng c©y bót vñ xu«i chØ chuyãn vÒ truyỖn ng^{3/4}n vự ký - Nguyễn Thựnh Long lụ mét trong sè ®ã. ¤ng ®ĩc kh¹ng ®Þnh nh mét c©y bót truyỖn ng^{3/4}n vự ký ®, ng chó ý trong nh÷ng nãm 60-70 vớ c¶ gÇn chóc s, ch ®· in.

"**LÆng lĩ Sa Pa**" lụ kỐt qu¶ cĩa chuyỖn "**th©m nhỄp thục tỐ**" ẽ Lụo Cai cĩa t, c gi¶i trong mĩa hì nãm Êy.

- Trong chuyỖn ng^{3/4}n "**LÆng lĩ Sa Pa**", t, c gi¶i Nguyễn Thựnh Long ®· gõi g³m chñ ®Ò cĩa c©u chuyỖn "trong c, i lÆng im... ®Ễt níc".

SiỜu Êy sĩ ®ĩc thỄy râ qua nh©n vỄt: anh thanh niãn; «ng...

II. Th©n bựi:

- Sãc truyỖn, ngêi ®ãc thỄy vĩ ®Ñp cĩa Sa Pa hiỄn lãn thỄt ®éc ®, o, ®Çy chỄt th-, nhng truyỖn cĩn gĩi thiỖu vớ chóng ta vÒ vĩ ®Ñp cĩa con ngêi Sa Pa. Sã lụ nh÷ng con ngêi miỖt mựi lụm viỖc, nghiãn cøu khoa hãc, trong lÆng lĩ mự rỄt khỄn tr-ng v× lũi Ých cĩa ®Ễt níc, v× cuéc sèng cĩa con ngêi.

1. Sã lụ anh thanh niãn:

a. VP trÝ cĩa nh©n vỄt vự c, ch miũu t¶ cĩa t, c gi¶i:

- TruyỖn ®a ra **4 nh©n vỄt**: b, c l, i xe, «ng ho¹ sũ, c« kũ s mới ra trrèng vự anh thanh niãn ẽ tr¹m khỷ tĩng trẽn ®Ỗnh Yãn S-n cao hai ngh×n s, u trĩm mĐt.

- Anh thanh niãn lụ nh©n vỄt chÝnh cĩa truyỖn, nh©n vỄt nựy kh«ng xuỄt hiỄn ngay tỖ ®Çu truyỖn mự chØ hiỄn ra trong cuéc gÆp gĩ gi÷a c, c nh©n vỄt kia vớ anh, khi xe cĩa hã đồng lĩi nghỖ. Nh©n vỄt Êy chØ hiỄn ra trong chèc l, t, ®ñ ®Ó c, c nh©n vỄt kh, c kpp ghi nhỄn mét Ên tĩng, mét ký ho¹ ch©n dung vÒ anh rẫi dèng nh anh lĩi khuỄt lẾp trong m©y mĩ b¹t ngụn vự c, i lÆng lĩ mu«n thĩa cĩa nói cao Sa Pa. Nh©n vỄt anh thanh niãn hiỄn ra ®Ó mãi ngêi c¶m nhỄn ®ĩc r»ng: "*Trong c, i lÆng im cĩa Sa Pa, dĩ nh÷ng dinh thù cò Kũ cĩa Sa Pa, Sa Pa mự chØ nghe tãn, ngêi ta ®· nghĩ ®Ỗn chuyỖn nghỖ ng-i, cã nh÷ng con ngêi lụm viỖc vự lo nghĩ nh vỄy cho ®Ễt níc*".

- Nh©n vĒt anh thanh niªn ®íc hiÖn ra sù nhxn nhĒn, suy nghÜ, ® nh gi, cĩa c, c nh©n vĒt kh, c: b, c l, i xe, «ng ho¹ sũ, c» g, i. Qua c, ch nhxn vµ c¶m xóc cĩa mçi ng-
êi, hxn nh ¶nh anh thanh niªn thãm rª nĐt vµ ® ng mÖn h-n.

b. Nh÷ng nĐt ®ĩp cĩa nh©n vĒt:

*** Họp c¶nh sèng vµ lùm viÖc:**

- Nh©n vĒt chÝnh trong truyÖn lùm c«ng t, c khÝ tìng kiªm vĒt lý ®Pa cÇu. Sèng mét m¸nh trªn ®Ønh nói Yªn S-n cao 2600m, quanh n"m suèt th, ng gi÷a cæ c©y vµ m©y nói Sa Pa. C«ng viÖc cĩa anh lụ: "®o giã, ®o ma, ®o n³⁄⁄ng, tÝnh m©y, ®o chĒn ®éng mÆt ®Ēt, ðua vµo c«ng viÖc b, o tríc thêi tiÖt hụng nguy, phóc vô s¶n xuĒt, phóc vô chiÖn ®Ēu". C«ng viÖc Êy ®Bi hái ph¶i tØ mØ, chÝnh x, c vµ cĩa tinh thÇn tr, ch nhiÖm cao (nõa ®ªm ®óng giê òp thx dĩ ma tuyÖt, gi, l¹nh thÕ nµo còng ph¶i trẽ dĩy ra ngoµi trêi lùm c«ng viÖc ® quy ®Þnh).

- Nhng c, i gian khæ nhĒt lụ ph¶i vît qua ®íc sù c» ®-n, v³⁄⁄ng vĒ, quanh n"m suèt th, ng mét m¸nh trªn ®Ønh nói cao kh«ng mét bãng ngêi - mét họp c¶nh thĒt ®Æc biÖt.

*** Nh÷ng nĐt ®ĩp trong viÖc lùm, c, ch sèng, suy nghÜ, t¸nh c¶m vµ quan hÖ vớ mĩ ngêi.**

- Vît lªn họp c¶nh sèng, nh÷ng vĒt v¶ cĩa c«ng viÖc, anh cĩa nh÷ng suy nghÜ rĒt ®ĩp:

+ Sẽi vớ c«ng viÖc, anh yªu nã tí mœc trong khi mĩ ngêi cßn , i ng¹ cho cuéc sèng ẽ ®é cao 2600m cĩa anh thx anh l¹i íc ao ®íc lùm viÖc ẽ ®é cao trªn 3000m. Vx anh cho nh vĒy mĩ gãi lụ lý têng.

+ Anh cĩa nh÷ng suy nghÜ thĒt ®óng vµ s©u s³⁄⁄c vÒ c«ng viÖc ®èi vớ cuéc sèng con ngêi: "khi ta lùm viÖc, ta vớ c«ng viÖc lụ mét, sao l¹i gãi lụ mét m¸nh ®íc" vµ anh hiÖu r»ng c«ng viÖc cĩa anh cßn g³⁄⁄n vớ c«ng viÖc cĩa bao anh em ®ảng chÝ dĩ kia. "C«ng viÖc cĩa ch, u gian khæ thĒt ®Ēy chø cĒt nã ®i, ch, u buån ®Ön chÖt mĒt".

+ Quan niÖm cĩa anh vÒ h¹nh phóc thĒt lụ ®-n gi¶n nhng còng thĒt ®ĩp. Khi biÖt mét lÇn do ph, t hiÖn kpp thêi mét ®, m m©y kh« mụ anh ® quy phÇn vµo chiÖn th³⁄⁄ng cĩa kh«ng qu©n ta b³⁄⁄n r-i ®íc m, y bay Mũ trªn cÇu Hùm Rãng, anh thĒy m¸nh "thĒt h¹nh phóc".

+ Cuéc sèng cĩa anh kh«ng c» ®-n buån tñi nh ngêi kh, c nghÜ. Bèi anh cßn biÖt t¹o niÖm vui trong c«ng viÖc, ®ã lụ ®ắc s, ch. Vx s, ch chÝnh lụ ngêi b¹n ®Ó anh "trß chuyÖn". Nhê cĩa s, ch mụ anh chêng trãi ®íc vớ sù v³⁄⁄ng lÆng quanh n"m. Nhê cĩa s, ch mụ anh tiÖp tœ hắc hụn, mẽ mang kiÖn thœc.

- Tổ nh÷ng suy nghÜ ®ĩp vÒ c«ng viÖc, h¹nh phóc vµ cuéc sèng, ẽ anh cßn cĩa nh÷ng hụn ®éng thĒt ®ĩp ®ĩ biÖt bao:

+ MÆc dĩ chø cĩa mét m¸nh, kh«ng ngêi gi, m s, t, anh ® vît qua nh÷ng gian khæ cĩa họp c¶nh, lùm viÖc mét c, ch nghiªm túc, tù gi, c vớ tinh thÇn tr, ch nhiÖm cao. Nõa ®ªm, ®óng giê "òp", dĩ ma tuyÖt gi, l¹nh thÕ nµo anh còng trẽ dĩy ra ngoµi trêi lùm viÖc. Nguy nµo còng vĒy, anh lùm viÖc mét c, ch ®Òu ®Æn, chÝnh x, c ®ñ 4 lÇn trong mét nguy vµo lóc 4 giê, 11 giê, 7 giê tòi vµ 1 giê s, ng.

+ Nhng c, i gian khæ nhĒt lụ vît qua ®íc sù c» ®-n, v³⁄⁄ng vĒ quanh n"m suèt th, ng mét m¸nh trªn ®Ønh nói cao, kh«ng mét bãng ngêi. Mĩ ®Çu, anh "thĩm ngêi" tí mœc ph¶i lĒy c©y ch³⁄⁄n ngang ®êng « t» ®Ó ®íc nghe tiÖng ngêi! VÒ sau anh

ngũ: “*NỜu Ờ ã chỜ lự nự nhí phần hoa Ờ « thP thx thỂt xọng*” vự anh Ờ· vít qua Ờ Ó sềng, lựm viỜc mét m×nh vớ cá cỖy thiậ n히려 Sa Pa, Ờ Ó trề thựnh: “*Con ngêi c« Ờéc nhỂt thỖ gian*” mự bỂt cở ai Ờ· mét lỖn gÆp anh Ờ Ờu mang theo Ờn tưng Ờ Ờp Ờ Ỗ.

- **Anh cỖn cũ mét nỜp sềng Ờ Ờp:** Anh từ s^{3/4}p xỜp cuéc sềng mét m×nh ề tr¹m mét c, ch ng¹n n^{3/4}p: cũ mét vên rau xanh tề, mét Ờ mự gự Ờ Ỗ trờng, mét vên hoa rúc rì.

- **ề ngêi thanh n히려 Ờy cỖn cũ mét phong c, ch sềng rỂt Ờ Ờp:**

+ Ờ ã lự sừ cềi mề, chỖn thựnh vớ kh, ch, rỂt quý trong t×nh cỖm cũa mải ngêi, khao kh, t Ờíc gÆp gì, Ờíc trở chuyỜn. ĐỂu phỖi sềng mét m×nh nhng anh vỂn lu«n quan tỖm tể ngêi kh, c: anh gời biỜu gải tam thỂt cho vớ b, c l, i xe vớa bP ềm, tÆng hoa cho c« g, i, mềi b, c l, i xe vự «ng ho¹ sỪ uềng trự, tÆng cho ngêi Ời xa mét giá trờng gự t- i.

+ Anh cỖn lự ngêi khiậ tền, thựnh thừc cỖm thỂy c«ng viỜc vự nh÷ng Ờ ãng gắ cũa m×nh chỜ lự nhá bĐ. Khi «ng ho¹ sừ muền vớ chỖn dung anh, anh nhiỜt t×nh gửi thiỜu vớ «ng nh÷ng ngêi kh, c mự anh cho r»ng Ờ, ng cỖm phỏc h- n anh. («ng kử s vên rau Sa Pa, anh c, n bẻ nghiậ cởu lỂp bỖn Ờ ả sĐt).

-> Tẳm l, i, chỜ b»ng mét sề chi tiỜt vự chỜ xuỂt hiỜn trong mét khoỖnh kh^{3/4}c cũa truyỜn, t, c giỖ Ờ· ph, c ho¹ Ờíc chỖn dung nhỖn vỂt chỖnh vớ nh÷ng nĐt Ờ Ờp vỜ tinh thỖn, t×nh cỖm, c, ch sềng vự nh÷ng suy nghĩ vỜ cuéc sềng, vỜ ý nghĩ cũa c«ng viỜc.

2. Ta cỖn b^{3/4}t gÆp ề ỜỂt Sa Pa nh÷ng con ngêi lựm viỜc Ỗm thỖm, lÆng lỈ cho ỜỂt nỷ qua lểi kỖ cũa anh thanh n히려.

a. **Ờ ã lự «ng kử s vên rau Sa Pa:** Ngựy nựy qua ngựy kh, c ngải trong vên, ch¹m chó r×nh xem c, ch lỂy mỂt ong Ờ Ó rải từ tay thô phỂn cho hụng v¹n cỖy su hựo Ờ Ó h¹t giềng lựm ra tề h- n, ngắ h- n tríc.

b. **Ờ ã lự anh c, n bẻ nghiậ cởu sĐt:** Ờ· “11 n¹m kh«ng mét ngựy xa c- quan” lu«n “trong t thỖ s^{1/2}n sụng, suềt ngựy chề sĐt” Ờ Ó lỂp bỖn Ờ ả t×m ra tụi nguyậ trong lỖng ỜỂt.

=> Nh÷ng con ngêi Ờy lựm cho anh thanh n히려 thỂy “cuéc Ờềi Ờ Ờp qu,” Ờ Ỗu cỖn buẩn tỈ “c« Ờéc nhỂt thỖ gian”.

=> Sớng nh t, c giỖ Ờ· viỜt: “Trong c, i lÆng im... cho ỜỂt nỷ”.

3. NhỖn vỂt anh thanh n히려, «ng kử s vên rau, anh c, n bẻ nghiậ cởu sĐt gióp ta hiỜu thậ ý nghĩ cũa nh÷ng c«ng viỜc thỖm lÆng:

- Hả t¹o thựnh c, i thỖ gửi nh÷ng con ngêi nh anh thanh n히려 ề tr¹m khỖ tưng, nh÷ng con ngêi miỜt mựi lao Ờéng khoa hắ lÆng lỈ mự khỀn tr- ng v× lểi Ých cũa ỜỂt nỷ, v× cuéc sềng cũa mải ngêi.

- Cuéc sềng lao Ờéng giỖn đP nhng cao Ờ Ờp lựm nậ vớ Ờ Ờp ỜỖch thừc cũa mựi con ngêi, cũ sỏc thuyỜt phỏc lan toỖ vớ nh÷ng ngêi xung quanh.

III. KỖt bựi:

Qua phỖn phỖn tỖch trậ ta thỂy “***lÆng lỈ Sa Pa***” Ờang ngỖn vang trong lỖng ta nh÷ng rung Ờéng nhỂ nhụng mự thỏ vP vỜ nh÷ng con ngêi Ỗm thỖm lÆng lỈ nhng thỂt Ờ, ng yậ. Hả Ờ· đỖt lậ bựi ca vỜ t×nh yậ tæ chỏc, t×nh yậ ỜỂt nỷ.

IV. PhỖn tỖch c, c nhỖn vỂt phỏ:

1. NhỖn vỂt «ng ho¹ sỪ:

- Tuy kh«ng đĩng c, ch kÓ ẽ ng«i thø nhÊt, nhng hÇu nh ngêi kÓ chuyÖn ®· nhËp vao c, i nhxn vµ suy nghiÛ cña nh©n vËt «ng ho¹ sÛ ®Ó quan s, t vµ miªu t¶ tã c¶nh thiªn nhiªn ®Ön nh©n vËt chÝnh cña truyÖn - ngêi thanh niªn.

- xng lµ **1 nghÖ sÛ ch©n chÝnh, 1 trÝ thøc lÞch duyÖt, 1 nh©n c, ch ®Ñp cã ®êi sèng néi t©m phong phó.**

- Ngâi bót nh lµ 1 qu¶ tim n÷a cña «ng vx suèt ®êi «ng chØ ®i vµ vï, «ng khao kh, t nghÖ thuËt, vx thÕ mµ «ng thªm yªu cuéc sèng vµ con ngêi. Lóc nµo «ng còng trªn trê ph¶i vï ®íc c, i gx mµ suèt ®êi m¸nh thÝch.

- Ngêi ho¹ sÛ ngay tã phót ®Çu gÆp gì, b»ng c¶ sÛ tång tr¶i nghÖ thuËt vµ khao kh, t t¸m c, i ®Ñp cña cuéc sèng ®· **nhËn ra vï ®Ñp tã t©m h¸n anh thanh niªn vµ thùc sù thÊy bèi rèi, xóc ®éng.** “Vx ho¹ sÛ ®· b¾t gÆp mét ®iÒu thËt ra «ng vËn ao íc ®íc biÕt, «i, mét nÐt th«i còng ®ñ kh¼ng ®Þnh mét t©m h¸n, kh-i gii mét ý s, ng t, c”.

=> xng ph, t hiÖn ra vï ®Ñp míi ẽ Sa Pa, ®Ñp h-n c¶ thiªn nhiªn Sa Pa, ®ã lµ vï ®Ñp tã t©m h¸n con ngêi ẽ Sa Pa. Vµ «ng c¶m nhËn ®íc anh thanh niªn chÝnh lµ ®êi tĩng kh-i ngu¸n cho c¶m xóc.

- xng ho¹ sÛ muèn ghi l½i h¸nh ¶nh anh thanh niªn b»ng nÐt bót ký ho¹, vµ “ngêi con trai Êy ®, ng yªu thËt, nhng lµm cho «ng nh¸c qu, . Vii nh÷ng ®iÒu lµm cho ngêi ta suy nghiÛ vÒ anh. Vµ vÒ nh÷ng ®iÒu anh suy nghiÛ...”.

- Tã «ng, ta thÊy ®íc m¸c Ých cña ngêi lµm nghÖ thuËt lµ t¸m ra c, i ®Ñp tiÒm ãn trong cuéc sèng, trong con ngêi. xng ®· béc lé c, i niÒm say mª lao ®éng, s, ng t½o, tång tr¶i, cã thÓ c¶m nhËn ®íc ®êi tĩng nghÖ thuËt cña con ngêi lao ®éng nghÖ thuËt ch©n chÝnh.

- Nh÷ng suy nghiÛ cña «ng ®· lµm n¸i bËt anh thanh niªn, tã ®ã lµm cho anh s, ng râ h-n, ®Ñp h-n, chøa ®ùng chiÒu s©u t tång vµ lµm râ chñ ®Ò truyÖn.

=> Ta cµng thªm c¶m ph¸c vµ kÝnh tr¸ng «ng.

2. C, c nh©n vËt kh, c:

* Nh©n vËt c« kü s:

- G¸p phÇn lµm c©u chuyÖn thªm hËp dãn, vµ lµm n¸i bËt tÝnh c, ch anh thanh niªn. C« ®· ®iÓm 1 nÐt vï nhñ nhung, dya d, ng vao c©u chuyÖn.

- C« lµ c« kü s tr½ míi ra trêng, h-ng h, i xung phong l¸n Lµo Cai c«ng t, c. Bíc qua cuéc ®êi h¸c trß chËt hñp, bíc vao cuéc sèng b, t ng, t míi tinh, c, i gx còng lµm c« h, o h¸c.

- C« khao kh, t ®Êt réng trêi cao, c« cã thÓ ®i bËt kú ®©u, lµm bËt kú viÖc gx.

- C« «m bã hoa ®íc tÆng trong ngíc, l¾ng nghe c©u chuyÖn cña anh thanh niªn r¸i trÇm ng©m lÆng lĩ, c« xóc ®éng khi nhxn thÊy trang s, ch anh thanh niªn ®¸c ®Ó tr¸n mÆt bµn.

Míi bíc vao ®êi, c« gÆp anh thanh niªn tù nh 1 tÊm g-ng, tù soi ®Ó tù hiÓu m¸nh, nghiÛ vÒ mèi t¸nh nh½t nhĩ mµ c« ®· chài bá vµ con ®êng c« ®ang ®i tíi.

- Nghe anh thanh niªn c« míi bµng hoµng nhËn ra con ®êng ®i cho m¸nh, cµng v÷ng tin vao nh÷ng gx m¸nh sã lµm.

=> **Lµm bõng dËy nh÷ng t¸nh c¶m lín lao, cao ®Ñp khi ph, t hiÖn , nh s, ng ®Ñp ®ĩ to¶ ra tã cuéc sèng vµ t©m h¸n con ngêi kh, c.**

- C« biỐt ñanh thanh niḗn kh«ng chỖ v× bả hoa anh ®· tÆng cho c« 1 c, ch v« t, kh«ng vô lĩ mụ cḅn bễi 1 bả hoa nọ kh, c n÷a, ®ã lụ sù hợng từ niḗn mụ anh v« t×nh ®· tÆng cho c«.

- Vm h^{1/4n} r»ng cã 1 t×nh cḷm lu luyỐn gi÷a anh thanh niḗn vự c« khi hã chia tay nhau.

=> C«i kũ s ®Ñp nh nh÷ng b«ng hoa c« ®ang cḄm trḗn tay.

* B, c l, i xe:

- **Tèt bông, vui chuyỐn nh 1 nh©n vỀt đến chuyỐn nhng lụm ta khã quḗn. B, c rỀt vui tỖnh, cễi mẽ, nhiỐt t×nh vớ kh, ch.**

- **Nh©n vỀt nựy ®· đến d^{3/4t} truyỐn, kỖch thỖch sù tḂ mḂ cho «ng ho¹ sũ vự c« kũ s**, s÷ lĩc vỒ anh thanh niḗn tríc khi 2 ngēi gÆp anh.

Dến chøng: "... T«i s^{3/4p} gĩi thiỐu vớ b, c 1 ngēi c« ®éc nhỀt thỖ gian. ThỖ nựo b, c còng thỖch vớ h^{3/4n}".

=> Ta thÊy h×nh ḷnh anh thanh niḗn rḗ rựng, ®Ñp ®Ễ h÷n, chĩ ®Ồ truyỐn còng ®ĩc mẽ rẻng h÷n, gĩi nhiỒu ý nghĨa h÷n.

§©y chỖnh lụ thĩ ph, p rỀt thựnh c«ng trong viỐc x©y dừng nh©n vỀt chỖnh.

V. C, c chi tiỐt t^{1o} nḗn chỀt tr÷ t×nh cĩa t, c phỀm vự t, c dõng cĩa chỀt t÷ t×nh Êy:

Mét trong nh÷ng yỐu tè t^{1o} nḗn sỏc hỀp đến vự gặp vựo thựnh c«ng cĩa truyỐn ng^{3/4n} "**LÆng lĩ Sa Pa**" lụ chỀt tr÷ t×nh.

- **ChỀt tr÷ t×nh to, t lḗn tỗ phong cḷnh thiḗn niḗn** ®Ñp vự ®Çy th÷ mẻng cĩa Sa Pa ®ĩc miḗu tḷ qua c, i nh×n cĩa ngēi ho¹ sũ gĩp: H×nh ḷnh thiḗn niḗn Sa Pa mang vớ ®Ñp th÷ mẻng, ®éc ®, o, kú l¹.

+ Sã lụ n÷i nói cao, th, c ®æ tr^{4ng} xo, , vớ m©y, n^{3/4ng}, s÷ng ®Ồu rỀt l¹. Sù b^{3/4t} ®Çu cĩa Sa Pa lụ nh÷ng rÆng ®ựo ven ®ềng hay nh÷ng ®ựn bḂ lang cæ cã ®eo chu«ng la ®Æc trng h÷u h×nh cĩa cuéc sềng mu«n mụ, mu«n vớ n÷i ®©y. H×nh ḷnh rỏng c©y ®Çu mĩa bao bắc lỄy nhau "**Nh÷ng c©y th«ng chỖ cao qu, ®Çu, rung týt trong n^{3/4ng}, nh÷ng ngḗn tay b»ng b^{1c} dĩ c, i nh×n bao che cĩa nh÷ng c©y tỗ kinh thỖnh thoḷng nh« c, i** ®Çu mụu hoa cự lḗn trḗn mụu xanh cĩa rỏng". NhỀt lụ vớ ®Ñp cĩa n^{3/4ng} khiỐn cḷnh s^{3/4c} thḗm lẻng lỄy "**N^{3/4ng} b©y giê b^{3/4t} ®Çu len tíi ®èt ch, y rỏng c©y**"; "**n^{3/4ng} ®· m¹ b^{1c} cḷ con mỗ, ®èt ch, y rỏng c©y hỡng húc nh mét bả ®uềc lĩn. N^{3/4ng} chiỐu lụm cho bả hoa cựng thḗm rừc rừ vự lụm cho c« g, i cḷm thÊy m×nh rừc rừ theo**". Ngēi ta cḷm thÊy nh bḄ cuèn theo nhḄp chỖ cĩa m©y hay ®Çy xóc cḷm trong sù cuèn hót cĩa n^{3/4ng}.

+ ChỖ lụ nh÷ng nĐt ph, c ho¹ nhng cḷnh thiḗn niḗn hiỒn lḗn ®Ñp nh nh÷ng bẻc tranh, ®Ñp ®Ồn hai lḄn - c, i ®Ñp từ niḗn cĩa nă vự c, i ®Ñp qua t©m hḗn ngēi nghỖ sũ cĩa ho¹ sũ.

+ Thiḗn niḗn ®Ñp lụm nỒn t«n thḗm vớ ®Ñp con ngēi n÷i ®©y. Nh÷ng ®Ỗnh Yḗn S÷n, Phan-xi-p'ng cao vớ vớ gĩi nghỖ tíi nh÷ng con ngēi ẻ tḄm cao cĩa sù cềng hiỒn vự hy sinh. C, i hỡng húc cĩa n^{3/4ng}, cĩa giḗ gĩi ®Ồn nhiỐt huyỐt hỡng húc ch, y cĩa con ngēi lao ®ềng n÷i ®©y. Thiḗn niḗn th÷ mẻng, trong s, ng nh t©m hḗn nh÷ng con ngēi ẻ Sa Pa trong s, ng, mẻng m÷.

- **Nhng chỀt tr÷ t×nh chĩ yỐu to, t lḗn tỗ néi dung truyỐn:** tỗ cuéc gÆp gĩ t×nh cẽ mụ ®Ồ lĩ nhiỒu d vḄ trong lĩng mựi ngēi, tỗ nh÷ng nĐt ®Ñp gĩn dḄ rỀt

®.ng mỐn cĩa ngêi thanh ni²n, tở nh÷ng c©u chuyỐn anh kÓ vÒ cuéc sềng cĩa m×nh gi÷a lÆng lĩ Sa Pa, vự tở nh÷ng t×nh c¶m, c¶m xóc míi n¶y nề cĩa «ng ho¹ sũ, c« kũ s ®ềi vớ anh thanh ni²n.

=> Cả thỐ nãi, truyỐn LÆng lĩ Sa Pa cĩa d,ng dÊp nh mét bụi th¬, chÊt th¬ bụng b¹c trong toạu truyỐn, tở phong c¶nh ®ĩp hỐt sọc th¬ méng cĩa thi²n nhi²n vểng nói cao ®Ốn h×nh ¶nh nh÷ng con ngêi sềng vự lụm viỐc trong c, i lÆng lĩ mù kh«ng hÒ c« ®éc bễi sũ g³⁄n bã cĩa hã ®ềi vớ ®Êt níc, vớ mải ngêi. T, c gi¶ ®· t¹o ®íc kh«ng khỷ tr÷ t×nh cho t, c phỀm, n©ng cao ý nghĨa vự vớ ®ĩp cĩa nh÷ng sũ viỐc, con ngêi rÊt b×nh dÞ ®íc mi²u t¶ trong truyỐn, nhê thỐ mù chĩ ®Ò cĩa truyỐn ®íc rã nĐt vự s©u s³⁄c h¬n.

*** Mét sè c©u hái xoay quanh t, c phỀm:**

C©u 1: T×nh huềng c¬ b¶n cĩa truyỐn (LÆng lĩ Sa Pa) lụ nh thỐ nựo ? Vai trß cĩa t×nh huềng Êy ®ềi vớ viỐc thỐ hiỐn nh©n vỂt vự chĩ ®Ò cĩa truyỐn.

- T×nh huềng c¬ b¶n cĩa truyỐn "LÆng lĩ Sa Pa" chÝnh lụ cuéc gÆp gĩ cĩa ngêi thanh ni²n lụm viỐc mét m×nh ẽ tr¹m khỷ tểng vớ b, c l, i xe vự hai hụnh kh, ch tr²n chuyỐn xe Êy - «ng ho¹ sũ vự c« kũ s l²n th¬m trong chèt l, t n¬i ẽ vự lụm viỐc cĩa anh thanh ni²n.

- T×nh huềng gÆp gĩ nự lụ c¬ hẻi thuỀn tiỐn ®Ó nh©n vỂt chÝnh ®íc hiỐn ra qua sù quan s, t, suy nghĩ cĩa nh÷ng nh©n vỂt kh, c, ®Æc biỂt lụ «ng ho¹ sũ gĩp. ChÝnh v× thỐ nh©n vỂt chÝnh kh«ng chØ hiỐn ra mét c, ch tù nhi²n mù cởn ®íc soi chiỒu, ®, nh gi, tở c, i nh×n vự c¶m xóc cĩa nh÷ng nh©n vỂt kh, c, rả l²i t, c ®éng ®Ốn t×nh c¶m vự suy nghĩ cĩa nh÷ng nh©n vỂt Êy.

C©u 2: N²u c¶m nhỄn cĩa em vÒ nh©n vỂt anh thanh ni²n trong truyỐn "LÆng lĩ Sa Pa".

Anh thanh ni²n lụ nh©n vỂt chÝnh cĩa truyỐn, dĩ kh«ng xuỂt hiỐn ngay tở ®Çu truyỐn mù chØ hiỐn ra trong cuéc gÆp gĩ chềc l, t gi÷a c, c nh©n vỂt kia vớ anh, khi xe cĩa hã dõng l²i nghỖ nhng ®· dĩ ®Ó c, c nh©n vỂt kh, c kíp ghi nhỄn mét Ên tểng, mét "ký ho¹ ch©n dung" vÒ anh rả dềng nh anh l²i khuỂt lÊp vựo trong m©y mĩ b¹t ngựn vự c, i lÆng lĩ mu«n thuề cĩa nói cao Sa Pa.

- H/c sềng vự lụm viỐc kh, ®Æc biỂt:

+ Mét m×nh tr²n ®Ỗnh nói cao 2600m quanh n¬m suết th, ng c« ®¬n gi÷a cá c©y vự m©y mĩ l²nh lĩo. C«ng viỐc cĩa anh lụ "®o giã, ®o ma, ®o n³⁄ng, tÝnh m©y, ®o chỀn ®éng mÆt ®Êt, dũa vựo viỐc b, o tríc thẻi tiỐt hựng ngự, phóc vó s¶n xuỂt vự chiỒn ®Ễu. Ngựy ®²m 4 lẶn (1 giê, 4 giê, 11 giê, 19 giê) ®Ồu ®Æn vự chÝnh x, c, ®ßi hái tinh thẶn tr, ch nhiỒm cao dĩ ma n³⁄ng, giã b·o, nõa ®²m tuyỐt r¬i ®Ồu ph¶i ®i ẹp.

+ Tuy nhi²n c, i gian khæ cĩa c«ng viỐc cha ®, ng sớ b»ng c, i gian khæ cĩa họp c¶nh sềng, ®ĩ lụ sũ c« ®¬n, v³⁄ng vĩ, quanh n¬m suết th, ng mét m×nh tr²n ®Ỗnh nói cao kh«ng mét bảng ngêi. C« ®¬n ®Ốn mớc "thềm ngêi" qu, ph¶i kiỐm k² dõng xe qua ®ềng ®Ó ®íc gÆp ngêi.

- Qu¶i thục, ®iỒu kiỐn sềng vự lụm viỐc ®ĩ lụ mét thõ th, ch lín ®ềi vớ tuæi trỉ vền kh, t khao vự hụnh ®éng nhng anh ®· vît qua họp c¶nh b»ng nh÷ng suy nghĩ rÊt ®ĩp, gi¶n dÞ mù s©u s³⁄c.

+ Tríc hốt ⑩ ã lụ ý thộc vỒ c«ng viỒc cĩa m×nh vự lĩng yâu nghỒ, thÊy ⑩íc ý nghũa cao quý trong c«ng viỒc thÇm lÆng cĩa m×nh lụ cã Ých cho cuéc sềng, cho mãi ngêi. (Cồ thỐ khi Êy lụ cuéc kh,ng chiỒn chềng Mũ). Anh kh«ng t« ⑩Ềm c, i gian khæ cĩa c«ng viỒc, nhng anh nhỀn m¹nh niỒm h¹nh phóc khi biỒt ⑩íc m×nh ⑩· gấ phÇn ph, t hiỒn kíp thêi mét ⑩, m m©y kh« mụ nhê ⑩ã « kh«ng qu©n ta h¹ ⑩íc bao nhiâu ph¶n lúc Mũ trãn cÇu Hùm Rẫng".

+ Anh ⑩· cã nh÷ng suy nghĩ vự quan niỒm ⑩óng ⑩¾n vỒ cuéc sềng vự c«ng viỒc cĩa con ngêi. C«ng viỒc cĩa anh g¾n bắ vớ bao ngêi, h»ng ngụy anh vỀn ph¶i 4 lÇn nãi chuyỒn vớ trung t©m. Huềng chi cĩn bao ngêi lụm viỒc trong họp c¶nh khã kh"n, c« ⑩éc h÷n, ch¼ng h¹n nh anh b¹n ề ⑩Ønh Hoùng Liãn S÷n cao 3142m mớ lụ ⑩é cao lý tềng! NỒu kh«ng cã c«ng viỒc, kh«ng v× c«ng viỒc th× ⑩ã mớ lụ cuéc sềng c« ⑩÷n thùc sù, buản ⑩Ồn chỒt. Cã lĩ ⑩©y lụ nh÷ng t©m sù ch©n thụn mụ s©u s¾c nhỀt cĩa anh: "khi ta lụm viỒc, ta vớ c«ng viỒc lụ ⑩«i, sao gãi lụ mét m×nh ⑩íc? Huềng chi viỒc cĩa ch, u g¾n liỒn vớ c«ng viỒc cĩa bao anh em, ⑩ẫng chÝ dĩa kia. C«ng viỒc cĩa ch, u gian khæ thỒ ⑩Êy, chø cỀt nã ⑩i, ch, u buản ⑩Ồn chỀt mỀt".

- Nhng cuéc sềng cĩa anh kh«ng hò c« ⑩÷n v× anh cĩn cã nh÷ng nguản vui kh, c n÷a ngoµi c«ng viỒc - ⑩ã lụ niỒm vui ⑩ắc s, ch mụ anh thÊy nh lóc nựo còng cã ngêi ⑩Ó trß chuyỒn. (khi b, c l, i xe ⑩a gãi s, ch cho anh, anh "mõng quýnh" nh b¾t ⑩íc vụng.

+ Anh biỒt tæ chøc, s¾p xỐp cuéc sềng khoa hãc, ng"n n¾p, t÷i t¾n, chñ ⑩éng: ⑩ắc s, ch, ch"m hoa, nu«i gụ, tù hãc... ThỒ giớ riẫng cĩa anh lụ c«ng viỒc: "mét c"n nhụ ba gian, s¹ch sĩ, vớ bụn ghỒ, sæ s, ch, biỒu ⑩ả, thềng k², m, y bé ⑩µm". Cuéc sềng riẫng cĩa anh "thu gãn lĩ mét go, c tr, i gian vớ chiỒc giềng con, mét chiỒc bụn hãc, mét gi, s, ch".

- ề ngêi anh thanh niãn Êy cĩn cã nhiỒu nỀt týnh c, ch vự phỀm chỀt rỀt ⑩, ng mỒn:

+ Sù cềi mẽ, ch©n thụn, rỀt quý trầg t×nh c¶m cĩa mãi ngêi, khao kh, t ⑩íc gÆp gì vự trß chuyỒn vớ mãi ngêi.. BiỒu hiỒn:

Tinh thÇn vớ b, c l, i xe, th, i ⑩é ©n cÇn chu ⑩, o khi tiỐp ⑩·i nh÷ng ngêi kh, h xa ⑩Ồn th"m bỀt ngê: pha níc, h, i hoa tÆng kh, ch - c« g, i Hụ Núi ⑩Çu tiãn sau 4 n"m lụm viỒc, ⑩Ồn th"m anh, thụn thùc béc lé "nh÷ng ⑩iỒu mụ ⑩, ng lĩ ngêi ta chỒ nghỦ" ⑩Ồn c¶m ⑩éng.

§Ồm tồg phót v× sớ hốt mỀt ba m÷i phót gÆp gì v« cĩng quý b, u.

Lu luyỒn vớ kh, ch khi chia tay, xóc ⑩éng ⑩Ồn nựi ph¶i "quay mÆt ⑩i" vự Ền vựo tay «ng ho¹ sỪ gụ c, i lụn trồg lụm qu¶, kh«ng d, m tiỒn kh, ch ra xe dĩ cha ⑩Ồn giê "ềp".

- Anh cĩn lụ ngêi rỀt khiãm tèn, thụn thùc c¶m thÊy c«ng viỒc vự nh÷ng lêu giớ thiỒu nhiỒt t×nh cĩa b, c l, i xe lụ cha xøng ⑩, ng, ⑩ẫng gấ cĩa m×nh chỒ lụ b×nh thềng nhá bĐ, anh vỀn thua «ng bè v× cha ⑩íc ⑩i bé ⑩éi, trùc tiỐp ra chiỒn trềng ⑩, nh giÆc. Khi «ng ho¹ sỪ ký ho¹ ch©n dung, anh tở chềi, e ng¹i vự nhiỒt t×nh giớ thiỒu nh÷ng ngêi kh, c ⑩, ng vớ h÷n anh nhiỒu («ng kũ s ề vên rau Sa Pa, anh c, n bé nghiãn cøu b¶n ⑩ả sĐt...).

=> Dĩ anh thanh niãn chỒ xuỀt hiỒn trong kho¶nh kh¾c cĩa truyỒn, nhng b»ng vui chi tiỐt tiâu biỒu, t, c gi¶ ⑩· ph, c ho¹ ⑩íc ch©n dung nh©n vỀt chÝnh vớ nh÷ng

nĐt ®Ñp vÒ tinh thÇn, t×nh c¶m, c, ch sèng vµ nh÷ng suy nghi vÒ cuéc sèng, vÒ ý nghĩa cña c«ng viÖc.

C©u 3: Nh©n c¶m nhËn vÒ nh©n vËt «ng ho¹ sÛ trong truyÖn “LÆng lĩ Sa Pa”.

- Dĩ kh«ng ph¶i lµ nh©n vËt chÝnh nhng «ng ho¹ sÛ cã vai trß rÊt quan träng trong truyÖn: ngêi kÓ chuyÖn ®· nhËp vµo c, i nh×n vµ nh÷ng ý nghi cña «ng ho¹ sÛ ®Ó trÇn thuËt, ®Ó quan s, t vµ miªu t¶ tã c¶nh thiªn nhiªn ®Õn nh©n vËt chÝnh cña truyÖn. Qua nh©n vËt nµy, t, c gi¶i muèn gãi g¾m nh÷ng suy nghi vÒ con ngêi, vÒ cuéc sèng, vÒ nghi thuËt.

- xng ho¹ sÛ lµ ngêi nghi sÛ cã t©m hån nhÿ c¶m. Ngay tã nh÷ng lÊi giú thiÖu cña b, c l, i xe vÒ anh thanh niªn, «ng ho¹ sÛ ®· xóc ®éng m¹nh khi nh×n thÊy ngêi con trai tÇm vác bÐ nhá, nĐt mÆt r¹ng rì tã trªn sên nói tríc mÆt chÿ l, i ch÷ xe ®ç”. Sau ®ã «ng l, i ng¹c nhiªn khi thÊy anh thanh niªn ®ang h, i hoa, c¶m ®éng vµ bÞ cuèn hút tríc sù còi mẽ ch©n thụn cña anh. Rãi «ng l, i c¶m gi, c “m×nh bèi ròi” khi nghe anh thanh niªn kÓ vÒ c«ng viÖc. B»ng sù tång tr¶i nghiÖp vµ niÒm khao kh, t cña ngêi nghi sÛ s, ng t, o ®i t×m ®òi tång cña nghi thuËt, «ng biÕt m×nh ®ang xóc ®éng vµ bèi ròi v× ®· “b¾t gÆp mét ®iÒu thËt ra «ng vËn ao íc ®íc biÕt, mét nĐt th«i dĩ kh¼ng ®Þnh mét t©m hån, kh–i gú mét ý s, ng t, c, mét nĐt mớ dĩ lµ gi, trÞ mét chuyÖn ®i dui”. Anh thanh niªn lµ mét con ngêi nh thÕ vµ cã thÓ lµ nh©n vËt t–ng lai trong mét t, c phÈm cña «ng.

- C¶m hòng ®íc kh–i gú ®· th«i thóc ngêi ho¹ sÛ s, ng t, c. Anh thanh niªn muèn dụn 20 phót ®Ó nghe chuyÖn dĩ xu«i. «ng ho¹ sÛ hũa mèi nguy n÷a trë l, i, cßn b©y giê «ng muèn dụn træn vÑn 20 phót ng¾n ngñi ®Ó hiÓu thËt kù vÒ ngêi thanh niªn, vÒ ®òi tång mụ «ng ®ang ®Þnh thÓ hiÖn trong béc tranh cña m×nh. xng muèn lµm mét béc ph, c ho¹ ch©n dung vÒ anh thanh niªn nhng lµm thÕ nµo “cho ngêi xem hiÓu ®íc anh ta, mụ kh«ng ph¶i hiÓu nh métng«i sao xa? Vµ lµm thÕ nµo ®Æt ®íc chÝnh tÊm lßng cña nhµ ho¹ sÛ vµo gi÷a béc tranh ®ã? Chao «i, b¾t gÆp mét con ngêi nh anh ta lµ mét c– hí h·n h÷u cho s, ng t, c, nhng hoµn thụn s, ng t, c cßn lµ mét chÆng ®êng dui”.

xng chËp nhËn nh÷ng thõ th, ch cña qu, tr×nh s, ng t, c, ®· b¾t c¶m hòng cña m×nh hiÖn lªn trang giÊy: “còng may mụ b»ng mÊy nĐt, ho¹ sÛ ®· ghi xong, lÇn ®Çu g–ng mÆt cña ngêi thanh niªn, ngêi con trai Êy ®, ng yªu thËt nhng lµm cho «ng nhác qu, . Vói nh÷ng ®iÒu lµm cho ngêi ta suy nghi vÒ anh. Vµ vÒ nh÷ng ®iÒu anh suy nghi”.

Nh÷ng xóc c¶m vµ suy t cña «ng ho¹ sÛ vÒ anh thanh niªn vµ vÒ nh÷ng vËn ®Ò cña nghi thuËt, cña ®òi sèng ®íc gú lªn tã c©u chuyÖn cña anh thanh niªn ®· lµm cho ch©n dung nh©n vËt chÝnh thãm sn, g ®Ñpv µ t, o nªn chiÒu s©u t têng.

C©u 4: Nh©n vËt c« g, i trong “LÆng lĩ Sa Pa”:

§©y lµ c« g, i d, m rÊi Hµ Néi, bá l, i sau lng “mèi t×nh ®Çu nh¹t nhĩ” ®Ó lªn c«ng t, c ã miÒn cao T©y B¾c. Cuéc gÆp gú bÊt ngê vói anh thanh niªn, nh÷ng ®iÒu anh nãi, c©u chuyÖn anh kÓ vÒ nh÷ng ngêi kh, c ®· khiÖn c« “bụng hoµng”, c« hiÓu thãm cuéc sèng mét m×nh dòng c¶m tuyÖt ®Ñp cña ngêi thanh niªn, vÒ c, i thÕ giú nh÷ng con ngêi nh anh mụ anh kÓ vµ vÒ con ®êng cã ®ang ®i tí?”. Nhê c, i bụng hoµng Êy, c« mớ nhËn ra mèi t×nh cña m×nh bÊy l©u nay nh¹t nhĩ biÕt bao, cuéc sèng cña m×nh l©u nay tÇm thêng biÕt bao, thÕ giú cña m×nh l©u nay nhá bÐ biÕt

bao! Khoảnh kh³/₄c bụng họng Êy chýnh lụ sù bông dểy cĩa nh÷ng t×nh c¶m lín lao, cao @Ñp khi ngêi ta b³/₄t gÆp @íc nh÷ng ,nh s,ng @Ñp @ĩ to¶ ra tở cuéc sèng, tở t©m hản ngêi kh, c.

Cũng vớ sù bụng họng Êy lụ “mét Ên títg hùm ñn khã t¶ d¹t lãn trong lĩng c« g, i. Kh«ng ph¶i chø vx bã hoa rết to sĩ @i theo c« trong chuyỐn @i thø nhắt ra @êi. Mụ vx mét bã hoa nọo kh, c n÷a, bã hoa cĩa nh÷ng h, o hóc vµ mñ méng ngẾu nhĩn anh dịnh cho thãm c«”. Cuéc gÆp gì @· kh-i lãn trong t©m t c« g, i trĩ nh÷ng t×nh c¶m vµ suy nghĩ mới mĩ, cao @Ñp vò con ngêi, vò cuéc sèng. Qua t©m t cĩa c« g, i, ta nhĩn ra vớ @Ñp vµ sọc ¶nh hẽng cĩa nh©n vỂt anh thanh niãn.

C©u 9: ViỐt mét @o¹n vñ diỐn đpch kho¶ng 12 c©u: Nh÷ng trang vñ cĩa Nguyễn Thụnh Long @· kh³/₄c ho¹ thiãn nhĩn Sa Pa thỂt rúc rì, nãn thñ, gĩu c¶m xóc.

(§o¹n vñ cĩa sữ dõng mét c©u th¶m th, n. G¹ch 1 g¹ch chø rã).

Cĩa mét Sa Pa cĩa nh÷ng rÆng @µo, nh÷ng @µn bĩ lang cæ @eo chu«ng @ang thung thñng gÆm cá, khung c¶nh chø cĩa thỐ thỂy ẽ rỗng nói. Cĩa mét Sa Pa cĩa n³/₄ng, n³/₄ng @em lĩ cho Sa Pa mét vớ @Ñp mới: rúc rì vµ bỂt ngê. ,nh n³/₄ng dẽng nh s,ng dÇn lãn trong khung c¶nh thiãn nhĩn. C, i n³/₄ng chãi chang @íc Nguyễn Thụnh Long miâu t¶ “@èt ch, y rỗng c©y” vµ c, i n³/₄ng vµo cuèi buæi tra lĩ gay g³/₄t hñn “,nh n³/₄ng nh phñ kh³/₄p, m¹ b¹c c¶ con @lò”. C¶nh @íc quan s, t tở trẽn cao trẽ xuềng. Vµ ẽ gắc @é Êy, thiãn nhĩn cụng trẽ nãn kho, ng @t, hĩng vỮ hñn. Rỗng c©y nh “mét bã @uèc khæng lã”, ,nh n³/₄ng khiỐn thiãn nhĩn Sa Pa lÆng lĩ, trÇm mÆc mụ @Çy sọc sèng. “N³/₄ng b³/₄t @Çu len tí @èt ch, y rỗng c©y”, dắc c©u vñ, ta c¶m gi, c nh n³/₄ng @ang di chuyỐn, @ang ch¹y dÇn trẽn c, c triỒn nói. Cĩa thỐ nãi c©u vñ miâu t¶ thiãn nhĩn @· lụm thãm chỂt tr÷ t×nh cho c©u chuyỐn. Bãn c¹nh Sa Pa cĩa n³/₄ng cĩn cĩa Sa Pa cĩa m©y: “m©y cuén trĩn tống cộc, rñi trẽn c, c vĩn l, ít sñng...”. Dẽng nh con ngêi @ang @i trong m©y. M©y còng hản nhĩn, tĩnh nghpch chui vµo gÇm xe. Vµ vớ thñ ph, p nh©n h, o rết thó vP Êy, Sa Pa cĩn hiỒn lãn vớ h×nh ¶nh c©y th«ng vµ nh÷ng c, i c©y tở kinh - chñ bĐ nghpch ngĩm nh« “c, i @Çu mụu hoa cụ lãn trẽn mụu xanh cĩa rỗng”. C©y tở kinh nh hủi họ, næi bỂt gi÷a mụu xanh cĩa rỗng nói. Khung c¶nh rỂt nãn thñ vµ c©u vñ còng @Çy chỂt thñ. Khung c¶nh mang vớ @Ñp b×nh yãn, ăm ¶ nh kh«ng hò biỐt @Ốn bom @¹n, khãi thuèc cĩa chiỐn tranh. Dẽng nh nh÷ng thay @æi cĩa cuéc sèng kh«ng ch¹m @íc @Ốn nñi @©y. Nhan @Ò cĩa truyỐn, thiãn nhĩn trong truyỐn còng rỂt ăm @Òm, nhng lÆng lĩ mụ kh«ng ph¹/₄ng lÆng, b×nh yãn mụ rỂt sèng @éng.

ChiỐc lĩc ngụ

Nguyễn Quang S, ng

A. kiỐn thóc cñ b¶n

I. T, c gi¶:

- Nguyễn Quang S, ng - sinh nñm 1932, quª ẽ huyỒn Chĩ Mĩ, tỖnh An Giang.

- Trong kh, ng chiỐn chềng Ph, p, «ng tham gia bé @éi, ho¹t @éng ẽ chiỐn trẽng Nam Bé. Tở sau 1954, tỂp kỐt ra miỒn B³/₄c, Nguyễn Quang S, ng b³/₄t @Çu viỐt vñ. Nh÷ng nñm chềng Mũ «ng trẽ vò Nam Bé tham gia kh, ng chiỐn vµ tiỐp tởc s, ng t, c vñ hắc.

- T_uc phềm cĩa NguyÔn Quang S_ung cã nhiều thố lo¹i truyÖn ng³/₄n, tióu thuyỐt, k¹pch b¹l¹n phim v¹m h¹c¹u nh ch¹ø viỐt v¹o cuéc sèng v¹m con ngêi Nam Bé trong 2 cuéc kh¹ng chiỐn còng nh sau ho¹m b¹x¹nh.

II. T_uc phềm:

1. Ho¹m c¹l¹nh s_ung t_uc: truyÖn ng³/₄n "ChiỐc líc ng¹m" ®íc viỐt n¹m 1966 khi t_uc gi¹l¹ ho¹t¹ ®éng ẽ chiỐn trêng Nam Bé v¹m ®íc ®a v¹o tãp truyÖn cĩng t¹an.

2. Kh¹i qu¹t néi dung v¹m ngh¹ thu¹Et :

* **Néi dung:** thố hiỐn t¹x¹nh cha con c¹l¹m ®éng v¹m s¹©u n¹Æng trong ho¹m c¹l¹nh Ðo le, kh³/₄c nghiỐt cĩa chiỐn tranh.

* **Ngh¹ thu¹Et:** t¹x¹nh huềng b¹Et ngê, tù nhi¹an, híp lý; th¹nh c¹ng trong viỐc mi¹au t¹l¹ t¹©m lý v¹m x¹©y dùng t¹ýnh c¹ch nh¹©n v¹Et, ®Æc biỐt l¹m nh¹©n v¹Et tr¹i em (b¹Ð Thu).

3. T¹am t¹at truyÖn:

- x¹ng S_u xa nh¹m ®i kh¹ng chiỐn. M¹i ®Ốn khi con g¹i l¹an t_um tuæi «ng m¹i cã d¹p¹ v¹o th¹m nh¹m, th¹m con. b¹Ð Thu - con «ng - kh¹ng nh¹En ra cha v¹x v¹Ốt th¹ño tr¹an m¹Æt l¹m «ng kh¹ng giềng v¹i ngêi cha trong b¹øc l¹nh m¹u em biỐt. Em ®èi x¹ v¹i ba nh v¹i ngêi xa l¹. Cho ®Ốn lóc em nh¹En ra cha, t¹x¹nh cha con tr¹i d¹ẽy m¹nh liỐt trong em th¹x còng l¹m lóc «ng S_u ph¹l¹i ra ®i.

- ẽ khu c¹n c¹ø, ngêi cha Êy ®· d¹an h¹Ốt t¹x¹nh c¹l¹m y¹au th¹ng v¹m n¹i nh¹i mong con v¹o mét viỐc l¹m mét chiỐc líc b¹ng ng¹m voi ®Ó t¹Æng c¹ con g¹i b¹Ð báng. Trong mét tr¹ên c¹m, «ng ®· hy sinh. Tríc lóc nh³/₄m m³/₄t, «ng c¹ßn k¹p trao c¹©y líc ng¹m nhê ngêi b¹n g¹oi v¹o cho con g¹i cĩa m¹x¹nh.

B. Ph¹©n t¹ých t_uc phềm

1. T¹x¹nh huềng truyÖn :

TruyÖn ng³/₄n ®· thố hiỐn t¹x¹nh cha con s¹©u s³/₄c cĩa hai cha con «ng S_u trong hai t¹x¹nh huềng:

- **T¹x¹nh huềng th¹ nh¹Et:** hai cha con g¹Æp nhau sau t_um n¹m xa c¹ch, nh¹ng th¹Et tr¹i tr¹au l¹m b¹Ð Thu kh¹ng nh¹En cha, ®Ốn lóc em nh¹En ra v¹m biỐu lé t¹x¹nh c¹l¹m th³/₄m thiỐt th¹x «ng S_u l¹i ph¹l¹i ra ®i. §¹©y l¹m **t¹x¹nh huềng c¹ b¹l¹n** cĩa truyÖn.

- **T¹x¹nh huềng th¹ hai:** ẽ khu c¹n c¹ø, «ng S_u d¹an t¹Et c¹l¹ t¹x¹nh y¹au th¹ng v¹m mong nh¹i ®øa con v¹o viỐc l¹m c¹©y líc ng¹m ®Ó t¹Æng con, nh¹ng «ng S_u ®· hy sinh khi cha k¹p trao m¹an qu¹m Êy cho con g¹i.

=> N¹õu t¹x¹nh huềng th¹ nh¹Et béc lé t¹x¹nh c¹l¹m m¹nh liỐt cĩa b¹Ð Thu v¹i cha th¹x t¹x¹nh huềng th¹ hai l¹i biỐu lé t¹x¹nh c¹l¹m s¹©u s³/₄c cĩa ngêi cha v¹i ®øa con.

II. §Ò b¹ui: C¹l¹m nh¹En cĩa em v¹o t¹x¹nh c¹l¹m cha con s¹©u n¹Æng thố hiỐn qua truyÖn ng³/₄n "**ChiỐc líc ng¹m**" cĩa NguyÔn Quang S_ung.

Ph¹©n mẽ b¹ui:

- D¹ến d³/₄t v¹En ®Ò: Ho¹m c¹l¹nh chiỐn tranh ho¹Æc ®Ò t¹ại v¹o t¹x¹nh cha con.

- Néi dung : T¹x¹nh c¹l¹m cha con gi÷a «ng S_u v¹m b¹Ð Thu.

2. Ph¹©n th¹©n b¹ui:

a. T¹x¹nh c¹l¹m cha con s¹©u n¹Æng gi÷a «ng S_u v¹m b¹Ð Thu:

- Ch¹ñ ®Ò kh¹ng m¹i l¹ nh¹ng th¹nh c¹ng cĩa NguyÔn Quang S_ung trong ®o¹n tr¹ých n¹ý ch¹ýnh l¹m c¹ch khai th¹c v¹m biỐu hiỐn t¹x¹nh cha con trong t¹x¹nh huềng th¹Et cã lý: chiỐn tranh - xa c¹ch:

+ 8 n¹m trêi hai cha con b¹Ð Thu kh¹ng ®íc g¹Æp nhau.

+ Ch¹ø nh¹En ra nhau qua t¹Em h¹x¹nh.

- Txnh c¶m cha con s©u nÆng: khi ph©n tÝch chó ý qua nh÷ng mềc sù viÖc.

+ Lóc cßn ẽ rỗng:

* xng S, u nhí th÷ng con v« cïng.

* Khao kh, t ®íc gÆp con, ®íc sèng trong txnh yªu cña con.

+ 3 nguy nguy phÐp ẽ nhụ:

* xng khao kh, t txnh c¶m cña con bao nhiªu -> con bÐ hµm tµn l¹nh lïng tríc mòi txnh c¶m vª vËp cña cha.

* xng cụng xÝch l¹i vÇn >< nª cụng lïi xa.

* xng cụng chiÖu th÷ng >< bÝ cụng lËn tr, nh.

* xng cụng mong ®íc nghe tiÖng ba >< nª cụng cè txnh lËn tr, nh.

-> Ngán lóa nằng nµn cña lßng cha cø bÞ nh÷ng ®èi xõ xa l, nh, ÷ng ng¹nh, cña nª chài tở kÓ c¶ khi nª bÞ l©m vµo thÕ bÝ “nãi c÷m s«i sïng sôc” kÓ c¶ nh÷ng lòi gi¶ng gi¶i cña mÑ, nª còng kiªn quyÕt kh«ng chÞu cËt l²n c, i tiÖng mµ ba nª mong ®i. §iÖu ®ã lµm «ng S, u thúc sù ®au lßng, «ng chø biÕt l³/4c ®Çu cam chÞu bëi txnh c¶m kh«ng dô g× gïng Ðp? Nhng khi hiÓu ra th× l¹i thËy r»ng: chÝnh th, i ®é - ÷ng ng¹nh, ngang búng ®ã l¹i lµ biÓu hiÕn tuyÕt vôi cña txnh c¶m phô tở. §÷n gi¶n v× vÕt thÑo dụi tr²n m, ngêi ®ang xng lµ ba ®©y l¹i kh«ng giềng víi ¶nh ba m×nh - > Th³/4c m³/4c thÇm kÝn trong lßng nª.

+ BÐ Thu ®íc ngo¹i gi¶ng gi¶i:

* BÐ Thu vì l³ ra ngêi cã vÕt thÑo ®ã chÝnh lµ cha em.

-> Txnh yªu th÷ng cña cha nh©n l²n gËp búi.

* Nª cËt tiÖng gài cha ®óng lóc cha nª ph¶i l²n ®êng. Nª ch¹y l¹i «m h«n cha nª. Nh÷ng giät níc m³/4t ©n hËn cña nª ch¶y ®Çm ®xa tr²n m, , tr²n c»m khiÕn «ng S, u kh«ng nÐn ®íc xóc ®éng. Nh÷ng giät níc mÆt hiÕm hoi cña «ng, mét ngêi cha, mét ngêi lÝnh l³n dụi tr²n m, «ng.

+ L¹i nh÷ng nguy «ng S, u xa con:

* xng th÷ng nhí con, ©n hËn v× m×nh ®· ®, nh con.

* Txnh yªu th÷ng con dẫn vµo viÖc thó hiÕn lòi hõa víi con, lµm cho con mét chiÖc líc ngµ.

* Tù «ng ®i txm ngµ voi rãi tù tay «ng ngãi ca tống c, i r³ng líc, thËn tr²ng, khæ c«ng nh mét ngêi thî b¹c gß lng, tở mở kh³/4c l²n ®ã mét dßng ch÷: “Yªu nhí tÆng Thu - con cña ba”. Thõnh tho¶ng nh÷ng lóc r¶nh rại, «ng lËy c©y líc ra ng³/4m nghÝa rãi mụi l²n tấc cho th²m b²ng, th²m mît...

-> Lßng yªu con ®· biÕn ngêi chiÕn sũ thụn mét nghõ nh©n chø s, ng t¹o ra mét s¶n phÈm duy nhÊt trong ®èi. Cho n²n c©y líc ngµ kÕt tinh trong nª txnh phô tở: mềc m¹c mµ ®»m th³/4m, s©u sa, ®÷n s÷ mụ kú điÖu.

+ Khi bÞ th÷ng nÆng, biÕt kh«ng thó sèng ®íc, «ng ®· dẫn tËt c¶ tµn lúc cña m×nh lµm mét viÖc: “®a tay vµo tói mắc c©y líc ®a l¹i cho «ng Ba” nh trao l¹i lòi tr³ng tròi cuèi cïng, tuy kh«ng thụn lòi nhng nãi r² rúng, thi²ng li²ng h÷n c¶ mét lòi di chóc. Bèi ®ã lµ uê th, c, lµ íc nguyÕn cuèi cïng ®èi víi ngêi b¹n th©n.

-> ChiÖc líc ngµ -biÓu tïng cao quý cña txnh cha con gi÷a «ng S, u vµ BÐ Thu.

3. VÒ nghõ thuËt:

- Cèt truyÖn chÆt ch³, c, ch lùa ch²n txnh huèng bËt ngê mụ tù nhi²n, híp lý.

- Lùa ch²n ng«i kÓ, c¶nh kÓ vµ ng«n ng÷ lòi tho¹i cho nh©n vËt...

-> Gặp phÇn kh«ng chØ lµm cho c©u chuyÖn ®¶m b¶o tÝnh kh, ch quan, ch©n thüc, tin cËy mµ cßn hµm toµn chñ ®éng ®iÖu khiÖn nhËp kÓ vµ dÕn d³t néi dung c©u chuyÖn theo dßng c¶m xóc cña m×nh.

III. Suy nghÜ cña em vÒ nh©n vËt «ng S, u:

1. Mẽ bụi:

- Giíi thiÖu t, c gi¶, t, c phÈm.
- Suy nghÜ cña em vÒ nh©n vËt «ng S, u : mét ngêi chiÖn sÜ, mét ngêi cha nhËt mùc th¬ng yªu con.

2. Th©n bụi :

a) Lóc cßn ẽ rïng:

- ¤ng nhí th¬ng con v« cïng.
- Khao kh, t ®íc gÆp con, ®íc sèng trong t×nh yªu cña con.

b) Khi gÆp con (ẽ bÖn xuång)

- ¤ng ®· kh«ng thÓ chø xuång cËp bÖn “nhãn ch©n nh¶y thấ l²n bê, x« chiÖc xuång t¹t ra”. Rãi “bíc véi vµng víi nh÷ng bíc dui”, “k²u to t²n con, vĩa bíc, vĩa khom ngêi ®a tay ®²n chø con”.

- VÐt thÑo dui tr²n m, ph¶i anh l²i ®á öng l²n, giÇn giËt. Giång n²i lËp bËp, run run: “ba ®©y con, ba ®©y con”.

-> T©m tr¹ng xóc ®éng m¹nh mĩ, sau 7-8 n²m xa nhµ, t×nh c¶m cha con bËp nÐn l²i trong lßng, n²n «ng S, u kh«ng gh×m n²i.

- Ngíc l²i, bÐ Thu giËt m×nh, ng¬ ng, c, hèt ho¶ng vµ vôt bá ch¹y -> ®iÖu ®² hµm toµn bËt ngê víi «ng S, u khiÖn “mÆt «ng sÇm l²i” vµ “hai tay bu«ng xuòng nh bËp g·y”.

-> ThÓ hiÖn t©m tr¹ng ®au khæ tét cïng, «ng sung síc, n, o n²c, n«n n²ng muèn ®íc «m con vµo lßng, nhng ®øa con l²i xa l, nh, ho¶ng s² khiÖn ngêi cha bËp hôt hÉng, «ng ®au ®ín kh«ng hiÖu nguy²n nh©n v× sao, «ng vĩa thËt v²ng, vĩa bËt lúc.

c) Trong 3 ngµy nghØ phÐp:

- ¤ng ch¹⁄ng ®i ®©u xa, chØ t×m c, ch gÇn gòi ®Ó ®íc nghe mét tiÖng g²i “ba” cña con bÐ.

- M²i cè g³⁄ng cña «ng tÖ viÖc “gi¶ vø kh«ng nghe” ®Ön viÖc “d²n n² vµo thÖ bÝ” (ch³⁄t níc c¬m) nhng kh«ng c² kÖt qu¶.

- Trong b÷a ñn, do n«n n²ng, bùc t²c, kh«ng kËp suy nghÜ, «ng ®· ®, nh con bÐ - > con bÐ bá sang nhµ ngo¹i.

- T×nh yªu th¬ng con cña «ng S, u ®· kh«ng ®íc bÐ Thu ®²n nhËn, ®, p l²i, n² ki²n quyÖt kh«ng chËu cËt l²n c, i tiÖng mµ ba n² mong mái - ®iÖu ®² lµm «ng S, u thüc sù ®au lßng, «ng chØ biÖt l³⁄c ®Çu cam chËu, bëi t×nh c¶m kh«ng dÖ g× gîng Ðp.

d) L²i nh÷ng ngµy «ng S, u xa con:

- ¤ng th¬ng con, ©n hËn v× m×nh ®· ®, nh con.

- ¤ng d²n t×nh th¬ng yªu Êy vµo viÖc lµm cho con mét chiÖc líc ngµ - l²i h²a víi con tríc lóc chia tay.

+ Tù ®éng ®i t×m ngµn voi rãi tù tay «ng «ng ca tång chiÖc r²ng líc thËn tr²ng, khæ cïng nh lµ mét ngêi th² b¹c.

+ ¤ng cßn gß lng tØ mÈn kh³⁄c l²n ®² dßng ch÷: “Yªu nhí - tÆng thu con cña ba”.

-> ChiỐc líc ngụ gì ròi @íc phÇn nựo t©m trắng cĩa ngêi cha, chiỐc líc Êy lự t×nh c¶m, tỀm lỈng, lự yậu th→ng mự «ng gòi g^{3/4}m – thỜnh tho¶ng nh÷ng lóc r¶nh rụi «ng lỉ lỀy c©y líc ra ng^{3/4}m nghÝa rải mụi lậu tắc cho thậm bắng, thậm mít.

- Tríc khi hy sinh, «ng S, u mắ c©y líc ra trao vựo tay ngêi b¹n chiỐn @Êu. ChỜ khi nhỀn @íc lêi hợa “mang vỜ trao tỀn tay cho ch, u”, ngêi cha @ả múi nh^{3/4}m m^{3/4}t @íc -> Cỗ chỜ Êy cho ta hiỚu t×nh cha con m·nh liỐt vự tha thiỐt cĩa «ng.

* VỜ nghỜ thuỀt (xem lỉ @Ồ A)

IV. Suy nghĩ của em vỜ nh©n vỀt bĐ Thu:

1. Mề bựi: Tù lựm

(ND: bĐ Thu – mét @øa bĐ búng bỜnh, @, o @Ó nhng lỉ th→ng cha hỜt mùc).

2. Th©n bựi

a) L§1: bĐ Thu – mét bĐ búng bỜnh, cøng @Çu vự gan l×.

- Khi gÆp «ng S, u ẻ bỜn xuẩng, nghe tiỜng gải tậu m×nh, Thu “giỀt m×nh trỈn m^{3/4}t nh×n”. Nả ng→ ng, c, lỉ lỉng, mÆt nả bợng t, i @i, rải vôt chỷ vự kậu thĐt lậu: “m, m, ”.

- 3 ngụy nghỜ phĐp:

+ Thu xa l, nh «ng S, u trong lóc «ng t×m c, ch vự vỜ, gÇn gòi. Thu nhỀt quyỐt kh«ng chừu gải tiỜng ba.

+ m, do¹ @, nh, Thu béc ph¶i gải «ng S, u v« “nc→m, gải ch^{3/4}t níc c→m nhng lỉ nặi trặng.

+ B, c Ba nặi mẾu nhng Thu vỀn kh«ng gải.

+ Bp dẫn vựo thỜ bÝ, nặ nh“n nhặ muèn khắ nhng tù lỀy r, ch^{3/4}t níc chỜ kh«ng chừu gải “ba”.

+ Thu @· hỀt tung c, i trợng c, ra m©m, c→m v“ng tung toĐ – bP @Ỉn, kh«ng khắ, chỷ sang nhự bự ngo¹i, cề ý khua cho d©y xuẩng kậu thỀt to.

-> bĐ Thu thỀt lự búng bỜnh, cøng @Çu vự gan l×. §Ốn b, c Ba cøng ph¶i nghĩ “con bĐ @, o @Ó thỀt”, cỈn «ng S, u th× kh«ng nĐn @íc: “Sao mựy cøng @Çu qu, vỀy?”.

-> ChÝnh th, i @é →ng ng¹nh, ngang búng @ả lỉ lự biỚu hiỜn tuyỐt vêi cĩa t×nh cha con. Lý do nặ kh«ng nhỀn ba thỀt @→n gi¶n, trỉ con, bỀt ngê mự híp lý.

b) L§2: bĐ Thu – Mét c« bĐ cả t×nh yậu th→ng cha tha thiỐt.

- Tríc lóc «ng S, u lậu @ềng

+ T×nh cha con cĩa «ng @· trề lỉ vựo thêi kh^{3/4}c ng^{3/4}n ngặi nhỀt, @em lỉ cho ng-êi @ắc nựi xóc @éng nghỈn ngụo nhỀt.

+ Trong c, i ngụy tríc khi «ng S, u lậu @ềng vựo chiỐn khu, con bĐ cỈng ngặ vớ bự ngo¹i. Trong @ậm Êy, bự @· gi¶ng gi¶i cho nặ nghe, ph©n tÝch cho nặ hiỚu. Con bĐ @· biỐt @íc r»ng «ng S, u chÝnh lự cha m×nh. Nặ cøng hiỚu vỜt sỈn ghặ sỈ trậu mÆt «ng lự vỜt th→ng cĩa «ng trong chiỐn @Êu. Sau khi hiỚu @íc nguẩn gèc lai lựch vỜt sỈn trậu mÆt cha, con bĐ l“n lén suèt mét @ậm kh«ng ngặ @íc. Cả lỉ nặ hềi hỀn l^{3/4}m v× @· tợng @ềi xố kh«ng tèt vớ «ng. Lóc nựy, kh«ng chỜ yậu cha, nặ cỈn rỀt th→ng ba n÷a.

+ Ngêi @ắc @· chợng kiỐn mét cuéc chia tay c¶m @éng s, ng h«m sau, tríc khi cha nặ lậu @ềng Thu cøng cả mÆt trong buặi @a tiỜn cha nhng lỉ mang t©m trỈng họu toạu kh, c tríc: “Nặ kh«ng búng bỜnh hay nh“n mựy cau cả n÷a, vớ mÆt nặ sÇm lỉ buẩn rÇu”. Khi @ềi điỜn vớ «ng S, u, “@«i m^{3/4}t mậnh m«ng cĩa con bĐ bợng x«n

xao". Ngêi ③ăc c④m nhĒn ③ic ③»ng sau ③«i m³/4t m̄nh m«ng, x«n xao Ēy ③ang x, o ③éng biŔt bao t̄nh c④m.

+ TiŔng ḡi ba vì ọu t̄ s©u th¹/4m trong t©m h̄n bĐ b̄ng c̄n n̄. Sù khao kh, t t̄nh cha con l©u nay b̄p k̄m nĐn b̄ng bĒt l̄n. B³/4t ③Çu lụ tiŔng thĐt "Ba...a...a ba", tiŔng ḡi th©n th→ng, tiŔng ḡi «ng S, u chē ③i suēt 9 n̄m r̄ng, cuēi c̄ng «ng còng ③ic nghe.

+ ThŔ r̄i "n̄ v̄a k̄u v̄a ch¹y x« t̄i... dang hai tay «m chĒt lĒy c̄e ba n̄". N̄ h«n kh³/4p ngēi «ng S, u, h«n c④ vŔt s̄nŔo d̄i tr̄n m, «ng, c, i vŔt s̄nŔo tr̄c kia n̄ gh̄a s̄i v̄m c④m thĒy xĒu x̄y v« c̄ng. ŖŔn b©y giē, hiŔu ③ic v̄x sao cha c̄a vŔt s̄nŔo, Thu th→ng cha n̄ l³/4m. H̄nh ③éng c̄n em nh muēn xoa đ̄u n̄i ③au ③· g©y ra cho cha. Sau khi nghe «ng S, u n̄i: "Ba ③i r̄i ba vŔ v̄i con", bĐ Thu thĐt l̄n: "**Kh«ng!**", hai tay «m chĒt lĒy c̄e cha, 2 ch©n cĒu chĒt ngēi nga. Em kh̄c v̄x th→ng cha, v̄x ©n hĒn ③· kh«ng ph̄i v̄i cha, v̄x kh«ng biŔt ③Ŕn bao giē m̄i ③ic gĒp l̄i cha. Lóc n̄y tĒt c④ h̄nh ③éng c̄n Thu ③Ŕu gĒp g, p d̄n đĒp, tr, i h¹/4n lóc đ̄u.

+ Trong t©m h̄n c« bĐ, t̄nh ȳu v̄i cha ③· c̄a sù thay ③̄i. Ngōi t̄nh ȳu c̄n c̄a t̄nh th→ng r̄i cao h→n c④ lụ niŔm tù h̄o v« bē bŔn, niŔm kīu h̄nh v« c̄ng v̄x ngēi cha chiŔn s̄i, ngēi cha hy sinh tūi thanh xu©n, còng hiŔn c④ cuēc ③̄i cho cuēc kh, ng chiŔn vŔ ③i c̄n đ©n t̄c. Giē ③©y ngēi cha Ēy l̄i tiŔp t̄c ③i theo con ③̄ng vinh quang m̄u c④ đ©n t̄c ta ③ang ③i.

3. KŔt b̄i: T, c gī qū rĒt am hiŔu t©m lý tr̄ em n̄n ③· diŔn t̄ sinh ③éng t̄nh c④m c̄n bĐ Thu trong cuēc chia tay cha con ③Çy c④m ③éng. ̄ng c̄n rĒt ȳu th→ng tr̄ th→.

V. NĐt ③̄c s³/4c trong nghŔ thuĒt kŔ chuyŔn:

1. TruyŔn ng³/4n **ChiŔc l̄c nḡ** lụ biŔu t̄ng cho ③̄c ③iŔm tr̄n thuĒt truyŔn ng³/4n c̄n NguyŔn Quang S, ng. ŖiŔu t̄o n̄n s̄c hĒp đ̄n c̄n c©u chuyŔn lụ t, c gī ③· x©y d̄ng ③ic m̄t t̄nh huēng hŔt s̄c chĒt ch̄, hĒp đ̄n xoay quanh nh÷ng t̄nh huēng bĒt ngē nh̄ng tù nhīn v̄m h̄p lý. NghŔ thuĒt kŔ chuyŔn c̄n NguyŔn Quang S, ng thōi m, i, tù nhīn v̄i gīng ③iŔu th©n mĒt, đ©n đ̄.

2. T, c gī ③· l̄a ch̄n nh©n vĒt kŔ chuyŔn th̄y ch̄ h̄p. Ŗ̄ng th̄i t, c gī th̄nh c«ng trong nghŔ thuĒt mīu t̄ t©m lý nh©n vĒt, ③̄c biŔt lụ t©m lý c̄n nh©n vĒt tr̄ em rĒt tinh tŔ. ŖiŔu ③̄a thŔ hiŔn sù nh̄y c④m, tĒm l̄ng ȳu th→ng tr©n tr̄ng c̄n nh̄m v̄n ③̄i v̄i con ngēi v̄m t̄nh ngēi.

3. Ng«i kŔ: T, c gī ③· kŔ chuyŔn t̄ nh©n vĒt "t«i" (b, c Ba) – ngēi b¹n th©n chiŔn ③̄u c̄n «ng S, u, m̄t ngēi ch̄ng kiŔn t̄m bē c©u chuyŔn. ViŔc s̄o đ̄ng ng«i kŔ n̄y t̄o ③ic gīng ③iŔu kŔ chuyŔn th̄n thŔ t©m t̄nh, ḡi c④m gi, c ch©n th̄c, ḡn ḡi v̄i ngēi ③ăc. Khi c̄n c̄a thŔ b̄y tá tr̄c tiŔp c④m x̄c, th, i ③̄e ③̄i v̄i sù kiŔn v̄m nh©n vĒt. C©u chuyŔn trē n̄n ③, ng tin cĒy. Ngēi kŔ h̄m t̄m ③iŔu khiŔn nh̄p kŔ.

*** M̄t s̄e c©u hái xoay quanh t, c phĒm.**

C©u 1: Sau khi ③ăc xong truyŔn ng³/4n "chiŔc l̄c nḡ" c̄n NguyŔn Quang S, ng, em c̄a nh÷ng c④m x̄c v̄m suy nghŔ ḡx vŔ nh©n vĒt bĐ Thu v̄m t̄nh c④m cha con trong chiŔn tranh ?

Ḡi ý:

a. BĐ Thu lụ m̄t ③̄a tr̄ h̄n nhīn ch©n thĒt trong t̄nh c④m, m̄nh liŔt trong t̄nh ȳu th→ng cha (Tuy c̄a ph̄n →ng ng¹nh, b̄ng bŔnh).

- Sù ñng ng¹nh c³ĩa bĐ Thu thỐ hiỐn ẽ viỐc dọt kho³t kh«ng chĐu nhỀn «ng S³u lụ cha. §³p l³i sù vắ vỀp c³ĩa ngêi cha, bĐ Thu l³i tá ra ngêi vùc, l³ing tr³nh. ơng S³u c³ùng muèn g³Chn con thx Ờ³oa con l³i c³ùng tá ra l³nh nhỀt, xa c³ch.

+ Nghe g³ai, con bĐ giỀt m³xnh, tr³Đn m³4t nh³xn ng³ ñng³c l³ l³ing... khi «ng S³u Ờ³Đn g³Æp l³Æp Ờ³i l³Æp l³i: ba Ờ³cy con! Thx n³ l³ qu³, m³Æt b³ợng t³i Ờ³i, chíp chíp m³4t nh³xn ngêi Ờ³mun «ng ??? (vỀn im l³Æng) nh muèn hái, r³ỉ v³ôt ch³ly v³ụ k³au thĐt l³an: M³! M³!

+ Trong hai ng³uy Ờ³am tiỐp theo, m³Æc kỐ nh÷ng l³ei n³ai, c³o chĐ Ờ³u yỐm, l³um th³on, v³ợ v³Ồ t³xnh c³l³m c³ĩa anh S³u, bĐ Thu mét th³úc thē ñ, l³nh l³ing Ờ³Đn m³ợc b³ing b³Đnh, ngang ng³nh bỀt c³Chn... ơng c³ùng chiỒu th³ng, n³ c³ùng l³ing ra. ơng c³ùng khao kh³t Ờ³ic nghe tiỐng “ba” t³ổ l³ing con, n³ c³ùng c³è t³xnh c³ù n³ù. (D/C: l³óc c³ ñm s³ci mét m³xnh n³ bĐ, kh«ng thỐ t³ù nhỀc n³ai Ờ³Ó ch³4t n³ic, n³ s³i ph³li c³Çu c³øu ngêi l³ín gióp Ờ³i, ngêi Ờ³ac c³ø ng³i r³ng n³ s³i ph³li chĐu thua, kh«ng thỐ chiỒn tranh l³nh Ờ³ic n÷a - n³ buéc ph³li g³ai ba... Nhng kh«ng. N³ vỀn kh«ng chĐu cỀt l³an c³i tiỐng m³u ba n³ t³ổng mong mái. N³ vỀn h³unh Ờ³éng theo s³ù b³ing b³Đnh, bỀt c³Chn - t³ù m³xnh l³um l³Êy c³ng viỐc nguy hiỐm v³ụ qu³ s³ợc. Ngh³ĩa l³u n³ kh«ng chĐu nh³ing b³é...)

+ Khi b³p «ng S³u t³ợc giỀn Ờ³nh mét c³i thx n³ bá vỒ nh³ụ b³ụ ngo³i, khi xuềng xu³ang c³Đn c³è ý kh³ua d³cy c³ét xuềng k³au r³en r³ụng thỀt to.

- Sù ñng ng³nh c³ĩa bĐ Thu h³unh t³o³un kh«ng Ờ³ng tr³ch m³u c³Đn c³ả ph³Chn Ờ³ng y³au. §³ả l³u ph³li ñng t³o³m lý h³unh t³o³un t³ù nh³ian c³ĩa mét Ờ³oa tr³ĩ c³ả c³l³ t³ýnh m³nh m³ĩ. Trong h³unh c³l³nh xa c³ch v³ụ tr³4c tr³ẻ c³ĩa chiỒn tranh, n³ c³Đn qu³ bĐ nh³á Ờ³Ó c³ả thỐ hiỒu Ờ³ic nh÷ng t³xnh thỒ kh³4c nghiỒt, Đo le c³ĩa Ờ³ei s³eng v³ụ ngêi l³ín c³òng kh«ng ai k³p³ chuỀn b³p cho n³ Ờ³ăn nhỀn nh÷ng kh³l³ n³ng bỀt thēngm, n³an n³ kh«ng tin «ng S³u l³u ba chĐ v³x tr³an m³Æt «ng S³u c³ả th³am vỐt s³ño, kh³c v³í h³xnh ba m³u n³ Ờ³ Ờ³ic biỒt. C³ bĐ kh«ng tin thỀm ch³ý c³Đn ngêi vùc. C³ bĐ kh«ng dỒ tin ngêi kh³c c³l³ b³Đn c³ĩa cha, c³l³ m³Ñ x³c nhỀn l³u cha nhng kh«ng ai th³o g³i Ờ³ic th³4c m³4c th³Chm k³ýn trong l³ing m³xnh thx c³ bĐ cha chĐu th³ng. Ph³li ñng t³o³m lý c³ĩa em l³u h³unh t³o³un t³ù nh³ian, n³ c³Đn ch³ợng tá em c³ả c³ t³ýnh m³nh m³ĩ, t³xnh c³l³m c³ĩa em s³ou s³4c, ch³on thỀt, em chĐ y³au ba khi tin ch³4c Ờ³ă Ờ³óng l³u ba. Ch³ýnh c³i th³i Ờ³é quyỐt liỒt ngang ng³nh Ờ³ă l³i l³u biỒu hiỒn tuyỒt v³ei c³ĩa t³xnh c³l³m ngêi con d³unh cho cha - ngêi trong tỀm h³xnh ch³op chung v³í m³ em, mét t³xnh y³au ch³on th³úc, s³ou s³4c v³ụ m³nh liỒt.

- Trong bu³ai s³ng cu³ei c³ing, tr³íc gi³ê ph³ót «ng S³u ph³li Ờ³i xa thx th³i Ờ³é v³ụ h³unh Ờ³éng c³ĩa bĐ Thu Ờ³ Ờ³ét ngét, thay Ờ³ai h³unh t³o³un. N³ Ờ³ d³unh cho ba mét t³xnh c³l³m thỀt m³nh liỒt. N³ci nh³i mong v³í ngêi cha xa c³ch Ờ³ b³p d³an nĐn bỀy l³ou, nay b³ing ra thỀt m³nh m³ĩ v³ụ h³èi h³l³, cu³eng quýt, c³ả xen l³én c³l³ s³ù h³èi hỀn. Gi³ê Ờ³cy ngêi cha s³4p ph³li Ờ³i xa, xe m³Ñ, xa con v³ụ tiỐp t³ôc cu³éc Ờ³ei ngêi l³ýnh gian kh³æ. L³Chn Ờ³Çu ti³an, Thu cỀt tiỐng g³ai “Ba” v³ụ tiỐng k³au nh ti³anĐg “xĐ”, kh«ng c³Đn l³u tiỐng k³au biỒu l³é s³i h³i m³u l³u tiỐng n³ai c³ĩa t³xnh y³au th³ng ru³ét th³Đt. R³ỉ n³ v³õa k³au v³õa ch³ly x³ tí, nhanh nh mét con s³ắc, n³ ch³ly th³è l³an v³ụ dang hai tay «m ch³Æt l³Êy c³æ ba n³ă, n³ă h³«n l³an ba n³ă c³ing kh³4p, h³«n c³l³ vỐt th³ño d³ui tr³an m³ nh Ờ³Ó nhỀn l³oi. Hai tay n³ă siỒt ch³Æt l³Êy c³æ, ch³4c n³ă ngh³ũ hai tay kh«ng thỐ gi÷ Ờ³ic ba n³ă, n³ă dang c³l³i hai ch³on r³ỉ cỀu ch³Æt l³Êy ba n³ă, v³ụ Ờ³«i vai nh³á bĐ c³ĩa n³ă run run. Thx ra trong Ờ³am bá vỒ nh³ụ b³ụ ngo³i, Thu Ờ³ Ờ³ic b³ụ gi³li th³ých vỒ vỐt th³ño l³um thay Ờ³ai khu«n m³Æt ba n³ă. S³ù nghi ngê bỀy l³ou Ờ³ Ờ³ic gi³li to³l³ v³ụ ẽ Thu n³ly sinh mét tr³ng th³i nh l³u s³ù c³on hỀn, h³èi tiỒc: “nghe b³ụ kỐ n³ă n³»m im, l³»n l³én v³ụ thĐnh tho³ing l³i th³è d³ui nh ngêi

lín". Giê ㊦㊧y c« mới vì lĩ ra ngài cha cĩa c« thĒt ㊦Ńp vự thĒt anh hĩng. C« bĐ kh«ng chĐ yªu cha, th–ng cha mự cĩn từ hựo vỒ cha.

- Qua biỒu hiỒn t©m lý vự th, i ㊦é, tñnh c¶m, hựnh ㊦éng cĩa bĐ Thu, ta thĒy ㊦ã lự c« bĐ cã tñnh c¶m thĒt s©u s³/₄c, m¹nh mĩ, nhng còng thĒt đọt kho, t, r¹ch rĩi. ẽ Thu cĩn cã nĐt c, tỹnh lự sù còng cái ㊦Ồn mợc tềng nh –ng ng¹nh, nhng Thu vĒn lự mét ㊦øa trĩ vĩi tĒt c¶ nĐt hản nhiªn, ng©y th– cĩa con trĩ.

Hxnh ¶nh bĐ Thu vự tñnh yªu cha s©u s³/₄c cĩa Thu ㊦· g©y xóc ㊦éng m¹nh trong lĩng ngài ㊦ăc, ㊦Ó lĩ nh÷ng Ēn tĩng s©u s³/₄c.

b. VỒ tñnh c¶m cha con trong chiỒn tranh:

- Tñnh c¶m cha con trong chiỒn tranh cã nh÷ng xa c, ch, tr³/₄c trẽ nhng rĒt thiªng liªng vự s©u s³/₄c.

- Ngài ㊦ăc thục sù xóc ㊦éng vỒ tñnh c¶m cĩa hã nhng kh«ng kháĩ cã nh÷ng tr–n trẽ suy ngĒm.

C©u 2: Ph©n tỹch tñnh c¶m cha con s©u nĒng ẽ «ng S, u:

ng S, u lự mét ngài cha hy sinh c¶ cuéc ㊦êi ㊦Ó gxñ gi÷ tñnh cha con bĒt diỒt.

a. Sau t, m n–m xa nhự ㊦i kh, ng chiỒn, khi bĐ Thu lªn t, m tuæi «ng S, u mới cã đp vỒ phĐp th–m nhự, gÆp mĒt ㊦øa con g, i ㊦ụ lĩng mự «ng v« cĩng th–ng nhĩ. Khi cĒt tiỒng gãi con cĩng vĩi ㊦iỒu bé “võa bĩc, võa khom ngài ㊦a tay chē ㊦ăn con”, cã lĩ «ng rĒt vui vự xóc ㊦éng, h¹nh phóc, tin r»ng ㊦øa con sĩ ㊦Ồn vĩi mñnh. Nhng bĐ Thu ㊦· tổ chềi, ch¹y vự kªu thĐt lªn gãi m, . ng S, u v« cĩng buồn b, thĒt vãng, ㊦au ㊦ín.

- Trong hai nguy phĐp ng³/₄n ngĩ, «ng S, u kh«ng ㊦i ㊦©u chĐ quanh quĒn ẽ nhự vĩi con, ch–m sắc con nhng bĐ Thu kh«ng nhĒn cha khiỒn «ng v« cĩng buồn, ... nhng «ng s¹/₂n lĩng tha thø cho con. Tñnh yªu th–ng cĩa ngài cha dựnh cho con trẽ nªn bĒt lúc khi «ng S, u ㊦, nh con bĐ mét c, i vựo m«ng vx nã ㊦· hĒt miỒng tròng c, mự «ng g³/₄p ra kháĩ b, t c–m lựm c–m v–ng tung toĐ.

- Cho ㊦Ồn lóc chia tay, «ng nhñn con trñu mỒn lĒn buồn rÇu “㊦«i m³/₄t cĩa ngài cha gĩu tñnh th–ng yªu, ㊦é lĩng, cã phÇn thĒt vãng, sĩ con kh«ng ㊦ăn nhĒn tñnh c¶m cĩa mñnh. Trĩc cō chĐ cĩa bĐ Thu, “anh S, u mét tay «m con, mét tay rút kh–n lau nĩc m³/₄t rĩi h«n lªn m, i tắc con”. Šã lự giăt nĩc m³/₄t sung sĩng, h¹nh phóc cĩa mét ngài cha c¶m nhĒn ㊦ĩc tñnh ruét thĐt tổ con mñnh.

b. Tñnh c¶m cĩa «ng S, u vĩi con ㊦· ㊦ĩc thÓ hiỒn tĒp trung vự s©u s³/₄c ẽ phÇn sau cĩa truyỒn, khi «ng S, u ẽ trong rỗng, t¹i khu c–n cø.

- Trĩc hỐt lự nự nhĩ th–ng xen lĒn sù day đọt, ©n hĒn , m ¶nh «ng suèt nhiỒu nguy vx «ng ㊦· ㊦, nh con khi năng giĒn. ng S, u Óng lự mét ngài cha hiỒn lựnh, nh©n hĒu, biỒt n©ng niu tñnh c¶m cha con. Rĩi lēi dĒn cĩa ㊦øa con: “Ba vỒ, ba mua cho con mét c©y lĩc ngụ nghe ba!” ㊦· thóc ㊦Ēy «ng nghŨ ㊦Ồn viỒc lựm mét chiỒc lĩc ngụ dựnh cho con. Chøng tá «ng rĒt chiỒu con vự lu«n gi÷ lēi hũa vĩi con. => Šã lự biỒu hiỒn tñnh c¶m trong s, ng vự s©u nĒng cĩa ngài cha.

- KiỒm ㊦ĩc khóc ngụ, anh vui sĩng nh ㊦øa trĩ ㊦ĩc quự, rĩi ㊦Ó hỐt t©m trÝ, c«ng sọc vựo viỒc lựm c©y lĩc, ca r–ng, chuèt bắng, kh³/₄c ch÷... tĐ mĐ, cÇn mĒn, c«ng phu. Lĩng yªu con ㊦· biỒn ngài chiỒn sŨ thựnh mét nghỒ nh©n – nghỒ nh©n chĐ s, ng t¹o mét t, c phĒm duy nhĒt trong cuéc ㊦êi. Cho nªn nã kh«ng chĐ lự chiỒc lĩc xinh x³/₄n vự quý gi, mự ㊦ã lự chiỒc lĩc kỐt tô tĒt c¶ tñnh phō tō mēc m¹c mự ㊦»m th³/₄m, s©u xa, ㊦–n s– mự kú diỒu lựm sao! ChiỒc lĩc ngụ ??? thiªng liªng ㊦· lựm

đều ngại ©n hỀn vậ ,nh lận niỜm hy văng kh³/₄c kho¶i

sĩ cả nguy anh S, u ®íc gÆp lậ con, trao tỀn tay nắ mắn quậ kù niỜm nựy.

- Nhng t×nh c¶m thỀt ®,ng th→ng, anh kh«ng kÞp ddwa c©y líc ngu ®Ỗn tỀn tay cho con, ngêi cha Êy ®· hy sinh trong mét trỀn cùn. Tríc khi vỪnh biỖt con, «ng S, u vỀn nhí chiỖc líc, ®· chuyỖn nắ cho ngêi b¹n nh mét cỖ chỖ chuyỖn giao sù sềng, mét sù uậ th, c, lự íc nguyỖn cuèi cầg cầa ngêi b¹n th©n: íc nguyỖn cầa t×nh phỏt. §iỜu ®ã ®óng nh «ng Ba nắ: “chỖ cầ t×nh cha con lự kh«ng thỖ chỖt ®íc”. §ắ lự ®iỜu trỀng trềi kh«ng lềi, nắ rắ rúng vậ thiềng liềng h→n c¶ mét lềi di chỏc.

=> xng S, u qu¶ lự mét ngêi cha chÞu nhiỜu thiỖt thÞi nhng v« cầg ®é lắng vậ tỀn tậ v× t×nh yậu th→ng con. Mét ngêi cha ®Ỗ bĐ Thu sèt ®ềi yậu quý vậ tù hợ.

VẢN BẢN:

Nh÷ng ng«i sao xa x«i

L^a Minh Khu^a

A. KiỖn thỏc c→ b¶n

I. T, c gi¶:

- L^a Minh Khu^a, sinh nằm 1949, qu^a TỪnh Gia - Thanh Ho^a,

- Lự thanh niền xung phong lậ ®ềng Trềng S→n.

- Thuéc thỖ hỖ nhự vằn thềi kú chềng Mặ, b³/₄t ®Çu viỖt vằn vậ ®Çu nh÷ng nằm 70.

* §Ỗ tặ:

+ Tríc 75: ViỖt vỖ cuéc sềng, chiỖn ®Ều cầa TNXP, bé ®ềi trậ ®ềng Trềng S→n.

+ S, u 75: ViỖt vỖ nh÷ng chuyỖn biỖn ®ềi sềng XH vậ con ngêi trậ tinh thÇn ®ềi mắ.

- Sề trềng: ViỖt vỖ truyỖn ng³/₄n vớ ngêi bớ mắu t¶ kinh tỖ, ®Æc s³/₄c (®Æc biỖt lự nh©n vỀt n÷).

- T, c phỀm chÝnh: Cao ®iỖm mậ h¹ (1978); §ọm kỖt (1980); Bì kÞch nhắ (1993); Mét m×nh qua ®ềng (tỀp truyỖn - 2006).

II. T, c phỀm

1. Họm c¶nh s, ng t, c: TruyỖn “Nh÷ng ng«i sao xa x«i” lự mét trong nh÷ng t, c phỀm ®Çu tay cầa nhự vằn L^a Minh Khu^a, viỖt nằm 1971, lỏc cuéc kh,ng chiỖn chềng Mặ cầa d©n tẻc ®ang diỖn rắ c liỖt.

2. Kh, i qu, t gi, trÞ néi dung vậ nghỖ thuỀt:

* **Néi dung:** TruyỖn “**Nh÷ng ng«i sao xa x«i**” cầa L^a Minh Khu^a ®· lựm nắi bỀt t©m hắn trong s,ng, m→ mềng, tinh thÇn dồng c¶m, cuéc sềng chiỖn ®Ều ®Çy gian khæ, hy sinh nhng rỀt hắn nhậ, lậ quan cầa nh÷ng c« g, i thanh niền xung phong trậ tuyỖn ®ềng Trềng S→n. §ắ chÝnh lự h×nh ¶nh ®Ểp, tầu biỖu vỖ thỖ hỖ trắ ViỖt Nam trong thềi kú kh,ng chiỖn chềng Mặ.

* **NghỖ thuỀt:** TruyỖn sỏ dồng vai kỖ lự nh©n vỀt chÝnh, cả c, ch kỖ chuyỖn tù nhậ, ng«n ng÷ sinh ®ềng, trắ trung vậ ®Æc biỖt thựnh c«ng vỖ nghỖ thuỀt mắu t¶ t©m lý nh©n vỀt.

3. Tắ mắ tắ:

- “**Nh÷ng ng«i sao xa x«i**” lự c©u chuyỖn kỖ vỖ ba n÷ thanh niền xung phong: Ph→ng §Þnh, Nho, Thao - tắ trềng, lựm nhiỖm vỖ trính s, t mÆt ®ềng ề mét vắg trắng ®iỖm trậ tuyỖn ®ềng Trềng S→n. NhiỖm vỖ cầa hắ lự quan s, t ®Þch nĐm

bom, ®o khèi lĩng ®Êt ®, ph¶i san lĩp do bom ®pch g©y ra, ®, nh dũu v¶ trÝ c, c qu¶ bom cha næ v¶ ph, bom.

- C«ng viÖc c¶a hã hÖt s¸c nguy hiÓm. §Æc biÖt, hã ph¶i b×nh tũnh ®èi mÆt víi thÇn chÖt trong mçi lÇn ph, bom - c«ng viÖc diÖn ra t¸ ba ®Ön nãm lÇn mçi nguy.

- Hã ẽ trong mét c, i hang dũi ch©n cao ®iÓm. Cuéc sèng c¶a ba c« g, i dĩ lụ kh³/₄c nghiÖt v¶ nguy hiÓm nhng vãn cã nh÷ng niÖm vui hãn nhiªn c¶a tuæi trĩ, nh÷ng gi©y ph¸t thanh th¶n th÷ mæng v¶ ®Æc biÖt hã g³/₄n bã, yªu th÷ng nhau trong t×nh ®ãng ®éi dĩ mçi ngêi c, tÝnh.

- Ph÷ng §pnh - nh©n vËt k¸ chuyÖn v¶ c¸ng lụ nh©n vËt chÝnh lụ mét c« g, i giµu c¶m x¸c, hay m÷ mæng, hãn nhiªn v¶ lu«n nhĩ v¸ nh÷ng kù niÖm víi gia ®×nh v¶ th¶nh phè c¶a m×nh. Trong mét lÇn ph, bom, Nho b¶ th÷ng, Ph÷ng §pnh v¶ ch¶ Thao ®· hÖt lĩng lo l³/₄ng chãm s¸c. Mét c÷n ma ®, bÊt chĩt ®Ön tr¶n ®iÓm cao khiÖn c, c c« hÖt s¸c vui thÝch.

5. Ng«i k¸:

TruyÖn k¸ v¸ ng«i th¸ nhÊt, ngêi k¸ lụ Ph÷ng §pnh, nh©n vËt chÝnh trong t, c phÈm.

T, c ®¸ng: ThuËn lĩ trong viÖc biÖu hiÖn th¸ giĩ t¸m hãn c¶m x¸c; suy nghĩ c¶a nh©n vËt, ®ãng thêi phĩ hĩp víi néi dung t, c phÈm t÷ng tÝnh ch©n thùc cho c¸u chuyÖn.

B. Ph©n tÝch t, c phÈm

I. Nh÷ng nÐt chung v¶ nh÷ng nÐt riªng c¶a ba c« g, i thanh niªn xung phong:

* Hã ®Òu thuéc th¸ h¸ nh÷ng c« g, i TNXP thêi kù kh, ng chiÖn chÈng Mù mụ tuæi ®èi c¸n rÊt trĩ, thÊm nhuÇn lý tÈng nªn ®· tĩm xa gia ®×nh, xa m, i trÈng, t×nh nguyÖn v¶o c, i n÷i mụ sù mÊt c¸n ch¸ diÖn ra trong nh, y m³/₄t.

Hã lụm th¶nh tæ trĩnh s, t mÆt ®Èng g¸m: Ph÷ng §pnh, Nho, ch¶ Thao - ngêi lĩn tuæi h÷n c¶ v¶ lụ tæ trÈng.

1. Họp c¶nh sèng chiÖn ®Êu:

- Hã sèng tr¶n mét cao ®iÓm gi÷a mét vĩng tr¸ng ®iÓm tr¶n tuyÖn ®Èng TrÈng S÷n, n÷i tÈp trung mÊt bom ®¹n, sù nguy hiÓm v¶ c liÖt.

- C«ng viÖc ®Æc biÖt nguy hiÓm (ph¶i ch¹y ẽ tr¶n cao c¶ ban nguy, ph÷i m×nh gi÷a vĩng tr¸ng ®iÓm b³/₄n ph, c¶a m, y bay ®pch; sau mçi trÈn bom, ph¶i ®o khèi lĩng ®Êt ®, , ®, nh dũu nh÷ng qu¶ bom cha næ, ph, bom).

-> §©y lụ c«ng viÖc hùng nguy c¶a 3 c« g, i - mét c«ng viÖc v« cĩng m¹o hiÓm, lu«n c÷ng th¹ng thÇn kinh, ®ĩi hái sù ð¸ng c¶m b×nh tũnh... "Cã ẽ ®©u nh th¸ nỳ kh«ng: ®Êt bèc kh¸i, kh«ng khÝ bụng h¸ng, m, y bay ®ang Çm × xa dÇn. ThÇn kinh c÷ng nh ch·o, tim ®Èp bÊt chÈp c¶ nh¶p ®iÖu, ch©n ch¹y mụ vãn biÖt r÷ng kh³/₄p chung quanh cã nhiÖu qu¶ bom cha næ. Cã th¸ næ b©y giê, cã th¸ chÈc n÷a. Nhng nhÊt ®pnh sĩ næ... R¸i khi xong viÖc quay l¹i nh×n c¶nh ®¸n ®Èng mét lÇn n÷a, thè ph¶o, ch¹y v¸ hang".

2. Nh÷ng nÐt chung:

Tuy ba c« g, i mçi ngêi mét c, tÝnh, họp c¶nh riªng kh, c nhau nhng hã ®Òu cã phÈm chÊt chung c¶a ngêi chiÖn sù thanh niªn xung phong ẽ chiÖn trÈng.

* PhÈm chÊt:

- **Cả tinh thần tr, ch niềm cao với niềm vô:** (ẽ ®©y ®Çy bom Mũ, c, i chỐt cả thỐ ®Ồn bết cở khi nạo nhng ®Ớ th«ng m¹ch giao th«ng lu«n th«ng suết n²n c, c c« lu«n vÉn s½n sụng cho viỐc ra trỀn ®Pa; Cả nh÷ng lóc h² nghỪ ®Ồn c, i chỐt khi nguy hiỐm kỜ b²n, nhng ®iỜu Ếy chỞ tho,ng qua rỀt mê nh¹t nhêng chặ cho ý nghỪ lụm thỒ nạo ®Ớ nh÷ng qu¶ bom kia ph¶i næ -> §Æt niềm vô l²n tr²n c¶ tÝnh m¹ng).

- **Dòng c¶m, gan d¹:** (S½n sụng nhỀn viỐc ph, bom mụ kh«ng cÇn sù trÍ gióp c²n ®-n vP, d, m ®èi mÆt với thÇn chỐt mụ kh«ng hò run s¹). Sau mặ ®ít bom ®, nh h² l²i lao l²n mÆt ®êng lụm niềm vô. Kh«ng biỐt bao nhi²u lÇn h² bP bom v²i. Trong 3 ngêi th× 2 ngêi ®· tổng bP thông ®² lụ Nho vụ Ph-ng §Pnh. H² n²i vỜ c, i chỐt nhữ nhụng. §Ớ r²i sau mặ trỀn bom vít qua c, i chỐt h² l²i h, t say sa nh÷ng bụi h, t t-ì vui.

- H² cả t²nh ®ảng ®éi g³⁄⁴n b², th©n thiỐt, hiỒu ®íc tÝnh t²nh, sẽ thÝch c²n nhau, quan t©m ch²m s²c nhau rỀt chu ®, o (Ph-ng §Pnh bản chân, lo l³⁄⁴ng khi chê Thao vụ Nho ®i trình s, t bom tr²n cao ®iỐm; khi Nho bP th-ng, Ph-ng §Pnh vụ chP Thao ®· lo l³⁄⁴ng, b²ng b² ch²m s²c Nho cỀn thỀn với mét niỀm x²t xa nh chP em ruét thPt.

+ T©m h²n: C¶m thỀy cả ,nh m³⁄⁴t c, c chiỐn sỪ ®ang d²i theo m²nh, t²i kh«ng s¹ n÷a. T²i s¹ kh«ng ®i khom khi cả thỐ cở ®ụng hoụng mụ bíc tíi” -> b²nh tỪnh, tù tin thục hiỒn tổng thao t, c ph, bom, ch¹y ®ua với thêi gian ®Ớ vít qua c, i chỐt. Chi tiỐt mi²u t¶ nựy thềng nhÊt với tÝnh c, ch c²n nh©n vỀt lu«n mang trong m²nh l²ng ki²u h²nh c²n mét c« g, i Hụ Nêi.

+ L² Minh khu² ®· mi²u t¶ ch©n thỀt cở thỐ ®Ồn tổng chi tiỐt khi t²o n²n sọc g²i t¶ trong tổng c©u, tổng ch÷ vỜ c¶m gi, c c²ng th²ng, s³⁄⁴c nh²n r²n ngêi khi kỜ cỀn c, i chỐt “Thờnh tho¶ng l²i x²ng ch¹m vạo qu¶ bom. Mét tiỐng ®éng s³⁄⁴c ®Ồn gai ng-êi c²a vạo da thPt t²i. T²i r²ng m²nh vụ thỀy t²i sao m²nh lụm qu, chỀm. Nhanh l²n mét tÝ! V² qu¶ bom ®ang n²ng. Mét dÊu hiỒu ch¹⁄⁴ng lụnh”. TiỐp ®² lụ c¶m gi, c c²ng th¹⁄⁴ng chê ®²i tiỐng næ c²n qu¶ bom.

- Sù khêc liỐt c²n chiỐn tranh ®· t²i luyỐn t©m h²n vèn nh¹y c¶m yỒu ®uêi thụng b¶n lỪnh ki²n cêng c²n ngêi anh h²ng c, ch m¹ng.

- Qua d²ng suy t c²n Ph-ng §Pnh, ngêi ®²c kh«ng chỞ thỀy sù to¶ s,ng c²n phỀm chỀt anh h²ng mụ c²n h²nh dung ®íc thỒ giú nêi t©m phong phó ẽ c«.

- Ph-ng §Pnh (còng nh Nho vụ Thao) lụ h²nh ¶nh ti²u biỒu cho thỒ hỒ trÍ ViỐt Nam thêi chềng Mũ c²u níc.

III. NghỒ thuỀt ®Æc s³⁄⁴c

- **VỜ ph-ng thọc trÇn thuỀt:**

+ TruyỐn ®íc kỚ b²ng ng«i thờ nhÊt, ®iỐm nh²n b²n trong tở nh©n vỀt Ph-ng §Pnh còng lụ nh©n vỀt chÝnh. §iỜu nựy t²o ®iỜu kiỐn thuỀn l²i ®Ớ t, c gi¶ tỀp trung mi²u t¶ thỒ giú t©m h²n c²n nh©n vỀt hiỒn l²n phong phó, ®Ềm nĐt.

+ Ng«i kỚ nựy còng t²o ra mét ®iỐm nh²n ph² h²p ®Ớ mi²u t¶ hiỒn thục c²n cuéc chiỐn ®Êu ẽ mét tr²ng ®iỐm tr²n tuyỐn ®êng Trêng S-ng, lụm cho c©u chuyỐn ch©n thục h-ng.

- **Ng«n ng÷ vụ giảng ®iỜu:**

+ Ng«n ng÷ trÇn thuËt phĩ hĩp vĩ nh©n vËt kÓ chuyÖn - mét c« g, i thanh niªn xung phong trĩ trung ngêi Hù Núi - t^o cho t, c phÈm cã giăng ®iÖu vù ng«n ng÷ tù nhiªn, gÇn vĩ khÈu ng÷, trĩ trung vù cã chËt n÷ tÝnh.

+ Lêi kÓ rÊt linh ho¹t. Cã khi ðĩng nh÷ng **c©u v"n ng^{3/4}n, c©u tÖnh lĩc, c©u ®Æc biÖt, nhËp nhanh** t^o sù nhËp nhúng phĩ hĩp vĩ kh«ng khÝ c"ng th^{1/4}ng, khÈn tr÷ng n÷i chiÖn trêng. Nh÷ng ®o¹n hải têng nhËp kÓ chÈm r-i, gĩ nh÷ng kù niÖm cña tuæi niªn thiÖu hãn nhiªn, v« t vù kh«ng khÝ thanh b×nh tríc chiÖn tranh.

- Mét nÐt ®Æc s^{3/4}c nãi bËt lụ nghÖ thuËt **miªu t¶ t©m lý nh©n vËt** rÊt ch©n thùc, sinh ®éng l¹i vĩa ®a d¹ng, tinh tÕ.

IV. Qua ba nh©n vËt trong truyÖn, em c¶m nhËn nh thÕ nạo vÒ tuæi trĩ ViÖt Nam trong thêi kù kh, ng chiÖn chềng Mũ?

- C¶m phôc tríc lĩng yªu níc, sù gan d¹, ðòng c¶m, d, m ®èi mÆt vĩ khã kh"n cña hã.

- Yªu mÖn bòi hã l¹c quan, yªu ®êi ngay trong hoµn c¶nh khã lũa ®¹n bom.

- Tù hạo vÒ tuæi trĩ ViÖt Nam trong kh, ng chiÖn chềng Mũ. BiÖt ñn nh÷ng con ngêi ®· ®em c¶ tuæi thanh xu©n vù tÝnh m¹ng cña m×nh ®Ó ®ãi lËy ®éc lËp tù do cho Tã quéc. Sù hy sinh cña hã ®· gãp phÇn to lín vùo sù nghiÖp gi¶i phãng d©n tíc, thềng nhËt ®Ët níc.

- Liªn hÖ vĩ b¶n th©n, béc lé ý thóc kÕ thũa vù ph, t huy truyÖn thềng c, ch m¹ng cña thÕ hÖ ®i tríc.

*** Mét sè c©u hái xoay quanh néi dung bùi th÷**

Tãm t³t néi dung cèt truyÖn vù nãu ý nghĨa cña truyÖn?

a. Tãm t³t: Ba n÷ thanh niªn xung phong lụm thñnh mét tã trĩnh s, t mÆt ®êng t¹i mét ®Pa ®iÖm trãn tuyÖn ®êng Trêng S÷n. Hã gãm cã: hai c« g, i rÊt trĩ lụ şPhn vù Nho, cßn tã trêng lụ chP Thao lín tuæi h÷n mét chót. NhiÖm vô cña hã lụ quan s, t ®Pch nÐm bom, ®o khèi lĩng ®Ët ®, ph¶i san lËp do bom ®Pch g©y ra, ®, nh ðËu vP trÝ c, c tr, i bom ca næ vù ph, bom. C«ng viÖc cña hã hÖt sọc nguy hiÖm v× lu«n ph¶i ®èi mÆt vĩ thÇn chÖt trong mçi lÇn ph, bom vù ph¶i lụm viÖc gi÷a ban nguy ðĩ bom ®¹n cña qu©n thĩ trãn mét tuyÖn ®êng , c liÖt. Tuy vËy, hã vËn l¹c quan yªu ®êi, vËn cã nh÷ng niÖm vui hãn nhiªn cña tuæi trĩ, nh÷ng gi©y phót thanh th¶n, m÷ méng vù ®Æc biÖt hã rÊt g³n bã, yªu th÷ng nhau trong t×nh ®ãng ®éi, ðĩ mçi ngêi mét c, tÝnh. C, i hang ®, ðĩ ch©n cao ®iÖm lụ "ng«i nhụ" cña hã ®· lu gi÷a biÖt bao kù niÖm ®Ñp cña ba c« g, i mẽ ®êng trong nh÷ng th, ng nguy gian khã mụ anh hĩng cña cuéc kh, ng chiÖn chềng Mũ.

b. ý nghĨa cña truyÖn

- Lụm nãi bËt t©m hãn trong s, ng, m÷ méng, tinh thÇn ðòng c¶m, cuéc sềng chiÖn ®Ëu v« cĩng gian khã, hy sinh nhng rÊt hãn nhiªn, l¹c quan cña nh÷ng c« g, i thanh niªn xung phong trãn tuyÖn ®êng Trêng S÷n. Şã chÝnh lụ h×nh ¶nh ®Ñp, tiªu biÖu vÒ thÕ hÖ trĩ ViÖt Nam trong thêi kù kh, ng chiÖn chềng Mũ.

C©u 2: TruyÖn ®ĩc trÇn thuËt tã nh©n vËt nạo? ViÖc chãn vai kÓ nh vËy cã t, c ðòng g× trong viÖc thÓ hiÖn néi dung truyÖn?

- TruyÖn ®ĩc trÇn thuËt tã ng«i thø nhËt vù nh÷ng ngêi kÓ chuyÖn còng lụ nh©n vËt chÝnh. Sù lũa chãn ng«i kÓ nh vËy phĩ hĩp vĩ néi dung t, c phÈm vù t^o thuËn lĩ ®Ó t, c phÈm miªu t¶, biÖu hiÖn thÕ giĩ t©m hãn, nh÷ng c¶m xúc vù suy nghĨ cña nh©n vËt. ŞÓ cho nh©n vËt lụ ngêi trong cuéc kÓ l¹i th× c©u chuyÖn sĩ thËt h÷n, cô

thố vự sinh ®éng h-n, t-o cho ngêi ®ăc c¶m gi,c tin vựo c©u chuyÖn h-n. Vự ề ®©y, truyÖn viÖt vÒ chiÖn tranh, tÊt nhiªn ph¶i cã bom ®¹n, chiÖn ®Êu, hy sinh, nhng trong truyÖn nựy, hiÖn lªn kh, rª lự thỐ giú nêi t©m cĩa c,c c« g,i thanh niªn xung phong vớ vớ ®Ñp t©m hãn cĩa mét thỐ hÖ thêi kh,ng chiÖn chềng Mũ. Sã còng lự do c,ch lùa chãn vự kÓ cĩa t,c gi¶i - nhÊt lự vai kÓ ề ®©y lªi lự mét c« g,i trớ Hự Nêi cã c, tÝnh nhiÒu méng m-n vớ nh÷ng kù niÖm ®Ñp cĩa thêi thiÖu n÷.

C©u 3: T×m hiÓu nh÷ng nĐt chung vự nh÷ng nĐt riªng cĩa ba nh©n vÊt c« g,i thanh niªn xung phong trong truyÖn.

a. NĐt chung:

- Hã ®Òu thuéc thỐ hÖ nh÷ng c« g,i thanh niªn xung phong thêi kù kh,ng chiÖn chềng Mũ mự tuæi ®êi cßn rÊt trớ (nh Ph-ng §pnh vèn lự mét c« hãc sinh thựnh phè), cã lý tềng, ®· t¹m xa gia ®×nh, xa m,i trềng, tù nguyÖn vựo chiÖn trềng tham gia mét c,ch v« t, hãn nhiªn. ViÖc hã lÊy hang ®, lựm nhự, coi cao ®iÖm ®Çy bom ®¹n lự chiÖn trềng hựng nguy ®êi mÆt vớ c,i chỐt trong gang tÊc ®· nãi lªn tÊt c¶. NĐt chung nựy kh«ng chØ cã ề ®©y mự cßn ®íc nãi ®Ön ề nhiÒu t,c phÈm kh,c nh “Gõ em, c« thanh niªn xung phong” cĩa Ph¹m TiÖn DuÊt, “kho¶ng trêi hê hom” cĩa L©m Thp Mũ D¹ vự truyÖn ng¾n “M¶nh tr-ng cuèi rông” cĩa NguyÖn Minh Ch©u... T-o thựnh biÓu tìng g-ng mÆt ®Ñp vự ®,ng yªu c¶u nh÷ng c« g,i mề ®êng thêi kh,ng chiÖn chềng Mũ.

- Hã ®Òu cã nh÷ng phÈm chÊt chung cĩa nh÷ng chiÖn sũ thanh niªn xung phong ề chiÖn trềng: tình thÇn tr,ch nhiÖm cao ®êi vớ nhiÖm vô, lßng ðòng c¶m kh«ng sí hy sinh, t×nh ®ắng ®éi g¾n bã. Cã lÖnh lự lªn ®êng, bÊt kÓ trong t×nh huềng nựo, nguy hiÓm kh«ng tồ n¹n dĩ ph¶i ®êi mÆt vớ m,y bay vự bom ®¹n qu©n thĩ, vự ®· lªn ®êng lự hựn thựnh nhiÖm vô (®/c - SGK). Khi ®ắng ®éi gÆp tai n¹n th× khÈn tr-ng cøu ch÷a vự tÊn t×nh ch÷m sãc (c©u chuyÖn Nho bP th-ng khi ph, bom). Cuéc sềng vự chiÖn ®Êu ề chiÖn trềng thÊt gian khæ, nguy hiÓm vự lu«n c-ng th¼ng nhng hã vÊn b×nh tũnh, chñ ®éng, lu«n l¹c quan yªu ®êi, trong hang vÊn vang lªn tiÖng h,t cĩa ba c« g,i.

- Cìng lự ba c« g,i trớ vớ cuéc sềng nêi t©m phong phó ®,ng yªu: dÔ c¶m xóc, nhiÒu m-n íc, hay m-n méng, dÔ vui, dÔ buồn. Hã thÝch lựm ®Ñp cho cuéc sềng cĩa m×nh, ngay c¶ trong hựn c¶nh chiÖn trềng ,c liÖt, Nho thÝch thªu thĩa, chP Thao ch÷m chĐp búi h,t, §pnh thÝch ng¾m m×nh trong g-ng, ngãi bã gèi m-n méng vự h,t... C¶ ba ®Òu cha cã ngêi yªu, ®Òu sềng hãn nhiªn t-i trớ (chi tiÖt trÊn ma ®, bÊt chít ®Ön vự niÖm vui trớ trung cĩa ba c« g,i khi ®íc “thềng thóc” nh÷ng viªn ®, nhá.

b. NĐt riªng

- Nho lự mét c« g,i trớ, xinh x¾n, “tr-ng nã nhÑ, m,t mĩ nh mét que kem tr¼ng”, c« “c,i cæ trßn vự nh÷ng cóc ,o nhá nh¾n” rÊt dÔ th-ng khiÖn Ph-ng §pnh “muèn bÖ nã lªn tay”. Nho lªi rÊt hãn nhiªn - c,i hãn nhiªn trớ th-: “võa t¼m ề dĩ suèi lªn, cø quÇn ,o ít, Nho ngãi, dĩ “n kÑo”; khi bP th-ng n»m trong hang vÊn nhæm dĩy, xò tay xin mÊy viªn ®, ma, nhng khi m,y bay giÆc ®Ön th× chiÖn ®Êu rÊt ðòng c¶m, hựnh ®éng thÊt nhanh gãn: “Nho cuén trßn c,i gèi, cÊt nhanh vựo tói”, Nho quay lng lªi chóng t«i, chộp c,i mò s¼t lªn ®Çu”... Vự trong mét lÇn ph, bom, c« ®· bP sẾp hÇm, ®Êt phñ kÝn lªn ngêi.

- Ph-ng §Pnh còng trỉ trung nh Nho lụ mét c« hắc sinh thụn phè, nh¹y c¶m vù hản nhi²n, thÝch m¬ méng vù hay sèng víi nh÷ng kù niÖm cña tuæi thiÖu n÷ v« t vÒ gia ®xnh vù vÒ thụn phè truo l²n vù xo,y m¹nh nh sãng trong t©m trÝ c« g,i. Cã thÓ nãi ®©y lụ nh÷ng nÐt ri²ng cña c,c c« g,i trỉ Hụ Núi vùo chiÖn trêng tham gia ®,nh giÆc, tuy gian khæ nhng vËn gi÷ ®íc c,i phong c,ch ri²ng cña ngêi Hụ Núi, rÊt tr÷ t×nh vù ®,ng y²u.

- Cßn Thao, tæ trêng, Ýt nhiÖu cã tång tr¶i h¬n, m¬ íc vù dù tÝnh vÒ t¬ng lai cã vớ thiÖt thùc h¬n, nhng còng kh«ng thiÖu nh÷ng kh,t khao vù rung ®éng cña tuæi trỉ. “,o lắt cña chÞ c,i nùo còng thâu chØ mụu”. ChÞ l²i hay tØa ®«i l«ng mụy cña m×nh, tØa nhá nh c,i t¬m. Nhng trong c«ng viÖc, ai còng gêm chÞ vÒ tÝnh c¬ng quyÖt, t,o b¹o. §Æc biÖt lụ sù “b×nh tÛnh ®Ön ph,t bùc”: m,y bay ®Ön nhng chÞ vËn “mắc b,nh quy trong tói, thông th¶i nhai”. Cã ai ngê con ngêi nh thÕ l²i sỉ m,u vù v³⁄t: “thÊy m,u, thÊy v³⁄t lụ chÞ nh³⁄m m³⁄t l²i, mÆt t,i mÐt”. Vù kh«ng ai cã thÓ qu²n ®íc chÞ h,t: nh¹c sai bÐt, giãng th× chua, chÞ kh«ng h,t tr«i ch¶y ®íc búi nùo. Nhng chÞ l²i cã ba quyÖn sæ duy chÐp búi h,t vù rị lụ chÞ ngãi chÐp búi h,t.

=> Nh÷ng nÐt ri²ng ®ã ®· lụm cho c,c nh©n vËt sèng h¬n vù còng ®,ng y²u h¬n.

C©u 4: ViÖt ®o¹n v¬n n²u c¶m nhËn vÒ nh©n vËt Ph-ng §Pnh (kho¶ng 12 -> 15 c©u).

Gii ý: TriÖn khai c,c ý sau:

Ph-ng §Pnh lụ h×nh ¶nh ti²u biÓu cña nh÷ng ngêi con g,i Hụ Núi vùo chiÖn trêng ®,nh giÆc.

- C« rÊt trỉ, cã thêi hắc sinh hản nhi²n v« t b²n ngêi mÑ trong nh÷ng nguy thanh b×nh cña thụn phè.

- Ngay gi÷a chiÖn trêng ,c liÖt, Ph-ng §Pnh vËn kh«ng mÊt ®i sù hản nhi²n, trong s,ng: c« hiÖn l²n rÊt ®êi thêng, rÊt thùc víi nh÷ng nÐt ®Ñp t©m hản: nh¹y c¶m, hay m¬ méng vù thÝch h,t (c¶m xóc cña §Pnh tríc c¬n ma ®,).

- Lụ c« g,i kÝn ®,o trong t×nh c¶m vù tù tr²ng vÒ b¶n th©n m×nh (hay ng³⁄m nh×n m×nh qua g¬ng, biÖt m×nh ®Ñp vù ®íc c,c anh bé ®éi ®Ó ý nhng kh«ng tá ra s¬n sặc, vắn v... nÐt ki²u kú cña nh÷ng c« g,i Hụ Thụn).

- T×nh c¶m ®ảng ®éi s©u s³⁄c: y²u mÖn hai c« b¹n cĩng tæ, y²u mÖn vù c¶m phóc tÊt c¶ nh÷ng chiÖn sÛ mụ c« gÆp tr²n tuyÖn ®êng Trêng S¬n. (ch¬m sặc Nho khi Nho bÞ th¬ng...).

- Ngêi l²n nh÷ng phÈm chÊt ®,ng quý: cã tr, ch nhiÖm víi c«ng viÖc, dòng c¶m, b×nh tÛnh, tù tin...(thÓ hiÖn t©m tr¹ng suy nghÛ cña nh©n vËt trong mét lçn ph, bom). T,c gi¶ am hiÓu vù mi²u t¶ sinh ®éng nÐt t©m lý cña nh÷ng n÷ thanh ni²n xung phong.

=> Nh©n vËt Ph-ng §Pnh ®· ®Ó l²i trong lßng ngêi ®ắc nçi niÖm ®ảng c¶m, y²u mÖn vù sù kÝnh phóc vÒ phÈm chÊt tèt ®Ñp cña thÕ hÖ trỉ ViÖt Nam trong cuéc kh,ng chiÖn chềng Mũ.

C©u 5: ViÖt mét ®o¹n v¬n quy n¹p (12 c©u): “Nh÷ng ng«i sao xa x«i” ®· kh³⁄c ho¹ vớ ®Ñp t©m hản cña thanh ni²n Hụ Núi qua h×nh ¶nh Ph-ng §Pnh dòng c¶m gan d¹ mụ còng thËt trong trỉo, méng m¬.

Gii ý:

- Số 1 n v n gi p u ch Êt th (t c m tr ñ ng tríc tr Ên ma ®) => c ñ m xóc b c ng khu c ng xao xuy Õn, ni Õm vui n cı bu n chít ® Õn, chít ® i.

- Ni Õm tin Êy c ø l Êp l , nh m i nh , nh s , ng c ña nh ÷ ng ng c i sao xa x c i m u kh c ng g x , kh c ng mét th Ó l u c t u n b 1 o, kh 3 4 c nghi Õt n u o c ñ th Ó d Êp t 3 4 t ® íc.

- Trong c ñ m xóc b c ng khu c ng, xao ® é ng, tho , ng qua c ña Ph ñ ng s p nh, h x nh ñ nh ng c i nh u , ng i m Ñ , nh ÷ ng g x th c n thuéc g C n g o i ® Õn h x nh ñ nh lung linh c ña nh ÷ ng ng c i sao m u t , c gi ñ ® · h ñ mét l C n nh 3 4 c ® Õn, , nh s , ng c ña ® l n ® i Õn ng i l u th u c m u nh l u ñ o. T Êt c ñ hi Õn l n trong , nh s , ng lung linh c ña k y ø c m é ng m ñ , r Êt thi Õu n ÷ , r Êt dung d p c ña ng i H u N é i.

B Õn qu a

Nguy Õn Minh Ch u

A. Ki Õn th u c c ñ b ñ n

I. T , c gi ñ:

- Nguy Õn Minh Ch u (1930-1989) Qu a Ngh Õ An. x ng l u c c y b ót xu Êt s 3 4 c c ña v n h c hi Õn ® 1 i Vi Õt Nam.

- Sau 1975 c ng c ña nhi Õu t x m t b i, ® æ i m í v ò t t é ng ngh Õ thu Êt.

- x ng ® íc t Æ ng gi ñ i th é ng H ñ Ch ý Minh v ò v n h c ngh Õ thu Êt.

II. T , c ph ê m:

1. H o m u n c ñ nh s , ng t , c: Truy Õn ng 3 4 n “B Õn qu a” ® íc in trong t Êp truy Õn c ñ ng t n c ña Nguy Õn Minh Ch u xu Êt b ñ n 1985.

2. Kh , i qu , t n é i dung v u ngh Õ thu Êt:

* **N é i dung:** Truy Õn ng 3 4 n B Õn Qu a c ña Nguy Õn Minh Ch u ch o a ® u ng suy ng É m, tr ñ i nghi Õm s c u s 3 4 c c ña nh u v n v ò con ng i v u cuéc ® é i, th u c t Õ nh è m ñ ng i s u tr c n tr ñ ng nh ÷ ng v í ® Ñ p v u gi , tr p b x nh d p, g C n g o i c ña gia ® x nh, c ña qu a h ñ ng.

* **Ngh Õ thu Êt:** n æ i b Êt è s u m i ñ u t ñ t c m l ý t ñ nh t Ò , nhi Õu h x nh ñ nh gi p u t ý nh bi Ó u t ñ ng, c , ch x c y d u ng t x nh hu é ng, tr C n thu Êt theo d ñ ng t c m tr ñ ng c ña nh c n v Êt.

3. T ñ m t 3 4 t truy Õn:

- Nh c n v Êt ch ý nh c ña truy Õn, anh Nh ù t ñ ng ® i nhi Õu n ñ i tr ñ n tr , i ® Êt nh ng cu è i ® é i l i b p c é t ch Æ t v u o gi é ng v x mét c ñ n b Õ nh hi Ó m ngh ò . Nh ù kh c ng th Ó t u m x nh d p ch chuy Õn Êy m é i ph c n tr ñ n chi Ó c gi é ng h Ñ p k a b ñ n c o a s æ .

- C ñ ng è th è i ® i Ó m Êy, Nh ù nh x n qua c o a s æ ph , t hi Õn th Êy v í ® Ñ p l 1 l ñ ng c ña b i b ñ i b ñ n k i a s c ng, n ñ i b Õ n qu a qu en thuéc, ngay ph ý a tríc c o a s æ nh u anh. V u l ó n x m li Ó t gi é ng, nh Ên ® íc s u ch ñ m s æ c, anh m í c ñ m nh Ên ® íc h Õ t n c i v Êt v ñ , s u t C n t ñ o v u ® ø c h y sinh c ña v í.

- V u trong anh b c ng b ñ ng l ñ n kh ao kh , t ® íc ® Æ t ch c n l ñ n v ñ ng ® Êt Êy, n ñ i g u n g o i nh ng ® · tr è n ñ n xa v é i v í anh b è i anh bi Ó t r x ng c ñ n b Õ nh hi Ó m ngh ò s i kh c ng b ao gi e gi ó p anh th u c hi Õn ® íc ® i Õu Êy.

- Anh sai th x ng Tu Ên - con trai thay anh sang b ñ n k i a s c ng ch ñ i lo an h qu an h mét l ó c. Ch u ng trai v c ng l è i nh ng l i h am vui n ñ n m u é n chuy Õn ® ß . V u anh ® · ch i ñ m nghi Õm ® íc mét quy lu Êt, ý ngh ù a c ña cuéc ® é i mét c , ch s c u s 3 4 c l u con ng i ta tr ñ n ® ê ng ® é i th Êt kh ñ tr , nh ® íc nh ÷ ng c , i v ñ ng v ò ho Æ c ch ñ ng ch x nh...

- Ph C n cu è i truy Õn k Ó v ò vi Ó c Nh ù c è s ø c ® u m x nh, nh o i ng i, gi ñ c , nh tay ra ng o i c o a s æ kh o , t kh o , t nh ra hi Ó u kh Ên thi Ó t cho mét ng i n u o ® ã .

B. Ph©n tÝch t, c phÈm

I. Txnh huềng truyÖn

Còng nh nhiÖu truyÖn ng^{3/4}n kh, c cña NguyÔn Minh Ch©u, truyÖn "BÖn quª" x©y dùng trªn mét txnh huềng nghÞch lý.

- Nh©n vÊt chÝnh cña truyÖn lµ NhÛ r¬i vµo mét hoµn c¶nh ®Æc biÖt, bÞ liÖt toµn th©n, kh«ng thÓ tù m×nh di chuyÖn ®êc. C¶ mét ®êi NhÛ ®· tång ®i kh^{3/4}p mãi n¬i nhng r¶i cuèi ®êi anh chØ muèn nhÝch tí b¶n c¸a s¶ mụ kh¶ kh¶n nh ph¶i ®i hÖt mét vßng tr, i ®Êt.

- Txnh huềng trí trªu Êy lµi ®én ®Ön mét txnh huềng tiÕp theo, còng ®Çy nghÞch lý. Khi ®· ph, t hiÖn thÊy vớ ®Ñp l¹ lĩng cña b-i b¶i b¶n kia s«ng ngay phÝa tríc c¸a s¶ nhµ anh th× anh còng nhËn ra mét c, ch cay ®^{3/4}ng lµ sớ kh«ng bao giê cã thÓ ®êc ®Æt ch©n lªn m¶nh ®Êt Êy, dĩ nã ẽ rÊt gÇn anh. NhÛ ®· nhê cËu con trai thùc hiÖn gi¸p m×nh c, i ®iÖu kh, t khao Êy, nhng r¶i cËu ta lµi kh«ng sao hiÓu nãi c, i kh, t vãng kú c¸c mụ lín lao cña bè. Nã sụ vµo mét ®, m chơi ph, cê thÕ b¶n hì phè vµ cã thÓ ®Ó lĩ chuyÖn ®ß ngang duy nhÊt trong nguy. C, i lý cña hai bè con kh«ng mét ch¸t ®¸ng c¶m th× còng lµ mét ®iÖu nghÞch lý vËy. Ngay c¶ ngêi vớ mét ®êi tÇn t¶o, giµu txnh yªu nhng ph¶i ®êi ®Ön l¸c s^{3/4}p gi· biÖt c¸i ®êi NhÛ míi c¶m nhËn thÊm thÝa ®êc lµi cµng lµ nghÞch lý vµ trí trªu...

- ý nghÜa: §Æt nh©n vÊt NhÛ vµo mét chuçi nh÷ng nghÞch lý nh trªn, ph¶i ch"ng t, c gi¶i muèn lu ý ngêi ®¸c mét nhËn th¸c vÒ cuéc ®êi : trong cuéc ®êi ngêi ta thÊt kh¶ tr, nh kh¸i nh÷ng ®iÖu vßng v¸o, chĩng ch×nh, thêng híng ®Ön nh÷ng ®iÖu cao xa mụ v« txnh kh«ng biÖt ®Ön nh÷ng vớ ®Ñp gÇn g¸i ngay b¶n c¹nh m×nh.

II. C¶m x¸c vµ suy nghÛ cña NhÛ vÒ vớ ®Ñp cña thiªn nhiªn n¬i quª.

- Gi¶i thiÖu vÒ hoµn c¶nh cña NhÛ.

- + Vµo bu¸i s, ng ®Çu thu, qua khung c¸a s¶ NhÛ ®· nhËn ra vớ ®Ñp cña b¸c tranh thiªn nhiªn n¬i quª h¬ng.

- + Nh÷ng b«ng hoa b«ng l"ng cuèi m¸ ®Êm s^{3/4}c h¬n.

- + Con s«ng H¸ng mụ ®¸ nh¹t...

- + Vßm trêi thu nh cao xanh h¬n.

- + §Æc biÖt lµ vớ ®Ñp trĩ ph¸, trµn ®Çy s^{3/4}c sèng cña b-i b¶i "mụ vµng thau pha lĩn mụ xanh non".

- M¸i c¶nh vÊt thiªn nhiªn ®Öu mang mét nÐt ®Ñp riªng rÊt ®Çi quen thuéc, b×nh dÞ. Vớ ®Ñp Êy cßn thÊm ®Êm c¶m x¸c cña con ngêi ®· tång ®i kh^{3/4}p ®¸ ®©y mụ tĩn cuèi ®êi míi ngì ngµng nhËn ra.

- NhÛ x¸c ®éng tríc vớ ®Ñp b×nh dÞ, th©n th¬ng cña quª h¬ng, x¸ sã.

III. C¶m x¸c vµ suy nghÛ cña NhÛ vÒ ngêi vớ

- Nh÷ng nguy cuèi ®êi n»m trªn giềng bÖnh NhÛ míi c¶m nhËn ®êc vớ ®Ñp cña Liªn - vớ anh.

- Liªn ®· ph¶i chÞu bao n¸i vÊt v¶, lo toan. Anh x¸t xa khi lÇn ®Çu tiªn nh×n thÊy "Liªn mÆc tÊm ,o v, " -> Vớ ®Ñp b×nh dÞ, méc m¹c.

- Liªn tÇn t¶o, hy sinh thÇm lÆng "suèt ®êi... thĩnh".

- Cho dĩ ®· trêi thµnh ngêi ®µn bµ thÞ thµnh nhng ẽ Liªn ®· vÑn nguyªn vớ ®Ñp t¸m h¸n trong s, ng "Còng nh... nguyªn vÑn".

- Vµ còng tĩn cuèi ®êi anh míi thÊm thÝa txnh c¶m gia ®×nh b¸i anh ®· nhËn ra gia ®×nh lµ m, i Êm h¹nh ph¸c, lµ n¬i n¬ng tù v÷ng ch^{3/4}c.

IV. C¶m xóc vµ suy nghiũ vÒ kh,t vãng b×nh d¶ cuèi @êi.

- Khi nhËn ra vớ @Ñp c¶a b-i b¶i b¶n s«ng còng lụ lóc ẽ Nhũ bõng l¶n mét niòm khao kh,t ch,y báng: @íc @Æt ch©n l¶n b-i b¶i @ã.

- Kh,t vãng Êy thËt b×nh d¶ nhng @Æt trong hơp c¶nh c¶a Nhũ lóc bÊy giê nã l-i trê thụn v« vãng. ƠiỜu @ã thÓ hiỜn sù thộc tỜnh, xất xa c¶a Nhũ.

- Tổ viỜc nhê @a con trai kh«ng thụn, cĩng vớ qu-ng @êi tuæi trỉ c¶a m×nh, Nhũ @· nghiỜm ra mét quy luËt c¶ tÝnh chËt phæ biỜn c¶a @êi ngêi “Con ngêi ta... vßng vò”.

- Bêi thỔ hụn @éng Nhũ cè thu ngêi “gi- tay kho,t kho,t” nh muèn thộc tỜnh mãi ngêi: h-y mau chãng dợt ra khái nh÷ng c,i chĩng ch×nh, vßng vò tr¶n @êng @êi @Ó hĩng tĩ nh÷ng gi, tr¶ @Ých thùc, bỜn v÷ng c¶a cuéc sèng.

-> Nhũ lụ kiỜu nh©n vËt t tềng. Nhụ v-n @· gỏi g¾m vµo nh©n vËt nh÷ng @iỜu quan s,t, suy ngẾm, triỐt lý vÒ cuéc @êi con ngêi. Qua nh©n vËt Nhũ t,c gi¶ muèn nãi vớ chóng ta : mçi ngêi h-y sĩm nhËn ra vµ biỐt tr©n trãng, n©ng niu nh÷ng vớ @Ñp c¶a quª h-ng xø sẽ vµ t×nh c¶m gia @×nh. Chở c¶ tho,t ra khái nh÷ng @iỜu chĩng ch×nh mçi ngêi mĩ c¶ thÓ hĩng tĩ nh÷ng vớ @Ñp @Ých thùc c¶a cuéc sèng.

VI. Nghĩ thuËt @Æc s¾c :

- T×nh huềng truyỜn @íc x©y dùng tr¶n c- sẽ mét चुçi nghêch lý.

- X©y dùng kiỜu nh©n vËt t tềng: Nh÷ng chi¶m nghiỜm, triỐt lý c¶a t,c gi¶ @íc चुyón ho, vµo trong cuéc sèng néi t©m c¶a nh©n vËt, vớ diỜn biỜn t©m tr¶ng dĩ sù t,c @éng c¶a hơp c¶nh, @íc miêu t¶ tinh tỖ, hĩp lý.

- S,ng t-o nhiỜu h×nh ¶nh c¶ ý nghiũa biỚu tĩng.

VII. TruyỜn ng¾n “BỐn quª” c¶a NguyỜn Minh Ch©u @· gỏi cho em suy nghiũ gx vÒ con ngêi vµ cuéc @êi.

* Gỏi ý:

TruyỜn ng¾n “**BỐn quª**” c¶a NguyỜn Minh Ch©u @· gỏi cho em suy nghiũ gx vÒ con ngêi, vÒ cuéc @êi.

- Qua nh÷ng t×nh huềng @Çy nghêch lý x¶y ra @êi vớ nh©n vËt Nhũ, ta hiỚu cuéc sèng vµ sẽ phËn con ngêi c¶ nh÷ng @iỜu ngẾu nhi¶n vớ ra khái nh÷ng dù tÝnh vµ íc muèn tÝnh to,n c¶a con ngêi. C¶ nh÷ng @iỜu gi¶n d¶ song kh«ng dỖ nhËn ra.

- Cuéc sèng thËt @Ñp, c,i @Ñp b×nh d¶ gÇn gỏi vµ t×nh yªu c¶a con ngêi vớ quª h-ng, cuéc sèng thËt bỜn chÆt.

- Tổ @ã c©u चुyón thộc tỜnh ta @õng ra vµo nh÷ng @iỜu vßng vò, chĩng ch×nh @Ó hĩng @Ỗn nh÷ng gi, tr¶ @Ých thùc vèn gi¶n d¶, gÇn gỏi vµ bỜn v÷ng c¶a cuéc sèng.

* Mét sè c©u hái xoay quanh bựi th-

C©u 1: Nªu t×nh huềng truyỜn “BỐn Quª” vµ t,c đòng c¶a viỜc x©y dùng t×nh huềng @ã.

* T×nh huềng:

- C-n bỖnh hiỚm nghiò khiỜn Nhũ, ngêi @· @i @Ỗn hÇu kh¾p mãi n-i tr¶n thỔ gỏi - hÇu nh b¶ liỐt toạ th©n kh«ng thÓ tù di चुyón @íc, dĩ chở lụ nhÝch nõa ngêi tr¶n giềng bỖnh. TËt c¶ mãi sinh ho,t c¶a anh @Ờu ph¶i nhê vµo sù gióp @ì c¶a ngêi kh,c mụ chĩ yỜu lụ c¶a Li¶n, vớ anh.

- T×nh huềng trí tr¶u Êy l-i dĩn @Ỗn mét t×nh huềng tiỐp theo, còng @Çy nghêch lý. Khi Nhũ @· ph,t hiỜn thÊy vớ @Ñp l-i lĩng c¶a b-i b¶i b¶n kia s«ng ngay phÝa tríc

cõa sãe nhự anh, nhng anh biÕt r»ng sĩ kh«ng bao giê cũ thÓ ®íc ®Æt ch©n lãn m¶nh ®Êt Êy, dĩ nã ẽ rÊt gÇn anh. Nhữ ®· nhê cÊu con trai thùc hiÕn gióp m×nh c, i ®iÒu khao kh, t Êy, nhng rã cÊu ta lĩ sa vµo mét ®, m ch–i cê trẽn hỉ phè vµ cũ thÓ lĩ chuyÕn ®ß ngang duy nhÊt trong nguy.

* T, c dông: Tõ ra mét chuçi nh÷ng t×nh huềng nghpch lý nh trẽn, t, c gi¶ muèn luy ngêi ®ãc mét nhÊn thøc vÒ cuéc ®êi: cuéc sềng vµ sè phÊn con ngêi chøa ®ùng nh÷ng ®iÒu bÊt thềng, nh÷ng nghpch lý, ngẾu nhiẽn, vĩt ra ngoµi nh÷ng dù ®pnh, - íc muèn, c¶ nh÷ng hiÓu biÕt vµ toan tÝnh cũa ngêi ta. Bãn cũnh ®ã, t, c gi¶ cũn muèn gõi g¾m mãi suy ngẾm: trong cuéc ®êi, ngêi ta híng ®Õn nh÷ng ®iÒu cao xa mụ v« t×nh kh«ng biÕt ®Õn nh÷ng vĩ ®Ñp gÇn gòi ngay bã cũnh m×nh.

C©u 2: Tãm t¾t truyÕn “BÕn quã” kho¶ng 5-6 dßng:

Buæi s, ng ®Çu thu, Nhữ b¶ bÕnh nÆng n»m bã cũa sãe ®Ó Liãn - vĩ anh s”n sãc. Anh nghũ suèt ®êi m×nh ®· lụm vĩ khæ. Nhữ nh×n qua cũa sãe ®· ph, t hiÕn thÊy vĩ ®Ñp lĩ lĩng cũa b–i bãi bãn kia s«ng ngay phÝa tríc cũa sãe nhự anh vµ trong anh bệng bõng lãn khao kh, t ®íc ®Æt ch©n lãn vĩng ®Êt Êy, anh còng biÕt r»ng sĩ kh«ng bao giê thùc hiÕn ®íc ®iÒu Êy. Anh sai th»ng TuÊn (con trai) thay anh sang bãn kia s«ng ch–i loanh quanh mét lóc. Chùng trai v©ng lèi nhng lĩ ham vui nãn muèn chuyÕn ®ß. Bãn trĩ hụng xãm sang gióp anh. Cô gi, o KhuyÕn ghÐ vµo hái th”m. Nhữ cè sọc gi– tay ra ngoµi cũa sãe nh ra hiÓu khÊn thiÕt cho mét ngêi mụ ®ã.

C©u 3: T×m hiÓu nh÷ng h×nh ¶nh, chỉ tiÕt trong truyÕn mang tÝnh biÓu tĩng:

Trong truyÕn “BÕn quã”, hÇu nh mãi h×nh ¶nh ®Òu mang hai líp nghũa: nghũa thùc vµ nghũa biÓu tĩng. ý nghũa biÓu tĩng ®íc gĩ ra tở h×nh ¶nh thùc vµ hai líp nghũa nựy g¾n bã thềng nhÊt vĩi nhau ®em ®Õn cho truyÕn ng¾n nựy mét vĩ ®Ñp riềng: vĩa gĩ c¶m, sinh ®éng, vĩa kh, i qu, t triÕt lý.

- H×nh ¶nh b–i bãi, bÕn s«ng vµ toµn bé khùng c¶nh thiẽn nhiẽn ®íc dùng lãn trong truyÕn mang ý nghũa biÓu tĩng cho vĩ ®Ñp gÇn gòi, b×nh d¶, th©n thuéc cũa quã h–ng, xø sẽ, cũa nh÷ng g× th©n th–ng nhÊt mụ trong mét ®êi ngêi thềng dõ dụng l–ng quãn bễi chÝnh c, i ®iÒu vßng vĩa hay chĩng ch×nh thềng m¾c phĩi.

- Nh÷ng b«ng hoa b»ng l”ng nhĩt nhĩt khi mĩi nẽ: ®Ễm s¾c h–n khi ®· s¾p hÕt mĩa, rã lĩ cũng thẾm mụ h–n, mét mụ tÝm thẾm nh bãng tòi. Sã lự ý nghũa biÓu tĩng vÒ kh«ng gian vµ thêi gian: c, i ®Ñp gÇn gòi b×nh d¶ rã còng tụn phai bễi thêi gian lu«n thay ®æi vĩi nh÷ng bíc ®i cũa nhp h¶i mụ.

- Nh÷ng t¶ng ®Êt lẽ bãn bẽ s«ng khi con lò ®Çu nguãn ®· dẫn vÒ, ®æ ôp vµo trong giÊc ngĩ cũa Nhữ b, o hiÓu tríc sù sềng cũa nh©n vỄt Nhữ còng ®· s¾p lòi tụn.

- Ch©n dung vµ cũ chØ cũa Nhữ ẽ ®o”n cuèi truyÕn: chØ cũn ®«i bụn tay vĩi nh÷ng ngãn tay ??? chÆt vĩa run lỄy bỄy... C, nh tay gÇy guéc ®a ra ngoµi phÝa cũa sãe kho, t kho, t nh ®ang hôt hẾng, cè b, m vỹu hiÕn tĩ nhgn lĩ v« vãng bễi chÝnh c, i sù vßng vĩa vµ chĩng ch×nh cũa ngêi con. H×nh ¶nh nựy mang ý nghũa biÓu tĩng s©u s¾c. Ch©n dung cũa Nhữ ẽ cuèi truyÕn lụ ch©n dung cũa mét con ngêi ®ang ®i vµo cũi chÕt nhng ®· thøc nhÊn ®íc cuéc ®êi vµ chÝnh m×nh trong “mét nçi mã say ®Çy ®au khæ”, khiÕn mÆt mòi “á rùng mét c, ch kh, c thềng”. Hụnh ®éng cuèi cũng cũa Nhữ cũ thÓ hiÓu lụ anh ®ang n«n nãng thóc giộc cÊu con trai h–y mau kĩ lĩ chuyÕn ®ß duy nhÊt trong nguy. Nhng kh«ng dõng ẽ cũ thÓ, h×nh ¶nh nựy cũn mang ý nghũa kh, i qu, t. C, i cũnh tay gi– lãn kho, t kho, t cũa con ngêi ®· bíc tĩ ng-

lìng cõa cĩa c, i chỐt phầi ch"ng lự íc muèn cuèi cĩng cĩa Nhữ gòi l'ì cho @êi: anh muèn thộc tởnh mải ngêi h·y sèng khỀn tr-ng, cã Ých, @õng sa vựo nh÷ng c, i "vBng vủo, chĩng chxnh", h·y dọt ra khái nã @Ó híng tí nh÷ng gi, trP @Ých thục, vèn rết giầi dP gCn gòi vự bỒn v÷ng cĩa gia @xnh vự cĩa quª h-ng.

C@u 4: Ph@n tÝch niỒm khao kh,t cĩa nh@n vỄt Nhữ trong giê phót cuèi cĩng cĩa cuéc @êi.

- Trản giềng bỒnh, qua khung cõa sæ, Nhữ @· nhỀn thÊy vớ @Ñp cĩa thiàn nhiàn trong mét buæi s,ng @Çu thu vớ nh÷ng b«ng hoa b»ng l'ng cuèi mĩa tha thít nhng l'ì @Ềm s¾c h-n; con s«ng Hảng mựu @á nh¹t, mÆt s«ng nh rẻng thẳm ra: vBm trêi nh cao h-n; vự sau cĩng lự @iỐm nhxnh cĩa anh dồng l'ì ẽ c, i b·i b²n kia s«ng vự cầ mét vĩng phĩ sa l@u @êi cĩa b·i bãi b²n kia s«ng Hảng lóc nựy @ang ph« ra tríc khung cõa gian g, c nhự Nhữ mét thỏ mựu vụng thau xen lén mựu xanh non - nh÷ng mựu s¾c th@n thuốc quầ nh da thẳt, nh h-i thẽ cĩa @Ềt mựu mĩ". ThỄt kú l', c, i b·i bãi vèn quen thuốc gCn gòi Êy bẻng nh mĩ mĩ vớ anh trong buæi s,ng @Çu thu nựy, ngì nh lCn @Çu tiàn anh cầm nhỀn @íc tỄt cầ vớ @Ñp vự sủ gựu cã cĩa nã. Bẻi @Cy lự mét ch@n trêi gCn gòi mự l'ì xa l¾c vx cha hò bao giê @i @Ồn". Cho n²n trong c, i giê phót cầm thÊy s¾p tở gi· còi @êi, trong anh bẻng bẻng dỄy khao kh,t m-nh liỒt lự @íc @Æt ch@n mét lCn l²n c, i b·i bãi b²n kia s«ng - c, i b·i bãi th@n quen cĩa quª h-ng mự suèt cầ cuéc @êi dẻng nh anh @· qu²n nã, hê h÷ng vớ nã. Giê @Cy, thÊy l'ì @íc vớ @Ñp vự sủ gựu cã cĩa nã thx @· qu, muèn vự niỒm kh,t khao Êy tuy bẻng l²n m¹nh mĩ nhng chØ lự mét niỒm khao kh,t v« vẻng, vx h-n ai hỒt, anh biỒt ch¾c m¹nh sĩ ch¾ng bao giê @Ồn @íc @ấ.

- Sang @íc bẻ s«ng b²n kia, vớ Nhữ vớa lự íc m-, vớa lự suy ngỄm vỒ cuéc @êi. TÝnh biỒu tĩng tở c, i "b²n kia s«ng" mẻ ra hai tCng ý nghỦa. Tríc hỒt @ấ lự mét íc m-: con ngêi ta h·y @i @Ồn c, i "b²n kia s«ng" cĩa cuéc @êi mự m¹nh cha tí. Hxnh ầi nh con s«ng Hảng phĩ sa????? giớ gi÷a c, i thục vự c, i mẻng mự chiỒc cÇu nẻi lự con @B qua l'ì mựi nguy chØ cã mét chuyỒn mự th«i. Muèn @Ồn vớ c, i thỒ giớ íc m- kia @õng cã do dù, vBng vủo mự bá lỉ. ThỒ giớ íc m- Êy ch¾ng qua chØ lự trong t@m tẻng cĩa con ngêi n²n cã thÓ nã sĩ lự mét íc m- tuyỒt mỦ hoÆc ch¾ng lự c, i gx cô thÓ cầ. Tuy vỄy nã l'ì lự c, i @Ých mự con ngêi ta phầi ?????, kiỐm txm, vít qua bao nhi²u gian tru@n, khæ ầi mự cha ch¾c @· @Ồn @íc. C, i vĩng "?????t@m tẻng" Êy kh«ng phầi ai còng hiỒu @íc nỒu cha ẽ @é chÝn cĩa sủ tẻng trầi hoÆc qu, ngCy th-. Ch¾ng h¹n nh TuỀn, con trai anh, do kh«ng hiỒu @íc c, i thỒ giớ íc m- kia cĩa Nhữ, v@ng lẻi bẻ mự @i nhng kh«ng hò biỒt vx sao nã phầi @i, ẽ b²n kia s«ng cã gx l'. Nã s½n sụng vự sủ vựo @, m ngêi ch-i ph, cẻ thỒ b²n hì" lự lỉ dỦ nhiàn. Cởn Nhữ, khi biỒt th»ng bĐ @· @i, t@m h²n anh trựo d@ng bao nhi²u n, o nọc. Nã còng lự "mét c, nh bu²m vớa b¾t giấ c"ng ph²ng l²n". Hxnh ầi nh @øa con, hxnh ầi nh cĩa - íc vẻng tở "c, i mò cãi rẻng vụng vự chiỒc s- mi mựu trẻng s, o" cẻ chỄp chẻn, khi lự @øa con, khi chÝnh lự m¹nh. Hxnh ầi nh tuyỒt vẻi, trớ trung nựy lự m- íc cĩa anh.

- NiỒm khao kh,t @ấ n²i l²n nhiỒu @iỒu cã ý nghỦa:

+ Sủ thộc tởnh vỒ nh÷ng gi, trP bỒn v÷ng, bxnh thẻng mự s@u xa cĩa cuéc sẻng - nh÷ng gi, trP thẻng bP ngêi ta bá qua, l-ng qu²n, nhỄt lự lóc cởn trỉ, khi nh÷ng ham muèn xa vẻi @ang l«i cuẻn con ngêi txm @Ồn.

Sả lự sủ thộc tởnh "giềng nh mét niỒm m² say pha lén vớ nựi @n hỀn @au @ín" nhng @ấ lự mét "sủ thộc nhỀn @au @ín s,ng ngêi cĩa con ngêi" (L² V"n Tẻng).

C©u 6: Ph©n tÝch h×nh ¶nh nh©n vËt NhÛ    o¹n cu i truy n.

§©y lý h×nh ¶nh cu i c ng c a nh©n vËt     l i m t  n t ng m nh m i v  s u s  c trong l ng ng i   c. T c gi i mi u t  m t n t ch n dung khác th ng với m t c  ch  c ng r t kh c th ng c a nh©n vËt. Gi    y, trong nh ng kho¶nh kh  c cu i c ng c a cu c   i, NhÛ m i th m th a. Anh  ang c  g  ng b u ch t tay vào của s e nh b m ch t l y ni m h nh ph c cu i c ng. Anh run l n trong n i x c   ng, n i m  say   y  au kh . Ph i ch ng l c n y, ranh gi i gi  a s  s ng v  c i ch t m ng manh nh t  gi y? Ph i ch ng anh  ang c me nh n   c s  ng  n ng i c a   i ng i? V  th  anh l y h t s c “ u m nh, nh  ng i ra ngo i của s e” nh      c   n g n h n v i mi n   t m   c. C nh tay g y gu c nh kh n thi t ra hi u cho con trai th c hi n ni m mong  c cu i c ng n y c a m nh hay nh mu n ch m v o, mu n v i   n mi n   t m   c? C nh tay v y v y    c ng nh  ang v y ch o con   , t m bi t con    quen thu c    ch  n ng m   c c a NhÛ, con        a NhÛ sang s ng trong t m t ng, v i ni m m  say   y  au kh  v i qu  h ng, v i cu c s ng. C i v y tay  y nh l i v nh bi t của anh, v nh bi t t t c  nh ng g  l  th n thu c, g n g i, nh ng n t   p v nh h ng c a   i s ng m  nhiều khi nh ng b n r n lo to n, m c   ch c a cu c s ng    che l p khi n cho ch ng ta kh ng d  nh n ra, khi nh n ra th  c ng l  l c anh phải xa l a. §  c ng l  l i nh  c nh    y x t xa, day d t c a Nguy n Minh Châu t i t t c  ch ng ta: hãy s ng c   ch,   ng sa    v o nh ng   i u v ng v o, ch ng ch nh, nh ng c m d , day dứt ra kh i n     h ng t i nh ng gi  tr    ch th c, v n gi n d , g n g i v  b n v ng của gia   nh v  qu  h ng.

C u 7: Em c  suy nghĩ g  v  nh ng ng i xung quanh NhÛ.

- Nh ng ng i xung quanh NhÛ l  nh ng ng i r t t t. H  c  l  s ng  n t nh, quan t m   n m i ng i. H nh ¶nh c  giáo Khuy n s ng n o  i qua c ng t t v o th m NhÛ l  m t h nh ¶nh  n t nh nu i d ng t m h n. M t c u h i th m v  s c kho , m t l i   ng vi n, an  i  n c n. “H m nay  ng NhÛ c  v  kho  ra nh ?” th t cao qu  v   m  p ngh a t nh. C c ch u Hu , H ng, V n. Tam, xinh t i, ngo n ngo n, nghe NhÛ g i ch ng r y r t ch y l n, x m v o, n ng nh  gi p anh x  d ch ch c n m t  m p t m n m ra m p t m ph n, l y g i   t sau l ng NhÛ, l m cho anh nh tr  l i “t t mi ng c i v i t t c , t n h ng s  th ch th    c ch m s c v  ch i v i”. Hu     gi p nhi u n n    quen với vi c để cho NhÛ n m xu ng. § c bi t l  v  con NhÛ. Tu n kh ng hi u m c   ch c a chuy n   , nh ng v n s  n s ng nghe l i b , d p th    c s ch l i      i sang b n kia s ng. V  NhÛ th  v  ch ng m  t  m t c  th n n  tr  th nh ng i   n b  th  th nh, v n m c  o v , t n t o v  ch u   ng, kh ng k u ca m t l i. C  g  h nh ph c h n khi   c s ng trong t nh y u th ng của gia   nh v  qu  h ng nh th ?

C u 8: Nh n x t nào sau đây   ng với c u: “§ m qua l c g n s ng, em c  nghe th y ti ng g  kh ng?”

A. Ch  l  m t c u h i b nh th ng, kh ng c  h m   g ?

B. C  h m   n i   n vi c   t l  ven s ng.

C. C  h m   n i   n vi c   t l  ven s ng, g i s     v , m t m t, g i s  l n t ng  au l ng   n t nh tr ng nguy n k ch c a ng i ch ng  ang  m, khi n anh lo b n th m.

(Câu C   ng với c u để).

C©u 9: Gi¶i thÝch nhan ®Ò truyÖn “BÖn quª”.

- §Æt tªn cho truyÖn ng³⁄⁴n “Bªn quª”, ®iÖu Êy vª b×nh thêng, vª cª g× kh, c thêng. Nª b×nh thêng ẽ chç “BÖn quª lµ n¬i sinh ho¹t ®«ng vui ẽ lúng quª nh bÖn n-íc, m, i ®×nh, c©y ®ª, bÖn quª cßn lµ n¬i bÖn ®Êu cªa con ®ß quen thuéc, cªa nh÷ng con ngêi quª h¬ng ®· tõng b«n ba ®©y ®ã, ®· tõng tr¶i qua nhiÖu sãng giã cªa cuéc ®êi nay trë vÒ sèng nh÷ng nguy th, ng cuèi cïng, c¶m thÊy ®íc che chë vµ b×nh yªn. BÖn quª víi hã lóc nuy lµ n¬i tró ngô æm ®Òm nhÊt trong cuéc ®êi mçi con ngêi bëi con ngêi ta ai ch¹⁄⁴ng cã mét quª h¬ng ®Ó mét ®êi g³⁄⁴n bã. Cßn kh, c thêng lµ ẽ chç: c, i bÖn quª Êy, c, i b-i bãi bãn kia mụ nh©n vÊt NhÛ híng vÒ cha h¹⁄⁴n lµ n¬i ch«n rau c³⁄⁴t rên cªa anh? Cã lí ®ã lµ quª h¬ng cªa nh÷ng ngêi mụ anh nh×n thÊy: c¶ mét ®, m kh, ch ®êi ®ã, quª h¬ng cªa nh÷ng ngêi ®i bé hay d³⁄⁴t xe ®¹p, rª h¬n n÷ª, trong sã Êy cã “mét vui tèp ®µn bµ ®i chî vÒ ®ang ngãi kh, o chuyÖn hoÆc xæ tắc ra b³⁄⁴t chÊy” ®«ng kia. Víi nh©n vÊt NhÛ, ®©y chØ lµ mét miÖn têng nhí, mét m¬íc xa x«i. Con ®ß sang bãn kia s«ng còng lµ con ®ß chë niÖm ao íc gÇn gòi mụ xa vôi cªa anh. Vµ con ®ß ®Ön bÖn bê còng lµ thùc hiÖn niÖm ao íc Êy. Nhan ®Ò truyÖn cho thÊy c, ch lùa chæn ®Ò tui cªa t, c gi¶ thÊt dung dÞ nhng mang tÝnh biÖu tïng s©u s³⁄⁴c. §ã lµ mét ®Æc ®iÓm nghÖ thuÊt bao trím cªa “BÖn quª” t¹o nªn c, ch hiÓu ®ª d¹ng vµ ý nghÜa nhiÖu tÇng cªa thiªn truyÖn.

10. NhËn xÐt nghÖ thuÊt miªu t¶ c¶nh thiªn nhiªn trong truyÖn “BÖn quª”.

- Thiªn nhiªn trong truyÖn ng³⁄⁴n “BÖn quª” kh«ng mang vî ®Ñp nh thiªn nhiªn trong nhiÖu thi phÈm kh, c mụ ta ®· ®íc biÕt. NÕu nh trong c, c t, c phÈm “C« T«” cªa NguyÔn Tu©n, “Sang thu” cªa H÷u Thønh. “§µn thuyÖn ®, nh c, ” cªa Huy CËn hay “LÆng lí Sa Pa” cªa NguyÔn Thụnh Long... c¶nh thiªn nhiªn ®Ñp rúc rì, lung linh, huyÖn ¶o, méng m¬íc c¶m nhËn qua t©m hãn rung c¶m cªa ngêi nghÖ sÛ th× trong truyÖn ng³⁄⁴n “BÖn quª”, thiªn nhiªn hiÖn lªn dung dÞ h¬n qua c¶m nhËn cªa mét ngêi con quª h¬ng. §o¹n truyÖn ®· thÓ hiÖn rª c, i c¶m quan hiÖn thùc cªa ngêi viÕt - mét c, i nh×n thiªn nhiªn, khung c¶nh rÊt ®êi, rÊt gÇn gòi. Trong nh÷ng gi©y phót cuèi ®êi, anh nh×n ra ngoµi cõa sæ, nhËn thÊy nh÷ng thay ®æi rÊt nhá nhÆt nh “nh÷ng c, nh hoa b«ng l’ng dêng nh thém mụ h¬n - mét mụ tÝm thém nh băng tèi”. Nh÷ng tia n³⁄⁴ng sím ®ang tũ tũ tũ di chuyón tũ mÆt níc lªn nh÷ng kho¶ng bê b-i bãn kia s«ng, vµ c¶ mét vïng phï sa l©u ®êi cªa b-i bãi bãn kia s«ng Hãng lóc nuy ®ang ph« ra tríc khung cõa gian g, c nhµ NhÛ mét thø mụ vung thau xen lªn mụ xanh non - nh÷ng mụ s³⁄⁴c th©n thuéc qu, nh da thÞt, nh h¬i thë cªa ®Êt mụ mì”. Nh÷ng s³⁄⁴c mụ th©n thuéc nh khý trêi, h¬i thë, gÇn gòi nh ®êi sèng nhng dêng nh lÇn ®Çu tiªn NhÛ míi nhËn ra, míi thÊm thÝa hÖt vî ®Ñp cªa nã. Ph¶i ch’ng, trong cuéc sèng b×nh dÞ còng cã nh÷ng nÐt ®Ñp cªa nã nhiÖu khi kh«ng dÖ nhËn ra. Trong c©uhái anh hái vî: “§ãm qua em cã nghe thÊy tiÕng g× kh«ng?” ta b³⁄⁴t gÆp nh÷ng ©m thanh quen thuéc mụ b×nh thêng NhÛ còng ch¹⁄⁴ng bËn t©m, nhng giê ®©y víi anh nã thÊt th©n thuéc vµ quý gi, biÕt bao ! H×nh nh ??? cø trë ®i trë l¹i trªn con s«ng nh ®ãng l¹i trong t©m têng cªa NhÛ, anh qu, hiÓu r«ng m×nh chØ cã thÓ sang bê ®Êt m¬íc trong t©m têng mụ th«i. C, nh buồm tïng trng cho sù nghìo ®ãi cªa quª h¬ng ®íc nh×n díi con m³⁄⁴t ®Çy t×nh yªu vµ xât xa cªa NhÛ, M¶nh vµ trªn c, nh buồm hay trªn tÊm , o cªa Liªn... ®ã lµ tÊt c¶ h×nh ¶nh quª h¬ng gÇn gòi, yªu th¬ng mụ nÆng trÛu niÖm xât xa, th¬ng c¶m.

Sẽ gi, o dōc vµ ®µo t¹o
Hµ Néi

Kú thi tuyÓn sinh vµo líp 10 THPT
N"m hăc 2006 - 2007

§Ò chÝnh thøc

M«n thi : Ng÷ V"n

Ngµy thi : 16 th,ng 6 n"m
2006

Thêi gian lµm bµi: 120 phót

PhÇn I (3 ®iÓm)

Trong t, c phÈm **ChiÖc líc ngµ**, ghi l"i c¶nh chia tay c¸a cha con «ng S, u, nhµ v"n NguyÔn Quang S, ng viÖt:

Nh×n c¶nh Êy, bµ con xung quanh c¸ ngêi kh«ng cÇm ®íc níc m³/4t, cßn t«i bçng thÊy kh¸ thê nh c¸ bµn tay ai n³/4m lÊy tr, i tìm t«i.

(S, ch Ng÷ v"n 9, tËp mét - NXB Gi, o dōc 2005, tr.199)

C©u 1: V× sao khi chøng kiÖn gi©y phót nµy, bµ con xung quanh vµ nh©n vËt t«i l"i c¸ c¶m xóc nh vËy?

C©u 2: Ngêi kÓ chuyÖn ẽ ®©y lµ ai? C, ch ch¸n vai kÓ Êy g¸p phÇn nh thÕ nµo ®Ó t"o n¸n sù thµnh c«ng c¸a ChiÖc líc ngµ?

C©u 3: KÓ t¸n hai t, c phÈm kh, c viÖt vÒ ®Ò tµi cuéc kh, ng chiÖn chøng Mũ cøu níc c¸a d©n tíc ta mµ em ®· ®íc h¸c trong ch"ng tr×nh Ng÷ v"n 9 vµ ghi râ t¸n t, c gi¶.

PhÇn II (7 ®iÓm)

Bµi th" **Cµnh phong lan bÓ** c¸a Ch¸i Lan Vi¸n c¸ c©u: **Con c, song cÇm ®uèc dËn th" vÒ...** Bµi **§oµn thuyÖn ®, nh c,** c¸a Huy CËn còng c¸ mét c©u th" giµu h×nh ¶nh t"ng tù.

C©u 1: Em h·y chÐp chÝnh x, c khæ th" c¸ c©u th" ®so theo s, ch Ng÷ v"n 9 vµ cho biÖt hoµn c¶nh ra ®êi c¸a bµi th".

C©u 2: Con c, song vµ ng¸n ®uèc vµ nh÷ng sù vËt vùn kh, c nhau trong thùc tÕ nhng nhµ th" Huy CËn l"i c¸ mét sù li¸n têng hîp lý. V× sao vËy? C©u th" c¸a «ng gióp ngêi ®¸c hiÓu th¸m nh÷ng g× vÒ thi¸n nhi¸n vµ tµi quan s, t c¸a nhµ th"?

Câu 3: Dì @y lụ c@u chñ @O cho mét @o¹n vñ tr×nh bụy c¶m nhËn v@ khæ th÷ @íc chĐp theo yâu cÇu ẽ c@u 1:

ChØ vớì bèn c@u th÷, Huy CËn @· cho ta thËy mét bợc tranh kú thó v@ sù gịmu cã vµ @Ñp @Ỉ cña biÓn c¶ qu² h÷ng.

Em h·y viÕt tiÕp kho¶ng 8 @Õn 10 c@u @Ó hoµn chØnh @o¹n vñ theo phĐp lËp luËn @iÓm đpch, trong @ã cã mét c@u ghĐp vµ mét c@u cã thụn phÇn t×nh th÷i.

-----HỐt-----

Hä tñn thÝ sinh.....

Sè b_o danh:.....

Ch÷ ký Gi_m thp sè 1:

Ch÷ ký Gi_m thp sè 2:

**Sẽ gị_o đợc vµ @µo t'@
Hµ Núi**

**Kú thi tuyÓn sinh vµo líp 10 THPT
N'm hắc 2006 - 2007**

Híng đến chÊm m«n ng÷ vñ

PhÇn I (3 @iÓm)

Câu 1 (1 @iÓm):

Mãi ngêi xung quanh vµ nh©n vËt t«i @O:

- HiÓu hoµn c¶nh trí trậu, Đo le vµ sù hy sinh mụ «ng S_u ph¶i chĐu 0,5@
@ùng.

- Xóc @éng tríc t×nh c¶m s@u nÆng, trăn vñn cña cha con «ng S_u vµ 0,5@
phÇn nµo c¶ sù ©n hËn cña bĐ Thu.

Câu 2 (1 @iÓm)

Hắc sinh nhËn thËy:

- Ngêi kÓ chuyÖn lụ «ng Ba, ngêi b¹n chiÕn @Êu th©n thiÕt cña «ng S_u. 0,25
@

- T_c đợng cña c_çh chñn vai kÓ:

+ Lụm c@u chuyÖn trẽ nñn kh_çh quan @_ng tin cËy, ngêi kÓ cã thÓ 0,25
@áng c¶m, chia sớ vớì c_ç nh©n vËt. @

+ Chñ @éng @iÓu chØnh nhĐp kÓ vµ xen vµo nh÷ng suy nghÛ, b×nh 0,25
luËn. @

+ C_ç chi tiÕt, sù viÖc... kh_ç @íc béc lé, lụm truyÖn th²m sợc hËp đến... 0,25
@

Câu 3 (1 @iÓm) :

Hắc sinh nậu @óng tñn cña 2 t_c phÈm vµ 2 t_c gi¶ cña 2 t_c phÈm @ã. 1,0@

PhÇn II (7 @iÓm)

Câu 1 (1,5 @iÓm) :

Yâu cÇu hắc sinh :

- ChĐp chÝnh x_ç khæ th÷ trong bụ **sợm thuyÖn @_nh c_** 1,0@
(chĐp sai hoÆc thiÕu 1 c@u trổ 0,25@)

- Nậu @óng hoµn c¶nh ra @êi: n'm 1958, trong chuyÖn @i thùc tã ẽ 0,5@
Qu¶ng Ninh

Câu 2 (1,5 @iÓm)

Hắc sinh thêy ®íc:

- Vx: trong thục tở c, song cả th©n bụi nhiều chêm, v¹ch mpu ®en 0,5®
hàng nân dñi, nh trñng chóng bñi lèi tr«ng nh ríc ®uéc.

- HiOu thãm ®íc: + Thiàn nhiàn biỐn c¶ ®Ñp huyỒn ¶lo, lung linh nh 0,5®
®²m húi...

+ Tụi quan s, t tình tở vµ trý tềg tìg bay bæng... cña 0,5®
nhụ thñ.

C©u 3 (4 ®iỐm):

Y²u cÇu chung: §o¹n vñn tr×nh buy theo phĐp lẾp luỄn diỒn dPch, cả ®é 4,0®
dùi kho¶ng tở 8 ®Ốn 10 c©u, li²n kỐt chÆt chỉ, ®ñ lý lĩ vµ đến chøng
lụm r² ý kh, i qu, t, kh«ng m³⁄c lị chÝnh t¶, ng÷ ph, p...

BiỐu ®iỐm:

§iỐm 4: Họp thụn tèt c, c y²u cÇu tr²n.

§iỐm 3: §¹t phÇn lín c, c y²u cÇu tr²n (lý lĩ, đến chøng hoÆc ph©n tÝch
cha thỄt ®ñ ®Ố lụm s, ng tá ý kh, i qu, t, cßn m³⁄c mét sè Ýt lị diỒn
®¹t).

§iỐm 2: ChØ n²u ®íc kho¶ng mét n²a c, c y²u cÇu tr²n (thiỒu h¹⁄n n²a
sè ý kh, i qu, t hoÆc ph©n tÝch sñ sụi, lan man, chñ yỒu diỒn xu«i ý
thñ), bè cộc cha thỄt r² rụng, vén cßn mét sè lị diỒn ®¹t.

§iỐm 1: §o¹n viỐt qu, sñ sụi, sai l¹c Ýt nhiều vỒ néi dung, cßn nhiều lị
diỒn ®¹t.

§iỐm 0: Bá giÊy tr³⁄ng hoÆc sai l¹c họp toạ so vớ y²u cÇu cña ®Ồ.

Lu ý: - Kh«ng ph¶i lụ ®o¹n diỒn dPch Trỗ 1,0®
- §o¹n vñn qu, dùi hoÆc qu, ng³⁄n: Trỗ 0,5®
- Kh«ng cả c©u ghĐp: Trỗ 0,5®
- Kh«ng cả thụn phÇn t×nh th, i: Trỗ 0,25®
- Kh«ng chĐp l¹i c©u chñ ®Ồ: Trỗ 0,25®

Ghi chú: §iỐm toạ bụi lụ t²ng ®iỐm cña 2 phÇn, kh«ng lụ trßn sè.

Mộc lôc

STT	Néi dung	Trang
01	Néi dung «n tẾp vñn hắc Trung ®¹i	
02	Ngêi con g, i Nam Xñng	
03	ChuyỄn cò trong phñ chúa TrPnh	
04	Họp L² NhỄt thềg chÝ	
05	TruyỄn KiỒu	
06	Lôc V©n Ti²n	
07	Néi dung «n tẾp thñ hiỒn ®¹i ViỒt Nam	
08	§²ng chÝ	
09	Bụi thñ vỒ tiỒu ®éi xe kh«ng kÝnh	
10	§ọp thuyỒn ®, nh c,	

11	BỐp lỏa	
12	ũnh trũng	
13	Con cß	
14	Mĩa xu©n nho nhá	
15	ViỔng lũng B, c	
16	Sang thu	
17	Nãi vúi con	
18	Néi dung «n tỄp truyỔn hiỔn ® ¹ i	
19	Lụng	
20	LÆng lĩ Sa Pa	
21	ChiỔc lĩc ngµ	
22	Nh÷ng ng«i sao xa x«i	
23	BỔn quª	